

Riksdagens protokoll

2010/11:60

Onsdagen den 16 februari

Kl. 09.00 – 20.24

Protokoll
2010/11:60

Välkomsthälsning

Anf. 1 TALMANNEN:

Jag hälsar representanterna för den diplomatiska kåren välkomna till den utrikespolitiska debatten.

1 § Utrikespolitisk debatt

Utrikespolitisk debatt

Anf. 2 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Ärade ledamöter! Den europeiska rösten behövs i världen, och Sveriges röst behövs i Europa. Europeiska unionen ska vara en stark röst för frihet och en stark kraft för fred. Sverige har ett ansvar för att i europeisk samverkan bidra till frihet, fred, säkerhet och utveckling i vårt eget närområde och globalt.

Lissabonfördraget ger Europeiska unionen nya möjligheter att globalt främja demokrati och mänskliga rättigheter. Våra instrument är i dag fler och bättre än tidigare. Med en starkare union stiger våra och omvärldens förväntningar på ett närvarande, ett kraftfullt och ett ansvarstagande Europa.

För att leva upp till denna förväntan behöver unionen starka och engagerade medlemsstater. Sverige ska tillhöra kärnan i det europeiska samarbetet. Den europeiska utrikespolitiken är vår utrikespolitik. I en tid när andra medlemsstater möter stora inhemska problem har vårt land kraft att ta ett vidare ansvar för att flytta fram de europeiska positionerna.

För två decennier sedan förvandlades vår del av Europa genom folkens krav på frihet på andra sidan Östersjön. Vi har sedan dess steg för steg kunnat bygga ett bättre Europa till gagn för alla och envar. I dessa dagar upplever vi hur folkens krav på frihet på andra sidan Medelhavet skapar hisnande nya möjligheter för hundratals miljoner människor i Europas omedelbara grannskap. Vår uppgift blir åter att se hur vi kan hjälpa till att steg för steg bygga en bättre framtid för dem alla.

Uppgiften här är på många sätt svårare än uppgiften då. Europas magnetism är inte lika självklar och Europa som modell i alla avseenden inte lika naturlig. Egypten är en stolt nation med en historia långt längre än något europeiskt land. De ekonomiska och sociala utmaningarna är formidabla.

Men låt ett vara alldeles klart: Vårt engagemang för frihet och demokrati söder om vår union måste vara lika starkt som vårt engagemang för frihet och demokrati öster om vår union. Det handlar om deras frihet, men det handlar också om vår egen fred.

Med visioner men utan illusioner måste vi nu se hur vi steg för steg kan hjälpa dessa länder att bygga rättsstatens och demokratins institutioner till frihetens och det öppna samhällets värn. Steg för steg måste deras ekonomier öppnas och reformeras för att ge tillväxt, jobb och hopp om en bättre framtid.

Europeiska unionen måste vara frihetens röst och demokratins kraft, inte minst i de delar av vår värld som ligger oss så nära. Lika tydligt som vi fördömer det nya förtrycket i Minsk ska vi välkomna den nya friheten i Tunis och Kairo och i regionen i dess helhet.

Den europeiska grannskapspolitiken måste reformeras. I öst vinner det östliga partnerskapet kraft, men i syd har vi stundtals varit för vacklande och för velande. Vi måste ha en grannskapspolitik som såväl mot öst som mot syd brinner av engagemang för öppna samhällen och öppna ekonomier. Sverige har diskret hjälpt till med verktygen för att bryta igenom där regimer vill spärra Internet. Nätets frihet bereder vägen för människors frihet.

Men långt mer kommer att behövas. Vi har föreslagit en demokrati-stödsmission till Tunisien. Vi hoppas att det snart ska vara möjligt att inleda en dialog med Egypten om den hjälp och det stöd som vi kan ge. Vägen över en ny konstitution till fria och rättvisa val är början på en lång väg av nödvändiga och ekonomiska reformer. Vi kommer att ha många anledningar att också i denna kammare återkomma till detta.

Under det gångna året har den europeiska utrikestjänsten inrättats som ett centralt verktyg för att åstadkomma en effektiv och samstämmig europeisk utrikespolitik. Sverige ska fortsätta att medverka till att utveckla utrikestjänsten i syfte att kunna driva strategiskt viktiga frågor på den globala arenan. Regeringen har tidigare presenterat och förankrat Sveriges säkerhetspolitik i riksdagen. Den säkerhetspolitiska linjen ligger fast.

Medlemskapet i Europeiska unionen innebär att Sverige ingår i en politisk allians och tar ett solidariskt ansvar för Europas säkerhet. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige skulle drabbas.

Framtidens säkerhetspolitiska utmaningar kommer att förändras. En central utmaning för Europeiska unionen blir därför att analysera dessa förändringar och anpassa verktygen för att fortsätta att spela en aktiv och konstruktiv roll globalt. Nya utmaningar aktualiserar behovet av en ny och modern europeisk säkerhetsstrategi.

Sverige är drivande i arbetet för att stärka Europeiska unionens förmåga att bidra till civil och militär krishantering. Ett konkret exempel på vårt engagemang är att vi just nu leder den nordiska stridsgruppen, som står i beredskap för unionen. Genom att bättre samordna medlemsstaternas resurser, vår hårdvara, kan vi stärka EU:s samlade globala kapacitet. Vi har tillsammans med Tyskland nyligen tagit ett initiativ för att öka medlemsstaternas samlade förmåga till krishantering. Men vi måste också utveckla och förfina våra politiska instrument och vår analysför-

måga, vår mjukvara, för att på ett optimalt sätt bidra till att stävja globala kriser och konflikter. Detta kan också bidra till det multilaterala samarbetet inom Förenta nationerna.

Sverige är inte immunt mot internationell terrorism, vilket försöket till dåd i Stockholm förra året visade. Framväxten av en våldsbenägen extremism är en global fråga som kräver internationell samverkan. Regeringens skrivelse från 2008 om en strategi för att möta hoten från terrorism kommer att uppdateras.

Herr talman! Frigörelsen för två decennier sedan öppnade vägen för ett förnyat samarbete mellan Östersjöns strandstater. De baltiska länderna är nu medlemmar i såväl Europeiska unionen som Nato. Estland har sedan årsskiftet euron som valuta. Det är en utveckling som är positiv för hela vår region.

Inom ramen för vår europeiska identitet ryms den nordiska. Genom nordiskt och nordiskt-baltiskt samarbete får vi större genomslagskraft än var och en för sig. Inför det svenska ordförandeskapet i det nordiska ministerrådet 2013 vill vi att Norden fortsatt ska vara en av Europas viktigaste gröna tillväxtregioner.

Norr om oss finns en annan utmaning av starkt växande betydelse. Inte minst genom klimatförändringar blir de arktiska frågorna allt viktigare för det internationella samfundet. För Sverige är det centralt att den känsliga naturen i området kan skyddas. Sverige övertar i maj ordförandeskapet i det arktiska rådet och får därmed en nyckelroll i att samordna detta alltmer strategiska område. Regeringen kommer under våren 2011 att presentera en svensk strategi för Arktis.

Herr talman! Europa slutar som bekant inte med Europeiska unionens yttre gränser. Det europeiska framtidsperspektivet i vårt närområde är centralt för den demokratiska och ekonomiska utvecklingen i dessa länder, liksom för unionens egen trovärdighet globalt.

Det finns en fördragsfäst rätt för alla europeiska stater som respekterar unionens värden att söka medlemskap i Europeiska unionen. Och det finns ett ömsesidigt intresse av ett öppet Europa. Genom samarbete och integration berikar vi våra samhällen politiskt, ekonomiskt och kulturellt och främjar fred och säkerhet på vår kontinent. Att synliggöra de politiska och ekonomiska vinsterna av utvidgningen är desto mer angeläget då främlingsfientliga och isolationistiska strömningar har fått fäste på många håll inom unionen.

Vi stöder fullt ut Islands inledda EU-process och ser fram emot att även Island kan fatta beslut om fullt medlemskap inom de närmaste åren.

Ett turkiskt medlemskap i Europeiska unionen, när alla villkor är uppfyllda, skulle stärka både Turkiet och Europeiska unionen. Turkiets demokratisering har gått framåt. En heltäckande konstitutionell reform fokuserad på individens rättigheter ligger inom räckhåll efter parlamentsvalen i sommar.

Processen för en återförening av Cypern har gått in i ett kritiskt skede. En överenskommelse skulle bidra till en stabilisering av hela den östra Medelhavsregionen. Den skulle också få positiva konsekvenser för samarbetet mellan EU och Nato.

Ökade reformansträngningar på Balkan är nödvändiga för att säkerställa hela regionens integration i Europeiska unionen. Medlemskapsperspektivet är ett viktigt incitament för reformer och gynnar stabilitet, eko-

nomisk och social utveckling samt regionalt samarbete för fortsatt viktig försoning.

Kroatien kommer inom något år att kunna ta steget till fullt medlemskap i vår union. Förhandlingar med övriga länder kan starta när uppsatta villkor uppfyllts. Bilateral tvister såsom Makedoniens namnfråga och relationen mellan Serbien och Kosovo får inte tillåtas hindra att länderna avancerar mot EU-medlemskap. Det bosniska ledarskapet måste ta sitt ansvar för att genom nödvändiga reformer bereda vägen för landets fortsatta Europaintegration.

Behovet av en ny och aktiv grannskapspolitik är, som jag redan nämnt, tydligt. Ökad handel, rörlighet över gränserna och gemensamma regelverk bidrar till välbefinnande och säkerhet och inspirerar till demokratisk utveckling. Ramen för unionens samarbete österut utgörs av Östliga partnerskapet, som tillkommit på initiativ av Sverige och Polen. Utvecklingen av detta i alla dess delar är ett centralt intresse för Sverige. Viktiga steg har tagits för att främja reformer i riktning mot den europeiska värdegrunden, men partnerskapet måste ständigt utvecklas för att förbli relevant. Toppmötet i maj mellan Europeiska unionen och våra östeuropeiska grannar blir ett viktigt tillfälle att ta nya steg.

Men den demokratiska utvecklingen i regionen går inte alltid så snabbt eller ens i den riktning som vi strävar efter. Ett flagrant exempel på detta är Vitryssland där de brutala övergreppen i samband med presidentvalet var ett allvarligt bakslag i arbetet för frihet, demokrati och mänskliga rättigheter i Europa. Sverige har varit drivande för kraftfulla europeiska åtgärder mot regimen samtidigt som vi stärker stödet till landets demokratiska krafter.

Det finns starka skäl att nära följa utvecklingen i Ukraina, i synnerhet respekten för demokratiska principer, mediefrihet och mänskliga rättigheter. Sverige stöder fullt ut landets europeiska integration och hoppas att förhandlingarna om ett associeringsavtal med Europeiska unionen kan slutföras under detta år.

De latenta konflikterna i södra Kaukasus hotar stabiliteten i hela regionen och får inte tillåtas blossa upp på nytt. Vi måste därför fortsätta att föra länderna närmare Europeiska unionen inom ramen för Östliga partnerskapet. Stödet för Georgiens territoriella integritet inom dess internationellt erkända gränser är otvetydigt.

Herr talman! Europeiska unionens relationer med sina strategiska partnerländer skapar ökade förutsättningar för att få gehör för de värden som unionen bygger på. EU:s trovärdighet bottenar i vår samstämmighet, i vår beredskap att stå upp för och driva unionens fördragsfästa värden samt i vår förmåga att möta de ekonomiska utmaningarna och bidra till frihet, fred och säkerhet i vår egen del av världen.

USA är Europeiska unionens främsta strategiska partner. Den europeiska förmågan att hantera globala utmaningar stärks genom transatlantisk samsyn. Vi ser fram emot ett närmare och mer operativt transatlantiskt samarbete på olika områden, inklusive cybersäkerhet. På sikt ser vi gärna att den ekonomiska integrationen mellan EU och USA fördjupas genom ett frihandelsavtal.

Det ligger i Europas intresse att Ryssland utvecklas till en fullödlig politisk och ekonomisk partner. Ryssland måste bidra till lösningar på de kvardröjande konflikterna i vårt gemensamma närområde. En modernise-

ring av landets institutioner krävs för att Ryssland ska bli en fungerande rättsstat med full respekt för mänskliga rättigheter och demokrati. Landets integration i internationella samarbeten som bygger på ömsesidiga åtaganden är central, och Sverige stöder ett ryskt medlemskap i världshandelsorganisationen WTO.

Asien intar i dag en tydlig plats som världens tillväxtmotor med ökat ekonomiskt och politiskt inflytande. Det är viktigt att EU för en nära dialog med de asiatiska länderna om globala frågor. Det kan handla om klimatförändringar, miljöteknik, öppna och konkurrensneutrala marknader, öppna handelsvägar, energi- och livsmedelssäkerhet och framför allt om demokrati och mänskliga rättigheter.

Kina, som står i centrum för mycket av denna dialog, har genomgått omvälvande förändringar. Andelen mycket fattiga har minskat från 65 procent till 10 procent på bara tre decennier. Våra relationer med Kina intensifieras alltmer. Genom dialog har Sverige och EU möjlighet att verka för ökad respekt för mänskliga rättigheter och demokratiska principer i Kina, ett område där som bekant mycket återstår att göra. Fortsatta förföljelser av dissidenter, avrättningar och inskränkningar av yttrandefriheten på nätet inger oro.

Som världens största demokrati och fungerande rättsstat är Indien ett nyckelland för långsiktig stabilitet och säkerhet i Asien. Ett fördjupat samarbete med Indien kring globala frågor som cybersäkerhet, terrorismbekämpning, klimat, utveckling och öppna handelsvägar är naturligt. Ett frihandelsavtal mellan EU och Indien skulle ytterligare stärka den relationen.

Sverige och Europeiska unionen har intresse av att fördjupa det strategiska partnerskapet med Brasilien och Sydafrika. Som växande ekonomiska aktörer med ökat politiskt inflytande spelar dessa länder en viktig roll både i egen kraft och som röst för nya perspektiv i det internationella samarbetet.

Herr talman! Det svenska engagemanget i Afghanistan är starkt och långsiktigt. Den breda politiska samsynen kring vår närvaro i Afghanistan lägger en solid grund för våra insatser för att bidra till fred, säkerhet och utveckling och för att hjälpa afghanerna att bygga upp sitt eget land.

Under 2011 inleds gradvis överföringen av ansvaret för säkerheten i Afghanistan till de afghanska myndigheterna. Sannolikt kommer detta att beröra norra delarna av landet där svensk-finsk trupp i dag verkar. Sverige bistår afghanerna att ta detta ansvar, bland annat genom ökat stöd till FN:s samordnade insatser, samtidigt som vi ökar den civila närvaron och intensifierar vårt utvecklingssamarbete. Under nästa år kommer de samlade svenska insatserna att övergå till civil ledning.

En fredlig och demokratisk utveckling i Afghanistan och dess grannland Pakistan ligger i Sveriges intresse. Terroristgrupper med bas i gränsområdena utgör alltså ett potentiellt regionalt och globalt hot. Europeiska unionen har ett strategiskt intresse av att stärka relationen till Pakistan, inte minst genom ett närmare handelssamarbete.

Läget i fredsprocessen i Mellanöstern är tyvärr låst. Den olösta konflikten mellan israeler och palestinier förblir en avgörande utmaning för det internationella samfundet. Båda parter måste avstå från provokativa handlingar. Europeiska unionen vill se en fredsavgörelse om en tvåstatslösning på folkrättslig grund, vilket tydliggjordes av EU:s mi-

nisterråd i december 2009. Syrien och Libanon måste också inkluderas i en allomfattande och hållbar fredsuppgörelse.

Europeiska unionen har gått i bräschen för arbetet att häva isoleringen av Gaza, där den humanitära situationen fortsatt är allvarlig.

Avsikterna med Irans nukleära program inger fortsatt oro. FN och Europeiska unionen har beslutat om utökade sanktioner. Sverige ger sitt fulla stöd till den återupptagna dialogen med Iran, bland annat kring det kärntekniska programmet. En överenskommelse baserad på internationell rätt och icke-spridningsavtalet, som därmed tillgodoser båda sidors legitima intressen, är fullt möjlig.

Respekten för de mänskliga fri- och rättigheterna i Iran fortsätter att försämrats. Antalet avrättningar har ökat kraftigt. Detta är oacceptabelt. Sverige arbetar bilateralt och inom ramen för FN och Europeiska unionen för att försöka vända denna utveckling. Sverige är nu en av initiativtagarna till en resolution i FN:s råd för mänskliga rättigheter om MR-situationen i Iran. Vi föreslår en särskild FN-rapportör för dessa frågor. Kravet är angeläget.

Det är glädjande att en ny samlingsregering har kommit på plats i Irak. Därigenom skapas förutsättningar för ökad säkerhet för alla grupper i landet, minskat våld och ett fortsatt starkt svenskt engagemang. Sverige har återinviqt ambassaden i Bagdad och öppnat ett konsulat i Erbil i Kurdistan i norra Irak.

Valen i Burma i november 2010 blev varken fria eller rättvisa. Aung San Suu Kyis frisläppande var välkommet, men fortfarande finns drygt 2 000 politiska fångar som måste frigges. Det krävs politiska reformer, respekt för mänskliga rättigheter och en försoningsprocess för att Burma ska kunna gå vidare, och Sverige och Europeiska unionen har beredskap att stödja en sådan process.

Behovet av demokratiska och ekonomiska reformer på Kuba är fortsatt stort. Stödet till de demokratiska krafterna måste stärkas och trycket på regimen upprätthållas. Det är inte acceptabelt att frigivna politiska fångar landsförvisas.

Bilden av Afrika är på väg att förändras. Av världens tio främsta tillväxtländer under det gångna årtiondet fanns sex i Afrika. Handel och integration blir allt viktigare drivkrafter. Vi har starka band med många afrikanska länder och goda möjligheter att verka för en sammanhållen europeisk Afrikapolitik. Vi får senare i år tillfälle att med tio tongivande afrikanska länder diskutera gemensamma globala utmaningar vid ett nordisk-afrikanskt utrikesministermöte under svenskt värdskap.

Folkomröstningen i södra Sudan öppnar möjligheter för fred och försoning. Resultatet ställer stora krav på parterna i både norr och söder att fredligt slutföra fredsavtalet från 2005. Ett självständigt södra Sudan är en stor utmaning också för det internationella samfundet att bistå i arbetet med att bygga upp den nya staten.

Zimbabwe befinner sig i ett kritiskt skede med förestående allmänna val. De europeiska insatserna för att stärka en demokratisk utveckling i landet måste vara trovärdiga och resultatinkrävande.

Utvecklingen i Storasjöområdet har vida återverkningar på den afrikanska kontinenten. De omfattande brotten mot de mänskliga rättigheterna, inte minst de systematiska sexuella övergreppen mot kvinnor och flickor i Demokratiska republiken Kongo, måste upphöra. Regeringen

ger särskild prioritet till genomförandet av Förenta nationernas resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet samt resolution 1820 om sexuellt våld i konfliktsituationer, och kommer att ta initiativ till att ytterligare förstärka detta arbete.

Herr talman! Sverige och Europeiska unionen har tillsammans med övriga biståndsgivare ett ansvar för att biståndet och andra verktyg i utvecklingspolitiken kontinuerligt anpassas för att möta utmaningarna i en starkt föränderlig värld. Europeiska unionens samlade förmåga och gemensamma agerande behöver utvecklas ytterligare för att visa ansvar och ledarskap i utvecklingsfrågorna.

Sverige ska ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst bistånd som ger resultat i fattiga och ofria människors liv oavsett i vilken form och oavsett av vem det genomförs. Transparens är inte enbart centralt för att bekämpa förtryck och fattigdom, utan också för biståndets möjligheter att stödja denna kamp så effektivt som möjligt. Arbetet med att genomföra transparensgarantin i biståndet fullföljs.

Utgångspunkten för den samlade svenska utvecklingspolitiken är fattigdomsbekämpning genom att främja en hållbar och rättvis utveckling, mänskliga rättigheter, demokrati och ett starkt civilt samhälle. Sverige är med sitt bistånd, som i år kommer att uppgå till 35 miljarder kronor vilket motsvarar 1 procent av bni, ett av mycket få länder som lever upp till FN:s volymmål. Uthålliga biståndsnivåer och ett fortsatt starkt resultatfokus är ett av Sveriges främsta bidrag till att FN:s millenniemål ska kunna uppnås år 2015. En särskild satsning på kvinnor, barn och unga görs för att bidra till att uppnå millenniemålen om minskad barna- och mödradödlighet.

Sverige ska ha ett tillväxtorienterat utvecklingssamarbete. Gårdagens fattiga länder – det har vi lärt oss – kan i morgon bli världsekonomins tillväxtmotor, till gagn för oss alla.

Höga livsmedelskostnader och otillräcklig produktion fortsätter att skapa spänningar runt om i världen. Detta är en utmaning som kräver såväl utrikespolitiska som handels- och utvecklingspolitiska åtgärder. I många av världens länder lider människor alltjämt av hunger och undernäring. Det krävs nationella initiativ i dessa länder för att stärka både handel och produktivitet i jordbruket, liksom en stärkt köpkraft. Regeringen gör därför en särskild livsmedelssatsning inom biståndet för att stärka denna typ av insatser. Vi vill också att handelsstörande jordbruks-subventioner elimineras och att handelshinder i jordbrukssektorn bekämpas.

Herr talman! Folkkrätten och respekten för mänskliga rättigheter är, som vi alla vet, en hörnsten i svensk utrikespolitik och en förutsättning för en genuint hållbar globalisering. I en krympande, globaliserad värld krävs internationella spelregler för att hantera gränslösa utmaningar och flöden. Där rättsstaten får fotfäste kan inte brott mot mänskligheten gå ostraffade.

Regeringen arbetar särskilt för att stärka sambandet mellan mänskliga rättigheter, demokrati och utveckling byggt på rättsstatens principer. Vi vill ge de mänskliga rättigheterna en mer framträdande roll i arbetet för fred och säkerhet. Sverige kandiderar till FN:s råd för mänskliga rättigheter för perioden 2012–2015. Ett medlemskap skulle ge oss en viktig

arena för att driva angelägna MR-frågor globalt och för att bidra konstruktivt till nödvändiga reformer av rådets arbete.

Inom kort offentliggör regeringen UD:s rapporter som kartlägger respekt för de mänskliga rättigheterna i världens länder. Sverige verkar för att Europeiska unionen ska sammanställa motsvarande, öppna rapporter om mänskliga rättigheter. Det är angeläget att länders bristande respekt i detta avseende synliggörs.

Den grundläggande friheten att fritt ta emot information och uttrycka sin mening är en förutsättning för att människor ska kunna delta i samhällsdebatten och det politiska livet. Vi arbetar enskilt och inom ramen för EU, FN och Europarådet för att stärka opinionsfriheterna. Under året sker ytterligare satsningar till stöd för demokrati och yttrandefrihet.

Sverige verkar för att stödja MR-förespråkare runt om i världen. Arbetet för den svensk-eritreanske journalisten Dawit Isaaks frigivning fortsätter.

Religionsfriheten är en central del i ett öppet samhälle. De ökade tendenserna till växande intolerans och övergrepp mot religiösa minoriteter inger oro.

Herr talman! Det alltmer oförutsägbara hotet från spridning av massförstörelsevapen, inklusive kärnvapen, är en av de allvarligaste säkerhetsfrågorna i vår tid. Sverige välkomnar att NPT:s översynskonferens förra året resulterade i handlingsplaner om nedrustning, icke-spridning och fredlig användning av kärnenergi. Vi kommer att bidra till förberedelserna för en internationell konferens om en zon fri från massförstörelsevapen i Mellanöstern.

Det så kallade Startavtalet om ömsesidiga reduceringar av strategiska kärnvapen är ett viktigt steg mot en kärnvapenfri värld. Vi driver fortsatt frågan om en reducering av taktiska kärnvapen, vilket skulle bidra till stabilitet och säkerhet.

Sverige och EU ska fortsätta att stödja multilaterala kärnbränslegarantier och det fortsatta arbetet med att få en kärnbränslebank under IAEA:s kontroll på plats. Som medlem av IAEA:s styrelse från hösten 2011 ökar Sveriges möjligheter att spela en konstruktiv roll, inte minst för att förhindra spridningen av kärnvapen. Vi arbetar vidare för att under året för riksdagen lägga fram en proposition om tillträde till konventionen om klusterammunition.

Vi ser i dag en återhämtning i världsekonomin som dock på många håll fortfarande är bräcklig. Samtidigt har många rika länder en ansträngd budgetsituation och begränsade möjligheter till en aktiv finanspolitik. I det läget är det fundamentalt att inte begränsa handelsflöden och hemfalla åt protektionism, utan ta till vara globaliseringens möjligheter för att främja internationell ekonomisk tillväxt och finansiell stabilitet. Det främjar också tillväxt och utveckling i de fattiga länderna.

Sverige fortsätter att verka för ett snart avslut av Doharundan för att ge en ökad stimulans åt världsekonomin. Sverige är också drivande i EU:s arbete med att förhandla regionala och bilaterala frihandelsavtal. Det ökade internationella samarbetet, inte minst inom G20, för att förstärka det multilaterala regelverket och minska risken för allvarliga bakslag i världsekonomin är ett steg i rätt riktning.

Vi är ett öppet och handelsorienterat land. Svensk ekonomisk tillväxt och Sveriges goda konkurrenskraft bottnar i vår vilja att dra fördel av

globaliseringen och flödet av varor, tjänster, kapital, information och personer. En väl fungerande europeisk inre marknad stärker också Europas konkurrenskraft i världen. Sveriges ekonomiska stabilitet bidrar till våra möjligheter att föra en aktiv utrikes- och utvecklingspolitik.

De globala utmaningarna kräver effektiva multilaterala och globala styrelseformer. Ett starkt och väl fungerande Förenta nationerna är en förutsättning för den effektiva multilateralism som är grundläggande för svensk och europeisk utrikespolitik. Behovet av reformer för att öka FN:s förmåga att möta dagens utmaningar är stort. Säkerhetsrådet måste bättre än i dag reflektera en ny global dynamik.

De förödande naturkatastrofer som de senaste åren har drabbat enorma områden, med jordbävningen på Haiti och översvämningarna i Pakistan som tydligaste exempel, understryker behovet av ett fungerande internationellt system för att mobilisera stöd vid humanitära kriser. Som en av de främsta humanitära givarna är Sverige drivande i att utveckla samordningen inom det här området. Vi arbetar också för att stärka fattiga länders motståndskraft mot klimatpåverkan, och regeringen genomför därför en särskild klimatsatsning inom ramen för biståndet.

2011 är ett viktigt år för utmaningarna på miljö- och klimatområdet. Inför klimatförhandlingarna i Durban krävs tydliga politiska åtaganden, inte minst om långtgående utsläppsminskningar så att tvågradersmålet kan hållas. Sverige har visat att tillväxt går utmärkt att förena med miljömedvetenhet och en grön ekonomi, vilket blir ett centralt tema inför nästa års toppmöte om hållbar utveckling i Rio.

Trygg energiförsörjning har blivit ett centralt begrepp. Vårt och våra europeiska grannars energiberoende och behovet av en diversifierad energitillförsel står i centrum för debatten. Men försörjningstrygghet handlar lika mycket om att skapa förutsättningar för väl fungerande och integrerade marknader och om att skapa incitament för att satsa på innovation, energieffektiva lösningar och förnybar energi.

Globaliseringen påverkar våra säkerhetspolitiska intressen. I allt högre grad blir våra samhällen beroende av de olika flöden av varor, tjänster, kapital, personer och information som är globaliseringens själva kärna. En av de viktigaste utmaningarna för Sverige och det internationella samfundet är att säkra och underlätta de flöden som ger globaliseringen dess kraft. Men vi måste också kunna motverka och kontrollera de flöden som riskerar att underminera våra samhällen. Organiserad brottslighet, människohandel, narkotikasmuggling, illegal vapenhandel, sjöröveri och terrorism hör dit.

Att värna både frihet och säkerhet i det globala nätet är en formidabel utmaning. Friheten på Internet är det övergripande intresset för att skydda de goda flöden som är det öppna samhällets kärna och ger kunskap, jobb och välbefinnande. Vi måste slå vakt om den nätfrihet som totalitära stater och auktoritära regimer vill kväsa av rädsla för att förlora sin makt.

Ett fritt och öppet Internet förutsätter också säkra nätverk som fungerar och att vi kan skydda oss mot illegala flöden som hotar vår säkerhet och grundläggande värden. Detta kräver nytänkande, politiskt initiativ och vilja. Sverige går i spetsen för den debatten.

Herr talman! Vi har goda förutsättningar att i europeiskt samarbete bidra konstruktivt till att hantera de globala utmaningarna. Europeiska unionen har under det nya fördraget fått ökade möjligheter att påverka

utvecklingen i världen enligt våra värden och intressen. Nu måste vi använda och utveckla dessa möjligheter, till gagn för en värld i fred och frihet.

(Applåder)

Anf. 3 URBAN AHLIN (S):

Herr talman! För lite mer än 20 år sedan reste jag till Baltikum med ett gäng unga socialdemokrater. Vi kom till Tallinn i slutet av januari 1991. Vi besökte en gryende ungdomsrörelse av socialdemokrater som hade kämpat under kommunismens ok. När vi kom hem från dessa möten och kom in på det lilla hotellet, som hade en liten sliten tv uppe på väggen där de sände bilder från CNN, såg vi sovjetiska specialtrupper försöka stoppa demonstranterna vid tv-tornet i Vilnius. Det var chockerande bilder för mig att se 14 människor krossas under stridsvagnar i Vilnius och samtidigt vara i Tallinn.

Vi begav oss upp till Domberget och besökte de människor som barrikaderade kring Riigikogu, det estländska parlamentet. Jag gick dit senare på natten med korv, ost och bröd och gav till dem som demonstrerade för frihet, demokrati och självständighet i Tallinn. I eldarnas sken kunde jag se deras blickar. Det var nu eller aldrig. Det är nu eller aldrig som kommunismens ok ska kastas av oss!

De sovjetiska specialtrupperna kom aldrig längre än till Riga förrän ryska demokrater sade stopp och belägg. Sedan dess har vi haft en fantastisk utveckling. De baltiska länderna är självständiga och demokratiska och är i dag med i Europeiska unionen. Vi har haft en fantastisk nytta av den förändringen. Tänk vilket stöd vi gav dem! Nästan varenda kyrka, folkrörelse och fotbollsklubb i Sverige har varit över i Baltikum och haft ett folkligt utbyte. Svenska regeringen och parlamentet var enormt engagerat för att stödja denna gryende demokrati på andra sidan Östersjön.

I dag ser vi samma beslutsamhet och samma blickar hos de människor i Nordafrika som har bestämt sig för att det är nu eller aldrig som förtryckarna ska kastas ut. Det är nu eller aldrig vi ska ha vår frihet!

Hur har då stödet varit från Europeiska unionen och från den svenska regeringen? I regeringsdeklarationen sägs det att Europas röst behövs i världen. Ja, det är självklart. Men den viktiga frågan är ändå vad det är Europeiska unionen säger. Om rösten säger fel saker behövs den inte i världen. Men om den europeiska rösten säger rätt saker, det är då den behövs i världen.

Fanns det en europeisk röst till demonstranterna på Tahrirtorget? Det var de fem stormakterna i Europa som först gick ut och uttalade sig om hur man skulle se på situationen. När uttalade sig vår utrikesminister i EU, Catherine Ashton? Jo, ständigt två minuter efter att president Obama hade sagt någonting. Hon upprepade exakt samma sak som Obama hade sagt. Och vad sade vår egen utrikesminister? Jo, han traskade ängsligt i patrull efter Catherine Ashton och sade samma sak som hon, fast tio minuter efter.

Jag är besviken. Om den europeiska rösten behövs i världen ska den vara en röst för demokrati och frihet, där vi står upp på de förtrycktas sida mot förtryckarna. Och om Sveriges röst behövs i Europa – det är de två portalmeningarna i regeringsdeklarationen – måste det vara för att trycka på Europeiska unionen att vara den rösten.

Vad svarade Carl Bildt på kritiken över att han hade varit så passiv och inte hade krävt Mubaraks avgång? Han sade att det var smart att vara passiv, för det egyptiska folket är så stolt att om vi i Sverige hade krävt Mubaraks avgång hade bara Mubarak hängt sig kvar längre vid makten.

Tala om för mig, herr utrikesminister, vilka folk i den här världen som inte är stolta! Vilken förtryckare vågar du kräva ska avgå för att han leder ett folk som inte är stolt? Jag förstår att det är smart av utrikesministern att säga någonting sådant, för det leder till att det bästa en utrikesminister kan göra för att främja demokrati och mänskliga rättigheter är att hålla tyst. Det är klart att det är smidigt för utrikesministern, men det är knappast klädsamt för svensk utrikespolitik, som alltid har varit en röst för demokrati och mänskliga rättigheter. Du, Carl Bildt, svek den viktigaste uppgiften en svensk utrikesminister har: att stå på de förtrycktas sida!

(Applåder)

Nu har demonstranterna i Tunisien och Egypten nått sitt mål. Diktatorerna har flytt, och det är dags att bygga ett nytt land, att bygga en demokrati och se till att det blir en rättsstat. Det är ett jättesvårt arbete. Det är ingen av oss som i dag kan säga om detta kommer att bli bra eller dåligt, på exakt samma sätt som vi inte visste vad som skulle hända när de balistiska folken slet sig loss från kommunismens ok.

För oss som är fundamentalistiska demokrater är det alltid värt risken när man störtar en förtryckare. Det kan inte bli sämre. Nu måste Europeiska unionen och Sverige verkligen se till att göra konkret handling av högtidstalen. Det nordafrikanska folket har tillräckligt länge lyssnat på högtidstal. Redan 1985 sade man på ett toppmöte i Barcelona att vi till 2010 skulle ha ett frihandelsområde med hela Nordafrika. Det årtalet har passerats. Är det någon som vet när det över huvud taget togs upp en diskussion om ett frihandelsområde med Nordafrika? Det var inte förrän 2001, under det svenska ordförandeskapet och med en socialdemokratisk regering, som diskussionen med nordafrikanerna alls ägde rum. Vi har lovat runt och hållit tunt. Det måste bli ändring på det.

Östliga partnerskapet har jag gett regeringen beröm för tidigare. Jag tycker att det var bra att Sverige och Polen tog initiativ till ett östligt partnerskap. Precis som Europeiska unionens gräns söderut är viktig är naturligtvis situationen öster om EU viktig, och jag håller med Carl Bildt om att det är viktigt att vi nu håller hårt i kraven på demokratiska reformer och reformer för mänskliga rättigheter såväl söder om som öster om Europeiska unionen.

Jag är glad över att regeringen och Polen har varit aktiva i ett arbete för att snabbt och effektivt kritisera den vitryske presidenten och hans regim när man slog ned på demonstranterna och oppositionen efter presidentvalet, men se nu till att det blir en konsekvent politik. Det är ju just den inkonsekventa politiken gentemot Nordafrika som har varit problemet. Vi har hållit förtryckarna under armarna för att det är bra med stabilitet. Se nu till att ha en konsekvent hållning österut!

Det lustiga är ju att samtidigt som EU sätter press på den vitryska regimen står Barroso i Bryssel och skakar hand med Uzbekistans president Karimov och hälsar honom välkommen till ett fördjupat samarbete med Europeiska unionen. Låt mig säga att Lukasjenko är fruktansvärd, men Karimov är många resor värre.

Europeiska unionen måste också i Östliga partnerskapet se till att vara konsekvent i kampen för demokrati och mänskliga rättigheter. Vi får aldrig lyda Henry Kissingers realistiska utrikespolitik och bara se till våra egna intressen av olja, gas, transitleder och annat. Europeiska unionen måste vara en röst för en mer idealistisk utrikespolitik där vi ställer mänskliga rättigheter och demokrati i främsta rummet. Därför måste man se till att ha en konsekvent politik också öster om Europeiska unionen.

I fredags träffade jag Aung San Suu Kyi. Jag var i Rangoon och blev inbjuden till hennes hem, där hon många år har suttit i husarrest. Det är ett once-in-a-lifetime att få träffa en person med sådan okuvlighet och sådan hetta. Att ha varit under sådant våldsamt förtryck i militärjuntans Burma och sitta rak i ryggen och vara tydlig med vad man vill är fantastisk imponerande. Jag har fortfarande inte riktigt hämtat mig efter mötet med henne, måste jag säga.

Jag blev dock ledsen när jag pratade med henne. Hon tog nämligen fram en rapport från ett institut i Stockholm, ISDP. Institutet har skrivit rapport efter rapport om att sanktionerna mot Burma är ohållbara, att de måste ändras och att de inte fyller sitt syfte. Dessutom står det att sanktionerna har gjort att det burmesiska folket inte har fått uppleva good governance, alltså bra regering. Hon sade till mig: Hur är det möjligt att man i Stockholm kan skriva något sådant? Förstår man inte att det är militärjuntan och regimen som har hindrat det burmesiska folket att se good governance? Jag hade inte hjärta att tala om för henne att detta institut är helt betalt av Utrikesdepartementet, FOI och Krisberedskapsmyndigheten. Det är bara regeringens myndigheter som finansierar detta.

Låt mig säga att jag tycker att det är jättebra att vi har institut som kommer med olika tankar och skriver olika papper, men jag kräver ett svar av Carl Bildt i den här debatten i dag. Kan han lova att Sverige inte på något sätt kommer att medverka till att det i Europeiska unionen inleds diskussioner om lättnader av sanktionerna mot militärjuntan i Burma förrän alla de 2 000 politiska fångar som i dag finns i Burma är frisläppta? Det vill jag höra utrikesministern säga.

Vi skulle ju vara en röst i Europa, och Europa skulle vara en röst i världen. Den rösten måste stå upp för mänskliga rättigheter och demokrati: Ingen lättnad av sanktionerna förrän de politiska fångarna är frisläppta!

Vi socialdemokrater har i dag presenterat en alternativ utrikesdeklaration. Alla ni som har lyssnat på den här debatten, gå in på Socialdemokraternas hemsida och läs deklarationen! Jämför den med den deklaration som utrikesministern i dag har presenterat. Regeringens deklaration var en redovisning av vad som händer i världen, men den sade väldigt lite om vad regeringen vill göra. I den socialdemokratiska deklarationen skriver vi vad vi vill göra. Socialdemokratisk utrikespolitik gör skillnad. Den är inte tyst, och den är inte passiv.

(Applåder)

Anf. 4 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! Den europeiska utrikespolitiken är vår utrikespolitik, säger utrikesministern. Så praktiskt, då kan vi ju ställa in debatterna om den svenska utrikespolitiken i framtiden och överlåta dem åt Europaparlamentet!

Hela utrikesdeklarationen handlar i princip bara om EU:s röst i världen. Jag måste säga att jag är besviken. Sverige finns fortfarande, och vi bör ha en egen uppfattning i olika frågor. Vi ska naturligtvis samarbeta i Norden, EU, FN och en mängd andra internationella organisationer, men vi kan inte utplåna oss själva.

Jag blev ännu mer besviken när jag fick reda på dagens Wikileaksläcka om Sveriges inblandning i försöken att påverka Rysslands inrikespolitiska maktförhållanden och förhållandet till grannstaten Georgien. Det är pinsamt att Sveriges röst i världen nu endast hörs i slutna rum och att vi genom läckor på nätet ska få veta hur vår utrikesminister agerar. Det är pinsamt att debattera svensk utrikespolitik i dag när vi tydligen inte har någon som vi kan stå för också offentligt. Ministern talar om transparensgaranti i biståndet. Hur vore det om vi hade en transparensgaranti även i övrig utrikespolitik?

Herr talman! Jag vill uttrycka beundran för de tunisiska ungdomarnas mod och beslutsamhet då de drog i gång den icke-våldsrevolution och demokratiseringsvåg som nu sprider sig till andra stater där människor lider under förtryck och fattigdom. Jag vill också tacka alla de som anslöt sig och som därmed gjorde den tunisiska jasminrevolutionen till en framgång. Deras seger ingöt hopp hos egyptier och många andra runt om i världen som nu på samma sätt kräver frihet och demokrati. Eventuellt ingjuter den också tillräckligt med nytt hopp i den gröna rörelsen i Iran. Jag hoppas det.

Jag vill också uttrycka beundran för ungdomarna i Egypten och alla dem som anslöt sig där och som inte gav upp trots presidentens styvnackade motstånd mot att kliva av tronen. Ungdomarnas revolt visar tydligt att diktatorernas era närmar sig sitt slut. Facebook, Twitter, Internet och globaliseringen närmar människor varandra och gör det möjligt för oss att göra jämförelser. När de unga anammade moderna kommunikationsmedel och lyckades samla enorma skaror hade de gamla diktatorerna inte någon chans, trots deras desperata förhoppningar om att kunna stoppa utvecklingen och protesterna genom restriktioner för Internet.

Men det är inte bara Egypten och Tunisien som har spärrat Internet. I länder som Kina och Vitryssland censurerar staten bort allt som är obehövligt eller anses farligt. I USA försöker man med alla medel stoppa vidare publiceringar av material från organisationen Wikileaks och få organisationens grundare utlämnad. De demokratiska rättigheterna måste försvaras även på Internet.

De ska försvaras inte bara i högtidliga deklamationer här från riksdagens talarstol eller som utrikesministern säger genom att diskret försöka hjälpa till med verktyg när regimer försöker spärra Internet. Sverige ska vara ett föredöme och ha kurage nog att tala klarspråk när det gäller försvarandet av de demokratiska rättigheterna.

Herr talman! Det är dags att införa ett bästföredatum på politiker. Inte minst borde politiker gå i pension precis som alla andra. Jag har mycket svårt att förstå att en person på 82 år krampaktigt håller sig kvar vid makten i stället för att njuta av en lugn pensionärstillvaro. Vi politiker har fått våra folks uppdrag att för folkets räkning förvalta våra länder och världen åt kommande generationer. Det är ett stort ansvar, och det är inget vi kan bortse från utan att det får konsekvenser.

Det som i dag sker i Nordafrika är ett tydligt tecken på att kommande generationer inte nöjer sig med hur deras respektive regimer skött vare sig dialogen med medborgarna eller att se till medborgarnas bästa. För de många har det inneburit förtryck, fängslanden av oliktkänkande och fattigdom och för de få har det inneburit överväldigande rikedomar, överflöd och överhet.

Det är därför glädjande att ungdomar börjar protestera mer högljutt mot det förtryck som folken utsätts för. Det är glädjande att andra ansluter sig. Det är glädjande att regimerna i vissa länder i förebyggande syfte startat en reformeringsprocess i sina länder för att undvika att hamna i samma situation som Ben Ali och Mubarak. Det är inte säkert att de klarar sig undan efter många år av misshushållning för det. Men det visar att budskapet nått fram att förändring krävs.

Det är glädjande att Ben Ali insåg att loppet var kört, att han inte kunde sitta kvar och att han lämnade sin post på ett tidigt stadium. Det är däremot inte glädjande att Mubarak inte hade samma förmåga att dra slutsatsen att han inte längre var önskvärd. Egyptens folk var väldigt tydligt i sitt budskap. Hans bästföredatum var passerat för länge sedan.

Nog är det så att vi i Sverige, EU och USA är medskyldiga till att dessa diktatorer har kunnat sitta kvar så länge. Är det inte så att vi har offrat dessa människors frihet och rätt till demokrati för att få lite stabilitet och tillgång till deras marknader, förutom att vi tillåtits skicka tillbaka de migranter som har passerat deras länder på vägen till ett bättre liv?

Kan utrikesministern till exempel svara på: På vilket sätt stöttade Sverige eller EU Tuniens folk innan demonstrationerna? På vilket sätt stöttade vi egyptiernas krav på demokratiska reformer innan deras demonstrationer? Varför stöttade vi inte ungdomarna i Västsahara när de demonstrerade för sociala reformer i lägret utanför El-Aajún?

Utrikesministern uttrycker sig närmast kolonialt om att vi med visioner men utan illusioner ska se hur vi kan hjälpa dessa länder att bygga rättsstater etcetera. Länderna måste öppna sina ekonomier och reformeras för att ge tillväxt, jobb och hopp om en bättre framtid. Varför ska vi inte ha illusioner när vi hjälper till? Varför ska vi tala om vad de måste göra? Det är väl upp till Tunisien och Egypten att själva välja sin framtida väg?

Herr talman! Diktatorerna i Nordafrika har inte tänkt på kommande generationer när de styrt sina länder, förutom eventuellt generationen i rakt nedstigande led. Nu genomlider som vi sett några av dem konsekvenserna av sitt handlande.

Det vore klädsamt om vi i Europa vågade komma med självkritik. I stället för att ställa verkliga krav på att våra partnerländer kring Medelhavet uppfyller de mänskliga rättigheterna har EU och andra själviskt utnyttjat situationen med ett relativt lugn i regionen. Mubarak har setts som garanten för stabilitet i området och tillgång till Suezkanalen, och han har också varit USA:s nära allierade.

Visst är det bra med stabilitet och säkerhet i området, ingen kan förneka det. Men får det ske till priset av minskad säkerhet för Egyptens medborgare? När revolten i Tunisien bröt ut var Frankrike berett att skicka hjälp för att kväsa den. När sedan Ben Ali lämnade Tunisien och begav sig till Frankrike var han inte välkommen. Var är logiken? Var går gränsen mellan vän och ovän? Det är fler än USA och Frankrike som har tappat den demokratiska kompassen någonstans på vägen.

Herr talman! Miljöpartiet anser att det inte är Sveriges eller EU:s uppgift att stödja några diktatorer eller enväldiga monarker i olika länder. Det är vår uppgift att verka för demokrati och mänskliga rättigheter. Vi ska vara lika tuffa mot diktatorer i vårt närområde som vi är mot dem som styr länder längre bort.

Vi ska alltid tala klarspråk, inte bara när det hettar till. Annars sviker vi inte bara människor i andra länder som drömmer om frihet och sätter hoppet till demokratin, utan vi sviker också våra egna medborgare som litar på att vi står upp och representerar dem och deras värderingar om frihet, rättvisa och demokrati.

Herr talman! Ministern talar ofta om länderna i öst. Men EU spelar också en mycket viktig roll i Medelhavsområdet. EU undertecknar avtal om fiske, handel, partnerskap och fördjupade partnerskap med än det ena landet än det andra. Vi skriver in klausuler om att motparten måste uppfylla de mänskliga rättigheterna på hemmaplan och att de ska bekämpa olaglig migration till EU etcetera. Klausuler om olaglig migration och återsändande av flyktingar följer vi upp. Men hur går det egentligen med MR-klausulerna?

Utrikesministern talar om vikten av folkrätten och internationella spelregler. Men tyvärr är det så att folkrätten används när det passar och ändras eller tänjs på när det inte passar. Det aktuella fiskeriavtalet med Marocko är ett tydligt exempel på hur folkrätten åsidosätts då även det ockuperade Västsaharas fisk ingår i överenskommelsen.

Kommissionens förslag att förlänga avtalet är inget annat än en skymf mot västsaharierna. EU:s och i det här fallet i huvudsak ett EU-lands egenintresse anses vara viktigare än att sätta press på Marocko att utlysa den sedan många år utlovade folkomröstningen. Det jäser också bland ungdomarna i Västsahara. Kanske är det så att omvärlden kommer att reagera den dag de tar till vapen igen. De fredliga demonstrationerna i Gdeim Izik i slutet av förra året slogs brutalt ned och har redan glömts av omvärlden.

Herr talman! En handelsvara mellan EU-länder och Nordafrika är vapen. Från EU till Nordafrika ha den fördubblats mellan 2008 och 2009. I utskottet hade vi häromdagen en föredragning av Inspektionen för strategiska produkter om det krigsmateriel som sålts till regionen från Sverige.

När man går bara tio år tillbaka är det inte så många miljoner per år det handlar om. Men när man ser det i ett längre perspektiv har vi sedan 1980 exporterat krigsmateriel till Tunisien till ett sammanlagt värde av 355 miljoner. Bland annat har vi sålt luftvärnsrobot 70, radarövervakningssystem, sprängmedel, lasersikten och ammunition. Också till Egypten har vi exporterat under den tiden.

Den svenska vapenexporten har fyrdubblats på tio år, och Sverige är världens näst största vapenleverantör per capita. Regeringen har till och med inrättat en myndighet för att främja svensk vapenexport. Svensk vapenexport eller vapentillverkning är inte längre till för att skydda Sverige mot ett eventuellt angrepp. Svensk vapentillverkning är till för att rädda de många jobb den ger till industrin oberoende av det omoraliska i att tillverka föremål som är till för att döda människor.

Ju fler vapen, desto fler krig och desto fler som dör. Det finns bättre produkter att tillverka i Sverige än vapen som med fördel kan ersätta vapenindustrin. Vad sägs om att bygga höghastighetståg?

Herr talman! Världens militärutgifter har ökat med 49 procent sedan 2000 enligt Sipri, som uppskattade att världens militära utgifter 2009 uppgick till 1 531 miljarder amerikanska dollar. Det motsvarar omkring 224 dollar per person i världen. Det är mer än vad många människor i världen har att leva på under ett år.

Bara USA, som står för ungefär 60 procent av världens arsenal, avsatte år 2008 över 52 miljarder amerikanska dollar på kärnvapen. Ett riktmärke är att kostnaden ska motsvara 2 procent av bnp. Men väldigt få länder når upp till de utlovade 0,7 procent till bistånd. Det kan man jämföra med.

Det är bra att regeringen välkomnar handlingsplanen för nedrustning och icke-spridning som antogs förra året. Det är också bra att vi ska anta konventionen om klustervapen. Men varför har det tagit så lång tid? När det gäller den konventionen vet jag att det finns olika tolkningsmöjligheter som vi kan återkomma till när propositionen kommer.

Pengar till militära vapen prioriteras i de flesta länder. Värre är det, som jag nämnde, att leva upp till utlovade biståndsnivåer eller att komma överens om pengar till klimatanpassning för att möta tvågradersmålet. Enligt Världsbanken skulle det 2010–2050 i genomsnitt kosta 70–100 miljarder dollar per år.

Det är en besynnerlig prioritering med tanke på de konsekvenser som klimatförändringarna får också för säkerhetspolitiken. Det återkommer jag till i nästa inlägg.

Anf. 5 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Jag vill tacka utrikesministern för den utrikespolitiska deklARATIONEN och Urban Ahlin och Bodil Ceballos för redovisningen av deras respektive partiers utrikespolitik.

Sverigedemokraterna är ett Sverigevänligt parti. Vi ställer oss bakom tanken att Sveriges folk, liksom alla världens folk, har rätt till frihet och självbestämmande. Det är mot den bakgrunden vi ser Sveriges förhållande till andra länder.

Många av de problem som vi i dag kan se i världens utvecklingsländer har sin grund i kolonialmaktens gränsdragningar, där man helt har ignorerat olika folks rätt till självstyre. Den etniska splittringen i Afghanistan, där den gamla Durandlinjen har klivit pashtunernas område i två delar, har bidragit till det landets problem och gett spänningar som också påverkar grannlandet Pakistan. På samma sätt har decennier av inbördeskrig i Sudan sin grund i gamla koloniala gränsdragningar som inte har haft någon verklig koppling till gränserna mellan olika folkslag eller folkgrupper, i fallet Sudan mellan det arabiska och muslimska norra Sudan och det afrikanska och kristna Sydsudan.

Vi välkomnar den fredsprocess som Sudan nu verkar vara på väg mot. Vi har grundinställningen att varje folk har rätt till sitt eget land. Vi vill hävda att konflikthärdar liknande de tidigare nämnda utgör ytterligare bevis för att det mångkulturella samhällsprojektet inte fungerar utan leder till motsättningar.

Herr talman! Sverigedemokraterna menar också att vi fortsättningsvis bör ge bistånd till världens lidande med det långsiktiga målet att dessa med tiden ska kunna skapa ett värdigt liv åt sig själva i sina egna länder. Vi anser att det svenska biståndet i högre grad än vad som nu är fallet bör

inriktas på katastrofbistånd för att lindra uppkomna hungerkatastrofer och nöd. Vi anser att resurser till detta bör tas från det utvecklingsbistånd som i decennier har missbrukat svenska skattebetalares pengar. Ett kostsamt utvecklingsbistånd med mycket tveksam effekt bör i stället användas till mer konkreta och omedelbara behov.

I denna vilja till bistånd ligger dock inte ett ansvar för Sverige och svenska skattebetalare att ta på sig orimliga bördor. Det har under lång tid funnits en vilja från svenskt politiskt håll att vara bäst i klassen när det gäller bistånd, det vill säga att ge mer än så gott som alla andra länder i världen. Vi menar att den rimliga linjen i stället bör vara att följa FN:s rekommendationer för biståndet, vilket uppgår till 0,7 procent av bni.

Visst är det så att detta utgör en sänkt ambitionsnivå. Det ska man inte sticka under stol med. Det är dock en fullt rimlig begränsning av biståndet. Det är faktiskt så att de svenska skattebetalarna anförtrott oss och regeringen sina pengar att i första hand användas till svenska behov i välfärdens kärna. Med tanke på det stora investeringsbehov som Sverige står inför, den höga arbetslösheten, det politiskt skapade utanförskapet och den höga statsskulden är det mer rimligt att vi väljer att se till våra egna behov innan vi skänker bort ytterligare skattemedel.

Denna princip för Sveriges bistånd går också igen när det gäller andra utgifter. Jag tänker här på stödet till EU och dess institutioner. Sverige är i dag en nettobidragsgivare till unionen, vilket i praktiken betyder att det förs över resurser från svenska skattebetalare till utländska.

Ett konkret exempel på detta är hur de misskötta finanserna i Grekland får till följd att EU håller de grekiska statsfinanserna under armarna och att svenska pensionärs skattepengar indirekt riskerar att föras över till att betala grekiska pensionsutbetalningar. Det är inte rimligt. Vi menar att EU-länder som har skött sin ekonomi så dåligt att de är konkursmässiga inte ska kunna åka snålskjuts. Har man misskött sina statsfinanser får man helt enkelt lov att dra åt svångremmen.

I det här inlägget hade jag, om det här hade varit föregående mandatperiod, kunnat ta upp Sveriges förhållande till EU som exempel på en farlig utrikespolitik. I dag kan jag inte längre göra det. Det beror inte på att EU har blivit mindre av ett problem för Sverige utan mer på att det inte längre går att se EU som ett utrikesfenomen. Sverige är i dag inte längre självständigt. Vi har gett upp vår självständighet till Europeiska unionen. På många sätt är vårt arbete i denna kammare att betrakta som en gummistämpel för beslut som redan har fattats i olika EU-organ.

Det är ett stort problem att medvetenheten om detta bland det svenska folket är så låg. Hur många vet till exempel att Sverige i och med Lissabonfördraget i praktiken inte är självständigt? Hur många svenskar vet vem Catherine Margaret Ashton är? Att hon i praktiken är vår utrikesminister och inte statsrådet Carl Bildt är det knappt någon som är medveten om. Hur många vet att den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken i praktiken innebär att vi är en del av en militärallians med skyldighet att komma till övriga länders försvar i det fall de skulle dras in i väpnade konflikter? Visserligen krävs det enighet i rådet, men ingen tvivlar väl på regeringens ambitioner att även i det läget vara bäst i klassen.

Herr talman! Sverigedemokraterna anser att Sveriges förhållande till FN skulle tjäna på ett mått av konstruktiv kritik. Världsorganisationens arbete med att verka för mänskliga rättigheter och en fredlig utveckling i

världen är något som vi i allra högsta grad ställer oss bakom. Trots detta finns det vissa punkter där det är svårt att inte ställa sig kritisk till FN:s funktionsätt.

En uppenbar sådan punkt är hur FN:s råd för mänskliga rättigheter fungerar. Det är förvisso så att en världsorganisation måste tillåta att alla länder deltar. Trots det kan man inte underlåta att ställa sig frågan hur välbetänkt det egentligen är av FN att sätta några av världens hårdaste diktaturer som väktare över de mänskliga rättigheter som de själva är så flitiga med att kränka. Det är lite som att sätta räven att vakta hönsgården. I rådet ingår exempelvis länder som Libyen, Iran, Sudan och Saudiarabien, länder som själva står för en betydande del av de mänskliga rättighetskränkningar som rådet har att hantera. Organisationer av denna typ ger ett löjets skimmer åt hela tanken med Förenta nationerna.

Vi sverigedemokrater vill se en reformering av Sveriges bidrag till världsorganisationen. Vi menar att det vore mer konstruktivt av oss att söka förhandla fram en överenskommelse där vårt stöd till FN:s flyktingorgan UNHCR ökas kraftigt. Det är viktigt för Sverigedemokraterna och för Sveriges framtida utveckling att vi siktar på att hjälpa verkliga flyktingar på plats i deras närområde.

Vi vill i detta sammanhang också understryka hur viktigt det är att också länder i Mellanöstern, som för närvarande vilar under ett styre av diverse diktaturer, successivt utvecklas till demokratiska, stabila och upplysta länder.

Självklart är det så att vi i det här avseendet särskilt tänker på händelseutvecklingen i Egypten och Tunisien. Däremot är det viktigt att nansera bilden av vad det är som händer och sker i just dessa länder. Man får inte låta den i och för sig högst eftersträvansvärda inriktningen på folkligt inflytande å ena sidan göra en blind för den faktiska utvecklingen å den andra. Det finns nämligen en överhängande risk för att utvecklingen i dessa länder inte alls går mot den sekulariserade demokrati som många ledamöter i denna sal ser som självklart.

Det finns tvärtom en klar risk för att det folkliga uppror som för närvarande pågår kan komma att leda till att teokratiska organisationer, som det muslimska brödrskapet, kommer till makten. Detta är precis vad som skedde i Iran vid revolutionen där 1979. En folkresning kom under inflytande av det konservativa prästerskapet, vilket i sin tur ledde fram till den teokrati som i dag är Iran. Irans politiska och religiösa lednings uttalade stöd för demonstrationerna i Tunisien och Egypten borde stämma till eftertanke.

Den så kallade demokratiseringsprocessen i länderna i Mellanöstern är i grunden naturligtvis positiv. För Sveriges del är det vår mening att vi bör vara tydliga med att hålla fast vid vår grundinställning, nämligen att utvecklingen är positiv men att den måste gå mot riktig demokrati med allmän rösträtt, fria och öppna val, lika rättigheter för alla och ett antagande av FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Herr talman! Det är ofrånkomligt att man i en sådan här debatt i någon mån också kommer in på att diskutera hur övriga aktörer i denna kammare hanterar svensk utrikespolitik. Under den senaste månaden har det framkommit att migrationsministern och utrikesministern har funnit för gott att diskutera svensk invandringspolitik med diverse tjänstemän vid amerikanska ambassaden i Bagdad. Vi sverigedemokrater är visserli-

gen glada över att ministrarna är beredda att föra en saklig diskussion i invandringsfrågan – vi instämmer i mycket av vad som sades vid detta möte – men inte ska väl ministrarna känna sig tvingade att åka till Irak för att våga framföra sina verkliga åsikter om den havererade invandrings- och integrationspolitiken? Det kan de göra i den här kammaren. Det vore smickrande för regeringen om man då och då vågade tala klarspråk även i den här kammaren.

Jag vill ställa en avslutande fråga till utrikesministern – ja, alltså Carl Bildt, inte lady Ashton. Den senaste tiden har många av våra europeiska grannar i EU:s största och mest inflytelserika medlemsländer fått höra sin förbundskansler, premiärminister eller president – jag tänker här på Merkel, Cameron och Sarkozy – ta avstånd från det totalt misslyckade mångkulturella projektet. De har systerpartier i den svenska alliansregeringen. När kommer vi att få höra den svenska regeringen på samma sätt som sina europeiska kolleger ta avstånd från detta fruktansvärt misslyckade politiska projekt?

Anf. 6 HANS LINDE (V):

Herr talman! År 2008 besökte jag Liberia. Det är ett land som tar mödosamma steg mot fred och försoning efter ett av vår tids grymmaste inbördeskrig. I Liberia mötte jag kvinnorna som målade en bild av ett inbördeskrig där våldet mot kvinnorna, massvåldtäkterna, det sexualiserade våldet och stymplingarna var en bärande del av de stridande parternas krigföring. I en undersökning från Liberia från 2004 svarade 60 procent av kvinnorna att de hade blivit utsatta för våldtäkter och sexualiserat våld, i många fall vid upprepade tillfällen. Ett så omfattande våld mot kvinnor kan knappast beskrivas som något annat än ett massförstörelsevapen.

I dag betraktar vi Liberia som ett post-konfliktland. Men kvinnorna jag träffade i Liberia gav en annan bild. De beskrev hur våldet mot kvinnorna, männens krig mot Liberias kvinnor, fortsätter trots att omvärlden betraktar Liberia som ett land som tar steg mot fred.

Vad som blev uppenbart i mötet med de liberianska kvinnorna är att generella beskrivningar av världen alltför ofta utgår från mäns erfarenheter och mäns behov. Kvinnors erfarenheter osynliggörs eller beskrivs som särintressen.

Vi i den här kammaren slår oss ofta för bröstet för den svenska jämställdheten, men när vi börjar diskutera utrikespolitik förminskas kvinnors rättigheter och erfarenheter till pliktskyldiga bisatser. Som feminist kan jag aldrig acceptera att en majoritet av jordens befolkning ignoreras i svensk utrikespolitik. Därför kommer jag att använda mitt anförande till att prata om just dem som aldrig platsar i den utrikespolitiska debatten, nämligen världens kvinnor.

Herr talman! Världen är inte jämställd. Från den dag vi föds till den dag vi dör påverkas våra möjligheter att utforma våra liv utifrån det kön vi har. Verkligheten för världens kvinnor ser olika ut beroende på om de lever i en kåkstad utanför Nairobi, i ett radhusområde i Alingsås eller på den afghanska landsbygden. Men det finns inga jämställda frizoner på vårt klot. Världen över ser vi att män och kvinnor inte har samma möjligheter eller tillgång till utbildning, arbete, sjukvård och säkerhet. Trots att kvinnor utgör en majoritet av jordens befolkning vet vi att världens

kvinnor i dag äger bara 10 procent av jordens tillgångar. Inte ens var femte parlamentariker på jorden är kvinna.

Därför måste vi inse att utrikespolitik inte är könsneutralt. En fredsfrämjande insats, ett biståndsprojekt eller ett handelsavtal kommer att påverka män och kvinnor på olika sätt och i olika grad.

Herr talman! Varje dag dör tusen kvinnor för att de har blivit gravida. 358 000 kvinnor går förlorade varje år. Enligt Staffan Bergström, professor vid Karolinska Institutet, dör varje år fler människor i samband med graviditeter än i aids, malaria och tuberkulos tillsammans. Då är inte ens en gång graviditet en sjukdom.

Orsaken är uppenbar. Kvinnor har fråntagits makten över sina egna kroppar, och världens makthavare väljer gång på gång att prioritera helt andra saker än att bekämpa mödradödligheten. I dag saknar 200 miljoner kvinnor världen över tillgång till preventivmedel, och i 68 länder är abort förbjudet.

Men det går att bekämpa mödradödligheten. Vårt eget land är ett lysande exempel på detta. I dag är risken att dö i samband med en graviditet i Sverige 1 på 17 400 födslar. Samma siffra för det afrikanska landet Niger är 1 på 7 födslar. 99 procent av alla kvinnor som dör i samband med graviditet dör i ett fattigt land.

Men mödradödligheten är inte bara ett jämställdhetsproblem – det är ett fattigdomsproblem och ett demokratiproblem. Bland flickor i åldersgruppen 15–19 är i dag mödradödligheten den vanligaste dödsorsaken. Hur ska vi bekämpa fattigdom eller bygga demokrati utan alla dessa unga kvinnor?

Enligt Guttmacher Institute skulle preventivmedel och mödravård för jordens alla kvinnor kosta 11,8 miljarder dollar. Det är mycket pengar, men det motsvarar mindre än 1 procent av världens samlade militära utgifter per år. Samtidigt som vi ser att framstegen i arbetet med att bekämpa mödradödligheten har varit få har de militära utgifterna i världen ökat med 49 procent sedan 2000 enligt Sipri. I valet mellan att rädda gravida kvinnors liv och att köpa in ytterligare ett stridsflygplan väljer alltför många av världens ledare det senare.

Ett av de absolut farligaste länderna på jorden att bli gravid i är Afghanistan. Varje år dör 20 000 kvinnor i Afghanistan i samband med en graviditet. Det är med andra ord långt farligare att vara gravid i dag i Afghanistan än att vara utländsk soldat i samma land. En säker förlossning i Afghanistan beräknas kosta 35 kronor. Trots det väljer den borgerliga regeringen att i år lägga 1,9 miljarder kronor på den militära insatsen i landet!

Herr talman! I dagens världsordning ser vi en arbetsdelning där kvinnor utför de tyngsta arbetena till de lägsta lönerna. Enligt den fackliga samorganisationen Ituc är det globala lönegapet mellan män och kvinnor hela 22 procent. I jordens drygt 5 200 exportfrizoner återfinns de vidrigaste arbetsmiljöerna och de lägsta lönerna. Av de 42 miljoner människor som jobbar i dessa zoner med att sy våra T-shirtar, skor, gympadojor och väskor är 80 procent kvinnor.

Den ekonomiska kris som nu sveper över världen har dessutom slagit allra hårdast mot världens kvinnor. Överallt, även i Sverige, är kvinnor överrepresenterade bland osäkra och tidsbegränsade anställningar – just de arbetstillfällen som försvinner först vid ekonomiska kriser. Fackliga

rättigheter och kollektivavtal är därför ett av de viktigaste verktygen för att värna jämställdheten. Trots det har den borgerliga regeringen valt att tydligt och kraftigt skära ned sitt stöd till LO–TCO Bistånds nämnd – den biståndsorganisation som arbetar med att stötta facklig organisering i syd.

Detta är baksidan av den nyliberala handelspolitik som den borgerliga regeringen förespråkar. I deras nya sköna värld ska jordens kvinnor med värkande ryggar, förslitna leder och andningsbesvär garantera ständigt ökade vinster i den svenska handeln.

Som om inte allt detta vore nog kan vi konstatera att det är kvinnorna som drabbas hårdast av klimatförändringarna. Detta sker trots att vi vet att kvinnor i lägre utsträckning än män har bidragit till de klimatförändringar vi ser.

Ungefär 70 procent av jordens jordbrukare är kvinnor. När regnen slutar falla och brunnarna sinar är det kvinnorna som drabbas först. Och som vanligt är det de fattigaste kvinnorna som drabbas hårdast. Ett trovärdigt arbete mot klimatförändringarna måste vara ett klimatarbete som därför sätter de fattiga kvinnorna i centrum.

Herr talman! Var tredje kvinna i världen utsätts för våld i hemmet, på jobbet eller i samhället. Långt fler kvinnor på jordklotet lever med rädslan för våldet. Det är en rädsla som begränsar kvinnors möjligheter att röra sig i det offentliga rummet på sina egna villkor.

I många av jordens konflikter är mäns våld mot kvinnor, det sexualiserade våldet, en bärande del av de stridande parternas arbete. Jag nämnde Liberia tidigare. Ett annat välkänt exempel är Kongo där massvåldtäkterna har varit ett ständigt inslag i den väpnade konflikten. Trots det var bara 6 procent av deltagarna vid fredsförhandlingarna som fördes i Kongo mellan 2000 och 2008 kvinnor.

För tio år sedan kom FN-resolution 1325. Tillsammans med resolution 1820 understryker den vikten av kvinnors deltagande för att uppnå en hållbar fred. Under dessa tio år har medvetenheten om det sexualiserade våldet ökat, och i dag är våldet erkänt som en säkerhetsfråga. Men resolutioner i sig räddar inga kvinnor – då krävs det handling, och det är något som vi ser alldeles för lite av.

En grupp som i synnerhet drabbas hårt av mäns våld mot kvinnor är lesbiska kvinnor. De drabbas av ett dubbelt förtryck, både som kvinnor och som homosexuella. Från flera länder rapporteras till exempel om så kallade omvändelsevåldtäkter mot lesbiska. I dagarna diskuteras i Malawi att man ska införa ett förbud och kriminalisera samkönade relationer mellan just kvinnor.

Som en följd av våldet mot kvinnor är i dag 80 procent av världens flyktingar kvinnor och barn. De flyr undan ett våld och ett förtryck som drabbar dem bara på grund av deras kön, av det faktum att de är kvinnor. Trots det är möjligheterna att få asyl i Sverige på grund av könsrelaterad förföljelse små. Det finns tyvärr alldeles för många exempel på hur den borgerliga regeringens massutvisningspolitik slår mot kvinnor. Vi måste vara medvetna om att Sverige i dag inte är en fristad för dem som flyr undan våldtäkter, tvångsäktenskap och homofobi.

Herr talman! Men kvinnor är inte offer. Kvinnor världen över tar strid, går samman och kräver sina rättigheter. Världens kvinnor väntar

inte på att något annan ska befria dem. Runt om på jordklotet ser vi att kvinnor organiserar sig och redan nu kämpar för sin befrielse.

De senaste veckornas protester i Nordafrika är tydliga exempel på detta. På gatorna i Kairo, Alger och Tunis demonstrerar även kvinnor för sina rättigheter. Och de är inte ensamma. I Centralamerikas fabriker, i Afrikas slum och i Kurdistans bergsbyar ser vi hur kvinnor går tillsammans för att kämpa för sina rättigheter. Men alltför ofta sker detta i det tysta, långt bortom mediernas strålkastarljus och långt från givarnas biståndsflöden. Frågan är: Vad kan vi göra för att stödja deras kamp? Vad kan vi göra i Sverige för att dessa modiga och kämpande kvinnor ska känna att de har en allierad och en vän i vårt land?

Herr talman! Världen är inte jämställd, men den skulle kunna vara det. Resurser finns och kunskap finns. Det som saknas är den politiska viljan. Tyvärr är Sverige inte något undantag på det området. Om den politiska viljan hade funnits hade vi dramatiskt kunnat öka biståndet till mödravård och preventivmedel, hade vi kunnat bryta tystnaden om förtrycket av kvinnor i FN och EU och hade vi kunnat ersätta soldaterna i Afghanistan med barnmorskor.

Men i stället ser vi en borgerlig utrikespolitik av män och för män. Det är hög tid att byta riktning. Det är hög tid för en feministisk utrikespolitik i Sverige, en utrikespolitik som ser ojämlikheten mellan män och kvinnor och en utrikespolitik som sätter kampen för jämställdhet högst upp på den utrikespolitiska dagordningen.

(Applåder)

Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! I en debatt som denna lider vi väl alla lite av tidsbegränsningarna i en värld som är stor. Jag kan bara beklaga att oppositionens företrädare av det ena eller andra skälet valde att inte beröra avgörande framtidsutmaningar som friheten och säkerheten på nätet, livsmedelskrisen som hotar oss runt om i världen, fredsprocessen i Mellanöstern där det krävs ökade insatser, nedrustningsfrågorna – som inte har förlorat i betydelse – eller klimatfrågorna, som växer i betydelse. Men låt mig anta att detta innebär att de instämmer i regeringens politik på dessa områden.

Urban Ahlin började i Baltikum, och det var bra och nästan lite gripande. Det där var i en tid – låt oss minnas den, för 20 år sedan – när många socialdemokrater hade väldigt svårt att kalla en spade för en spade eller en ockupation för en ockupation. Välkommen! Jag vill inte säga att Urban tillhörde dem, men många andra gjorde det faktiskt. Jag minns hur vi i denna kammare fördömdes av den dåvarande socialdemokratin för att vi vågade säga att hela Europas frihet är förutsättningen för hela Europas fred. Då framställdes vi som ett hot mot Sveriges neutralitet, till och med en gång ett hot mot Sveriges fred.

Men från det till Egypten och Mubarak.

År 1989, den europeiska frihetens stora år, hade Socialistinternationales kongress i Stockholm. Det var en ståtlig och stolt socialistisk tillställning, där man förkunnade att Mubaraks parti i Egypten nu hade blivit medlem i deras gemenskap och att Ben Alis parti i Tunisien nu hade blivit medlem i den socialistiska internationales.

Jag kan förstå att Urban har ett behov av att skrika lite högre än andra just nu. Man satt ju och mös med Mubaraks män i de socialistiska salongerna i decennium efter decennium när det var undantagslagar i Egypten. År 1989, Urban, hade undantagslagarna varit i kraft i Egypten i ett decennium, och så applåderade ni när han blev en av era kamrater, tillsammans med den där kul killen från Tunisien som ni också tyckte var en lovande socialist och demokrat.

Så kan det bli. Först förra måndagen – sent, sent, sent ska syndaren stundtals vakna – suspenderade man Mubaraks och Ben Alis maktpartier från medlemskapet i Socialistinternationalen. De är fortfarande medlemmar – ni är fortfarande kamrater – för det krävs en kongress för att utesluta dem. Ni kommer att sitta där ett tag, om de nu finns kvar, kanske i landsflykt någonstans.

Två raka frågor till Urban Ahlin: Hur kunde ni i Stockholm 1989, frihetens år, välkomna dessa två maktpartier och förtryckare i er krets? Varför satt ni så sött med dessa maktens män från dessa diktaturer så länge tillsammans i er stolta international? Det är frågor som kanske kunde kräva en kriskommission, även om jag såg att kriskommissionen av Aftonbladet nu hade liknats vid en kamel.

Från regeringens sida har vi varit tydliga vad gäller Egypten under de senaste åren. Vi var tydliga i FN:s generalförsamling om tillståndet i Egypten. Vi var tydliga i FN:s råd för mänskliga rättigheter om situationen i Egypten. Vi var tydligare, vågar jag säga, än tidigare regeringar har varit om situationen som den var i Egypten. Vårt krav var fria och rättvisa val och demokrati. Vårt krav återstår att förverkliga.

Där är det viktigt att vi nu tar itu med den uppgift som flera av oss berört, nämligen att förnya, skärpa och förfina EU:s grannskapspolitik i olika hänseenden. Jag tror att det är oerhört viktigt att Europeiska unionen har förmågan att vara ett fyrhorn för frihet gentemot öst, där behovet är stort – det är vi eniga om – och gentemot syd, där behovet också är mycket stort. Svårigheterna är förmodligen ännu mycket större, men det gör inte att vi ska vika undan från dem.

Vi vet en del om vad vi ska göra. Den fria handeln berördes i flera inlägg. Där ska vi försöka – det borde vi redan ha gjort. Motståndet har inte varit på vår sida, utan motståndet har ofta varit från regimer som har varit beroende av gamla socialistiska oligopolistiska strukturer i dessa länder som det gäller att bryta ned för att öppna upp de olika samhällena. Annars kommer det inte att gå.

Jag inbjuder gärna alla oppositionens företrädare till en dialog om hur denna politik ska utvecklas.

Om Burma kort: Jag har fått en hänvändelse från Aung San Suu Kyis parti om en dialog också om sanktionerna. Den hänvändelsen svarar vi självfallet ja till.

Till Bodil Ceballos bara kort: Din kritik är riktig, i den meningen att vår utrikespolitik är Europas utrikespolitik. Det innebär inte att vi inte agerar självständigt, men vår nästan främsta utrikespolitiska uppgift är att nu verka för att förverkliga den gemensamma europeiska utrikespolitiken. Det är den som ger röst, inflytande och möjlighet att påverka de stora globala utmaningarna. Vi kan sitta och göra uttalanden i Sveriges riksdag – det är trevligt och bra på många sätt – men det är inte nödvändigtvis så vi förändrar världen. Det är genom ett aktivt engagemang för

att forma ett Europa som formar världen som vi kan ha inflytande, och det är det vi behöver.

Till Sven-Olof Sällström i all korthet: Vi är redan i dag en humanitär stormakt, och det ska vi vara stolta över. Men vi ska inte heller dölja att vi ska vara beredda att hjälpa till. Vi var beredda att hjälpa Lettland i den finansiella krisen. Vi var beredda att hjälpa Island i den finansiella krisen. Känn stolthet över detta! Stäng inte dörrarna till allting över huvud taget!

Är vi självständiga eller inte? Ja, vi är skyldiga att underordna oss beslut av FN:s säkerhetsråd. Det verkade på argumentationen som om ni tycker att vi ska lämna också Förenta nationerna.

Välkomna till världen! Vi lever i en värld av beroenden, och det är dessa beroenden som bygger det svenska välståndet. Skulle vi stänga dörrarna till omvärlden för vi oss tillbaka till 1700-talets fattigdom. Dit vill vi absolut inte.

Hans Linde sade när vi talades vid inledningsvis att han skulle överraska med sitt anförande. Det gjorde han, också i den meningen att jag aldrig har varit med om ett anförande av Hans Linde där jag kan instämma i så mycket som jag kan. Det var 10 procent på slutet, måhända, men i övrigt håller jag med.

Titta på arabvärlden, som vi nu diskuterar! Ett av de allra största problemen med arabvärlden är att kvinnorna inte har fått komma fram. Men nu ser vi början på detta. På Tahrirtorget var det i början – titta på tv-bilderna – nästan bara män, men mot slutet började de arabiska kvinnorna komma. Arabvärlden kan aldrig utvecklas utan att kvinnorna får nya möjligheter. Kan vi medverka till detta gör vi en stor utvecklingsinsats.

Detsamma gäller Afghanistan. Där åker jag runt och försöker titta på de kvinnor som vi kan lyfta fram med våra olika insatser. Kvinnornas deltagande i nationers utveckling är en avgörande förutsättning för att dessa nationer ska utvecklas. Kan vi över partigränser göra en insats i denna del har vi faktiskt gjort något stort.

Jag nästan instämde i nästan allt som Hans Linde sade. Det gjorde väl denna debatt rätt unik.
(Applåder)

Anf. 8 URBAN AHLIN (S):

Herr talman! Carl Bildt gör som han brukar göra när han kommer till den andra rundan i debatten. Han säger att Urban Ahlin inte sade något om det ena och det andra. Men han glömmer en liten detalj. Han hade 30 minuter på sig i sitt inledningsanförande, och dessutom stängde talmanen av klockan eftersom utrikesministern inte klarade att hålla sig inom dessa 30 minuter, medan jag har 12 minuter till mitt förfogande. Det är alltså inte så underligt om oppositionen inte hinner att ha en lika heltäckande bild som herr utrikesministern har över världsläget.

Men som sagt har vi skrivit en alternativ utrikesdeklaration som täcker även de frågor som utrikesministern menade inte fanns med i mitt inledningsanförande. Alla som lyssnar på debatten, var så vänliga att titta på Socialdemokraternas hemsida och läs vår utrikesdeklaration!

Låt mig först ta upp tillbakagången till 1989. Det visar bara hur stressad Carl Bildt är över anklagelsen för att han har varit så tyst och passiv

och inte stått på de förtrycktas sida att han går in på Baltikum, kritiserar gamla socialdemokrater och säger att det hände något på någon socialist-international där vi myste ihop. Jag var inte med, så jag kan inte riktigt berätta i vilka salonger man satt och myste ihop med Mubarak och Ben Ali. Jag har faktiskt ingen aning om det.

Men jag har tittat på Internet. Även jag är ibland ute på Internet och tittar på hemsidor. Jag hittade där hemsidan för det europeiska folkpartiet, det vill säga det konservativa europeiska partiet EPP. Det fanns en videosnutt från så sent som förra året, 2010, som beskriver hur Ben Alis parti och EPP-gruppen i Europaparlamentet har inlett ett fördjupat samarbete och ska gå hand i hand i framtiden. Det är ganska fascinerande.

Det är ganska många år från 1989 till 2010. Herr utrikesministern kastar nog en del sten i glashus.

Låt oss säga att vi båda i våra internationaler och våra europeiska partier ibland har en del partier där det finns en del övrigt att önska. Så är det. Jag tvivlar inte på Carl Bildts demokratiska hållning, och jag tror inte heller att han tvivlar på min. Men det är ingen tvekan om att det finns en del sådana partier.

När det gäller Aung San Suu Kyi säger Carl Bildt att det har kommit en förfrågan från henne om att delta i en dialog. Utmärkt! Men min fråga till utrikesministern var: Lyssnade ni på det krav som Aung San Suu Kyi hade, nämligen att vi inte ska inleda några diskussioner om lättnader av sanktioner förrän alla politiska fångar är frisläppta? Det är nämligen hennes stenhårda krav.

Jag tolkar Bildts svar så att han vill ha en dialog om sanktionerna och att NLD, alltså Aung San Suu Kyis parti, ska vara med i den dialogen och att också hon ska vara med. Jag ser att Carl Bildt nickar. Jag är väldigt glad över det, för det är oerhört positivt och viktigt att Aung San Suu Kyi är med i den diskussionen.

Hon kommer att bli glad att höra det. Vi har henne nämligen på en konferens klockan två i eftermiddag, där vi har bjudit in journalister och människor som är engagerade för Burmanätverket. Hon är med på telefon från Rangoon. Tyvärr kan hon ju inte lämna landet. Men detta är ett av de få tillfällen då hon faktiskt är med på sådana möten över telefon. Det säger jag till alla som är intresserade och har möjlighet att vara med i Skandiasalen och se detta lite senare. Jag ska med glädje rapportera att utrikesministern säger att hon ska få vara med i diskussionerna om sanktionerna i framtiden. Det är ett viktigt budskap.

En annan fråga som jag skulle vilja ta upp med utrikesministern är det östliga partnerskapet. Som jag sade är det bra att vi nu står upp för demokrati och mänskliga rättigheter. Men vi måste nå ut också till befolkningen i dessa länder.

Jag har vid flera tillfällen påtalat att EU:s politik när det gäller Schengen och viseringarna är kontraproduktiv. Jag reste tidigt till Minsk i Vitryssland och träffade studenter som var otroligt glada över att de kunde ta nattåget till Warszawa, gå från förtryckets Vitryssland till frihetens Warszawa och det inte kostade någonting. När de åkte över gränsen betalade de en gränspasseringsavgift på en halv dollar, tror jag det var. Men i dag med Schengenviseringen kostar det 60 euro.

Vi föreslår i vår utrikesdeklaration att man ska ta bort viseringsavgifterna för alla medborgare i de länder som tillhör det östliga partnerskap-

et, för att på det sättet visa att vi faktiskt vill ha personliga, folkliga kontakter och att de är välkomna till oss. Jag är nyfiken på att höra svaret.

Beträffande Afghanistan skriver vi tydligt i vår deklaration att vi noggrant kommer att bevaka att regeringen uppfyller det vi har kommit överens om i vår överenskommelse. Mandatet prövas varje år, och vi kommer noggrant att bevaka att det vi har kommit överens om fullföljs.

När det gäller de europeiska stridsgrupperna, som Carl Bildt tog upp, vill vi från socialdemokratisk sida säga: Dessa stridsgrupper har aldrig använts, och de kostar enorma pengar och låser upp enorma resurser både personellt och materiellt. Frågan är: Kan vi inte hitta ett något bättre system för detta framöver? Förenta nationerna behöver ju stöd från länder som Sverige. Det vore väldigt bra om vi kunde ha en diskussion om nästa internationella insats och att göra en sådan i en FN-mandaterad och FN-ledd insats.

Sedan vill jag också säga: Vi befinner oss nu i 2011. Det är ganska fascinerande att se att vi har en regeringsdeklaration där det inte står en enda rad om hbt-personernas rättigheter i världen. Vi vet att hbt-personerna kränks oerhört och att deras rättigheter slås ned över världen. Hans Linde var inne på frågorna. Jag måste säga att det är fascinerande att en regering år 2011 inte ens nämner hbt-situationen.

När det gäller relationerna till Ryssland vill jag betona de frusna konflikterna. Jag tycker att Sverige ska spela en mycket tydlig roll i samarbetet mellan Europeiska unionen och ryska federationen. Vi måste villkora samarbetet med en rysk vilja att bidra till att lösa de frusna konflikterna. Det är det som ska avgöra hur djupt samarbetet mellan Europeiska unionen och den ryska federationen kan utvecklas. Jag tror att det är oerhört väsentligt att EU villkorar samarbetet med Ryssland för att faktiskt få den ryska federationen att konstruktivt bidra till att lösa de frusna konflikterna i vårt närområde.

(Applåder)

Anf. 9 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! Jag tror att utrikesministern inte lyssnade så noga när jag talade tidigare. Friheten på nätet talade jag faktiskt om. Men utrikesministern sade att ingen gjorde det.

Jag talade också om Wikileaks. Jag tycker att det är mycket bra att vi nu har en ny världsordning, där nätet gör att människor kan uttrycka sig och sätta i gång revolutioner, som vi har sett, och vi genom Wikileaks kan få reda på vad som händer i de slutna rummen. Det är positivt.

Jag tycker fortfarande att Sverige ska ha en egen röst, inte bara genom EU. Andra länder förväntar sig att vi uttalar oss i olika frågor. Många länder förväntar sig det, och många länder förstår inte senfärdigheten, att vi ska vänta in en gemensam uppfattning. Ministrarna från Tyskland, Frankrike och England väntar inte in, utan de uttalar sig. Det kan också Sverige göra.

Herr talman! Jag talade tidigare om vårt ansvar för att förvalta världen åt kommande generationer. Det gäller i allra högsta grad klimatet. I Cancún nåddes vissa framsteg, men de var långt ifrån tillräckliga. Det är inte så mycket som tyder på att vi kommer att nå målet att temperaturen inte ska stiga med mer än 2 grader. För vissa öriken är en ökning på 1,5

grader redan mer än vad deras länder klarar av utan att läggas helt under vatten.

Vad är det då för värld vi lämnar över till våra barn och barnbarn? Många av oss som fattar de politiska besluten i dag kommer att vara för gamla – eller redan döda – för att drabbas av de värsta konsekvenserna av vårt eget handlande. Men vilka är det som redan i dag drabbas av de rika ländernas överkonsumtion av klimatpåverkande varor och produkter? Alla vet det redan, så det kanske är överflödigt att säga det, men det är de fattiga människorna i fattiga länder, som vanligt.

Herr talman! Med utgångspunkt i klimatpanelens rapporter som kom 2007 vet vi att häftiga väderförändringar kommer att inträffa till följd av klimatförändringarna. Vi vet att klimatet förändras. Även klimatskeptikerna vet det, även om de skyller på annat än människan. Men oberoende av vilket, så vet vi att vi måste anpassa oss till de nya förutsättningarna. Översvämningarna blir kraftigare. Stormarna blir kraftigare. Torkan blir värre. Här hemma upplever vi att snöovädren blir värre, eftersom tågkaioset ökar. Det är kanske lika mycket resultatet av en felaktigt förd infrastrukturpolitik här i Sverige som av klimatförändringarna, men det är en helt annan debatt.

Herr talman! Förra året drabbades över 200 miljoner människor av naturkatastrofer. 90 procent av dem bodde i Asien. Enligt Asiatiska utvecklingsbanken måste världen förbereda sig på att miljontals människor som i dag inte är på flykt kommer att vara det inom ett antal år. Den säger också att länderna måste förbereda sig för denna flyktingström för att undvika stora humanitära katastrofer och för att undvika enorma kostnader.

I dag finns det inget internationellt regelverk för att hantera dessa stora flyktingströmmar, om de inte skulle råka vara drabbade av klimatet och politisk förföljelse samtidigt, naturligtvis. Men inte ens politisk förföljelse är i dag en garanti för att människor ska få skydd i andra länder.

I dag har det gått ett nytt plan till Irak med flyktingar. 150 personer samlades i morse utanför Kållereds förvar för att försöka stoppa det här. Det är inte en bra bild vi sänder till andra länder om hur vi hanterar folk rätt, flyktingrätt och annat här i Sverige.

Men jag ska återgå till klimatet – det där var en liten avvikelse. Översvämningen i Pakistan förra året täckte en yta lika stor som hela Sverige, och flera miljoner människor drevs på flykt. Det ger lite perspektiv på hur stora katastroferna kan vara.

Naturkatastroferna blir allt fler, men de kommenteras alltmer sällan i medierna, om ingen svensk drabbas, förstås. Det kanske är så att katastroferna börjar bli för vanliga. Nyligen drabbades Australien av häftiga oväder och översvämningar. Det var nog ingen som undgick att höra talas om det på nyheterna. Men att även Sri Lanka drabbades hårt alldeles nyligen har däremot dränkts, förutom i vatten, i mediebruset.

Utrikesministern säger att 2011 är ett viktigt år för utmaningarna på miljö- och klimatområdet. Han säger också att Sverige visat att tillväxt går utmärkt att förena med miljömedvetenhet och grön ekonomi. Det är tyvärr en sanning med modifikation, eftersom vi inte räknar med de samlade utsläppen per person.

En stor del av de varor vi konsumerar här i landet är tillverkade i något annat land och har gett upphov till utsläpp där i stället. Enligt den

officiella statistiken är utsläppen av klimatgaser per person och år i Sverige 6,9 ton. Det är en hisnande summa om man jämför med en person i till exempel Liberia. Men de verkliga utsläppen är, om man räknar in svensk importerad konsumtion och utrikes flygresor, 13,3 ton per person och år. Det är alltså lätt att minska utsläppen i Sverige när man i stället flyttar dem utomlands.

Herr talman! Regeringen ska under våren presentera en svensk strategi för Arktis. Det gläder mig att fokus för Sveriges del ligger på att skydda Arktis natur. Jag utgår från att ministern inte bara menar den synliga naturen, det vill säga istäcket, utan också de naturresurser som gömmer sig därunder. All olja och all gas som inte utvinns är en vinst för klimatet och mänskligheten. Därför vore det av yttersta vikt att komma överens med övriga länder om att freda Arktis mot exploatering.

Utrikesministern sade häromdagen att det samarbete som nu diskuteras mellan länderna i norr bara handlar om miljöövervakning. Jag känner mig inte alls lika säker på att det inte finns andra intressen också. EU har tidigare talat om varsamt nyttjande av resurserna – jag minns inte den exakta ordalydelsen. Men nu när vi inte har någon egen utrikespolitik är det förmodligen det som gäller för svensk del. Eller kommer utrikesministern att ta strid i den frågan?

Anf. 10 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Jag ska återknyta till mitt förra anförande när det gäller svenskt bistånd. Inriktningen på vår biståndspolitik syftar inte till att slita brödet ur handen på den fattige, tvärtom. Vi vill öka stödet till fattigdomsbekämpningen, för att ge de mest utsatta människorna bröd för dagen och för att hjälpa de mest nödlidande. Men det är klart att vissa projekt inte skulle genomföras med Sverigedemokraternas biståndspolitik.

Vi skulle till exempel aldrig stödja en sittande förtryckande regim med nya Volvo- och Scania-lastbilar, lastbilar som sedan kan misstänkas användas i stora folkomflyttningsprogram, etnisk rensning. Vi skulle heller aldrig ge direkta budgetstöd till regimer som bedriver terror mot delar av den egna befolkningen. Det svenska utvecklingsbiståndet har under alltför lång tid kännetecknats av naivitet, stöd till socialistiska diktaturer och korruption. Detta vägrar vi sverigedemokrater att medverka till.

När det gäller demokratiseringsprocessen i Nordafrika och Mellanöstern anser vi sverigedemokrater att det är oerhört viktigt att detta utmynnar i riktig demokrati och att de aktuella länderna ställer sig bakom FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Här menar vi att det är extra viktigt att markera att enbart en anslutning till den så kallade Kairodeklarationen, med urvattnade rättigheter, inte är tillräckligt. Kairodeklarationen om de mänskliga rättigheterna kom till som ett svar på FN-deklarationen om de mänskliga rättigheterna, eftersom många muslimska länder ansåg att denna deklaration inte på ett fullgott sätt kunde fungera tillsammans med islam. Skillnaden gäller bland annat kvinnors ställning, religionsfrihet och yttrandefrihet.

Kairodeklarationen avser att förmedla en muslimsk syn på mänskliga rättigheter och slår fast sharia som dess enda grund. I stort sett samtliga

muslimska länder i Mellanöstern har ställt sig bakom Kairodeklarationen, bland annat Egypten, Tunisien, Sudan och Saudiarabien.

Sverigedemokraterna anser att världssamfundet just nu har en unik möjlighet att främja de mänskliga rättigheterna genom att ställa krav på att dessa länder fullt ut ska acceptera FN-deklarationen. Vi har möjlighet att förbättra livssituationen för miljontals människor. Bland annat gäller det kvinnor, religiösa och etniska minoriteter, politiska organisationer, journalister och hbt-personer.

Herr talman! I samband med nyhetsbevakningen av demonstrationerna i Nordafrika har det på något underligt sätt fallit bort att Hosni Mubaraks maktparti faktiskt hade ett systerparti här i Sverige, precis som utrikesministern påtalade tidigare, och det är Socialdemokraterna.

I den så kallade Socialistinternationalen ingår de svenska socialdemokraterna. Men också sådana partier som Hosni Mubaraks NDP och det tunisiska maktpartiet RCD ingår eller har ingått i denna illustra samling. Jag tycker att Urban Ahlin, när han åker ned till torgen i Nordafrika för att prata med demonstranterna och för att bjuda på bröd, korv och ost, ska be dem om ursäkt för socialdemokratins stöd till dessa diktaturer.

Det är inte utan att man anser att Socialdemokraternas tal om demokrati och mänskliga rättigheter ekar en smula ihåligt när man betänker vilka partier som de har valt att omge sig med i denna diktatureernas international.

Däremot finns det ett parti som inte ingår i denna organisation, och det är Sverigedemokraterna. Jag vill understryka detta inför eventuella framtida diskussioner om människosyn och människovärde – för att inte tala om modeordet värdegrund.

Jag vill ställa en fråga till Socialdemokraterna, och då kan Urban Ahlin passa på att svara: Anser ni er dela värdegrund med övriga medlemmar i Socialistinternationalen? Medlemskapet i Socialistinternationalen är ju frivilligt. Ni kan välja att lämna organisationen om ni vill.

Ni väljer alltså frivilligt att delta och samtala med, utbyta erfarenheter med och samarbeta med diktaturer. Vissa medlemmar i Socialistinternationalen är direkt eller indirekt ansvariga för folkmord, politisk och religiös förföljelse, tortyr och förtryck av den egna befolkningen. Sverigedemokraterna däremot skulle aldrig någonsin någonstans och så vidare.

Men för att göra en liten jämförelse, Urban Ahlin: Kan ni socialdemokrater vara vänliga och förklara för mig på vilket sätt en enda sverigedemokratisk partiföreträdare någonsin någonstans någon enda gång gjort sig skyldig till ens en bråkdel av de avskyvärda brott mot mänskligheten som vissa av era kompisar i Socialistinternationalen är ansvariga för? Bara så att jag förstår ert tal om värdegrund, för det verkar på mig mycket märkligt, och det är något som jag är övertygad om delas av många som tar del av denna debatt på tv och på nätet.

I Elfenbenskusten vägrar presidenten som representerar era vänner i Ivorian Popular Front lämna ifrån sig makten efter att ha förlorat presidentvalet 2010, något som FN, EU, Afrikanska unionen och USA är överens om måste ske.

Herr talman! Den självklara frågan till Socialdemokraterna blir således: På vilket sätt delar ni socialdemokrater värdegrund med Laurent Gbagbo?

Slutligen, utrikesministern, kan jag inte undkomma frågan: Nej, vi ska inte lämna FN, men vi kanske inte på samma sätt delar utrikesministrernas syn på FN och hyllar organisationens alla delar. Bland annat är det för mig outgrundligt varför alliansregeringen vill ta plats i FN:s råd för mänskliga rättigheter, denna pajasorganisation, tillsammans med Libyen, Iran, Sudan och Saudiarabien.

Anf. 11 HANS LINDE (V):

Herr talman! Under samma tid som Carl Bildt här tidigare i dag presenterade sin utrikespolitiska deklARATION dog 22 kvinnor i samband med en graviditet. Det var 22 kvinnor som dog under Carl Bildts huvudanförande, med blödande underliv efter en illegal abort utförd i en gränd. De dog efter missfall, gömda i ett bakre rum i ett hus på landet. De dog efter en förlossning, mil från närmaste barnmorska.

Jag lastar inte Carl Bildt för att vi inte lyckades rädda de här 22 kvinnorna. Däremot lastar jag Carl Bildt för att han presenterar en utrikespolitisk deklARATION där dessa kvinnor inte nämndes med ett enda ord.

Carl Bildt skrev för ett par dagar sedan på sin blogg – jag har lärt mig i den här kammaren att det numera är Sveriges främsta utrikespolitiska verktyg – att han skulle presentera en ”sedvanlig utrikespolitisk deklARATION”.

Låt mig gratulera Carl Bildt till att ha lyckats presentera just en sedvanlig utrikespolitisk deklARATION, en deklARATION där den borgerliga regeringen i sedvanlig ordning passivt lutar sig tillbaka och blickar ut över världen utan konkreta förslag, utan konkreta idéer om hur man skulle kunna agera från svensk sida för att göra jorden till en lite bättre plats att leva på. Det var också en sedvanlig utrikespolitisk deklARATION i betydelsen att kvinnors rättigheter och förtrycket av kvinnor som vi ser över hela världen förminskades till pliktskyldiga bisatser.

Carl Bildt talade länge och utförligt om Östersjön, EU och vårt närområde, men inte med ett enda ord nämnde han det faktum att kvinnor vid Östersjöns södra strand förvägras rätten till egen kropp. Inte med ett ord nämndes att i Baltikum tas oroväckande steg mot att inskränka möjligheten till sexualupplysning. Det är knappast första gången Carl Bildt blundar för dessa frågor.

Carl Bildt fick sedan ytterligare åtta minuter till att rätta till detta misstag. Men Carl Bildt valde att använda sitt andra anförande i den här debatten mer till att tjafsa med Urban Ahlin än till att prata om de 22 kvinnor som dog under hans huvudanförande.

Man kan anklaga utrikesministern för mycket, men inte för vara någon stridande och stridbar feminist.

Vänsterpartiet har granskat Carl Bildts samtliga fem utrikespolitiska deklARATIONER. Det har varit fem deklARATIONER av män och om män – skolboksexempel på en utrikespolitik som formats utifrån mäns verklighet, där män varit norm och där kvinnor ständigt varit undantag. Kvinnors verklighet har i bästa fall i samtliga dessa fem deklARATIONER beskrivits i just pliktskyldiga bisatser.

Carl Bildt har i sina fem utrikespolitiska deklARATIONER lyft upp frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter *en* gång, trots att vi vet att tusen kvinnor dör varje dag i samband med en graviditet. Det är inte bara i dag Carl Bildt har missat att prata om hbt-personers situation. I

fem utrikespolitiska deklamationer har han nämnt hbt-personers situation en enda gång, trots att vi vet att förtrycket är hårt och skoningslöst världen över.

Orden ”kvinna” och ”kvinnor” har nämnts sammantaget 16 gånger i fem utrikespolitiska deklamationer. Samtidigt har ”Europeiska unionen” nämnts 221 gånger. Det säger en hel del om Carl Bildts politiska prioriteringar.

Nu är ju inte det stora problemet att Carl Bildt inte nämner olika ord tillräckligt ofta i sina utrikespolitiska deklamationer. Problemet är den utrikespolitik vi ser och som förs, där kvinnors rättigheter och möjligheter lyser med sin frånvaro.

Carl Bildt sade tidigare i dag att han instämde i mitt anförande till stora delar. Det var ju glädjande på många sätt, men låt mig betvivla att Carl Bildt pratar om aborter och preventivmedel under EU:s kristallkronor. När senast, Carl Bildt, skrevs ett blogginlägg, om det nu är ett sådant viktigt utrikespolitiskt verktyg, som handlade om mäns våld mot kvinnor eller den vidriga situation som råder i många av de fabriker i Centralamerika och Sydostasien där kvinnor med värkande ryggar och andningsbesvär håller upp de ökade vinsterna i den svenska handeln?

Jag tror dock att det är möjligt att föra en helt annan utrikespolitik, en utrikespolitik som sätter kvinnors rättigheter i fokus. Sverige skulle kunna vara ett land som bröt tystnaden, som inte höll tyst under EU:s kristallkronor när det kom till kvinnors rättigheter. Det skulle möjligtvis innebära en lite mer tryckt stämning på några cocktailpartyn, men vi vet också att det första steget som måste tas om vi ska minska mödradödligheten, minska mäns våld mot kvinnor och öka kvinnors rättigheter i världen är att bryta tystnaden på dessa områden.

Vi skulle också kunna föra en biståndspolitik som satte kvinnors rättigheter i fokus, inte bara i retoriken utan också när vi förmedlar våra biståndsmedel.

Vi från Vänsterpartiet har sagt: Låt oss sätta ett mål att minst 10 procent av det svenska biståndet ska gå till arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter! Vi skulle uppskatta att Carl Bildt skrev under på det.

Vi skulle också kunna vara ett land som i EU, FN och Nato såg till att FN:s deklamationer 1325 och 1820 omsattes i tydliga handlingsplaner, och vi kunde se till att man i de freds- och försoningsprocesser där Sverige är aktivt och delaktigt såg till att kvinnor också fanns med vid förhandlingsbordet.

Vi skulle, och det är kanske viktigast av allt, vara ett land som både ekonomiskt och politiskt ger vårt stöd till de kvinnor som nu världen över organiserar sig för sina egna intressen. Vi kunde stödja de modiga kvinnorna i Nicaragua som kämpar för rätten till abort, stödja kvinnorna som organiserar sig fackligt i fabriker i Indonesien och stödja de lesbiska kvinnor som kämpar under fruktansvärda omständigheter i Uganda.

Möjligheterna, herr talman, att föra en feministisk utrikespolitik finns. Det som saknas är den politiska viljan hos den borgerliga regeringen.

Anf. 12 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Den 9 november 1989 föll Berlinmuren. Det markerade slutet på kommunismen i Östeuropa och början på demokratiseringen. Den 13 januari 2011 lämnade Zayn al-Abidin Ben Ali Tunisien. Den 11 februari, i fredags, avgick Hosni Mubarak från presidentposten i Egypten.

Vad vi nu bevittnar kan vara arabvärldens 1989. På en månad har 90 miljoner invånare i Tunisien och Egypten blivit kvitt sina diktatorer. Det motsvarar ett halvt Sovjetunionen eller tio Ungern.

Det har dessutom skett efter omfattande och fredliga protester. Andra regimer i regionen har gjort lätnader eller vidtagit andra åtgärder i ett försök att behålla kontrollen. Förändringarna i Egypten ska trots allt inte överdrivas. Det är fortfarande militären som styr, men landet har andra och bättre förutsättningar nu efter de protester som har pressat fram Mubaraks avgång.

Det är nu dags att tydligt visa de demokratiska och sekulära krafterna i Mellanöstern och överallt i världen att vi stöder dem – inte bara i ord utan också i handling.

Herr talman! Det har varit lite ordväxlingar här kring Socialistinternationalen, och det är ju som bekant en international med en ständigt minskande medlemsskara. Vänsterpartiet har inte blandat sig i denna diskussion, att notera. Deras international lades faktiskt ned redan 1943.

Mer förvånande är att Sverigedemokraterna blandar sig i den här diskussionen. Det är så att säga en sorts contradiction in terms att Sverigedemokraterna över huvud taget vill ha en international, tror jag. Det kanske skulle vara inte-nationalen – den nationalistiska internationalen.

Fru talman! Protesterna har också nått fram till Iran. Den gröna rörelsen har återigen gått ut på gator och torg. Iran är i dag en av världens mest repressiva stater. Regimen hänger sina medborgare i lyftkranar, torterar meningsmotståndare och vill utplåna staten Israel.

Den svenska rösten måste vara tydlig: Iran får inte bli en kärnvapenstat! Men det skulle inte förvåna om förhandlingarna om det kärntekniska programmet återigen fallerar på grund av Irans agerande. Sverige bör verka för ökad press på Iran. Folkpartiet välkomnar skärpta sanktioner och vill prioritera ned Sveriges dialog med Iran till att ske endast på tjänstemannanivå. Vi bör öka våra insatser för att stödja demokratirörelsen i Iran.

Fru talman! Kina är inte bara världens största land utan snart också världens största ekonomi. Under 1900-talet har vi levt i en tillvaro där världens ekonomiska supermakt varit en demokrati. Men med den förskjutning av makt och inflytande som nu sker i världen kommer detta att förändras. Vi i denna kammare kommer sannolikt att leva andra halvan av våra liv i en tillvaro där världens ekonomiska supermakt är en diktatur. Vi borde vara mer oroliga över detta än jag tror att vi är.

I det internationella umgänget, i världssamfundet och i våra relationer med andra länder kommer denna realitet att avspeglas. Det kommer att ställa krav på Sverige och andra länder att samarbeta och att på olika sätt påverka Kina att gå i en mer demokratisk riktning. Det skulle också underlätta för demokratin Taiwan.

Fru talman! Trots de stora problem som finns i världen med ofrihet, krig, en bristande yttrande- och pressfrihet, förtryck av kvinnor och

flickor, förföljelse av minoriteter, naturkatastrofer och mycket annat måste vi förstås tillstå att också stora framsteg skett i världen. Fler länder än tidigare är i dag fria stater. Fler länder än tidigare har öppnat upp sina ekonomier och är i dag integrerade i globaliseringen. Fler människor får äta sig mätta och färre dör i tidig ålder.

I Europeiska unionen fortsätter samarbetet att fördjupas. Detta är något som vi liberaler i Folkpartiet alltid arbetat hårt för. Vi vill att Sverige ska tillhöra kärnan i det europeiska samarbetet. Vi vill att Sverige ska ansluta sig till euron.

Den nya utrikestjänsten kommer på sikt att stärka Europeiska unionen som internationell aktör. Vi i Folkpartiet vill också värna den transatlantiska länken och vill se ett svenskt medlemskap i Nato. Vi anser att Sverige ska ge ett stort bistånd. I regeringsställning har vi bidragit till att enprocentsmålet uppnåtts i varje statsbudget sedan maktskiftet 2006.

I en värld där extremism, konspirationer samt hat och våld tillåts verka behövs starka motkrafter. Sverige ska i sin utrikespolitik vara en tydlig röst mot antisemitism och islamofobi och mot homofobi, kvinnohat, rasism och diskriminering. Sverige ska vara en tydlig röst för demokrati runt om i världen – i Kuba, Belarus/Vitryssland, Eritrea, Burma, Tunisien, Egypten som nämnts liksom i Kina, Iran och andra länder där förtryck pågår.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag betona vikten av att Sverige är närvarande i konfliktområden – politiskt samt med biståndsprojekt och, som i Afghanistan, med trupp. Vårt engagemang i Afghanistan är långsiktigt och starkt. Våra 500 män och kvinnor som är på plats i Mazar-e Sharif gör ett viktigt arbete för Afghanistans framtid.

Folkpartiet har varit pådrivande i arbetet med att öppna ambassader i Bagdad och Kabul liksom när det gäller det konsulat som Sverige öppnat i Erbil i Kurdistan. Vi vill utveckla Sveriges kontakter med Kurdistan, höja rösten mot förtrycket av kurder och andra utsatta grupper i Mellanöstern, inte minst assyrier/syrianer/kaldéer.

Anf. 13 KERSTIN LUNGGREN (C):

Fru talman! Människors obändiga längtan efter frihet går inte att långsiktigt kuva. Denna längtan spränger murar, avsätter regimer oavsett vilka schatteringar de tillhör och förändrar världsbilden – så genom historien, så också i dag i Nordafrika.

När de baltiska staterna, våra östra grannar, befriade sig var det självklart att sträcka ut en hjälpande hand över Östersjön för att på olika sätt stödja utvecklingen för frihet och demokrati.

På samma sätt måste vi nu sträcka ut en hand över Medelhavet till våra södra grannar för att stödja dem. Oavsett om torget är i Minsk eller om det är i Kairo, Tunis, Teheran, Peking, Moskva eller Rangoon ska människor som samlas veta: Sverige stöder entydigt era krav på frihet och demokrati.

Men vi är inte naiva. Vi vet att varken Rom eller frihet och demokrati byggs på en dag. Det krävs ett långsiktigt och uthålligt arbete för att vädra ut i gamla strukturer och orka stå emot vanans makt och alla som har intressen att bevara och bevaka.

Vi ser denna kamp i vårt östra grannskap där flera länder vid sidan av det flagranta Vitryssland tenderar att falla tillbaka i gamla upptrampade

fotspår, inte alltid inför så öppen ridå som på torget i Minsk, men ändå. Vi kommer säkert, fru talman, att få se det också i vårt södra grannskap.

För Sveriges utrikespolitik måste människors drömmar om frihet stå i fokus – frihet från förtryck, frihet att själv forma sitt liv, frihet att välja sina styrelseformer, frihet att välja bort och att välja fram styrande, frihet att samlas och organisera sig, frihet att söka kunskap, frihet att yttra sig och att skriva, frihet att röra sig över gränser, frihet att välja vem man vill älska samt frihet att tro eller inte tro – med andra ord: frihet, demokrati och mänskliga rättigheter.

Det gäller vår politik i Afrika, i Afghanistan och övriga Asien, i Sydamerika och i vårt Europa. Vi måste driva på för att EU ska bli frihetens tydliga röst och demokratins starka kraft. Sveriges tydliga röst får inte tystna, särskilt inte när andra röster ljuder. Bara med tydlighet kan EU utvecklas till det vi vill: en global aktör som gör skillnad.

I dag finns det många herrar utan demokratiskt mandat som känner en oro för framtiden. Det syns i försöken att stänga ned Internet i Iran, i Kina och i polisinsatser i Algeriet, Bahrain eller andra länder. Rädslans förtryck tar sig nygamla former, ofta motiverat som försvar av stabilitet.

Men, mina herrar, inse att längtan efter frihet, demokrati och mänskliga rättigheter i längden aldrig kan kvävas! Den som döljer sig bakom stabilitet, som inte förmår utveckling och som förtrycker och håller tillbaka förnyelse bäddar i själva verket för konflikter och instabilitet.

Sveriges utrikespolitik syftar självklart till att säkra vår frihet. Vår säkerhetspolitiska linje ligger fast, men vi måste alltid vara beredda att analysera vår omvärld och vara beredda att vidta de mått och steg som krävs. Vi bygger säkerhet tillsammans med andra och behöver utveckla det nordiska samarbetet i den delen. Vi tar också ett solidariskt ansvar för säkerheten inom Europeiska unionen.

Det är helt uppenbart att en av våra stora utrikespolitiska utmaningar kommande år är att säkra effektiva och starka åtgärder för att klara vårt klimat. För väldigt många människor handlar det om överlevnad, om livsförutsättningar.

De kommande åren krävs det stora ansträngningar för att nå en hållbar klimatöverenskommelse, åtgärder som verkligen gör skillnad. År 2012 är det 40 år sedan Stockholmskonferensen om miljön – 20 år efter Rio. Vi i Centerpartiet är beredda att ta ett stort ansvar för att forma lösningar som inte ökar kampen om livsmedel, knappa råvaror, dricksvatten och mark, inte ökar spänningar mellan länder och inte ökar flyktingströmmar och konflikter.

Vi talar ofta om terrorism men sällan om klimatfrågorna som det nya säkerhetspolitiska hotet. Här krävs det, fru talman, ett snabbt uppvaknande!

För svensk utrikespolitik är folkrätten en hörnsten och en förutsättning för hållbar globalisering. När kvinnor utsätts för systematiska våldtäkter som ett vapen i en konflikt, som till exempel i östra Kongo, är det ett brott som inte får gå ostraffat. Därför måste vi för hållbarhetens skull säkra att folkrätt och internationell rätt gäller för alla.

Internationella samfundet måste säkra att brott inte bara förebyggs och förhindras utan också att straffrihet upphör. Det må gälla Balkan, Mellanöstern, Afrika eller annorstädes. Sverige är och ska vara en stark röst för och i FN.

Anf. 14 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Vi kristdemokrater står bakom den utrikespolitiska deklARATION som utrikesministern har lagt fram här i dag. Mycket sker i vår omvärld, och det är svårt att på den korta tid vi har till vårt förfogande fokusera på alla områden. Jag ska försöka välja några.

Sverige har ett stort engagemang i EU och även i FN för att främja mänskliga rättigheter, demokrati, jämställdhet samt en hållbar klimat- och miljöpolitik. Det lägger grunden för ett lands utveckling, och därför måste vi ha ett brett anslag i utrikespolitiken. Globaliseringen ställer oss inför stora utmaningar men också stora möjligheter vad gäller både utveckling och säkerhetspolitik.

Vi har nu i Nordafrika fått se vad globalisering faktiskt kan medverka till. Internet och informationssamhället gör att människor knyts närmare varandra. Kunskap om hur andra har det skapar intresse och nyfikenhet. Frihet och demokrati är värden som lockar människor världen över.

Det finns dock även de som inte gillar människors frihet och som gör allt för att behålla makten för egen vinnings skull. De drivs av rädsla för frihet. Vi ser vilka konsekvenser vi får för människor, samhällen och länders möjlighet till utveckling.

I Tunisien, Egypten och runtom i regionen drar nu en våg av förändring fram. Världen togs med förvåning när demonstrationerna i dessa länder tog fart. EU och USA tog alldeles för lång tid på sig innan man fullt ut stödde demonstranterna på Tahrirtorget. Vårt stöd för demokrati kan aldrig dagtingas till förmån för tal om stabilitet.

Människorna som demonstrerade ville bli fria men också vara med och lyfta sina länder ur fattigdom och förtryck. De ser stora sociala utmaningar som måste åtgärdas snarast. Det som är viktigt är att olika grupper och olika åldrar – alla – ville delta i förändringen. Det är det som symboliserar demokrati. Det positiva engagemang som kom då och som finns nu måste vi stödja fullt ut.

Nordafrika är en region som ligger nära EU och som påverkar oss på många sätt. Utvecklingen i denna region kan bidra till stabiliteten i vårt närområde men också ge många möjligheter till utveckling för hela EU. Vi bör nu också se över de handels- och associationsavtal som finns med länderna i Nordafrika.

Det är viktigt att Sverige och EU nu gör allt för att stödja en demokratisk utveckling i Tunisien och Egypten. Sverige har ett gott rykte på jämställdhetsområdet och bör särskilt ge stöd på detta område. Det gäller att få fram kvinnliga kandidater så att kvinnor blir beslutsfattare och också deltar i valarbetet och går och röstar.

Israels utsatta situation i Mellanöstern har aktualiserats med anledning av det som skett i Egypten, och det är viktigt att Sverige nu finns med för att säkra fredsavtalet mellan Egypten och Israel och att det som händer i regionen blir utgångspunkten för en fredlig utveckling i hela regionen. I detta inbegrips att fredssamtalen verkligen går framåt också mellan Israel och Palestina.

Ett annat land vi kristdemokrater har stort engagemang i är Vitryssland. Vi har stött den demokratiska oppositionen där, och valen i decem-

ber förra året upprör. Vi såg hur rösträknarna inför internationella val-observatörer helt öppet fuskade till förmån för den sittande presidenten. Valen följdes sedan också av en hård för reaktion från regimen mot alla människor som demonstrerade för sin frihet.

Det är helt centralt att EU:s medlemsländer med Sverige i täten stärker sitt stöd till den vitryska oppositionen och bidrar till mänskliga rättigheter och demokrati samt att vi har tydliga och kraftfulla sanktioner mot landet.

Under 2010 släpptes ett antal politiska fångar från fängelserna i Kuba. Vissa EU-länder såg det som att man nu har börjat behandla olik-tänkande och oppositionella på ett bra sätt. Vi menar dock att man inte får låta sig förledas, då fångarna på en gång deporteras till Spanien.

Stödet till de demokratiska krafterna på Kuba måste stärkas och trycket på regimen upprätthållas. Det är viktigt att EU:s tydliga politik gentemot Kuba inte luckras upp utan fortsatt betonar vikten av främjande av mänskliga rättigheter och demokrati.

Kina och Indien påverkar världen alltmer. Den ekonomiska utvecklingen går snabbt. Sverige måste fortsätta att trycka på för demokratiska förändringar och ställa krav på respekt för mänskliga rättigheter i Kina. Tibetfrågan får inte glömmas bort. Kina och Indien behöver tydliga krav på sig när det gäller att ta ansvar för en hållbar utveckling ur klimat- och miljöperspektiv. Sverige bör i möjligaste mån bidra med stöd och kompetens på detta område.

Vi kristdemokrater vill att fler fattiga länder ska resa sig. Då krävs ett fortsatt högt, kraftfullt och effektivt bistånd. Vi är glada att regeringen avsätter 1 procent av bni. Det är långt kvar tills vi har uppnått millenniemålen, och mycket finns kvar att göra. Långsiktigt ska vi dock naturligtvis ge länder ett kraftfullt stöd till egen utveckling och också tillväxt.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag bara lyfta fram att det är glädjande att utrikesministern tydligt aviserar att en proposition rörande ratificeringen av klusterkonventionen är på gång.

Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Det går väl inte med bästa vilja i världen att säga att Urban Ahlin ens försökte svara på mina frågor om samarbetet med Mubarak. I stället blev det något allmänt bludder som verkade antyda att alla på något sätt har lik i lasten.

Nej, Mubarak var inte vår partner. Nej, Ben Ali var inte vår partner. Mubarak var er kamrat. Ben Ali var er kamrat. Se sanningen i vitögat! Ni satt på förtryckarnas sida i decennier i dessa länder. Urban Ahlin, det var skamligt. Man kan i alla fall lite inse att så var fallet.

Låt oss gå över till det kanske lite mer konstruktiva och framåtsyftande. Det gäller bland annat vad vi ska göra i den delen av världen. Vi måste steg för steg – med visioner men utan illusioner, som jag sade – försöka hjälpa dem att bygga rättsstatens och demokratins institutioner till det öppna samhällets försvar.

Det är inte gjort över en natt. Det kommer att kräva Europas och omvärldens samlade insatser men framför allt deras egen vilja och övertygelse om att det är den vägen de ska gå. Vi ska lyssna på dem, och vi ska vara beredda att hjälpa till.

Det östliga perspektivet är minst lika viktigt. Vi arbetar för det Urban Ahlin säger, det vill säga att göra mer av avgiftsfrihet i viseringarna. Det gäller inte alla; det finns affärsmän som mycket väl kan betala. Men unga människor i Vitryssland – självklart, det gör vi. Vi kan även göra mer i den delen.

Sedan vill han att jag ska villkora samarbetet med Ryssland med deras insatser för frusna konflikter. Jag skulle inte använda ordet villkor, men låt mig gärna säga att Rysslands bidrag till att lösa frusna konflikter är lite av ett lackmustest på landets vilja att verkligen bidra till europeiskt säkerhetssamarbete. Det gäller allra främst Transnistrien men också andra områden.

Låt mig nu när jag har möjligheten säga att jag känner oro för utvecklingen i södra Kaukasus, framför allt mellan Armenien och Azerbajdzjan. Vi kan vara på väg mot en ny konflikt. EU och omvärlden sov före augusti 2008. Låt oss inte sova igen! Här är den roll vi kan spela viktig, kanske till och med avgörande.

Till Bodil Ceballos vill jag säga: Jag ber om ursäkt, jag hade fel. Du nämnde Twitter. Det är alltid någon som twittrar lite lätt i denna debatt, med viss medvetenhet om att världen har förändrats och förändras genom de nya medierna. Därmed är det en avgörande utmaning också för svensk utrikespolitik att värna friheten och säkerheten på nätet. Där är vi i framkant av en alltmer betydelsefull och alltmer växande internationell debatt.

Sedan är EU betydelsefullt, till och med kanske mycket betydelsefullt. Det är vårt kanske främsta utrikespolitiska instrument.

Även FN är viktigt, och jag välkomnar Sverigedemokraternas besked om att ni i alla fall inte vill att Sverige ska lämna FN. Små, små steg ska välkomnas de också. Det återstår en del steg att ta, för att uttrycka saken försiktigt.

Kerstin Lundgren underströk vikten av långsiktigheten i arbetet i det sydliga perspektivet. Jag tror att detta skulle underlättas på ett grundläggande sätt av framsteg i fredsprocessen i Mellanöstern. Den har förlamat mycket av politiken i denna del av världen. Det är inte det enda som har förlamat, mycket annat också, men det har varit viktigt. Jag hoppas att Israel inser att nu är tiden inte att sluta sig inne i rädsla över ett nytt Mellanöstern utan att i stället se den möjlighet som ligger i ett Mellanöstern som är mer demokratiskt, kanske mer kritiskt på många sätt, men i grunden mer intresserat av de möjligheter till den sociala, ekonomiska och politiska utveckling som också en fred skapar bättre förutsättningar för. Där måste vi se om vi i Europa kan göra större insatser än hittills.

Anf. 16 URBAN AHLIN (S):

Fru talman! Först skulle jag vilja ge Carl Bildt rätt när han talar om möjligheten och risken för uppblossande konflikter i vårt östliga närområde. Jag har vid flera tillfällen betonat detta, och det är därför jag är noggrann med att vi måste se till att Ryssland bidrar till att lösa de frusna konflikterna. Jag tycker att man nog kan ställa kravet att samarbetet ska villkoras till det. Det är bra att det arbetet pågår, och jag vill ge stöd till utrikesministern i det.

Vi är ganska många som har påtalat att Europas länder borde ha sett vad som sker i Nordafrika. En del kanske har tyckt att fransmän, italie-

nare och andra har gjort bort sig ganska rejält i sina relationer med de länderna. Låt oss se till att vi inte hamnar i liknande situation och blundar för vad som sker i vårt närområde. Jag delar uppfattningen att vi naturligtvis måste vara på tå för att se till att agera i vårt östliga partnerskap och i den östliga delen av Europeiska unionens gränsområden.

När det gäller samarbetet med Mubarak och Ben Ali kastade det europeiska socialdemokratiska partiet ut Ben Ali för mer än fem år sedan. Ditt europeiska folkparti, EPP, bjöd in hans parti förra året. Vi kan väl nöja oss med att detta är en utrikespolitisk debatt som handlar om det. Har du sett videosnutten på Youtube där det står om ...

(Utrikesminister CARL BILDT (M): Men det var ...)

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Vi fortsätter att låta Urban Ahlin tala.)

Ja, talmannen var tvungen att gå in med detta. Det är kul att få det till protokollet att utrikesministern talar från golvet. Han är frustrerad över att hans europeiska parti har bjudit in Ben Ali till samarbete så sent som förra sommaren.

Jag vill säga några ord om den olösta konflikten i Mellanöstern. Det är en frusen konflikt, kan man säga. Det är väsentligt att vi ökar trycket från svensk sida och gör oss beredda att erkänna Palestina som en stat. Det är väsentligt att sända en signal till Israel att det är slut med bosättningar. Det är nämligen svårt att ha bosättningar i en annan stat än sin egen. Det är viktigt att vi är på tå även i den här frågan så att när förutläggningarna föreligger ska Sverige vara bland de länder som är snabbast att erkänna den palestinska staten.

Tack för en god debatt!

(Applåder)

Anf. 17 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! 20 minuter är inte mycket för att utveckla ett partis utrikespolitik. Jag har två kolleger som kommer att tala efter mig i den utrikespolitiska debatten. Jag har inte sagt någonting om millenniemålen, och jag har inte heller sagt någonting om Afghanistan. Men Peter Rådberg och Valter Mutt kommer att ta upp det när de kommer upp i talarstolen.

Jag vill sammanfatta med att säga att det faktiskt är dags med mer moral i politiken. Det är dags att ta ansvar för att garantera att kommande generationer också har en planet att leva på i framtiden. Det är dags att ta ansvar på det sättet i stället för att bara göra politiska överväganden baserade på egenintresse och på gamla säkerhetspolitiska teorier och maktförhållanden. Hur andra länders medborgare har det i sina hemländer är precis lika viktigt för oss som att göra säkerhetspolitiska analyser av hur starka deras militärer och diktatorer är.

Den här vågen av icke-våldsrevolutioner visar tydligt att ett lands stabilitet inte ligger i hur många stridsvagnar de har utan i hur nöjda med sin tillvaro medborgarna känner sig. Fred kan inte vinnas med hjälp av krig. Klimatet kan inte räddas med hjälp av en utveckling baserad på fossila bränslen.

Sveriges utrikespolitiska röst måste fortfarande av många skäl vara reaktiv, men det betyder inte att den inte kan vara konstruktiv. Det är viktigt att vi låter våra ord och handlingar tala samma språk och motsvara det som vi står för här i landet. Vapenexport, orättvisa handelsavtal, inhumana utvisningar och passivt stöd till militäralliansen Nato rimmar illa med vår profil där vi förespråkar mänskliga rättigheter, demokrati och militär alliansfrihet.

Sveriges politik för global utveckling innebär att alla politikområden ska dra åt samma håll. Att sälja vapen och övervakningssystem till diktatorer och att skicka människor tillbaka till förtryck går inte ihop med fagert tal om värnandet om mänskliga rättigheter.

Anf. 18 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Jag tycker att det är synd att Urban Ahlin inte passar på att förklara om Socialdemokraterna delar eller inte delar värdegrunden med sina kamrater i Socialistinternationalen, bland annat Elfenbenskustens president som vägrar lämna över och respektera demokratiska val.

Sverigedemokraterna är ett Sverigevänligt parti. Vi ställer oss bakom tanken att Sveriges folk, liksom alla världens folk, har rätt till frihet och självbestämmande. Vi sverigedemokrater vill se en självständig nationalstat som tillsammans med andra nationalstater samarbetar för en bättre värld, en bättre gemensam framtid.

På många sätt har svensk utrikespolitik under en längre tid gått i helt fel riktning. Sverige är inte längre självständigt. Sverige är inte längre alliansfritt. Vi för ej längre vår egen talan i utrikes- och säkerhetspolitiken, utan allt samordnas under ledning av Lady Ashton, om någon till äventyrs vet vem hon är.

Sanningen är att vad vi säger i denna kammare har mycket lite att göra med den utrikespolitik som i praktiken förs i vårt namn i vårt ställe. Somliga försöker påskina att EU:s utrikespolitik tar intryck från svensk utrikespolitik, att det är vi som lägger grunden för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Jag vill i det här sammanhanget påpeka att Sveriges inflytande på EU:s politik är ungefär en tredjedel så stort som Sverigedemokraternas inflytande över den politik som förs i den här kammaren. Större är inte Sveriges politiska mandat inom EU.

Fru talman! Vi sverigedemokrater kommer till skillnad från en majoritet av riksdagens partier att fortsätta att verka för, kommer alltid att verka för, att den utrikespolitik som formas i den här kammaren till fullo omsätts i praktiken.

Sverigedemokraterna är ett Sverigevänligt parti. Vi ställer oss bakom tanken att Sveriges folk, liksom alla världens folk, har rätt till frihet och självbestämmande.

Anf. 19 HANS LINDE (V):

Fru talman! Vi har sett en sedvanlig utrikespolitisk deklaration. Vi har fått lyssna till en sedvanlig utrikespolitisk debatt. Vi har fått följa det sedvanliga tuppfäktandet mellan herrarna Ahlin och Bildt. Och i sedvanlig ordning har någonstans däremellan majoriteten av jordens befolkning glömts bort.

I mer än 42 minuter har Carl Bildt stått i talarstolen och talat, men majoriteten av jordens befolkning, världens kvinnor, har hittills nämnts

bara i förbifarten. Varför är det så förtvivlat svårt för Sveriges utrikesminister 2011 att prata om kvinnors rättigheter? Varför är det så förtvivlat svårt att stå upp för kvinnors rätt till sin egen kropp, att våga prata om preventivmedel, att bryta tystnaden om mäns våld mot kvinnor?

I en utrikespolitisk debatt kan man lyfta fram olika frågor. Vi tvingas alla att göra val när vi går in i kammaren för att delta i den här debatten. Jag skulle ha kunnat använda varje minut av min talartid i dag till att prata om de folkliga upproren i Nordafrika, om Israels blockad av Gaza-remsan, om den globala upprustningen, om misslyckandet med att nå millenniemålen, om de växande klimathotet. Men jag valde att prata om kvinnors rättigheter, om kvinnors verklighet och vad Sverige skulle kunna göra för att bli en tydlig allierad med världens kämpande kvinnor. Och jag gjorde det därför att jag ser att världens kvinnor förtjänar en så mycket bättre utrikespolitisk debatt än den vi just nu har hört.

Världens kvinnor förtjänar ett Sverige som står upp för och för en feministisk utrikespolitik, en utrikespolitik som ser förtrycket av kvinnor, som vågar bryta tystnaden om förtrycket mot kvinnor och som vågar vara en tydlig allierad med de modiga kvinnor som organiserar sig i kampen för sina rättigheter världen över.

Anf. 20 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Det har varit en klagörande debatt. Det gäller det som sägs men också det som inte alltid sägs i sådana här debatter.

Jag upplever som folktoppartist att jag är tämligen ensam om att tala om den framtid som vi riskerar att gå till mötes senare under detta sekel, när världens ekonomiska supermakt kommer att vara en diktatur, nämligen Kina. Vi är duktiga i Sverige på att klaga på USA. Jag tror att om vi blickar framåt 30–40–50 år kommer det inte att vara några kinesiska trupper som räddar Europa den dagen vår kontinent står i brand igen. Det kommer inte nödvändigtvis att vara några kinesiska trupper eller kinesiska politiska påtryckningar som bidrar till att rädda demokratin i Europa den dagen demokratin hotas. Det är viktigt att vi har det här perspektivet klart för oss.

I närtid finns det ett annat mycket stort säkerhetspolitiskt hot, ett hot mot stabilitet och mot frihet i världen, inte minst i Mellanösternregionen, och det är det iranska kärntekniska programmet. Vi måste kunna enas i Sverige om att tydligt slå fast att Iran inte får bli en kärnvapenstat. Detta är ett mycket viktigt besked som Sverige behöver ge i tydliga ordalag.

Fru talman! Jag noterar att Socialdemokraterna fortsätter att krampaktigt hålla sig fast vid detta med Socialistinternationalen. Kan ni inte bara medge att det där inte var så bra? Kan man inte bara säga, Urban Ahlin, att nej, det här var ett misstag, att man lär sig av det nu och går vidare och blickar efter andra partner i Mellanösternregionen, i stället för att peka finger och komma med den här ajabajasocialismen och säga att ni är lika goda kålsupare och så vidare? Det är väl bättre att bara medge att det här inte var särskilt bra och säga att nu gör vi om och gör rätt.

Tack för en bra debatt, fru talman!

Anf. 21 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Jag vill understryka det uttalande utrikesministern Carl Bildt tidigare gjorde om behovet av en lösning på den gamla Mellanösternkonflikten, Israel–Palestina.

Jag måste också säga att jag inte är så pessimistisk som Fredrik Malm när det gäller utvecklingen för demokratin i världen. Jag har inte gett upp hoppet om Kina. Man ser möjligheter över hela världen. Det gör dock icke Sverigedemokraterna, fru talman, för Sverigedemokraterna verkar vilja stänga både dörrar och fönster och för säkerhets skull också ta på sig någonting som gör att de inte lyssnar så mycket på vad som händer utanför våra egna gränser eller utanför huset. Det är en trist ingång för en bättre värld.

Människors drömmar om ett bättre liv för sig och sina barn är en stark drivkraft till förändring. Det är ett viktigt uppdrag för vår utrikespolitik att bidra till att stärka människors handlingsförmåga. Det gäller särskilt stödet för att uppnå internationella åtaganden om att halvera fattigdomen till 2015. Ett hållbart och effektivt bistånd, 1 procent av vår bni för utveckling, men också en friare handel är viktiga pusselbitar för att nå målen till 2015.

Fru talman! Det har nämnts tidigare i den här debatten, och jag vill också understryka det, Afrika som möjligheternas kontinent. Vi ser nu den 54:e staten på denna kontinent bildas. Måtte det gå fredligt och väl. Det är en kontinent med stora utmaningar men stora möjligheter. Vi ser inte minst frågorna om livsmedel och klimat som viktiga för utvecklingen av kontinenten och att få i gång en marknad och fungerande demokratier.

Där, fru talman, vill jag också lyfta in Kina. Kina är ju ett av de länder som hela tiden utmanar – utmanar värden, utmanar för demokrati och frihet, inte minst i Afrika.

Fru talman! Låt oss jobba för en fredlig och frihetlig värld även i Kina!

Anf. 22 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! En av de grundläggande mänskliga rättigheterna är religionsfriheten. Den tillskriver grupper rättigheter att offentligt ge uttryck för sin religion.

I Iran men också i Egypten har kristna under den senaste tiden fått en allt svårare situation. Man kan nu hoppas att det kan bli förändringar till det bättre för de här grupperna med start i Egypten, där den kristna gruppen kopter diskriminerats under lång tid, framför allt i grundlagen. Vi måste se till att alla som vill kan utöva sin religion i fred och frihet och utan förtryck eller repression.

Kvinnor och barn är särskilt utsatta i krig och konflikter. I Kongo Kinshasa drabbas dagligen kvinnor och unga flickor av våld och våldtäkter som förstör deras men också hela deras familjers liv. Det här våldet måste med alla medel bekämpas. Därför är det viktigt att vi i dag har tagit upp resolutionerna 1325 och 1820 och talat om hur de i högre grad måste implementeras i olika konfliktzoner, och Sverige ska fortsätta att bidra i det arbetet.

Oppositionen fattade i december ett olyckligt beslut om att skära ned i budgeten vad avser Regeringskansliet. Det innebär att det drabbar Utri-

kesdepartementet. Det är en felbedömning, som jag ser det, av oppositionen som menar att planeringen ska utgå från ett anslagssparande. Det är mycket olyckligt. Nu har regeringen aviserat att man ska lägga ned ambassaden i Hanoi, och det känns som ett väldigt olyckligt beslut. Jag skulle i dag vilja vädja till oppositionen att ta sitt förnuft till fånga och börja se vad man kan göra för att ändra sitt beslut inför nya budgetförhandlingar.

Sverige ska ha ett fortsatt högt bistånd. Och jag är väldigt glad för att Sverige jobbar med målsättningen att stärka mänskliga rättigheter, demokrati, jämställdhet, klimat och miljö för en hållbar utveckling.

Vi kristdemokrater tror att Sverige har mycket att bidra med. Därför ska vi fortsätta att ha ett stort engagemang men också resurser. Sveriges röst i världen behövs även fortsättningsvis.

Anf. 23 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Det är bara genom att samverka med andra som Sverige kan bidra till att omvandla risker till möjligheter, hot till stabilitet och förtryck till frihet. Den viktigaste plattformen för denna samverkan är vårt medlemskap i EU.

Instrumenten för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken förstärks nu på ett avgörande sätt genom införandet av Lissabonfördraget. De nya mekanismerna och inte minst den europeiska utrikestjänsten börjar nu komma på plats för att kunna ge EU en starkare och tydligare röst i världen. Och det är inte bara önskvärt, utan det är faktiskt helt nödvändigt eftersom de utrikespolitiska utmaningar som vi står inför är många, komplexa och svåröversägliga. Den främsta dessa dagar är naturligtvis utvecklingen i Nordafrika och Mellanöstern och framför allt förstås i Egypten. EU ska här, som alltid, vara en tydlig röst för demokrati och mänskliga rättigheter.

I det här skedet måste EU fortsätta att ha bestämda krav på tydlighet när det gäller tidtabellen och metoderna för att kunna etablera ett långsiktigt demokratiskt styre i Egypten. Sverige är det land i EU-kretsen som under en lång rad av år mycket tydligt, kanske tydligast av alla, har fört fram frågorna om mänskliga rättigheter och demokrati i kontakterna med Egypten. Vi har lagt fram flera konkreta förslag för att stärka demokratin i landet. Med en sådan linje som grund kan vi vara en trovärdig partner i dialogen med de nya demokratiska krafterna.

Detta påminner oss om att demokrati och MR-arbete, som ska genomsyra all utrikespolitik, handlar om ett långsiktigt och ibland både oglamoröst och obekvämt arbete för att konsekvent och tydligt ta strid och stå upp för våra grundläggande värderingar. Detta gäller vid varje tillfälle, i varje forum och med varje aktör.

EU är inte bara diplomati, gemensamma ståndpunkter och kommunikéer. EU kan och ska göra en verklig skillnad. EU är världens största biståndsgivare, och Sverige är den största givaren proportionellt sett. Vi är i kraft av vår volym och kompetens en stormakt inom biståndet. Det ger oss inflytande och unika påverkansmöjligheter att effektivisera och reformera EU:s utvecklingspolitik. Denna möjlighet ska vi använda för att säkra att EU gör ännu mer nytta i verkligheten.

EU är också aktivt i ett 20-tal krishanteringsinsatser på tre olika kontinenter runt om i världen. Den nordiska stridsgruppen står redo att med kort varsel kunna förstärka dessa insatser eller genomföra nya.

Fru talman! Vi har under debatten uppmärksammat på världens skenande militäruppgifter. Faktum är dock att de i Europa under de senaste två åren har minskat med nästan 300 miljarder kronor som en följd av finanskrisen.

Det vore förödande för Europa om minskningen skulle leda till en sänkning av ambitionen och förmågan att genomföra gemensamma krishanteringsinsatser. Sverige är relativt ensamt om att under de senaste åren ha ökat sitt anslag för internationella insatser.

Lösningen för Europas del är att hitta ett effektivare samarbete på detta område och hitta smartare gemensamma försvarssatsningar. Här kan den europeiska försvarsmaterielbyrån spela en viktig roll.

Fru talman! Precis som Sverige måste Europa söka samverka med andra länder och andra aktörer. Den transatlantiska länken och samarbetet över Atlanten intar en särställning i den internationella politiken.

Vid sitt toppmöte i Lissabon antog Nato ett nytt strategiskt koncept för att bättre balansera resurser och ambitioner i en förändrad omvärld. Man sjösatte också ett öppnare, fördjupat och individualiserat samarbete med partnerskapsländerna. Sverige är ett av dessa partnerskapsländer. Detta kan skapa nya möjligheter att utveckla vårt samarbete de närmaste åren.

Mötet i Lissabon lade också grund för ett fördjupat samarbete mellan Nato och Ryssland på en rad områden. Det är bra för dessa parter. Det är också bra för Sverige då det främjar samarbete och stabilitet i vårt närområde.

Fru talman! Sveriges säkerhet är också kopplad till utvecklingen i Afghanistan. År 2010 var det mest krävande året hittills för vår insats. Säkerhetsläget i landet försämrades, och tre svenska soldater betalade det yttersta priset för detta. Trots dessa svårigheter lyckades vi hitta en bred enighet i kammaren för att Sveriges engagemang i Afghanistan ska vara starkt och långsiktigt. Denna breda enighet i vår utrikes- och säkerhetspolitik är en betydande styrka, särskilt när vi utsätts för stora påfrestningar, och den ska vi vårda.

Om tre år ska afghanerna själva ha tagit över huvudansvaret för säkerheten i hela landet. Redan nästa månad ska de första områdena pekas ut. Det finns anledning att tro att Sveriges ansvarsområde kommer tidigare under treårsperioden än senare. Jag vill i detta sammanhang dock varna för en nu-är-det-dags-att-åka-hem-anda. Det som händer de närmaste tre åren kommer att definiera utvecklingen för resten av framtiden i Afghanistan. Därför måste det bli rätt, inte minst för det afghanska folkets skull – men också för det internationella samfundets skull.

Fru talman! Vi har som sagt många stora, komplexa och svårförutsägbara utmaningar. Det är bara som en engagerad och drivande partner som Sverige kan göra skillnad.

(Applåder)

Anf. 24 CARINA HÄGG (S):

Fru talman! Mohamed ElBaradei sade strax innan jag i fredags reste till Kairo: Egypten kommer att explodera.

Vi var få på planet ned. Vägen till flygplatsen låg öde. Jag passerade dåvarande regeringspartiets utbrunna lokaler. Det var försatta fönster-rutor och barrikaderade dörrar på hotellet. Anläggningarna var tömda på turister.

Jag gick ut på ett torg, passerade check points och fick visa mitt pass gång på gång. Jag fick ständigt frågan: Varför är du här? Är du europé? Jag svarade: Jag är här för att jag stöder en demokratisk utveckling. De sade: Ni européer stöder inte vår kamp. Ni väntar och ser vad ni ska satsa på. Ni har inte stött vårt krav på att Mubarak ska avgå. Då förklarade jag skillnaden mellan vår socialdemokratiska uppfattning och regeringarnas.

Jag har framfört till den svenska regeringen att den borde ställa krav på att Mubarak ska avgå, och på utrikesutskottets besök i Bryssel krävde vi en tydligare politik.

Den politik som den svenska regeringen har presenterat är att man vill att undantagstillståndet i Egypten ska avskaffas, och det är inte så djärvt. Lite mer hade jag förväntat mig när det öppnades ett fönster. Vi fick en möjlighet att vara tydliga, att ställa krav och att stödja en demokratisk utveckling och kräva att tortyrepidemin i Egypten skulle upphöra. Men Sveriges regering tog inte den möjligheten. Karin Enström tog inte heller denna möjlighet här i dag, flera dagar efteråt. Vi hade kunnat se revolutionen med militärens stöd i Egypten.

Det var fantastiskt att stå på Tahrirtorget när beskedet kom om Mubaraks avgång. Jag hörde ropen skälla: Armén och folket är ett! Armén och folket tillsammans!

Kravet på att Mubarak skulle avgå fortsatte att höras tillsammans med jublen över att han verkligen hade avgått.

Även om vi har missat en del möjligheter är det viktigt att Europa och Sverige nu stöder dem som visade en glädje utan gränser över att det demokratiska arbetet hade segrat. Det var inte en intervention utifrån. Det var inte de militära islamisterna som protesterade. Det var folket tillsammans. Det var kristna, kopter, muslimer, unga, gamla, funktionshindrade, unga kvinnor och kvinnor och män tillsammans. Det var en historisk händelse. Och det var ett historiskt misstag att vi från Europa inte stödde det tillräckligt mycket.

Jag var glad att jag som socialdemokrat kunde vara där och fullfölja vår tradition av att stödja demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter.

När Lena Hjelm-Wallén var utrikesminister startade hon ett euro-islamprojekt. Därefter inrättade vi Alexandriainstitutet. På punkt efter punkt har vi försökt påverka politiken i denna region och också bygga upp kunskap.

Inom EU finns det instrument. Jag hade förväntat mig att vi skulle få se en omprövning av regeringens politik i deklarationen vad gäller hur man vill att instrumenten ska användas och hur strukturer för samverkan, avtal och ekonomiska resurser ska användas. Jag väntade mig också ett krav på att de som bär ansvaret för att journalister och privatpersoner angripits och utsatts för våld ska ställas inför rätta.

Precis som de kvinnor jag mötte vill jag se en sekulär konstitution och att de kvinnoorganisationer som varit förbjudna får börja verka igen. Jag vill att de får ekonomisk möjlighet att vara med i processen när så många andra starka parter träder fram. Kvinnornas krav måste lyftas

fram. Vi vet att nästan alla kvinnor utsätts för misshandel i sina hem. Över 90 procent av de egyptiska kvinnorna är könsstympade. Det har endast varit 2 procent kvinnor i parlamentet. Vi vill se fler kvinnor och kvinnor med en demokratisk agenda. Då krävs att man får stöd ganska snart.

Betydelsen av de egyptiska kvinnornas aktiva deltagande i den revolution som ägt rum har gett kvinnorna respekt på ett nytt sätt både i det egyptiska samhället och långt utanför. Vi ska erkänna det, och vi ska stödja de krafterna. De vill själva vara med och ta ansvar för att forma det egyptiska samhället. De är viktiga för att vi ska få ett demokratiskt samhälle som respekterar mänskliga rättigheter, inte minst kvinnors rättigheter. De vill ha samverkan och stöd. Det tycker jag att de ska få utan dröjsmål. Jag har inte fått svar på de frågorna i den här debatten.

Egyptens folk vet hur man störtar en diktator. Det har inspirerat andra länder i regionen. Det uppror som väller fram över Nordafrika började i Tunisien. Vi ser det i Algeriet och Bahrain. Vi ser i dag demonstrationer i Libyen. Vi ser det med kraft i Iran. Det kommer att vara stöddemonstrationer här i dag.

Jag tror att det är oerhört viktigt att vi inte bara är en röst utan vet vad den rösten ska säga. Det är viktigt att vi utan vidare dröjsmål stöder de demokratiska krafterna, inte minst kvinnorörelserna i Egypten och Nordafrika.

Anf. 25 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Fru talman! Carina Hägg bekräftar i sitt inlägg det uppenbara: Det är skillnad på regeringens politik och Socialdemokraternas. Det är vi glada för.

Den svenska regeringen har inga band med Mubarakregimen. Den svenska regeringen har inga band med Ben Ali och hans parti i Tunisien. Den svenska regeringen har inga band med Gbagbo och hans parti i Elfenbenskusten. Listan med namn och historia kan göras lång. Vi har konsekvent ställt krav på mänskliga rättigheter och demokrati, och vi har ställt krav på fria val. Det kommer vi att fortsätta att göra.

Carina Hägg berättade att hon var på plats i Egypten. Träffade Carina Hägg sina partikamrater och framförde sina krav på demokrati, fria val och Mubaraks avgång?

Anf. 26 CARINA HÄGG (S) replik:

Fru talman! De personer och partier som utpekats har jag aldrig haft beröring med. Jag har aldrig umgåtts med dem och har heller inte för avsikt att göra det mer än på så sätt att det i de sammanhang där man träffar parlamentariker kan finnas någon från de partierna.

Det som jag har verkat för och det som jag känner igen från mitt partis verksamhet är att vi har stött de demokratiska krafterna. Vi har verkat för att de ska vara fria och att de organisationer som är förbjudna ska få återinföras. Vi har verkat för fria och rättvisa val och för att man inte ska vara förtryckt om man jobbar som journalist eller om man som enskild vill höja sin röst. Det är vad jag känner igen från det arbete som jag har bedrivit.

Jag skulle kunna räkna upp en lång rad tillfällen då jag har sett exempelvis moderata företrädare stå vid diktaturers eller antidemokraters sida

som en del av deras valkampanjer, men jag har avstått från det eftersom jag kan skilja på vad som finns i er international och vad som finns i ert eget partiprogram.

Jag var där för att Socialdemokraterna av tradition stöder demokratiskt arbete. Vi är reformister och har efterfrågat en tydligare politik. Det har inte alltid varit möjligt.

Anf. 27 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Carina för svaret. Jag ska inte beskylla Carina för att inte vilja ha fria val eller demokrati eller för att inte vilja infria mänskliga rättigheter. Däremot vänder jag mig mot att Carina säger att jag skulle stå vid vissa diktatorers sida. Jag kan inte nämna en enda, men om det skulle vara så hoppas jag att Carina skäller ut mig.

Vi befinner oss i någon form av politiska miljöer som innebär att vi är i gemenskaper i Europaparlamentet och internationellt i olika grupper. Socialdemokraterna är med i Socialistinternationalen. Socialistinternationalen har år efter år valt in ganska tvivelaktiga partier i församlingarna. Man gjorde det på 70-talet, på 80-talet och på 90-talet och man gör det än i dag. Vad kommer Carina Hägg att göra för att motverka detta, om det nu är så att man står upp för fria mänskliga rättigheter?

Anf. 28 CARINA HÄGG (S) replik:

Fru talman! Christian Holm försöker intensivt flytta blicken från det faktum att den moderatledda regeringen missade en historisk möjlighet att stötta en demokratisk utveckling i Nordafrika. Det är ett faktum. Vi har krävt att regeringen skulle kräva Mubaraks avgång och fria och rättvisa val samt att man fritt skulle få demokratisera och bilda organisationer. Man skulle kräva att de som begått övergrepp skulle ställas inför rätta. På punkt efter punkt väntar man. Man har till och med varit stolt över att man har väntat och sett.

Människorna på Tahrirtorget sade: Våra unga hade inte behövt dö. Våra unga hade inte behövt skadas. Om regeringarna i Västeuropa hade stött oss hade Mubarak tvingats lämna. Ni har hållit regimerna under armarna, men ni har inte stött oss.

De var mycket klara på den punkten. De säger att de kommer att söka samverkan med både Västeuropa och USA, men det blir på andra villkor. Stöd oss nu på det sätt vi vill, säger de. Glöm inte att detta också var en seger över det som var en ursäkt för att inte stödja demokraterna – islamisterna. Det var en seger också över dem på Tahrirtorget.

Anf. 29 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Vi är flera som kan ha synpunkter på den tydlighet som funnits från EU:s sida när det gäller Mubaraks roll under de senaste veckorna. Jag är glad att man ändå har varit tydlig under resans gång när det gäller stöd till kvinnor och kvinnors möjligheter i Egypten. Jag har själv jobbat i Svenska institutet i Alexandria med de frågorna.

Jag är förvånad över att Carina Hägg gör sig till talesperson för revolten på Tahrirtorget, men inte har tagit reda på vad Sverige har gjort dessförinnan för att stödja fria och allmänna val och kritisera bristen på demokrati.

Fru talman! Det räcker väl inte att ställa sig på torget när allt har hänt?

Prot. 2010/11:60
16 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 30 CARINA HÄGG (S) replik:

Fru talman! Jag stod på torget när det hände. Det betyder inte att jag inte har varit med i processen. Jag kommer ihåg vilka krav vi socialdemokrater ställde också under det förra EU-ordförandeskapet och vad vi fick igenom när det gällde att jobba med mänskliga rättigheter. Vi har en lång historia när det gäller att försöka lyfta fram arbetet med mänskliga rättigheter i den här regionen. Vi har inte nått ända fram, men vi har försökt. Jag har inte sett den ambitionen från den nuvarande regeringen. Man tog inte vara på den historiska möjligheten. Jag är medveten om att det är en lång resa kvar.

I måndags, innan jag åkte hem, gick jag ut på torget en sista gång. Jag ville tala med de demonstranter som var kvar. Jag ville höra vilka krav de hade, vilken oro de kände och vilka förväntningar de hade för framtiden. Det var när militärpolisen hade kommit. De stod i en ring, militärerna stod bakom och jag kom inte fram. Jag frågade: På vilka grunder släpper ni inte fram mig för att tala med fredliga demonstranter? Jag fick inget svar. Jag försökte gång på gång, men blev hindrad. Jag ser varningstecknen. Jag ser att det finns frågetecken. Jag hoppas att vi framdeles kan jobba mer tillsammans. Det är ett historiskt misstag att regeringen och EU inte har tagit vara på möjligheten.

Anf. 31 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Av inlägget i FN:s generalförsamling i höstas framgår mycket tydligt den kritik som Sveriges utrikesminister riktade mot ett antal länder för brist på mänskliga rättigheter. När det gäller valen till parlamentet i Egypten i höstas var vi mycket tydliga med att det inte var ett exempel på vad vi menar med fria och allmänna val, utan snarare tvärtom.

Var gärna kritisk när det gäller Mubarak och hur vi agerade under hans sista veckor. Men var också öppen och se den insats som vi har gjort och är beredda att göra för att stödja utvecklingen mot fria och allmänna val. Det är nu som detta jobb får möjlighet att komma till stånd. Då måste vi vara där. Detta löser man inte med ett besök på torget. Även om det var aldrig så intressant för Carina Hägg att vara på Tahrirtorget är det nu som det stora jobbet väntar med att klara allmänna och fria val.

Anf. 32 CARINA HÄGG (S) replik:

Fru talman! Jag frågade i förra veckan regeringens företrädare vad man har för budskap att skicka med Catherine Ashton som skulle åka till Kairo denna vecka. Skulle Ashton ha regeringens stöd för att skaka hand med Mubarak? Nu slapp man svara på den frågan eftersom han inte finns kvar i denna position. Men regeringen hade så sent som i torsdags förra veckan inte ens en uppfattning om Catherine Ashton skulle åka till Kairo och skaka hand med Mubarak. Det tycker jag visar med vilken röst Sveriges regering i dag talar och med vilken röst man talar med stöd av Kerstin Lundgren från Centerpartiet här.

Anf. 33 VALTER MUTT (MP):

Fru talman! Världens stats- och regeringschefer antog vid FN:s millennietoppmöte år 2000 ett högtidligt löfte om att åstadkomma halverad världsfattigdom fram till år 2015. Nu när två tredjedelar av denna tid har förflutit ser vi att en mycket högre växel måste till om de åtta konkreta millenniemålen ska hinna förverkligas.

Om världens fattiga och hungrande kunde ta gestalt i form av konkurshotade storbanker skulle med all sannolikhet hundratals miljarder dollar snabbt ställas till deras förfogande. Varje dag dör 30 000 människor på grund av svält och svältrelaterad sjukdom. Att dessa människor på väg mot den yttersta konkursen inte får tillnärmelsevis samma stöd som krisande kreditinstitut utgör ett mått på vår tids oerhörda moraliska underskott.

I världshistoriens rikaste samhällen anser vi oss inte ha råd med solidaritet med de allra mest utsatta. Däremot har vi i de rika länderna råd att lägga sammantaget tusentals miljarder kronor på upprustning. För varje krona som den industrialiserade världen lägger på bistånd satsas 15 kronor på militära ändamål.

Utrikesministern slår fast att USA är EU:s främsta strategiska partner och förespråkar ett nära transatlantiskt samarbete på alla områden. När biståndsfrågor diskuteras inom ramen för detta samarbete får vi hoppas att vår utrikesminister reser ragg och blir till den medium-sized dog som den amerikanska diplomatin betecknat honom som. Det är nämligen hög tid att någon förklarar för USA det ohållbara i att landet lägger bara en dryg tiondels procent av sin bnp på bistånd.

När det gäller bistånds nivåer förtjänar det än en gång att framhållas att det svenska enprocentsmålet fortlöpande urholkas av att en växande andel går till finansiering av ambassader och annat utanför den egentliga biståndsverksamheten. Vi behöver också fundera på nya innovativa sätt att finansiera global utveckling, och det är djupt beklagligt att regeringen ställer sig vid sidan av den växande internationella debatten kring skatt på sådant som finansiella transaktioner, däribland Tobinskatt.

Fru talman! Bistånd handlar givetvis inte bara om kvantitet utan även i hög grad om kvalitet, om att hitta samverkansformer som ger maximal effekt. Här öppnar vår tids nätbaserade kommunikation helt nya möjligheter för informationsutbyte vid sidan av utnämnda och självutnämnda hierarkier. Allt fler svenska kommuner ingår, med hjälp av medel från Sida, kommunala partnerskap med kommuner i syd, och det är positivt att SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, etablerat ett internationellt centrum för lokal demokrati.

I Nederländerna har man kommunaliserat några procent av den tidigare statliga biståndsbudgeten och på så vis möjliggjort för medborgarinitiativ och yrkesgrupper i nord och syd att samarbeta kring konkreta projekt.

Det gamla toppstyrda och alltför ofta vi-vet-bäst-präglade biståndet håller här på att lämna plats för mellanfolkligt samarbete i ögonhöjd och där kunskapsutbytet är ömsesidigt.

Ett aldrig så effektivt och folkligt förankrat bistånd förslår emellertid inte långt om handelspolitik och andra politikområden med bäring på fattigdomsbekämpning och mänskliga rättigheter genomsyras av en logik som motverkar ökad global rättvisa. Det var just denna insikt som ledde

fram till att riksdagen i stor enighet år 2003 antog politik för global utveckling, PGU. Det är dags att nu äntligen få till stånd den självständiga utvärderingsfunktion av politik för global utveckling, med avseende på konsekvens och effektivitet, som riksdagen utlovade i samband med 2003 års beslut. En möjlighet vore att utöka mandatet för Sadev, det statliga institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete. En given uppgift för en sådan utvärderande myndighet vore att granska i vilken utsträckning våra exportfrämjande organ – Exportkreditnämnden, Svensk Exportkredit och Exportrådet – säkerställer att den verksamhet man stöder främjar mänskliga rättigheter och utgår från fattiga människors perspektiv. Denna och flera andra tankeväckande idéer förs fram i en färsk rapport från Amnesty och Diakonia med titeln *Export till priset av mänskliga rättigheter?* som jag hoppas får många läsare såväl här i riksdagen som runt om i vårt land.

Nya former av understatligt mellanfolkligt samarbete är inte någonting som inskränker sig till biståndspolitikens område, utan vi ser nu hur folkrörelser, kommuner och regioner söker kontakt med varandra tvärs över nations- och världsdelsgränser och hur ett globalt civilsamhälle växer fram. Sedan några år finns en världsorganisation för jordens kommuner – United Cities and Local Governments – som utgör en sorts förenta kommunerna och som har fått observatörsstatus inom FN-systemet. Alla kontinenter utom Antarktis består av kommuner, och det interkommunala samarbetet rymmer en betydande potential när det gäller att här och nu utveckla sådant som lokala livsmedelssystem, kollektivtrafik och förnybar energi.

Fru talman! Om detta och en lång rad andra spännande företeelser nere i den globala värld som ligger i djup medieskugga, men som likväl finns, står tyvärr inget att läsa i regeringens utrikesdeklaration. Noterbart är också att en hel kontinent uppenbarligen inte platsar i Carl Bildts värld. Det hade varit önskvärt om ordet Europa åtminstone en enda gång hade fått lämna plats för ordet Latinamerika.

I detta anförande instämde Peter Rådberg (MP) och Jonas Sjöstedt (V).

Anf. 34 CHRISTER WINBÄCK (FP):

Fru talman! Utrikesministern nämnde i sitt tal att Sverige behövs i Europa.

Även i Norden behövs Sverige genom det samarbete vi har i Nordiska rådet, en organisation som på ett bra sätt kan komplettera de nordiska frågorna också i det Europeiska samarbetet.

Det höjs ibland röster för att det nordiska samarbetet i dess nuvarande form har spelat ut sin roll. Låt mig försäkra att så inte är fallet. Jag var tidigare i år på ett möte mellan de nordiska ländernas parlamentariska delegationer i Helsingfors. Miljö, gränshinder och hållbart fiske var bara några av de frågor som diskuterades och behandlades. Diskussionernas vågor gick stundvis höga, men förståelse skapades efter hand för de olika positionerna. Sverige och det nordiska samarbetet har därigenom en viktig roll att spela också i EU.

På andra håll inom Europeiska unionen startas det mer lokala och regionala initiativ för att komplettera och förstärka den aktuella regionens ställning i EU-samarbetet. Låt oss stärka vår del av det samarbetet.

Jag tycker också att det är viktigt att betona att Sverige behövs i världen också som en egen nation, inte endast genom EU-samarbetet, inte minst genom sitt engagemang kring bistånd, frågor om mänskliga rättigheter med mera.

Genom EU har vi en stark röst, men vi ska inte glömma att Sverige har en hög trovärdighet i många av dessa frågor som egen nation och därmed har möjligheter att agera som enskild nation gentemot många länder.

Låt mig också nämna Latinamerika som ett av mina intresseområden, vilket efterlystes från talarstolen alldeles nyss.

Vi hade för någon vecka sedan ett seminarium här i riksdagen där Mexikos ambassadör i Stockholm gav en utmärkt inblick i de frågor som är aktuella i hennes land men också i de utvecklingsmöjligheter som finns mellan våra länder. Det gäller inte bara Mexiko utan många av de latinamerikanska länderna där man nu kan se positiva tecken. Jag kan nämna Chile, Colombia och andra länder.

Vi tjänar alla på ett ömsesidigt utbyte mellan länderna i handel och annat. Frihandel är en av de saker vi tycker är viktiga. Men det handlar inte om att genom subsidier dumpa marknaden för enskilda produkter eller enskilda regioner, utan om att varsamt kontrollera och pröva enskilda marknader så att vi genom vår handel inte slår ut eller försvårar för länder eller regioner där vi i stället skulle ha behövt gå in med biståndsinsatser. Där får ett agerande med subsidier motsatt effekt.

Vi kunde häromdagen läsa ett uttalande av världsbankschefen Zoellick om stigande matpriser som har gjort många människor i utvecklingsländer fattiga. Tiotals miljoner hotas runt om i världen. Det är någonting vi måste se till att se upp med och försöka bromsa.

När jag nämner biståndet känner jag mig stolt över att vårt enprocentsmål upprätthålls. Men vi måste också se till att detta bistånd används på ett rättfärdigt sätt och att mänskliga rättigheter och demokrati är ledord där vi är involverade i biståndsarbete. Kvalitet och uppföljning ska vara viktiga parametrar i det arbetet, och fokus måste ligga på mål och resultat. Men Sverige ska också stå som en garant i EU för att fler länder ska uppnå detta mål.

Utrikesministern nämnde hotet från kärnvapen. Låt mig då också påminna om handeldvapen och andra mindre vapen. Hans Blix, tidigare utrikesminister och engagerad i kärnvapenfrågorna sedan många år, bland annat genom sitt ordförandeskap i IAEA och sedermera i Unmovic, deltog häromveckan i ett seminarium i riksdagen om kärnvapen. Han sade det jag brukar säga – att dessa vapen är de riktiga massförstörelsevapnen som dödar runt en halv miljon människor varje år.

I detta arbete finns många parlamentariker inte bara här i Sveriges riksdag, utan också i andra parlament, organiserade i globala nätverk. Det handlar om att få så många länder som möjligt att anpassa sin lagstiftning och att ta kontroll för att få kommandot över den okontrollerade spridningen av små och lätta vapen.

Fru talman! Låt mig till sist säga några ord om de flyktingströmmar som går nu, främst från Nordafrika till EU:s södra delar. Vi kunde i går

läsa i en av våra morgontidningar om flyktingar som dödats när deras båt sänkts av tunisisk kustbevakning. Många rapporter kommer om överfyllda rangliga båtar som kapsejsar när de försöker ta sig till tryggheten. Det är inte acceptabelt. Vi måste på olika sätt bistå dem som svävar i livsfara under sin flykt och söker trygghet.

Jag har tagit upp frågan många gånger i denna kammare. Jag vet att EU arbetar intensivt med den. Jag vet att Sverige har uttalat krav på att man på ett humanitärt och rättssäkert sätt ska hantera dessa flyktingströmmar. Men vi måste öka våra ansträngningar så att inte människor dör under fasanfulla förhållanden på sin väg till frihet och trygghet.

Anf. 35 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Kolleger! Det sveper en våg av revolter genom norra Afrika och Mellanöstern. Kraven på demokrati och social rättvisa höjs. I Tunisien och Egypten har diktatorerna redan tvingats bort. I Jemen tvingas de styrande till eftergifter under tryck från massorna på gatan. I Iran, Syrien, Algeriet och Sudan görs modiga försök att samla folk för demokratisk förändring.

Vi har all anledning att glädjas över detta massiva folkliga uppror där huvudkraven är demokrati och rättvisa. Även om problemen är många och osäkerheten stor inför framtiden ligger vår sympati med självklarhet hos de modiga som kräver förändring.

För Europeiska unionen och Sverige finns det anledning till eftertanke och självkritik. Flera av de diktatorer som nu tvingas bort har varit västs och EU:s skyddslingar. Det är först samma dygn som diktatorerna lämnar makten som EU tydligt uttalar sig för att de måste försvinna. Tunisiens tidigare president Ben Ali var en av Frankrikes och EU:s förtrogna. Mubarak var en av USA:s närmaste allierade. Kritiken mot dem – mot förtryck om brott mot mänskliga rättigheter i deras länder – har under många år varit beskedlig. Relationerna har varit alltför varma.

Detta visar svagheten i EU:s utrikespolitik. Det är till stor del franska politiska och ekonomiska intressen som har tillåtit styra EU:s politik gentemot länder som Tunisien och Marocko. Diktatorn Ben Ali var en välsedd gäst i Paris. Sverige har varit passivt och tyst och knappt drivit någon annan politik än Europeiska unionens i regionen. I dag kan vi se hur det skadar vår trovärdighet.

I EU dominerar de stora medlemsländerna inom utrikespolitiken. Medan Sverige lojalt följer EU-linjen går de stora länderna sin egen väg och driver sin egen politik på utrikesområdet när det passar dem. Framväxten av EU:s gemensamma utrikespolitik innebär att vår röst i världssamfundet blir allt tystare.

Vad lär vi av detta? Vad lär vi exempelvis i fallet Västsahara, där EU de facto håller ockupationsmakten Marocko under armarna? Vi har tillåtit Marocko att förhåla fredsprocessen och en folkomröstning om Västsaharas framtid i årtionden. När Marocko med stor brutalitet krossade fredliga protester i Laayoune i november förra året var Sveriges utrikesminister helt tyst. Lika tyst är Utrikesdepartementet när svenska journalister, parlamentariker eller demokratiaktivister skickas ut ur eller förhindras inresa i det ockuperade Västsahara.

Är det inte dags att lära läxan av Tunisien och Egypten och börja höja rösten mot förtrycket i Marocko och landets ockupation av Västsahara?

Regeringen kan börja med att stoppa förlängningen av EU:s skandalösa fiskeavtal med Marocko. Det är ett avtal där vi betalar för att plundra de ockuperades naturresurser. Detsamma gäller det nya jordbruksavtalet mellan EU och Marocko, som inte undantar de ockuperade områdena.

Fru talman! Det är en glädje att se den revolt för demokrati som nu utvecklas. Men alla verkar inte vara lika glada. När man lyssnar på Sverigedemokraterna, som tyvärr har lämnat denna kammare och debatten, verkar de mest vara bekymrade när folket på gatan i arabvärlden kräver demokrati, frihet och rättvisa. I deras stereotypa och fördomsfulla världsbild verkar inte tanken vara möjlig att man även i arabvärlden vill ha demokrati och frihet. I sin rädsla för islamism verkar de nästan föredra diktatorerna.

Men det är just de korrupta diktatorerna som har varit den militanta islamismens själva grogrund och tacksamma fiender. Den revolt som vi nu ser har flera drivkrafter, men i huvudsak är den sekulär och demokratisk. I Egypten och Tunisien har fackföreningar och arbetarorganisering spelat avgörande roller. Kristna och muslimer, kvinnor och män, demonstrerar tillsammans för demokrati på gatorna i Alexandria och Kairo.

I det här läget verkar de främlingsfientliga i detta hus mest vara bekymrade över utvecklingen. De verkar tro att detta är ett antal nya Iran som ska växa fram. Men sanningen är att härskarna i Iran fruktar det som nu sker därför att det snart kan vara deras tur att falla när den demokratiska revolten sveper vidare.

Visst finns det risker. Men dem kan vi aldrig möta genom att förneka andra demokrati och frihet. Det är just det som Sverigedemokraterna gör. Deras internationellt ansvarige har valt att åka med andra högerextrema partier till israeliska bosättningar på Västbanken för att uttrycka sitt stöd för Israels ockupation av det palestinska folket. Det visar hur fel islamofobin och främlingsfientligheten kan leda också inom utrikespolitiken.

Fru talman! Vi lever i en hoppfull tid. Men om Sverige vill ge ett genuint och eget bidrag till det som sker krävs det mer än anpasslighet till den europeiska unionen och till USA. Det krävs en självständig och aktiv utrikespolitik som tar ställning för frihet och demokrati oavsett vad som sägs i Bryssel och i Washington.

I detta anförande instämde Peter Rådberg (MP).

Anf. 36 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! Vi har samlats här i dag för att debattera Sveriges utrikespolitik. I dessa dagar är Nordafrika den region i världen som det är störst uppmärksamhet på. Utvecklingen i regionen kommer med all sannolikhet att dominera den politiska debatten framöver.

De senaste veckorna har vi med en blandning av hopp och oro följt den dramatiska utvecklingen i Egypten och i Tunisien. I Tunisien föll regimen snabbt, men i Egypten stod det länge oklart vad som skulle hända. Till slut gav Mubarak upp och lämnade Egypten.

Revolutionerna i Egypten och i Tunisien är en seger för folket. Symbolerna för förtrycket, Mubarak och Ben Ali, har tvingats lämna ifrån sig makten. Vi får hoppas att detta är början på befrielsen och leder bort från maktfullkomlighet och korrupta diktaturer i regionen.

Folkets strävan efter demokrati behöver all hjälp och allt stöd från EU och Sverige. Länderna i Nordafrika behöver vårt stöd och vår hjälp för att förverkliga förväntningar på frihet och demokrati, mänskliga rättigheter, skydd av minoriteter och sist men inte minst religionsfrihet.

Den kristna minoriteten, kopterna som är ca 10 procent av befolkningen, har haft begränsade rättigheter och har diskriminerats på grund av sin kristna tro. I ett demokratiskt Egypten skulle även denna ursprungsbefolkning inkluderas som fullvärdiga medborgare och kunna bidra till den gemensamma samhällsutvecklingen.

Västvärlden får inte vända frihetskämparna ryggen och låta diktaturer använda militär för att slå ned människors drömmar om frihet och demokrati där flera olika politiska partier tillåts och där folkvalda ledare styr och leder samhället.

Fru talman! Militären har tagit över makten i Egypten för att stabilisera läget, sägs det. Det är viktigt att de internationella påtryckningarna från EU, FN och USA inte upphör så att inte militären ser detta som en möjlighet till en statskupp på obestämd tid.

Rättvisa och fria val är grunden till en stabil samhällsutveckling med demokrati för alla invånare som bor och verkar i landet. Med demokrati i Egypten och Tunisien blir situationen stabilare i regionen, och det kommer att bidra till en mer varaktig fred i Mellanöstern. Vi får hoppas på en fredlig lösning och en ordnad övergång till demokrati.

Fru talman! De flesta riksdagspartier vill att Turkiet ska bli medlem i EU. Turkiet är kandidat sedan 1999 och har gjort en del förändringar i landets konstitution för att anpassa landet till EU. Turkiet är långt ifrån de Köpenhamnskriterier som är grunden för medlemskap i unionen. Ambitionen om förändringar får inte bara bli tomma politiska ord utan måste bli verklighet. Det är väsentligt att Turkiet genomför ytterligare konkreta reformer, särskilt inom områden som minoritetsrättigheter, yttrandefrihet, jämställdhet och rättsväsen.

Jag vill nämna ett typiskt exempel på hur rättsväsen, religionsfrihet och minoritetsrättigheter inte respekteras i landet i dag. Syrianer som har flytt landet på grund av diskriminering får sin egendom konfiskerad. Kyrkor och kloster lever under ständigt hot. Ett av världens äldsta aktiva kloster med munkar, nunnor och prästutbildning från år 397 – det är över 1 600 år gammalt – heter Sankt Gabriel eller Mor Gabriel på syrianska. Under de senaste åren har klostret legat i tvist med staten om sin egendom. Staten har väckt åtal mot klostret och vill konfiskera en del av egendomen. Jag var personligen närvarande vid en avgörande rättegång för cirka ett år sedan. Där beslutade tingsrätten att klostret är ägare till marken. Genom högsta domstolen har staten ogiltigförklarat tingsrättens dom, och i en ny rättegång på en annan ort i landet har det beslutats att en stor del av klostrets egendom tillhör staten.

Fru talman! Sverige bör i sina bilaterala kontakter med den turkiska staten protestera mot dessa övergrepp på minoriteters rättigheter och denna brist på respekt för mänskliga fri- och rättigheter.

Den politiska situationen i Irak har blivit mer stabil sedan den senaste regeringsbildningen. Det pågår fortfarande en maktkamp mellan olika religiösa grupper. Dagligen får man höra att det exploderar bomber som skördar oskyldiga liv. Självmoordsbombare terroriserar landets regering och befolkning i syfte att skapa oro och instabilitet. Den demokratiska

uppbyggnaden av landet går sakta men säkert framåt, men den hindras hela tiden av terrorister. De kristna minoriteterna har på senare tid blivit måltavlor för terrorister som vill skapa ett land med en religion. Attackerna har eskalerat. De har inget alternativ av fruktan för livet, och de flyr landet.

Sverige och EU bör bli mer aktiva och hjälpa till med uppbyggnaden av Irak och hjälpa regeringen att öka säkerheten och stabiliteten i landet. Den irakiska regeringen bör ta sitt ansvar för att skydda den irakiska befolkningen och garantera dess säkerhet. Irakier, oavsett etnicitet eller religionstillhörighet, är beroende av varandra och har ett gemensamt ansvar för samhällsutvecklingen. Med tolerans för varandras olikheter och respekt för religionsfriheten får man en varaktig fred och frihet för alla irakier i landet.

Anf. 37 CARIN RUNESON (S):

Fru talman! Jag är alldeles övertygad om att vi de senaste veckorna är många som har börjat dagen med att slå på datorn och söka oss ut på nätet, läsa en nyhetsflash eller läsa på den traditionella text-tv:n för att se om det har hänt någonting någonstans i världen under nattens timmar medan vi sovit lugnt och tryggt. Vi har velat se om den pågående och historiska frihetskampen i Nordafrika har spritt sig till andra länder i regionen eller till Mellanöstern.

Ett antal protester och demonstrationer, såväl de spontana som de som utlyses och hålls mer eller mindre i strid med vad respektive land tillåter, är något av en balansakt. Vi kan bara hålla andan och tummarna och hoppas att den demokratiska frigörelseprocess som man nu inlett ska kunna genomföras i land efter land utan överväld och blodspillan.

Fru talman! Det som hänt de senaste veckorna i Tunisien och Egypten är i sanning historia och oerhört viktigt och glädjande för folket i respektive land. De får nu äntligen en möjlighet att leva och utveckla sig och sitt samhälle under mer demokratiska former. Det är bra. Men vi får inte glömma eller tappa bort att vägen till demokrati är mycket längre än att en president avgår, att ett parlament upplöses eller att man äntligen monterar ned kravallstängsel och att livet på ytan ser ut att återgå till någon sorts normal tillvaro.

Det är nu som vi som redan har förmånen att leva i fria demokratiska länder på olika sätt kan visa vårt stöd och vårt engagemang och vara uthålliga, precis som Kairoborna var på Tahrirtorget.

Fru talman! Nu är det viktigt att Sveriges regering och vår utrikesminister visar starkt engagemang för andra länders demokratiseringsprocess. Nu är det viktigt att vår biståndsminister ser till att biståndspengarna inte minskar eller används till skuldavskrivningar utan används till fattigdomsbekämpning och demokratistöd.

Demokratistöd är dessutom någonting som vi alla kan bidra med och till via våra olika politiska partier. Här handlar det om mycket praktiskt jordnära arbete och engagemang. Vi kan skapa kontakter, bilda nätverk och se till att även det lilla projektet gör nytta och ger kunskap och styrka i en stor värld.

Fru talman! På Regeringskansliets hemsida kan man läsa att tre områden är särskilt viktiga för en rättvis och hållbar utveckling. Det är de-

mokrati och mänskliga rättigheter, jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen samt klimat och miljö.

Den som engagerar sig i frågor som rör mänskliga rättigheter har mycket att ta tag i. Det är helt oundvikligt att inte beröra kvinnors och barns situation, vilket flera talare före mig har gjort i sina anföranden här i dag. Jag vill också göra det.

Med tanke på kvinnornas situation i många av världens länder med brist på utbildning och försörjningsmöjligheter, med manligt förtryck och förmynderi, med hög förekomst av misshandel, med sexuellt utnyttjande och prostitution och, som om inte det räckte, med synnerligen inhumana abortlagar i ett stort antal länder är det alldeles nödvändigt att kvinnor får ta plats i politiken och förstås också i andra opinionsbildande församlingar.

När det gäller kvinnors och barns situation och respekten för de mänskliga rättigheterna över huvud taget anser vi socialdemokrater att det är oerhört viktigt att Sverige på olika sätt, inte minst från regeringshåll, bidrar till och verkar för en gynnsam utveckling. Och det kan vi göra både som enskilt land och genom EU, fru talman.

En förutsättning för demokrati är att vi alla respekterar de mänskliga rättigheterna. Därför måste vi alltid stå upp för MR-frågorna om och när vi ser att de kränks. Vår röst, Sveriges röst, ska vara lika skarp mot oförrätter oavsett om de begås av en stormakt, av en diktatur, av ett litet land eller av någon annan aktör.

Fru talman! Kampen och protesterna mot diskriminering på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning, funktionshinder eller religion måste föras både nationellt och internationellt.

Även om kvinnorna är i majoritet när det gäller jordens befolkning har kvinnor och barn en mycket utsatt situation i många länder, och kvinnors rättigheter kränks ständigt. Systematiska våldtäkter och massvåldtäkter används som vapen i konflikter. Det är ett beteende och en handling som på ett förfärligt och ohyggligt sätt drabbar den utsatta individen – kvinnan, flickan, pojken och för all del även männen – men det drabbar också hela samhället.

Våld, tortyr och rädsla kan inte bygga starka stater. Inte heller kan det ge starka individer, utan enbart söndring, förödelse och förnedring. Betydande resurser måste därför satsas på det behov som kvinnor och flickor, ja, alla barn har av skydd och stöd under och efter en konflikt. Där är bland annat FN:s initiativ viktiga. Samtidigt är det viktigt att understryka kvinnornas avgörande uppgift och roll i fredsprocesser och i uppbyggnaden av stater.

Avslutningsvis vill jag säga, fru talman, att Sverige behöver en regering och en utrikesminister som, tillsammans med allt annat viktigt, även prioriterar möten med kvinnor och sätter kvinnors och barns rättigheter på den politiska dagordningen både i Sverige och i internationella sammanhang.

Fru talman! Vi får aldrig svika när det gäller mänskliga rättigheter.

Anf. 38 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Det sades mycket viktigt i detta inlägg av Carin Runeson. Det är oerhört viktigt att fokusera på kvinnornas ställning och på barnens

situation liksom att lyfta fram de övergrepp som sker genom systematiska våldtäkter.

Carin Runeson tog flera gånger upp vikten av att värna demokrati och mänskliga rättigheter. Dock glömde hon att säga att många av dessa länder i grunden har problem med frustration och marginalisering eftersom de har byggt en arabisk socialism. Det är styrda planekonomier, och därmed har människor marginaliserats och hamnat på undantag. Förutom uppräkningsen av demokrati och mänskliga rättigheter är det viktigt att göra upp med den arabiska socialismen och därmed också tala väl om marknadsekonomi och fri ekonomi.

Fru talman! Jag tänkte erbjuda Carin Runeson möjligheten att till listan med demokrati och mänskliga rättigheter addera marknadsekonomi, för det är grunden för kvinnornas ställning och barnens situation.

Anf. 39 CARIN RUNESON (S) replik:

Fru talman! Jag tror att det finns många sätt som vi i de länder som redan har demokrati kan arbeta på för att stödja, hjälpa och finnas till som en stark och bra röst. Det ena utesluter inte det andra.

Jag vet att vi kan se lite olika på saker och ting beroende på vilket parti vi tillhör i vårt eget land, men i grunden är vi alla demokratiska. Vi har ett förhållandevis gott anseende ute i världen, även om stödet för det egyptiska folket kanske lämnade en del övrigt att önska, vilket många har påpekat. Jag tror att vi är tämligen överens om att det finns många bra sätt att stödja demokratiutvecklingen i allmänhet och utvecklingen för kvinnor i andra länder i synnerhet.

Anf. 40 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Jag delar den bilden, men jag tror att det som Carin Runeson sade i sitt anförande om behovet av en gynnsam utveckling är väsentligt. Då kan man inte bortse från att de länder som vi nu talar om, som är i fokus – Tunisien, Egypten, snart kanske länder som Libyen och Jemen – alla har präglats av arabisk socialism. Den lista som Carin Runeson redovisade är viktig, om demokrati och mänskliga rättigheter, och jag och säkert hela kammaren ansluter till den.

Till den listan tycker jag att det är väsentligt att addera – den möjligheten erbjuder jag här Carin Runeson – behovet av marknadsekonomi och fri ekonomi. De behövs sida vid sida med demokrati och mänskliga rättigheter, och därmed hänger allt detta samman med kvinnornas ställning och barnens situation.

Anf. 41 CARIN RUNESON (S) replik:

Fru talman! Det är bra att Hans Wallmark tar upp kvinnornas framtida situation. Det är viktigt att kvinnorna får möjligheter på arbetsmarknaden.

Som jag ser det är steg ett dock att erbjuda alla flickor och kvinnor utbildning så att de sedan kan ta ytterligare steg och åstadkomma sådant som de gärna vill åstadkomma men som de inte har möjlighet till i dag. Många flickor och kvinnor är nämligen analfabeter. De har inte fått möjlighet att gå i skolan och ens lära sig att läsa och skriva, och den som inte har någon form av utbildning vet inte heller vad man kan fråga efter.

Vi har alltså en lång väg att vandra, och vi kan stötta på många olika sätt.

Prot. 2010/11:60
16 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 42 CHRISTIAN HOLM (M):

Fru talman! Vi har nu haft några timmar av utrikespolitisk debatt och ytterligare några timmar återstår. Det tycker jag är bra, för debatten äger rum i en tid då det händer mycket på det utrikes- och säkerhetspolitiska området. Vi har utvecklingen i Afghanistan, händelserna i Pakistan, det som sker på den koreanska halvön och oroligheterna i Elfenbenskusten. Det är bara några exempel. Vi har också utmaningarna vad gäller våld mot kvinnor, och vi har SRHR-frågorna – sexuell och reproduktiv hälsa. Dessa frågor är starkt fokuserade på den afrikanska kontinenten. Inte minst gäller det våldet mot kvinnor som vi sett i Demokratiska republiken Kongo.

Nu har vi demokratiseringsprocesserna i Tunisien och Egypten och deras verkningar på andra länder i regionen. Det är något av en diktaturdomino som håller på att ske i Mellanöstern där den ena diktatorn efter den andra faller som dominobrickor, och frihetskämparna vinner mark. Det är därför av yttersta vikt att vi ser till att stötta alla dem som står upp och kämpar för en demokratisk utveckling i norra Afrika och i den arabiska världen. I går kom rapporter om demonstrationer och krav på demokratisering i Iran, och i morse kunde vi i tv höra att det hände saker i Libyen. Det är bra, och det ska vi stötta.

Men det finns också länder i vårt närmaste grannskap där demokratin lyser med sin frånvaro och där människor varje dag kränks och berövas sin frihet. Jag tänkte därför i huvudsak fokusera på våra partner i södra Kaukasus och i östra Europa.

För oss EU-medlemmar är det av största intresse att vårt närområde är stabilt och bra och har en fredlig utveckling. Det är en förutsättning för att kunna gå vidare med det som vi inom EU tycker är så viktigt, nämligen de fyra friheterna samt utvidgningen och grannskapspolitiken.

Den europeiska grannskapspolitiken organiserar vårt samarbete och vårt stöd till länderna i vår närhet. Det är en viktig del. Som tidigare sagts är det i år 20 år sedan det kommunistiska Sovjet kollapsade och våra baltiska grannar fick sin frihet och återvann sin självständighet. Det är i dag på dagen 92 år sedan som den litauiska republiken bildades. Det har inneburit en fantastisk utveckling för Europa och världen, inte minst för alla dem som befriades från förtryck. Sverige och Moderaterna var aktiva på den tid det begav sig, och vi är fortsatt aktiva och ledande på demokratiutveckling i detta område.

Det östliga partnerskapet var ett initiativ som togs av Polen och Sverige och trädde i kraft för snart två år sedan. Det handlar om att föra EU och de sex länderna i det östliga partnerskapet – Belarus, alltså Vitryssland, Ukraina, Moldavien, Georgien, Armenien och Azerbajdzjan – närmare varandra.

Idén är att utveckla det politiska och ekonomiska samarbetet men också samhörigheten mellan folken i våra länder. Vi strävar efter en viss liberalisering och efter att göra ett friare resande möjligt för de 76 miljoner européer som bor i denna region.

Fru talman! Situationen i Belarus, Vitryssland, efter det förfalskade valet den 19 december 2010 har försvårat detta samarbete på många

områden och självfallet orsakat ett stort lidande för alla dem som bor i landet och kämpar för demokratin. De personer som efter det riggade valet valde att visa sin besvikelse över hur de återigen av regimen i landet hade lurats på sin frihet och rösträtt slogs med kraft tillbaka av myndigheterna. KGB, Spetsnaz med flera hotade, misshandlade, torterade och fängslade omkring 700 personer under valnatten och dagen därefter. Jag befann mig själv på Självständighetstorget i Minsk den natten för snart två månader sedan och bevittnade den här brutaliteten.

Förtrycket har därefter fortsatt, liksom arresteringarna. För Lukasjenkoregimen var valet utan tvekan en förlust. Vi kommer nog aldrig att få reda på det exakta valresultatet, men de våldsamma reaktionerna på resultatet från myndighetens sida är ett tydligt tecken på att Lukasjenko inte är något annat än en nervös förlorare.

Omvärlden har protesterat och vidtagit en rad åtgärder. EU har fört upp Lukasjenko och 160 av hans polare på en lista som innebär att de inte längre är välkomna att resa in i unionen. Det är en öppen lista som kan kompletteras med ytterligare skurkar om brott begås. Samarbetet mellan myndigheter i våra länder och deras land avbryts, och ekonomiskt stöd uteblir.

Det är viktigt att vi konsekvent från svensk sida står upp för frihet och demokrati och ger ett ovillkorligt stöd till de krafter som kämpar för rätten att leva i frihet och uttrycka sina åsikter. Därför känns det lite märkligt när såväl Sverige som andra EU-länder, samtidigt som vi konstaterar att oppositionella och journalister fängslas, hotas och torteras, skickar hem personer i den situationen som söker skydd hos oss. Där måste vi ta ett större ansvar för de här personerna.

Det är nu av yttersta vikt att Sverige, EU och resten av den demokratiska världen fortsätter att stå upp för friheten. Vi måste fortsätta en tuff och hård linje mot regimen, samtidigt som vi måste vara öppna mot folket i Vitryssland. Vi måste ha bättre studieutbyten och ta hand om studenter som kickas ut. Vi måste ha lägre visumkostnader och mindre byråkrati kring visumen.

Fru talman! Den hållning som den svenska regeringen hade gentemot Baltikum i slutet av 80-talet får inte upprepas. Vi har hört det tidigare i dag. Den socialdemokratiska regeringen tog på den tiden ställning för att Baltikum var en del av Sovjetunionen. Det får inte ske. Vi står upp för friheten. Vi gör det i dag och måste göra det i framtiden. Det är inte vi som stänger dörren till Vitryssland, utan det är Lukasjenkoregimen som stänger dörren till oss. Vi ska vara öppna mot det vitryska folket.

Anf. 43 CARINA HÄGG (S) replik:

Fru talman! Jag delar uppfattningen att det är viktigt att vi står upp för samma värderingar överallt omkring vår jord och i vårt närområde.

Fru talman! Det är ytterst angeläget att inte använda det som många lägger oss till last, nämligen dubbla standarder. Det sade man också på Tahrirtorget: Ni har dubbla standarder. Jag utläser samma sak i detta anförande som jag gjorde i Carl Bildts utrikesdeklaration och flera andra anföranden. Vi har inte ställt samma krav på de nordafrikanska ledarna. Vi har inte talat om reseförbud, att frysa tillgångarna och att ställa ansvariga till svars. Varför har regeringen dubbla standarder beroende på vilket land och vilken diktator vi talar om? Vi skulle få en mycket starkare röst

tillsammans om vi stod för våra värderingar konsekvent. Det räcker inte att man nu ska lägga ut bedömningar på hemsidan, samma hemsida som man tog bort MR-redovisningarna från inför ordförandeskapet i EU.

Prot. 2010/11:60
16 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 44 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Carina Hägg för möjligheten att utveckla mer av Moderaternas och Alliansens politik.

Självklart är det viktigt att vi har en standard där vi alltid ställer krav på frihet, mänskliga rättigheter och fria val. Därför är det också viktigt, vilket har framkommit under debatten i dag, att vi med svensk utrikespolitik agerar inom EU för att få EU som helhet att agera på ett korrekt sätt.

Vi har nu sett att man fryser tillgångar för Ben Ali från Tunisien. Det samma ser ut att ske när det gäller Egypten. Det är krav som Sverige driver, på samma sätt som vi driver det här mot Lukasjenko i Vitryssland. Den hållningen ska vi ha.

De relationer som vi har österut med våra närmaste grannar, som Sverige och Norden ligger väldigt nära, är traditionellt sett väldigt starka, vilket gör att vi kanske har bättre relationer där. Men icke desto mindre ska vi ställa samma krav, utan tvekan.

Anf. 45 CARINA HÄGG (S) replik:

Fru talman! Det är en skillnad, Christian Holm. När det gäller Lukasjenko ställer vi krav medan han finns där för att kunna påverka politiken. Vi vill driva på. Vi vill visa på vilken sida vi står. När det gäller de nordafrikanska länderna kommer vi när diktatorerna är borta, när det redan har hänt. När folket fritt kan kräva att vi ska frysa deras tillgångar, då kommer EU. Vi är med om att recensera ett skeende. Vi är med om att konstatera. Men vi är inte en del i att driva på en process.

Det finns fortfarande regimer kvar där vi inte riktar några krav, där vi fortfarande inte hör någon tydlig röst från EU. Vad säger man nu om det som händer i Libyen och Bahrain? Vad säger man nu om det som händer i Iran? Vad har man sagt om det som händer i Algeriet? Hur driver man på där? Jag väntar fortfarande på direktiv från den svenska regeringen och har förväntningar på vad EU-kommissionen ska säga i sina kontakter med de nordafrikanska ledarna och demokratirörelserna. Jag har inte hört de förklaringarna här. Det vi hörde när vi var i Bryssel i förra veckan var att inga krav fanns från Sveriges regering. Det fanns inga sådana ståndpunkter.

Anf. 46 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Fru talman! Den svenska regeringen har krav, ställer krav och kommer att fortsätta att ställa krav. Det finns många skurkstater runt om i världen där det borde ställas mycket högre krav. Jag tror att EU har en del att se tillbaka på, inte minst när det gäller länderna i norra Afrika och vad man har gjort där.

Men jag vill återigen påpeka att den svenska regeringen gör mycket och ställer mycket krav på fria och demokratiska val och respekt för mänskliga rättigheter. Vi har tidigare under dagen haft en diskussion om att det är viktigt att vi har kontakter med våra olika partigrupper, att Carina när hon pratar med sina kompisar i det numera förbjudna socialistpartiet i Tunisien, med Mubaraks parti i Egypten och så vidare ställer

krav och inte gör som sina gamla partikamrater Pierre Schori och Sten Andersson, som förklarade att Baltikum var naturliga delar av Sovjetunionen när våra vänner som i dag styr i de här länderna stod på barrikaderna och riskerade sina liv och krävde vårt stöd. Då fick de inte det stödet. Det ger alliansregeringen, och det kommer vi att fortsätta att göra.

Anf. 47 PETER RÅDBERG (MP):

Fru talman! De folkliga revolterna i Tunisien och Egypten har riktat uppmärksamheten mot de grova övergrepp mot de mänskliga rättigheterna som under lång tid tillåtit i EU:s närområde. EU har odlat nära relationer med Ben Ali i Tunisien, Mubarak i Egypten och andra auktoritära ledare i Nordafrika i tron att de därmed kan förhindra flyktingströmmar över haven, bekämpa den islamistiska radikalismen och i stället gynna sin egen handel.

Händelserna i Tunisien och Egypten ger hopp om en bättre framtid, inte bara för människorna i dessa länder i norra Afrika. Dessa frihetsvindar blåser även över Algeriet och Oman och kanske ända bort till Iran.

Demokrati måste byggas underifrån. Tunisien och Egypten är bra exempel på det. Därför har Sverige och EU en viktig uppgift, att stödja framväxten av demokratin och att demokratiska institutioner byggs upp i dessa länder.

Det är bra att vår utrikesminister nu markerar mot diktaturen i framför allt Tunisien och Egypten. Men det är 30 år för sent. Sverige och övriga EU-länder har hållit Egypten med flera andra afrikanska länder under armarna under lång tid. Vi har bland annat sålt vapen till Egypten de senaste fem åren i miljonbeloppsklassen. Det är lätt att när diktaturerna redan har fallit stämma in i kören och lyckönska de tunisiska och egyptiska folken.

Fru talman! Sverige skrev under förbudet mot klustervapen den 3 december 2008 tillsammans med 108 andra stater. Konventionen är ett rättsligt bindande internationellt fördrag som förbjuder användning, produktion, lagring och överföring av klusterbomber som ligger i linje med de mänskliga rättigheterna och internationell humanitär rätt.

Den nya konventionen om klustervapen är en historisk bedrift. Styrkan i fördraget ligger till stor del i att förbudet gäller klusterammunition som en hel kategori av vapen. I dagsläget har 51 stater ratificerat förbudet. Tyvärr har Sverige ännu inte gjort det, men nu aviserar utrikesministern att regeringen är på väg att ratificera konventionen. Jag välkomnar det beskedet och ser fram emot den processen.

Fru talman! I juli 2010 hölls den så viktiga Kabulkonferensen. Då beslutade världens ledare att man ska ha som ambition att lämna Afghanistan senast vid utgången av 2014 och överlämna säkerheten till de afghanska säkerhetsstyrkorna och presidenten Karzai. Uppgårelsen mellan regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet om Afghanistan ger förutsättningar för ett svenskt militärt tillbakadragande före 2014 års utgång.

De flesta har sedan länge insett att den väg som USA och Nato slagit in på inte leder till någon varaktig fred i Afghanistan. Syftet med operationen var från början att tillfångata Usama bin Ladin och krossa al-Qaida med anledning av händelsen i New York 2001. Men al-Qaida försvann

från Afghanistan redan 2003, och debatten har sedan handlat om talibaverna.

Miljöpartiet har länge krävt en ny och långsiktig strategi för Afghanistan och hela regionen. När nu äntligen regeringen och riksdagen har beslutat om ett slutdatum och gett ett frö till en strategi för när den svenska truppen ska lämna Afghanistan, om än med hjälp av Kabulkonferensen, är det självklart att Miljöpartiet ska vara med och försöka påverka utfallet. Det är första gången som riksdagen har beslutat om ett slutdatum för den svenska truppen i Afghanistan sedan vi gick in i kriget 2001. Vi tolkar uppgörelsen mellan regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet som att avvecklingen av insatserna med svensk stridande trupp i Afghanistan har börjat och ska vara avslutad 2014.

Fru talman! Den internationella vapenhandeln är en viktig drivkraft bakom militära rustningar och bidrar därför till krig och väpnade konflikter. Därför bör Sverige verka för en radikal svensk och global nedrustning och för att resurser som i dag förslösas på militär rustning omfördelas till insatser som kan förebygga krig och konflikter. Dess värre finns i stället förslag i Sverige som går i motsatt riktning och som ytterligare öppnar för att sälja vapen till krigförande länder – förslag som syftar till att göra det enklare att exportera till ett antal strategiskt viktiga länder som Sverige har ett omfattande krigsmaterielssamarbete med. En konsekvens av detta är att Sverige lättare kan exportera till exempelvis USA och Storbritannien.

Ett annat exempel är att Sverige trots långvarigt krig mellan Indien och Pakistan fortsätter att leverera krigsmateriel till båda parter för att inte undergräva nuvarande och framtida affärskontakter.

Anf. 48 KENNETH G FORSLUND (S):

Fru talman! Mycket av dagens utrikespolitiska debatt sker naturligtvis i ljuset av händelseutvecklingen i Nordafrika den senaste tiden. Det är inte särskilt konstigt. En del av debatten handlar om det som har varit i historien, om vem som har stött vem och vem som har stött sig med vem genom tiderna.

Låt oss i stället blicka framåt en stund. Vad har vi för möjligheter att påverka den framtida utvecklingen i EU:s närhet? Det handlar om de länder som finns runt oss 27 länder som redan i dag är medlemmar i EU. En del av dem som finns runt oss har vi förhoppningar ska i framtiden läggas till skaran av medlemmar i det europeiska samarbete som Sverige ingår i. Andra länder kommer inte att bli medlemmar i EU, men vi ska ändå ha ett nära och bra samarbete med dem. Det är viktigt, både för oss och för dem, att vi bidrar till alla länders utveckling mot demokrati, stabilitet och välförstånd.

Vi har verktyg för detta i EU som vi talar alltför sällan om. Ett sådant verktyg finns i alla de olika avtal som EU sluter med länder som vi väljer att samarbeta med. Ur ett sådant avtal hämtar jag den här texten:

”Respekt för demokratins principer och de mänskliga rättigheterna, såsom de proklamas i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och definieras i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, i Helsingforsslutakten och i Parisstadgan för ett nytt Europa, respekt för folkrättsliga principer, inbegripet ett fullständigt samarbete med Internationella krigs-

Prot. 2010/11:60
16 februari

Utrikespolitisk debatt

förbrytartribunalen för f.d. Jugoslavien, och rättsstatsprincipen samt respekt för de marknadsekonomiska principer som anges i dokumentet från Europeiska säkerhetskonferensens (ESK) konferens i Bonn om ekonomiskt samarbete ska ligga till grund för parternas inrikes- och utrikespolitik och utgöra grundläggande delar av detta avtal.”

Det här behandlade vi här i riksdagen för några veckor sedan. Det är avtalet mellan EU och Serbien, som låter EU och Serbien samarbeta närmare och förhoppningsvis på lång sikt också ska innebära ett serbiskt EU-medlemskap.

EU har en lång rad sådana avtal med olika länder, och där finns alltid just dessa principer inskrivna. Det är dags att vi börjar använda det verktyget i vårt samarbete med olika länder och hävdar just dessa principer som vi har skrivit på om, både från EU och från det land som vi har skrivit avtalet med. Om det ena ska gälla i avtalet måste också det andra gälla. Hela avtalet måste följas.

Där tycker jag att Sverige har en mycket viktig roll för att driva på utvecklingen i EU och kräva respekt för hela avtalet och tillse att avtalen faktiskt genomförs. Även om det kan vara en torr och tråkig text är det kanske vårt absolut bästa verktyg för att förbättra situationen i vår närliggande omvärld. Vi pekar på just denna möjlighet i den socialdemokratiska alternativa utrikesdeklaration som vi har presenterat i dag. Den finns på vårt partis hemsida, och jag uppmanar alla att läsa där. Det här är en av de saker som vi trycker på, alltså vikten av att EU använder sina avtal och kraven om respekt för mänskliga rättigheter.

I detta anförande instämde Valter Mutz (MP).

Anf. 49 MATS JOHANSSON (M):

Fru talman! Det fria ordet – om det måste vi tala.

Mycket klokt har redan sagts här i kammaren om världens elände och hur vi i Sverige ska förhålla oss till det. För att undvika upprepningar tänkte jag begränsa mig till att tala om det som har att göra med mitt nya uppdrag som Europarådets parlamentariska ombud för mediefrihet, där jag efterträder den förre Labourministern lord McIntosh, vilket kan ha sin poäng.

Jag tycker att det var bra att utrikesministern i sin inledning här på morgonen underströk att regeringen i sitt arbete till stöd för politiska fri- och rättigheter världen runt fortsätter att verka för journalisten Dawit Isaaks frigivning ur fängelset i Eritrea. Detta är särskilt viktigt att markera eftersom hopplösheten tyvärr tränger sig på i hans fall.

Hans fall visar trots allt hur farligt det fria ordet kan vara för diktatorer och vilken makt som pennan i längden har över svärdet.

Det illustreras i dessa omstörtande dagar inte minst av utvecklingen i Egypten, som har behandlats här i dag. Den förra regimen samordnade attacker på det fria ordets representanter. Det drabbade ett hundratal kolleger till den svenska tv-journalisten Bert Sundström. De attackerna kostade fotografen Ahmed Mohammed Mahmoud livet. Det var ingen slump under pågående kaos utan en del av ett mönster i många auktoritära regimers försök att strypa yttrandefriheten och manipulera nyhetsrapporteringen.

Visserligen ger Internets genombrott även i de tystaste av länder ett hopp för framtiden. Men under tiden pågår attackerna mot yttrandefriheten dygnet runt, världen runt och drabbar enskilda individer och deras familjer. När Internationella journalistfederationen summerar dödens skörd år 2010 når siffran närmare 100 döda journalister i tjänsten. Det är en siffra att lägga till alla tusentals fängslade och hotade ordets män och kvinnor. Det är inte bara journalister utan författare, konstnärer, rondellhundstecknare och vanliga medborgare som nyttjar sin medborgerliga frihet.

Fru talman! Vad kan då göras? Vi kan göra mycket. Vi kan i våra olika roller med pedantisk noggrannhet följa de enskilda fallen av övergrepp. Ingen ska lämnas utanför i tystnad utan larm. Vi kan göra det i organisationer som Amnesty, PEN-klubben och Civil Rights Defenders. Vi kan göra det genom att stötta tankesmedjor som Freedom House. Vi kan göra det i yrkesinternationalerna för journalister och tidningsutgivare och som politiker i våra internationella samarbetsorgan som Europarådet, EU och FN.

Vi är inte ensamma. Vi är många som vill arbeta för yttrandefrihetens utbredning över världen. Vi har dess bättre också stöd av den svenska regeringen och dess beslut att öka det direkta demokratistödet till 150 miljoner i biståndsbudgeten.

Herr talman! För mig som under mer än 40 års politiskt engagemang arbetat för en demokratisk utveckling i de tidigare kommuniststaterna är det en särskild tillfredsställelse att av detta bistånd anslås de kommande åren närmare 40 miljoner per år till projekt för rättighetsutveckling i Ryssland. Det tycker jag är ett bra svar på de senaste årens journalistmord och strypningen av fria medier där. Försämringen av yttrandefriheten i länder som Ryssland och Vitryssland lär dess värre hålla oss försörjda med arbetsuppgifter till försvar för frihet på medieområdet.

Låt mig uttrycka förhoppningen att denna förstärkning av demokratistödet inte är det enda eller sista initiativet för att Sverige ska kunna spela en särskild roll vid sidan av allt som görs i de internationella organen. Det handlar inte bara om bristen på demokrati i diktaturer. Det handlar också om att bevaka demokratin i demokratierna. Det gäller inte minst länder som säger sig vilja dela våra värderingar i EU och Europarådet. Jag nämner Turkiet och Ungern som aktuella fall att följa.

Vi har i utrikesutskottet i dagarna enats över partigränserna om att rikta en maning till EU-kommissionen att i dess arbetsprogram för de kommande åren särskilt uppmärksamma ”utvecklingen av yttrandefrihet och mediefrihet i EU:s medlemsländer liksom i dialogen med kandidat- och ansökarländerna. Kommissionen bör verka för att en formell och reell grund för oberoende nyhets- och åsiktsspridning säkras. Likaså bör kommissionen agera för att medlemsstater i EU som inte har lagstiftning om journalisters rätt att inte avslöja sina källor inför sådan lagstiftning.”

Just till det sista vill jag passa på att gratulera min värderade socialdemokratiska kollega Morgan Johansson i Europarådet som fick en rapport i ämnet källskydd enhälligt antagen i rådets parlament. Det känns bra att det är under bred politisk enighet som vi går vidare i det oändliga uppdraget att följa upp åtagandena och bryta upp ny mark för yttrandefriheten. Tack för det fria ordet!

I detta anförande instämde Elisabeth Björnsdotter Rahm, Walburga Habsburg Douglas, Christian Holm, Ulrik Nilsson och Hans Wallmark (alla M).

Anf. 50 CARINA HÄGG (S) replik:

Herr talman! Jag vill även från denna talarstol gratulera Mats Johansson till uppdraget. Det är väldigt viktigt att vi har den funktionen och personer som engagerar sig och har fått uppdraget att kämpa för yttrandefrihet och det fria ordet i Europa.

En gång i tiden var jag med och samlade ihop pengar till kopieringsapparater som skickades till vad vi då kallade östra Europa men som i dag är Centraleuropa. Då duplicerade vi det fria ordet med kopieringsapparaterna. I dag är det Internet som otroligt effektivt är det fria ordets redskap. Jag kan bara understryka vikten av att man i Nordafrika får möjligheter till det fria ordet och att de som har begränsat det och fysiskt attackerat journalister också ställs till ansvar för detta.

Jag vill ställa en fråga om den europeiska kontinenten. Vi har i Euro-parådet under flera år haft stora bekymmer med Italien under Berlusconi. Där begränsas det fria ordet på ett annat sätt. Italien är en demokrati, men det fria ordet är inte så fritt som vi skulle önska.

Det har varit bekymmer att få stöd i EPP-gruppen som Mats Johansson och Kristdemokraterna tillhör. Man har i stället åkt till Berlusconis shower och gett honom sitt stöd. Jag skulle önska och hoppas se prov på ett tydligt avståndstagande från Berlusconis mediepolitik som begränsar många italiensares möjligheter att lyssna till det fria ordet.

Anf. 51 MATS JOHANSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tackar för gratulationerna, Carina Hägg. Det är ett tungt och svårt uppdrag särskilt för en enskild parlamentariker. Vi har dess bättre många tjänstemän runt om i våra organisationer som på heltid bevakar mediefriheten. Det känns bra. I den mån jag kan bidra hoppas jag att kollegerna i detta parlament också kommer med inspel så att jag kan ta med mig dem till Strasbourg.

När det gäller Italien nämnde jag själv i mitt anförande flera medlemsstater som har problem och som vi har problem med som Ungern och Turkiet. Det är också våra partikamrater så tillvida att de ingår i våra EPP-grupp. Det är klart att det är ett särskilt bekymmer för oss att diskutera detta med dem. Själv har jag bara varit med en vecka och har inte haft så många möjligheter att diskutera med kamraterna i gruppen.

Jag känner när det gäller Italien mig inte särskilt besläktad med det attityder som mina italienska partikamrater har när det gäller de här frågorna.

Anf. 52 CARINA HÄGG (S) replik:

Herr talman! Det var ett välkommet svar och en välkommen öppning. Vi vet att EPP-gruppen har en italienare som man från den svenska delegationen har understött och valt som just gruppleddare samtidigt som vi har svårigheter att komma fram med Italien. Flera andra länder som också har en problematik har det varit lättare att skapa en samstämmighet om i den parlamentariska församlingen.

Jag tar detta som ett besked från en person som har en ny position, kan se dessa frågor på ett nytt sätt och inte personligen har de bindningarna till tidigare ställningstaganden i Europarådet. Jag hoppas att vi kan få se en tydligare linje när det gäller bekymren i mediasituationen i Italien. Jag tackar för beskedet.

Anf. 53 MATS JOHANSSON (M) replik:

Herr talman! Jag vill dock säga till Carina Hägg att det är en viss skillnad på läget i Italien. Där finns ett rättssystem och en öppen och fri debatt som kan hantera de här frågorna. Just i dessa dagar ser vi hur den fria debatten i Italien tar itu med premiärminister Berlusconi. Det visar att det finns hopp om mediefriheten i Italien på ett helt annat sätt än i de länder som befriade oss från den sovjetiska socialismen och nu den arabiska socialismen. Italien har större möjligheter att korrigera sina problem.

Anf. 54 OLLE THORELL (S):

Herr talman! Använd er frihet för att främja vår. Det är Aung San Suu Kyis budskap till omvärlden. Jag och Urban Ahlin hade förmånen att själva få träffa henne i Rangoon i fredags. Hennes vilja och glöd är obruten efter den mångåriga husarresten. Hon förespråkar som alltid dialog mellan den demokratiska oppositionen, militären och de etniska minoriteterna. Vägen till förändring för henne och hennes organisation, precis som för Mandela, kan bara gå via dialog, försoning och förståelse.

Hennes budskap till oss var kristallklart. Ingen verklig förändring i demokratisk riktning har skett i och med det så kallade valet i november förra året. Att hon själv är frigiven betyder ingenting så länge det fortfarande finns över 2 000 politiska fångar. Hennes parti, NLD, måste återfå sin legala status.

Nu är det inte läge för omvärlden att belöna militärregimen med lättade sanktioner. NLD föreslår i stället att det ska tas initiativ till diskussioner med USA, EU, Kanada och Australien för att nå en överenskommelse om när, hur och under vilka förutsättningar som sanktionerna skulle kunna förändras.

Aung San Suu Kyi uttryckte också, som Urban Ahlin nämnde i sitt anförande, oro över de signaler som kommer från vissa EU-länder om att lätta på sanktionspolitiken. Hon nämnde Tyskland och Italien som två exempel. Hon nämnde också Svenska institutet, och det är lite förvånansvärt att hon har sådan koll på den svenska debatten. Hon visade dessutom upp en D-uppsats från Lunds universitet med åsikter om sanktionspolitiken.

Hon menade slutligen att det är mycket viktigt att EU nu talar med en stark och enad röst, en röst som ska främja mänskliga rättigheter och en sann demokratisk utveckling i Burma.

Det är ju så att behovet av demokratiska och ekonomiska reformer i Burma är skriande. Nära hälften av statsbudgeten satsas på militären, medan under 1 procent vardera går till hälsovård och utbildning. Burma är ett av världens fattigaste länder, och brotten mot de mänskliga rättigheterna har varit omfattande under en lång följd av år. Användandet av barnsoldater, slavarbete, systematiska våldtäkter, tortyr och avrättningar sker i en förskräckande omfattning.

I november förra året genomfördes ett så kallat val i Burma. Det var inget annat än en skenmanöver från militärjuntan. De vill förleda omvärlden att tro att de genomför demokratiska reformer och på så sätt få trycket mot sig att minska. Att Aung San Suu Kyi frigavs strax efter valet är också en del av den strategin. Hennes parti, NLD, som vann valet 1990 med 80 procent av rösterna är förbjudet att verka politiskt. Fortfarande finns över 2 000 politiska fångar kvar.

Alla seriösa bedömare menar att valet i november varken var fritt, rättvist eller på något sätt speglade folkviljan. Höga militärer bytte helt enkelt uniformen mot en kostym och kallar sig numera för demokrater, parlamentariker och politiker. Det var mer av en generals election än vad det borde ha varit, nämligen en general election.

Socialdemokraterna har alltid stött demokratirörelsen i Burma. Aung San Suu Kyi har mottagit Palmepriset. Anna Lindh var djupt engagerad i brotten mot mänskliga rättigheter. Arbetarrörelsen och fackföreningsrörelsen har via Palmecenter och andra organisationer stött grupper som kämpar för Burmas frihet. Vårt engagemang är starkt och långsiktigt. Vi ställer därför följande krav på den svenska regeringen.

Regeringen ska verka för att EU agerar samstämmt gentemot regimen i Burma. Det är inte läge nu att belöna dem med lättade sanktioner. Nästa gång EU ska behandla frågan om sanktioner bör Sverige driva att EU fortsatt ska pressa Burmas regim till demokratiska förändringar. Inte förrän alla politiska fångar har släppts kan en diskussion om lättade sanktioner inledas.

Vi föreslår också att Sverige ska ta initiativ i EU för att sätta i gång en bred internationell diskussion om sanktionerna mot Burma. I den diskussionen måste NLD och Aung San Suu Kyi tillåtas spela en viktig roll.

Det var glädjande att höra att utrikesministern hade mottagit en sådan förfrågan och kommer att besvara den positivt.

Vi menar också att Sverige ska agera till stöd för att NLD ska få rätt att verka politiskt i Burma.

Vi måste också öka stödet till den demokratiska och underjordiska oppositionen i och utanför Burma.

Slutligen kräver vi att Sverige ska göra precis som 13 andra EU-länder har gjort, nämligen uttala sitt tydliga stöd för att en oberoende undersökningskommission, en så kallad commission of inquiry, ska inrättas i FN och ha till uppgift att utreda om eventuella brott mot mänskligheten har begåtts i Burma.

Anf. 55 ULRIK NILSSON (M):

Herr talman! Det finns en klokskap hos alla dem som säger att historien ska levas framlänges och förstås baklänges. Med det vill man egentligen säga att ett historiskt skeende alltid bygger på en massa information som man inte alltid kan förmå att analysera när det inträffar. Det är väldigt lätt att säga att det var det här eller det var det där som var avgörande. Man måste tänka lite längre. Man måste fundera och analysera. Man måste försöka förstå, men också inse att det inte alltid är lätt att förutse händelser.

När man väger samman de faktorer som vi nu ser, framför allt i Nordafrika, tror jag att man kommer att säga att det är ett par saker som

har varit avgörande. Vi har bedrivit handel med de här staterna. Vi har varit turister där. Vi har haft kontakter. Jag tror att man kommer att säga att det har spelat en betydande roll.

När Spanien, Portugal och Grekland gick in i en process kan man ha sett att det förmodligen var därför att Västeuropa öppnade sig mot de länderna som diktaturerna föll där. Det var också när vi började öppna oss mot Östeuropa som vi fick den här förändringen. Jag tror att det kommer att ha spelat roll också i Nordafrika.

Vi kan till exempel konstatera att Tunisien en lägre tid har varit den näst största textlexportören till Europa, vilket naturligtvis har skapat kontakter som vi inte hade haft på annat sätt med de här länderna. Det har också inneburit att de länderna har fått ökade resurser och ett ökat välbefinnande. Det har främjat en utbildad medelklass som också är någonting som kommer att vara av stor betydelse i den fortsatta utvecklingen. Jag tror inte att man ska underskatta det här.

Ändå tror jag att det finns ytterligare en aspekt. Det är att demokrati och marknadsekonomi är väldigt intimt kopplade till varandra. Låt mig, herr talman, bli lite personlig.

Jag hade möjligheten att besöka en industri i Polen 1991. Det var nästan övertydligt hur det allra viktigaste på det företaget med flera hundra anställda var faxen. Telefaxen stod mitt på vd:s skrivbord. Genom den kunde han kontrollera informationsflödet. Precis på samma sätt som varje auktoritär regim bygger sin struktur uppifrån och ned kontrollerade vd:n informationen på företaget.

Det tog inte många veckor innan min uppdragsgivare då, ett svenskt företag, sade att vi var tvungna att börja kontakta folk på tvären i organisationen. Det gick inte att prata med vd:n om förändringar i en mekanisk produkt utan det byggdes ut en nätverksstruktur. Precis på samma sätt som demokratin skiljer sig från det auktoritära genom att man bygger nätverk gav marknadsekonomi upphov till naturliga nätverk.

Jag tror att det är precis det som vi ser har hänt här också. Fler och fler vanliga egyptier, tunisier och människor i fler länder har fått kontakter på andra sidan, byggt nätverk och skapat nya mönster. Det är ju det man kommer fram till i alla sådana här lägen. Vi människor är väldigt lika. Vi önskar oss samma saker. Vi har samma ambitioner. Därför måste vi också öppna upp de här nätverken och möjligheterna.

Herr talman! Man kan alltid mitt i ett skede ställa sig frågan vilken strategi som är bäst. Jag tror att vi efteråt kommer att säga att det som ändå har förändrat världen mest är kontakter människor emellan, öppenhet, möjligheter för människor att resa och röra sig. Det ska vi ta med oss framåt.

Vi måste fråga oss hur vi ska agera nu. Vi ska betyga den största respekt för dem som har drivit fram förändringarna i Nordafrika. Vi ska respektera deras ståndpunkter, det vill säga vi ska inte ta över deras revolution men vi kan ge dem lite tips. Men det är också viktigt att vi tror på den modell vi står för av öppenhet och demokrati. Vi ska också säga att det är vad vi vill föra över. Vi vill inte brännmärka eller markera olika tidigare beteenden. Nu gäller det att se fram emot och försvara det som vi står starka i. Vi måste se till att vi är öppna för kontakter och är redo att samarbeta med de stater som nu stärker sin ställning.

Herr talman! Det är i sanning en positiv förändring vi ser. Det är också i sanning en oerhört god möjlighet, men det kräver att vi behandlar alla stater på det sätt som vi själva vill bli behandlade, det vill säga med öppenhet, kontakter, kommunikation och möten människor emellan. Då kan vi se en positiv utveckling.

Herr talman! Det är viktigt att lära av historien. Det är viktigt att vi samlar på oss erfarenheter.
(Applåder)

I detta anförande instämde Walburga Habsburg Douglas och Mats Johansson (båda M).

Anf. 56 BJÖRN VON SYDOW (S):

Herr talman och kolleger! Den demokratiska utvecklingen i Ungern inger stora bekymmer. Efter valen i Ungern i april förra året, som resulterade i att det socialkonservativa partiet Fidesz erhöll 53 procent av väljarnas röster, fick man två tredjedelars majoritet i parlamentet. En rad lagändringar på demokrati- och yttrandefrihetsområdet genomförs nu i landet.

Den mest uppmärksammade ändringen gäller debatten om de nya medielagarna i Ungern. Där har röstats fram en serie lagändringar. EU-kommissionen har gått in i en interaktion med ungerska statsledningen om en del av dessa, nämligen de som påverkar förhållandena inom den inre marknaden särskilt, som jag uppfattar det, på det kommunikationstekniska fältet. Men lagarna är vidare än så.

Tillsättningen av domare i konstitutionsdomstolen respektive ledamöter i den nationella valkommittén har ändrats. Det har medfört att organets självständighet har börjat ifrågasättas. Domstolen har också förlorat möjligheten att stoppa eller ifrågasätta vissa av regeringens förslag.

Regeringspartiet innehar två tredjedelars majoritet i parlamentet. Det räcker för att genomföra förändringar i konstitutionen. En redaktionskommitté arbetar för närvarande med att ta fram en ny konstitution som planeras att antas under våren i år. Redan innan det finns något konkret att diskutera har reformeringen kritiserats dels för att själva processen inte är transparent, dels för att den är snabb och dels på grund av rykten om vad själva lagen ska innehålla.

Det finns också information om att ett stort antal statsanställda tjänstemän eller kommunanställda har omplacerats eller avskedats på grund av politiska lojaliteter. Till följd av att flera individer på nyckelpositioner byttes ut inleddes planeringen av det ungerska ordförandeskapet i EU på allvar först i augusti förra året.

Situationen i Ungern är att oppositionen är liten och splittrad i parlamentet. Det tidigare maktpartiet Socialdemokraterna, socialisterna, för en begränsad tillvaro, delvis internt splittrat. På högersidan finns partiet Jobbik, som delvis inte är en opposition mot Fideszregeringen.

När jag tog upp dessa frågor i ett tal i Europarådets parlamentariska församling kände jag mig föranlåten att citera den brittiske statsmannen från 1800-talet lord Acton. Det är han som säger: Makt korrumperar, och absolut makt korrumperar absolut.

Problemet är att det finns inte mycket av checks and balances i dagens Ungern. Det gör att det finns ett internationellt behov av att granska

utvecklingen i Ungern, ett land som är medlem i Europarådet och i Europeiska unionen. Detta har lett till att den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling har initierat en motion med Marietta de Pourbaix-Lundin som förstanamn om att församlingen bör inleda ett granskningsförfarande av den demokratiska utvecklingen i Ungern. Förslaget ligger för närvarande i den så kallade byrån. Det ska med automatik gå över till den behöriga kommittén, som ska påbörja en granskning genom att tillsätta två rapportörer. På grundval av deras kommande rapport, och sannolikt också efter yttrande av den så kallade Venedigkommissionen, kommer det att beslutas – omkring mitten av året – om huruvida Ungern ska få ett så kallat granskningsförfarande med sig. Det är något som olika länder i EU har. Jag kan också säga att ett land som Finland har ställt sin nya författning från år 2000 inför ett yttrande av den så kallade Venedigkommissionen. Det är något som även välrenommerade demokratier mycket väl kan göra.

Jag vill avrunda med att säga att Ungerns demokratiska utveckling naturligtvis är en stor sak för Ungern självt. Det är också en sak för Ungerns grannar i regionen. Men det finns ytterligare en aspekt, nämligen att Ungern är medlem i Europeiska unionen. Vid EU:s ministermöten kommer ministrar från Ungern att sitta tillsammans med de andra 26 medlemsländernas ministrar. Frågan är då om vi från Sverige och alla andra medlemsländer när vi har överlämnat en del av den offentliga makten till EU att besluta regeringarna emellan, ibland med majoritetsbeslut, kan acceptera att en av regeringarna sitter där utan ett riktigt demokratiskt mandat. Det är en fråga som berör EU:s legitimitet. Därför är frågan av utomordentligt stor vikt. Det är självklart vår förhoppning att Ungern redan nu har tagit intryck av både Europeiska unionens agerande och av det som vi har väckt inom Europarådet. Vi får hoppas att det ska bli en förändring i den ungerska statsledningen, men vi vet det ej ännu.

I detta anförande instämde Mats Johansson (M).

Anf. 57 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Herr talman! Norden är till ytan ett stort område, och frågor som rör gränshinder i Norden är viktigare än någonsin. Varje år försvinner ett antal hinder, men ännu återstår många. Bo, arbeta och driva företag ska vara enkelt. Gränser ska inte hindra en sådan utveckling.

Om 40 år kommer det enligt prognoserna att bo nästan tre miljoner fler människor i Norden. En aktiv regionalpolitik försöker göra det attraktivt att bo i de glest befolkade områdena i Island, Norge, Sverige och Finland. Det ställer höga krav på en gemensam strategi i hela Norden.

Det finns allt fler äldre i förhållande till unga i Norden. År 2007 var 5 procent av Sveriges befolkning 80 år eller äldre. År 2040 tyder prognoserna på att hela 8 procent av svenskarna kommer att vara 80 år eller äldre.

Att andelen äldre ökar beror givetvis på att folk lever längre och att det föds färre barn. Likväl har de nordiska länderna ett relativt högt födelsetal jämfört med nästan alla andra länder i Europa. Det ställer höga krav på gemensamma strategier för våra nordiska länder. Klarar vi av att sköta vår egen äldreomsorg i framtiden eller ska vi satsa på möjligheten att se gemensamma lösningar?

Arbetet med att underlätta integrationen är därför en central del för att stärka Nordens förmåga att på ett gynnsamt sätt möta framtidens utmaningar och möjligheter.

Herr talman! Gränshinder mellan de nordiska länderna måste i största möjliga mån tas bort. Ett stort antal svenskar pendlar över gränserna för att arbeta. Därför har Nordiska rådet en viktig uppgift: att se till att de hinder som drabbar dessa människor försvinner. Både tillväxten och välfärden i Norden gynnas av att arbetskraften tas till vara.

Ofta bottnar dessa hinder i att olika regler gäller i olika länder. Det gör att människor som jobbar eller studerar i ett land och lever i ett annat drabbas av dessa problem, och så ska det inte behöva vara.

I stället ska vi, Nordiska rådet, arbeta för att främja arbetskraften. Det är genom att underlätta rörligheten som vi i de nordiska länderna kan fortsätta att stå starkt tillsammans. Det norska utspelet i början på året om att svenskar som arbetar mer än sex månader i landet ska tvingas folkbokföra sig fick starka reaktioner. Efter Nordiska rådets påtryckningar har nu den norska delegationen tagit upp ärendet med det norska finansdepartementet. Den norska finansministern har tillsatt en arbetsgrupp som ska gå igenom detta, och tills vidare behöver svenskar inte folkbokföra sig.

Målsättningen med undanröjandet av gränshinder är att en handfull hinder ska försvinna varje år men även förhindra att nya dyker upp, detta genom att se till att den nationella lagstiftningen inte får sådana konsekvenser.

Den gemensamma nordiska arbetsmarknaden har gjort att de nordiska länderna har kunnat utjämna obalansen mellan de länder som har hög arbetslöshet och de som i stället har behov av arbetskraft. Detta samarbete är viktigt, speciellt i Nordens gränsområden.

Ska de nordiska länderna klara sig bra och göra sina röster hörda i en globaliserad värld måste vi göra det tillsammans. De nordiska länderna är via medlemskap i EU eller särskilt avtal genom EES knutna till Europeiska unionen. Norden är därför en del av EU:s inre marknad på de flesta områden. De nordiska länderna är därmed förpliktigade att följa de förordningar och direktiv som utarbetats på europeiskt plan. Flera handlar om den fria rörligheten och den gemensamma europeiska marknaden. Det nordiska samarbetet om öppenhet och arbete över gränserna är därför i samspel med det europeiska.

Herr talman! Det nordiska näringslivet bör vara så obehindrat som möjligt – det ligger i alla de nordiska ländernas intresse. Olika projekt bedrivs för att information om regelverken i de olika länderna ska vara lättare att ta del av men också för att stimulera gränsöverskridande företag och lösa gränshinder på näringslivsområdet.

Nordiska rådet har utvecklats från att vara ett rent internt samarbete till att bli ett instrument där vi kan koordinera de olika, ofta överlappande, forum för regionalt samarbete som vuxit fram. Vi kan också samordna vårt uppträdande i dem när så behövs. Målet bör därför vara att på både nordisk och europeisk nivå såväl bättre utnyttja potential inom arbetsmarknaden som minska de hinder som kvarstår.

Moderaterna och alliansregeringen har aktivt och konkret vidtagit flera åtgärder för att fördjupa det nordiska samarbetet och underlätta för medborgarna att röra sig över de nordiska gränserna. Framtidsutmaningar

inom områden där det funnits ett mervärde att samverka har varit grunden i detta arbete. Fokus har bland annat varit att stärka Nordens konkurrenskraft i en globaliserad värld och gemensamma ansträngningar för att bryta utanförskapet på arbetsmarknaden.

Nordiska rådet är därför en viktig instans och bör så fortsätta att vara. Nordiska rådet har avhjälpt många gränshinder hittills, och det är av yttersta vikt att vi fortsätter att undanröja fler.
(Applåder)

I detta anförande instämde Walburga Habsburg Douglas, Mats Johansson och Hans Wallmark (alla M).

Anf. 58 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Svensk utrikes- och säkerhetspolitik har historiskt präglats av mycket stor samsyn och samstämmighet mellan de politiska partierna. Visserligen kanske det har funnits nyansskillnader i skrift och tal mellan de politiska partierna, och till och med inom de politiska partierna när det gäller tal. Jag tror att det är viktigt när det gäller dessa politikområden att ha en stor samsyn och samstämmighet. Sverige är ett litet land, och det här har skapat trovärdighet för vår utrikes- och säkerhetspolitik.

För att kunna åtnjuta trovärdighet på lång sikt räcker inte alltid bara fina tal och skrift, utan det behövs också aktivitet och engagemang. Herr talman! Jag skulle vilja lyfta upp två frågor där jag ser att vi behöver mer aktivitet och engagemang. Jag är glad att föregående talare lyfte upp de nordiska frågorna, för den ena frågan är fördjupad nordisk samverkan. Den andra frågan är samverkan på Barentsområdet.

När det gäller en fördjupad nordisk samverkan vill jag lyfta upp tre områden.

För det första är det de bilaterala avtal som finns mellan de nordiska länderna. Det finns oerhört mycket kvar att göra när det gäller att underlätta för den gemensamma arbetsmarknad som Norden är i dag. Det finns fortfarande många hinder inom socialförsäkringssystemet när man jobbar på den ena sidan gränsen och bor på den andra, för att inte tala om de bilaterala avtalen när det gäller beskattning som ser väldigt olika ut mellan de nordiska länderna.

För det andra gäller det – och där måste jag ge en eloge till Hans Wallmark som lyfte upp frågan – våra ambassader och konsulat. Det finns de som nu surar lite grann och står i en kammare och lägger ned dem, men man måste hitta nya vägar. Jag tror därför att vi inom Norden måste hitta vägar där vi samverkar kring våra ambassader och konsulat. Sverige måste vara med i världen, då vi är väldigt exportberoende. Det är en viktig sak.

För det tredje är det den nordiska rösten. Utrikesminister Bildt sade i sitt inledningsanförande ungefär så här: Europas röst behövs i världen, och Sveriges röst behövs i Europa. Men det som händer i dag i Europa och världen är att fler och fler länder tar position. Man går från fattiga länder till tillväxtländer. Det blir fler som konkurrerar om rösten, och svensk röst tenderar att bli svagare. Jag tror att en fördjupad nordisk samverkan gör att Norden kan bli en röst inte bara i Europa utan också i världen.

Herr talman! Det behövs aktivitet och engagemang kring de här sakerna för att vi långsiktigt ska bli trovärdiga. Det är de bilaterala avtalen, våra beskickningar ute i världen och en stark nordisk röst.

Den andra frågan som jag vill lyfta upp är Barentssamarbetet. Utrikesministern sade också så här i sitt inledningsanförande: Gårdagens fattiga länder ser vi växa fram till tillväxtmotorer i världen. Man skulle också kunna uttrycka det så här: Gårdagens fattiga regioner ser vi växa fram som tillväxtmotorer i världen och Europa.

Herr talman! Barentsområdet är ett av världens rikaste råvaruområden, med fantastiska tillgångar på norsk sida i olja, gas, vattenkraft och fisk, den svenska malmen, skogen och vattenkraften liksom i norra Finland, för att inte tala om nordvästra Ryssland. Trycket på dessa råvaror är enormt, och det har att göra med den dramatiska globala efterfrågan. Det flyttas hela städer, öppnas nya gruvor, nya gas- och oljefält. Samhällen som har varit på väg att dö sotdöden lever upp igen. Herr talman! Barentsområdet är Europas kornbod.

Sverige har faktiskt ordförandeskapet i Barentsrådet i dag via vår utrikesminister. Jag känner att det behövs betydligt mer engagemang och aktivitet inom det här området. Det behövs hands on kring tillväxtfrågor, utbildningsfrågor, infrastruktur, energi och miljö. Det behövs också ett folkligt engagemang och ett folkligt utbyte och nätverk, eller som Ulrik Nilsson sade: Möten mellan människor – det är det som förändrar. Jag tror också att det är viktigt i vår utrikespolitik att vi tar upp de frågorna. Nordvästra Ryssland är inte längre bort än tre timmar från Norrbotten – så nära är det.

Det behövs engagemang också kring utrikes- och säkerhetspolitik. Historiskt har alltid konflikter uppstått där det har funnits tillgångar på råvaror i mängder, oaktat var vi har varit på globen.

Vi behöver engagemang också längre bort. Utrikesministern sade att vi behöver ett engagemang i söder och i öster. Men världen är större än söder och öster. Det behövs ett nordligt engagemang, och det behövs ett engagemang i nordisk samverkan och samverkan i Barentsområdet.

I detta anförande instämde Carin Runeson och Tommy Waidelich (båda S).

Anf. 59 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Låt mig kvittera Sven-Erik Buchts vänlighet och säga att det är viktigt att ha röster som Sven-Erik Bucht i Sveriges riksdag, med den rika kännedom som Sven-Erik Bucht har om Tornedalen och därmed gränsbygder. Jag tror att vi behöver fler gränsbyggdsmänniskor och gränsbyggare i Sveriges riksdag, från Tornedalen, från Norge–Värmlandsområdet och från Öresundsområdet. Därför är det bra.

Jag tycker också att det är bra att Sven-Erik Bucht pekar på samarbetet när det gäller ambassadmöjligheter. Sverige hade ingen ambassad i Tunisien – den hade lagts ned under en socialdemokratisk regering. Men vi kunde utnyttja att det fanns lokaler i den finska ambassaden i Tunis, vilket var mycket bra.

Sven-Erik Bucht efterlyser, herr talman, en fördjupad nordisk röst. Då vill jag ställa två frågor.

Tycker inte att Sven-Erik Bucht att den fördjupade nordiska rösten finns i dag, med det rätt intima samarbete som Sveriges utrikesminister Carl Bildt har med sin finska och norska kollega, där de gör flera saker samtidigt, både tillsammans och sida vid sida?

Den andra frågan är: Är inte den nordiska rösten viktig i förhållande till Ryssland?

Anf. 60 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Herr talman! Jag är övertygad om att det behövs en betydligt starkare röst för Norden. Den är inte tillräckligt stark i dag. Väldigt sällan agerar vi gemensamt i EU-sammanhang i Norden. Det är ett exempel.

Det finns oerhört många gränshinder som jag personligen och vi som lever i Norrbotten och har jobbat där under lång tid upplever. Byråkratin är ibland hemsk. Det behövs krafttag från politiken.

Sedan vill jag tacka för dina vänliga ord när det gäller min närvaro här i riksdagen. Dem blev jag glad för.

Anf. 61 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Jag delar verkligen synpunkten att mer kan göras mot gränshinder. Som en tidigare talare sade i sitt anförande görs det väldigt mycket. De senaste åren tycker jag att det har varit en fantastiskt god utveckling, som inleddes med Cristina Husmark Pehrsson som ansvarig minister. Det är oerhört viktigt att fokusera på gränshinder och hitta det konkreta.

Jag kan också från Öresundsregionen nämna att vi har ett skatteavtal med Danmark som en socialdemokratisk finansminister råkade förse oss med som vi har synpunkter på.

Jag skulle dock vilja säga, herr talman, att det är viktigt att Sven-Erik Bucht efterfrågar en starkare nordisk röst. Det vill också jag ha. Men jag tycker att vi också måste se det som har skett. I dag talar Norden mer gemensamt. Det finns en större koordinering mellan den svenska, den finska och den norska utrikesministern än det har gjort tidigare. Vi ska glädja oss åt detta, Sven-Erik Bucht. Men sedan ska vi önska mer, gärna ett nytt skatteavtal med Danmark och fler förbättringar när det gäller att ta bort gränshinder.

Anf. 62 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Herr talman! När det gäller skatteavtal ser det helt olika ut med de bilaterala avtal som vi har med Finland. Har man haft makten i fem år och bara har synpunkter, då tycker jag, Hans, att man också måste ha aktivitet. Det är det jag säger – lite hands on. Men man har bara synpunkter och det händer inte mer än så.

Anf. 63 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag begärde replik främst för att stryka under vikten av ett ökat nordiskt samarbete. Jag delar helt uppfattningen att det fortfarande finns gränshinder att riva. Från Centerpartiets sida är vi väldigt intresserade av att riva hinder – riva hinder för människor att röra sig, riva hinder för människor att förverkliga drömmar. Då är gränser något som ska överbryggas och inte byggas.

Jag vill också understryka betydelsen av att regeringen nu har ett aktivt arbete med att utveckla det nordiska samarbetet utrikespolitiskt, säkerhetspolitiskt och inom andra fält. De möjligheter som nu öppnas inom Nordiska rådet, där man tittar över möjligheterna att tillföra ytterligare områden till det nordiska samarbetsområdet, är viktiga. Jag hoppas på ett stöd också från Socialdemokraterna i det arbetet.

Anf. 64 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Herr talman! Den legendariska landshövdingen Ragnar Lassinantti sade 1965: De flesta gränser är mänskliga verk. Det kan gälla nationsgränser och regiongränser. Det kan gälla religiösa gränser och politiska gränser. Och i gränsens psykologi finns oftast att vi tänker långs efter dem, sällan över dem.

Men med debatten här i kammaren kring Norden och Barentsområdet känner jag att vi kanske hittar varandra över de politiska gränserna, så att vi inte drar upp de hemska murar som gör att det inte händer något.

Anf. 65 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Vi vill verkligen inte att det ska stå stilla. Vi vill se utveckling. Vi vill se möjligheter och se att gränshinder och andra hinder rivs för människors möjligheter – det må vara i Norrbotten, Tornedalen eller på andra ställen.

Att utveckla det nordiska samarbetet utrikespolitiskt och säkerhetspolitiskt är ett viktigt inslag, och Nordens röst tycker jag kommer fram tydligare nu, med regeringens arbete, än vi har sett på väldigt länge. Det är jag glad för, herr talman!

Anf. 66 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Herr talman! Välkommen! Vi har massor av idéer från socialdemokratin för att utveckla nordisk samverkan och samverkan på Barentsområdet som leder till stor tillväxt för Sverige och framtidstro för våra barn och barnbarn.

Anf. 67 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (M):

Herr talman! Är det fler än jag som anar att en diktator i vårt närområde mitt i Europa just nu andas ut och drar en lättnadens suck, när världens blickar, det internationella engagemanget och massmediernas strålkastare riktas mot Egypten och Tunisien i stället för, som för mindre än två månader sedan, mot Vitryssland och diktator Lukasjenko och hans regim?

Efter presidentvalet den 19 december var de internationella valobservatörerna eniga i sina uttalanden om omfattande valfusk. Fredliga demonstrationer slogs brutalt ned. Oppositionskandidater misshandlades och fängslades. Deras familjer trakasserades och hotades. Oppositionens partihögkvarter och tidningsredaktioner invaderades. Massarresteringar följde. Om detta rapporterades det mycket i svenska massmedier.

Den 19 januari i år ordnade jag här i riksdagen ett seminarium med fyra representanter för den enade demokratiska oppositionen i Vitryssland. En av dem som kom skulle egentligen ha varit på förhör hos KGB –

ja, det heter faktiskt fortfarande KGB i Vitryssland – men han valde att komma till Stockholm och till riksdagen.

Deras vädjan var att vi och EU skulle upphöra med alla kontakter med diktaturregimen i Vitryssland men hjälpa de oskyldigt fängslade. Som en av representanterna sade: Ni har nyckeln till fängelsecellerna i era fickor.

EU agerade och reagerade, och jag vet att Sverige, med utrikesminister Carl Bildt i spetsen, var drivande, för man införde sanktioner mot regimen. Det ledde till frysta tillgångar och att ett antal personer inte är önskvärda att komma till EU. Det är 150–160 personer som omfattas av detta, och de står alla Lukasjenko nära.

Det var alldeles nyligen en givarkonferens i Warszawa där jag vet att man samlade in pengar till demokratiska krafter i Vitryssland. Jag vet också att biståndsminister Gunilla Carlsson har ökat biståndet till demokratiska krafter och det civila samhället i Vitryssland och kommer att öka det ännu mer om det behövs. Men som en del vitryssar säger: Man måste vara försiktig när man delar ut pengar, för man vet inte riktigt vad olika civila organisationer och NGO:er står för. De kan stå Lukasjenko väldigt nära, så man bör vara väldigt observant på det.

Den 27 januari hade vi i Europarådet en brådskande debatt om Vitryssland. Då ska ni veta att Vitryssland är ett av få länder i Europa som inte är med i Europarådet. Det beror naturligtvis på att landet fortfarande har dödsstraff, och efter det som har hänt är väl landet ännu längre borta från Europarådet.

Vi antog en resolution där vi uppmanade den vitryska staten

- att omedelbart släppa alla oppositionspolitiker, journalister och människorättskämpar som har arresterats av politiska skäl
- att upphöra med förföljelse och misshandel av ovan nämnda personer och inleda en öppen utredning av det oproportionella våld som polis och säkerhetsstyrkor använde mot demonstranterna på valnatten
- att upphöra med att stänga av studenter från universitet och personer från sina arbeten på grund av att de har deltagit i protesterna och
- att se till att OSSE:s kontor i Minsk kan öppna igen.

Europarådet uppmanade också sina medlemsstater

- att inte ha någon kontakt med Lukasjenkos diktatoriska regim men att öka kontakten med det vitryska folket
- att stödja EU:s målinriktade sanktioner mot officiella vitryska företrädare
- att överväga att underlätta visering för ”vanliga” vitryssar och överväga att upprätta tillfälliga safe havens för hotade oppositionspolitiker, journalister och människorättskämpar.

Det sista var ett svenskt förslag som antogs enhälligt.

Naturligtvis kommer Europarådets suspendering av Vitrysslands gäststatus inte att lyftas förrän man har tagit bort dödsstraffet och infört demokrati och mänskliga rättigheter i Vitryssland.

Man kan ju undra hur länge Lukasjenko kan sitta kvar. Enligt mig kan han bara sitta kvar så länge hans vänner i Ryssland anser att det är möjligt att stödja honom. Så länge kommer han att sitta kvar. Men om de i Ryssland känner att trycket från omvärlden mot diktatorn i Vitryssland blir för stort och att det därmed indirekt påverkar dem själva kan luckan öppnas och Kreml låta Lukasjenko falla.

I går hade jag kontakt med någon som kan vitryska för att höra hur det går för våra demokratiska vänner i den demokratiska oppositionen i Vitryssland. Och jag fick ett svar, som då är översatt, eftersom jag inte kan vitryska. Det är från före detta presidenten Stanislau Sjusjkievitj.

Det viktigaste, säger han, är fortfarande att utan förbehåll kräva, och utöva påtryckningar på regimen, att alla politiska fångar släpps fria och samtliga planerade repressiva åtgärder inställs och att de som sitter i husarrest återfår sin normala frihet och planerade rättegångar ställs in.

Kort sagt handlar det om att inte låta Lukasjenko spela med tiden, så att vi i väst till dess, speciellt i dagens oroliga värld, glömmer bort vad som hände nästgårds och vad Europas sista diktator, han som höll sig kvar, hade planerat att göra med sina politiska motståndare.

Det är bara att hålla med. Jag kan säga till Lukasjenko: Du ska inte andas ut. Du kan inte andas ut. Vi kommer att fortsätta att bevaka det som händer i Vitryssland. Och den demokratiska omvärlden kommer alltid att stå på de vitryska frihets-, demokrati- och mänskliga rättighetskämparnas sida.

(Applåder)

Anf. 68 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! För några dagar sedan var jag tillsammans med tjugotalet andra föräldrar på ett informationsmöte. Våra barn ska tack vare Rotary ges möjligheten att studera utomlands under ett år. I utbyte ska pigga och positiva ungdomar komma till Sverige för att plugga och lära sig svenska. För mammor, pappor och barn är detta något stort som väntar.

Men med detta sagt inser jag att det ändå inte är lika omvälvande som när dessa utbytesprogram genomfördes för 30 år sedan. Då fanns i bästa fall vanliga brev som nådde fram efter ett par dagar och collect calls till mamma och pappa. I dag går det att följa allt samtidigt som det händer via Facebook, twitter och bloggar. Och sker det något riktigt allvarligt finns möjligheten att via sökmotorer leta efter i pris någorlunda överkomliga flygbiljetter för att ta sig dit där det egna barnet finns.

Denna bild av verkligheten kastar också ljus över en svensk utrikesdebatt. Allt är så mycket närmare. Vi kan direkt följa det som sker på torget i Tunis eller i Kairo. Vi kan följa oberoende granskare såväl som etablerade medier. Al-Jazira har de senaste veckorna blivit en lika viktig informationskälla som exempelvis CNN.

Utrikespolitiskt fokus riskerar mycket att dikteras av pågående nyhetsrapportering. Och alla känner vi väl att något väldigt är på gång i Nordafrika och arabvärlden med inte bara en utan två presidenter som drivits i väg av frustrerade befolkningar de senaste veckorna. Fler kan vara på väg. Tidigare år har andra händelser upprört och kommit att prägla den utrikespolitiska debatten. Det kan ha varit munkarnas modiga marsch för frihet i Burma eller studenter som krossats av framryckande stridsvagnar i Peking.

Faran med att helt fångas av stundens medierapportering är att annat viktigt kan gå förlorat. Under de senaste timmarnas debatt har exempelvis väldigt lite sagts om Sydamerika. Det är på sitt sätt tråkigt då det är en kontinent med en enorm potential. Tidigare år har det funnits anledning att vara bekymrad över militärjuntors framfart och övergrepp mot mänskliga rättigheter. Med undantag för exempelvis Venezuela och president Chávez försök att strypa oppositionen går utvecklingen rätt i många länder, med fria presidentval och skiften på de högsta posterna i länder som Chile och Brasilien. Till det kommer en god ekonomisk utveckling som imponerar, inte bara i de här två länderna utan också i exempelvis Peru.

En förklaring till bristande intresse kan vara språket. Alltför få läser och förstår spanska. Miljöpartisten Bodil Ceballos är en av få i kammaren som brukar hänvisa till spanskspråkiga tidningar, som El País. Vi har i Sverige en hel del som beviljades flyktingstatus under 1970- och 80-talet. De är nu utmärkta broar mellan våra länder och ekonomier, mellan Europa och Sydamerika, och goda ambassadörer för både sitt nya hemland Sverige och sina gamla hemländer.

Herr talman! Språkförbistringen kan också vara en förklaring till att vi haft så svårt att förstå kraften i och vidden av de stora förändringarna i södra Medelhavsområdet och Nordafrika. Fransktalande i Tunisien och Algeriet och engelsktalande i Egypten har hjälpt till att göra det som nu sker begripligt. Svårare är det då att rätt utvärdera det som inträffar i mer utslutande arabisktalande länder, som Jemen. Det är ett land som mycket väl kan bli nästa på listan där korrupta regimer fällt av folk som fått nog av fattigdom och marginalisering.

Som förförande i riksdagens EMPA-delegation känner jag tillsammans med mina fem övriga riksdagskolleger ett särskilt ansvar för södra Medelhavsområdet. Det är lika fascinerande som starkt att nu följa utvecklingen. Likt tidigare talare vill jag understryka hur viktigt det är att EU och därmed Sverige är på plats, inte minst för konkret demokratibistånd. Vi alla i den här kammaren, som rimligtvis är partimedlemmar, har ett särskilt ansvar att finna dem som nu är beredda att kandidera i kommande val och lära ut allt sådant som vi kan finna självklart, som hur flygblad tillverkas, hur politiska program och plattformar tas fram och processas och att en viktig del av varje valkampanj är att visa motståndarna respekt. Kraven ska inte bara ställas på andra organ och andra institutioner utan också ställas på oss själva som demokrater.

Val är inte allt. Det kan vara en viktig början, men det kan också missbrukas. Sex månader till val i Tunisien respektive Egypten kan tyckas vara en lång tid, men det är en oerhört kort tid för den som för första gången i sitt liv ska delta i ett fritt val. Den amerikanska författaren och tänkaren Fareed Zakaria påpekar i sin bok *Frihetens framtid* att det utöver val behövs rättssäkerhet, maktindelning och skydd av grundläggande fri- och rättigheter, som yttrandefrihet, föreningsfrihet, religionsfrihet och egendomsrätt. Vad som behövs är inte bara val utan också en väl fungerande konstitutionell ordning.

Nog så viktig är också en fungerande ekonomisk utveckling i de länder som nu är på väg att demokratiseras. Frustrerade medborgare som gjort upp med det gamla tjuvsamhället måste mötas av nya regeringar som kan ta de första stegen mot bättre reella levnadsvillkor. Klarar man

inte av detta är risken stor att missnöje och besvikelse kan leda till att även den demokratiska processen avbryts. Just därför är det oerhört viktigt med handelsavtal och att något görs åt tullar som försvårar export från Nordafrika till Europa. Utöver demokrati och mänskliga rättigheter behövs marknadsekonomi.

Först föll den sovjetiska socialismen. Nu är det dags för den arabiska socialismen att falla.

Herr talman! Några av riksdagskollegerna har här i utrikesdebatten berört Norden. Det är viktigt och väsentligt. Men som boende i Öresundsregionen, med Skåne och Själland, och med god kännedom om Tornedalen känns det faktiskt provocerande att man ser detta som utrikespolitik. För Norden handlar om vår vardag och vårt dagliga liv. Därför väljer jag att lägga mer krut på den frågan då kammaren någon gång i maj förväntas diskutera just nordiska frågor.

(Applåder)

Anf. 69 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Sverige är en del av den skandinaviska halvön som ligger längst i väster på den väldiga landmassa som utgör Europa och Asien. Längst i öster, med Ryssland emellan oss, ligger en annan halvö – den koreanska.

I Sverige diskuterar vi insatsförsvaret och ett nära samarbete med demokratier i EU och Nordamerika. I Nordkorea handlar det om invasionsförsvaret, kanske också anfallsförsvaret, isolering och absolut inga allianser. Förtrycket av det egna folket är fruktansvärt. Befolkningen åsamkas av det slutna kommunistiska terrorsystemet och genom frånvaron av frihet och marknadsekonomi återkommande hungerkatastrofer med miljoner utmärglade och svält döda människor. Orden ”folk mord” och ”folkförtryck” för denna hemska verklighet känns tyvärr mycket relevanta.

Låt oss trots detta ändå glädjas över att det kalla kriget är slut, att järnridån har fallit och att Sverige deltar i det stora europeiska fredsprojektet som EU utgör.

Friheten för Nordkoreas folk har ännu inte kommit. Men jag hoppas att det ska ske snarast möjligt, i så ordnade former som möjligt.

Isolationistiska tankar finns också i Sverige. Det finns de som menar att Sveriges säkerhet bäst främjas genom en återgång till ett nationellt inriktat invasionsförsvaret och en mer isolationistisk politik, bland annat genom att Sverige lämnar Europeiska unionen. Den här uppfattningen finns i dag representerad i Sveriges riksdag genom de två ytterkantspartierna Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna. EU är ett oerhört viktigt fredsprojekt, och utan det skulle Europa snabbt riskera att åter bli en mycket farligare världsdel. Centerpartiet står bakom regeringens målsättning att öka Sveriges internationella fredsinsatser och att Sveriges försvar ska vara insatsberett för uppgifter nationellt, i närområdet och internationellt. Rysslands utveckling inger oro och kräver fortsatt nära uppmärksamhet, och det är bra att regeringen avser att snart låta Försvarsberedningen arbeta igen med sikte på nästa försvarsbeslut 2014.

Sveriges säkerhet är nära sammankopplad med våra grannars och Europeiska unionens säkerhet. Det är viktigt att Sverige som militärt alliansfritt land tar sitt ansvar vad gäller försvar och fredsinsatser på ett med länderna i vår omvärld jämbördigt sätt. Detta gagnar givetvis också

vår egen säkerhet på sikt. Finland analyserar regelbundet sina olika militära samarbeten. En enig försvarsberedning uttalade för några år sedan att Sverige borde göra sammalunda. Centerpartiet har också ställt sig bakom detta, givet en bred samsyn i riksdagen.

Dagens debatt om utrikespolitiken och säkerheten har varit viktig och givande. Jag vill avsluta med att uttrycka min egen och väldigt många förhoppning att frihet och demokrati ska växa i världen. Arabvärlden är aktuell nu; jag hoppas att det når till Iran och också Nordkoreas folk.

Anf. 70 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Många talar av naturliga skäl om det som nu händer i framför allt Egypten men även i andra delar av den muslimska världen. Oftast är, som vi även hört i denna kammare i dag, omdömena om det som händer oreserverat positiva – närmast naiva – i sitt omhuldande av det som händer.

Låt mig klargöra en sak: Jag hoppas verkligen att det som händer i Egypten och på andra ställen i den muslimska världen kommer att leda till en positiv utveckling mot en sekulär demokrati i Egypten. Det hoppas jag innerligen.

Men det som skiljer mig från många andra är dock att jag har en något mer kritisk utgångspunkt när det gäller det som händer. Även om jag hoppas är jag långt ifrån övertygad om att slutresultatet kommer att bli det alla hoppas på. Risken är snarare att det blir ett nytt Iran av det hela.

Att Vänsterpartiet förbehållslöst omhuldar det som händer är inte så förvånande. Socialisterna gjorde på samma sätt gemensam sak under den muslimska revolutionen 1979. Vad de inte visste var dock att det som hände var just en muslimsk revolution. Det blev de i stället smärtsamt medvetna om därefter när de sopades bort av mullorna som styr än i dag. Å andra sidan har socialisterna inte direkt en historia fylld av väl övervägda val och allianser – snarare en blodig och våldsam sådan.

Varför är jag då inte odelat positiv till framtiden? Det finns flera anledningar. För det första är det just Muslimska brödrskapet som är den starkaste rörelsen i Egypten och dessutom på många andra platser i världen. Hamas är till exempel Muslimska brödrskapet, bara under annat namn. Det är inte speciellt förtroendeingivande.

Muslimska brödrskapet självt hymlar inte med att det är sharia och upprättandet av en muslimsk stat som står på agendan. Har inte Sjöstedt med flera insett detta?

Yusuf al-Qaradawi, en av de mest inflytelserika muslimerna i dag, har länge varit en prominent andlig och ideologisk ledare för Muslimska brödrskapet. Han har bland annat hyllat Förintelsen, försvarat terrorbombningar och förespråkar jihad och sharia. Är detta en oreserverat ljus utgångspunkt för Egyptens utveckling som en sekulär demokrati?

Situationen ser faktiskt inte så bra ut någonstans. Hizbullahs framgång i Libanon nyligen är naturligtvis inte en isolerad händelse. Det är en del av en islamistisk våg i demokratiska val i hela den muslimska världen.

Faktum är att islamister har vunnit alla fria eller delvis fria val i regionen under de senaste sex åtta åren, från det islamistiska AKP-partiets första valseger 2003 i Turkiet följt av ett ännu tydligare återval därefter. Sedan kom den iranske presidenten Mahmoud Ahmadinejads seger i det

relativt fria, dock inte öppna, presidentvalet 2005, Muslimska brödraskapets vinst i det egyptiska parlamentsvalet i nästan alla valdistrikt där de var tillåtna att delta och Hamas valseger 2006.

Muslimska kandidater och partier har segrat i val efter val. Menar folk att det inte finns skäl till oro även i fallet Egypten? Det är en extremt naiv inställning att inte inse att det finns en överhängande risk att det kommer att gå åt fel håll, när man har en islamistisk organisation som Muslimska brödraskapet som i snart 100 år har kämpat för spridandet av sharia och etablerandet av muslimsk stat. Man får vara bra naiv om man inte ens har mage att ta upp de farhågor som finns och de problem som kan komma om den här utvecklingen går åt det håll jag befarar att den kan göra.

Anf. 71 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Herr talman! Det är intressant och samtidigt lite skrämmande att lyssna på det som Kent Ekeroth framför. Det är ju utan några som helst andra ingående delar en ren rädsla inför ett islamistiskt hot som i dag inte finns i de här lägena. Jag säger inte att det inte finns några risker över huvud taget, men det finns än så länge inga tydliga tendenser.

Det som är intressant är att vi av Kent Ekeroth blir kritiserade för att vi är oerhört engagerade i Europeiska unionen. Europeiska unionen har en utrikespolitik som är oerhört viktig och som kan spela en stor roll inte bara i vårt östra grannskap, som vi pratade om tidigare, utan också i vårt södra grannskap, det vill säga norra Afrika och arabvärlden.

På vilket sätt bidrar SD:s och Kent Ekeroths syn att Sverige inte bör delta internationellt till en positiv utveckling i det här landet? Hur kan er frånvaro i internationell politik och internationellt samarbete och ansvarstagande påverka situationen positivt i den här regionen?

Anf. 72 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Här hör vi återigen precis det jag säger: den oerhört naiva inställningen att det inte finns något islamistiskt hot i Egypten. Jag radade precis upp minst tio anledningar till varför det finns ett islamistiskt hot i Egypten. Jag ska rada upp några till bara för att göra det ännu enklare för dig.

Pew Research Center gjorde nyligen, i december, en opinionsundersökning i ett antal muslimska länder, bland annat Egypten. Det visade sig att bland egyptierna är det 30 procent som stöder Hizbullah, nästan hälften som stöder Hamas och 20 procent som har en positiv inställning till al-Qaida. 95 procent anser att islam ska ha en stor roll i den egyptiska politiken. 75 procent av muslimerna i Egypten vill införa följande axplock av lagar: stening för sex utanför äktenskapet, piskning, avhuggning av händer för stöld och dylikt, dödstraff för att hoppa av islam.

Är det positiva tecken, eller är det kanske tecken på islamisering?

Anf. 73 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Herr talman! För det första kan man göra opinionsundersökningar på olika sätt. Vi har sett att man kan få oerhört intressanta svar om man kollar på det.

Vi har den senaste veckan sett opinionsundersökningar som visar vad SD:s företrädare tycker i vissa olika frågor. Jag tror och hoppas att det

inte finns några sverigedemokrater i den här kammaren som står bakom de åsikterna.

Det finns oerhört många muslimer och oerhört många kristna runt om i världen. De allra flesta, med undantag av en mycket liten minoritet, är för en demokratisk utveckling. Sedan finns det också de som är extremister, både islamistiska extremister och kristna extremister. De är inte bra, och de utgör en fara.

Men vad gör du, Kent Ekeroth, för att supporta dem som *inte* är extrema? Hur ser vi till att få en demokratisk utveckling? Du kan väl inte tycka att personer förtjänar att leva i en diktatur bara för att de inte har samma religion som du?

Anf. 74 KENT EKEROOTH (SD) replik:

Herr talman! När man pratar om Egypten och det du, Christian Holm, nyss snackade om är det beträffande detta med att det bara finns några få extremister så att sharia – jag är ledsen att behöva säga det – inte är extremism inom islam. Sharia är mittfåran inom islam och någonting som det i över tusen år bland shiamuslimer och sunnimuslimer rått en konsensus om – de mest centrala delarna.

Yusuf al-Qaradawi, den andlige ledaren för Muslimska brödrskapet, är mittfåran inom islam. Sharialagarna tillämpas inte av en extrem liten grupp någonstans, av några få som sitter i en källare och drömmer om sharialagar.

Sharialagar är någonting som praktiserats i 1 400 år och någonting som det bland muslimska lärda under en mycket lång tid har rått konsensus om. Men du, Christian Holm, står här och pratar om en liten extremistisk grupp någonstans. Du har ingen aning om vad du pratar om. Över huvud taget vet du inte vad islam eller sharialagarna går ut på. Därför blir det ännu roligare när du står här och pratar om extremism.

Anf. 75 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna är så rädda för islam att de inte vill ha demokrati.

Det som sker i Egypten är huvudsakligen en sekulär revolt för demokrati och rättvisa pådriven av bland annat fackföreningar. Det finns många olika grupper i den här revolten, men detta är huvudriktningen.

Samma sak är på väg att närma sig i Iran. Men ni vägrar se att det handlar om människors demokratiska rättigheter, för ni är så besatta av er primitiva bild av islam och tror att allting är islamism.

Jag menar att ni intar en i grunden oansvarig hållning i utrikespolitiken. Om jag inte tar fel var du, Kent Ekeroth, en av dem som före jul besökte bosättare på Västbanken för att uttrycka ditt stöd för Israels ockupation av palestinska områden. Det är sådant som gynnar politisk extremism och extrema rörelser. När man inte kan se att människor förtrycks och när man ställer sig på förtryckarnas sida gynnar man precis de krafter som du säger att du vill motarbeta.

Min fråga till dig, Kent Ekeroth, är följande: Stöder du Israels ockupation av Västbanken – stöder du bosättarna som stjal palestinsk mark?

Anf. 76 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Beträffande snacket om att vi inte stöder demokrati: Jag hoppas, som sagt, att utvecklingen nu i Egypten leder till någonting positivt, men jag har en något mer kritisk och verklighetsanpassad syn på det hela. De som inte stöder demokrati är kanske socialistpartierna som, som sagt, har en ganska mörk historia om vad de stött här och där.

Jag är självklart för demokrati. Men jag tror inte att den kommer att överleva speciellt länge under de muslimska tankesätt och tankegångar som Muslimska brödraskapet med flera förespråkar. Det kritiska förhållningssättet måste man ha, för annars hamnar man obönhörligen fel.

En primitiv syn på islam talade du, Jonas Sjöstedt, om. Jag har en verklighetsanpassad syn på islam. Det du kallar primitivt är kanske det som islam står för. Det är bara verkligheten jag återger. Sharialagarna är en del av den muslimska verkligheten, en del av de lagar som praktiserats i 1 400 år. Du kan kalla det primitivt. Jag håller helt med om att sharialagar är någonting primitivt men någonting centralt inom islam, mittfåran inom islam. Det är kanske bra att vi är överens om att islam är primitivt.

Anf. 77 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Kent Ekeroth och Sverigedemokraterna smiter ifrån det som var min huvudfråga: Stöder ni Israels ockupation av Västbanken och palestinska områden, och varför åker du själv till ockuperad mark och på det sättet handgripligen stöder ett lands ockupation och förtryck av ett annat folk? Den frågan vill jag här ha ett svar på.

Och stämmer, Kent Ekeroth, det som det varit tidningsuppgifter om, nämligen att du har talat och medverkat på en konferens i Askelon där bland annat Filip Dewinter från Vlaams Belang deltog? Filip Dewinter har gjort sig känd för att i skrift förneka Förintelsen och för att ha deltagit i minnesstunder för flamländska SS-soldater. Är det era kompisar, Kent Ekeroth från Sverigedemokraterna? Var du på samma konferens, och uttrycker ni samtidigt ett stöd för Israels ockupation av palestinskt område? Det vill jag ha svar om *nu!*

Anf. 78 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag svarar gärna. Det kommer faktiskt snart i SD-Kuriren en artikel om mitt besök i Israel. Jag besökte bosättningarna, och jag var i bland annat Jerusalem och Tel Aviv och träffade där politiska partier, folk från universitet och så vidare. Jag har inget problem med det.

Du säger att palestinskt land snotts, Jonas Sjöstedt. Men återigen – du känner kanske inte till juridiken: Till att börja med har det aldrig funnits en palestinsk stat, så det är en definitionsfråga vad som är palestinskt land eller inte. Den frågan är ännu inte löst, som du säkert vet, så den konflikten och de förhandlingarna pågår fortfarande.

Jag var alltså på nämnda platser och har inget problem med det. Jag är Israelvän och är stolt över att säga det. Du, Jonas Sjöstedt, stöder däremot Hamas och säkert också Hizbullah och andra demokratiskt tillsatta som står för terrorism och för det islam som Muslimska brödraskapet står för och som är antidemokrater, kvinnofientliga och odemokratiska. Det är vad du står för. Jag står för demokrati i Mellanöstern.

Anf. 79 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Tidigare här hörde jag ett inlägg där det sades: Låt oss kräva av alla stater att de ställer upp för mänskliga rättigheter.

Herr talman! Jag läser åtminstone att religionsfrihet är en av de mänskliga rättigheterna. Jag skulle vilja höra om man som medborgare i den här världen enligt Kent Ekeröth har rätt att välja att vara muslim. Tror Kent Ekeröth på religionsfrihet? Jag skulle också vilja höra vad Kent Ekeröth föredrar, en diktator eller en demokrat.

Anf. 80 KENT EKERÖTH (SD) replik:

Herr talman! Frågan var om vi föredrar demokrati framför diktatur. Den frågan är så dum att man häpnar.

Jag har aldrig sagt att vi är emot demokrati eller demokratiska institutioner. Jag har sagt att jag inte tror att detta med ett islamistiskt förhållningssätt, islam och Muslimska brödraskapet kommer att vara. Vi har ju sett hur det tidigare varit. Låt oss inte vara naiva i det avseendet!

Inbillar man sig att Muslimska brödraskapet, Hamas eller vem det än kan vara som företräder strömningarna inom islam förespråkar demokrati går man fel. Varje gång kommer ni då att gå fel, speciellt när man säger att man ska applicera sharialagarna. Då finns det inget utrymme för demokrati, allra minst för kvinnor. Jag förstår inte att ni inte ens kollat upp dessa banala, enkla fakta.

Anf. 81 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag funderar på om det är så att Kent Ekroth ser alla muslimer som en och samma person. Det finns bara en åsikt inom den muslimska trosinriktningen, och det finns bara en politisk uppfattning om man är verksam demokrat och samtidigt råkar ha valt att tro på islam. Är det så?

Herr talman! Det funderar jag på. Jag undrar också om Kent Ekeröth tror på religionsfrihet.

Anf. 82 KENT EKERÖTH (SD) replik:

Herr talman! Religionsfrihet är en sak. Man får tro på vad man vill. Om man vill får man också i demokratiska val rösta fram islamistregeringar; det står var och en fritt att göra det. Likaså står det var och en fritt att vara kommunist – jag gillar inte det. Det kan vara fritt att vara islamist – jag gillar inte det. Det står var och en fritt att vara nazist – jag gillar inte heller det. Hitler blev framröstad i ett demokratiskt val – jag gillar inte det. Hamas blev framröstad i ett demokratiskt val – jag gillar inte det.

Folk kan göra val som andra inte gillar. Att rösta fram islamistregeringar eller islamistpartier är någonting som jag alltid kommer att vara emot. På samma sätt är det när det gäller andra antidemokratiska rörelser, såsom kommunism, nazism – som visserligen är en del av socialismen – eller islamism. Det spelar ingen roll hur de kommer till makten. Jag kommer alltid att bekämpa dem därför att de är av odemokratisk natur och framför allt kvinnofientliga och totalitära.

Anf. 83 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Riksdagens talarstolar har i dag uppenbarligen förvandlats till ställen för religiös seminarieverksamhet. Låt mig därför komma med ett klarläggande.

Jag är kristen. Vi kristna finns i lite olika färger, former och utföranden. Så är det faktiskt också med människor som tillhör den muslimska traditionen.

Kent Ekeroth nämnde ”den muslimska världen”. Det tror jag är en historieförfälskande beteckning som är farlig att använda. Låt oss använda ”arabvärlden”! Araber finns nämligen också i olika färger, former och utföranden. De är kristna, de är muslimer, de är judar och de har ingen religion alls.

Utöver detta: När kyrkor har brunnit och kristna jagats i Egypten tidigare om åren tror jag att många Sverigedemokrater varit upprörda. Det är den regim man nu på något sätt beklagar har försvunnit, och man är orolig för vad som ska komma efter.

Personligen tillhör jag dem som tror att en rättsstat framvuxen ur demokrati men också alla de andra fri- och rättigheter som ska komma är det viktiga just för religionstolerans. Det handlar om att människor oberoende av om de är kristna, judar, muslimer eller inte har någon tro alls ska kunna leva sida vid sida.

Därför, herr talman, vill jag ställa följande fråga till Kent Ekeroth: Vad är du rädd för?

Anf. 84 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Vi beklagar inte Mubaraks fall. Jag tycker faktiskt att alla diktatorer i hela världen ska falla så fort det bara går, till exempel i Kina. Jag tyckte att det var bra när Pol Pot föll, och jag tycker att det är bra med alla diktatorer som någonsin har fallit i historien. Det kan jag klargöra nu direkt.

Vad är jag rädd för? Det har jag sagt tidigare. Jag är rädd för att Egypten går Irans väg. Jag är rädd för att Muslimska brödraskapet tar över. Jag är rädd för att Muslimska brödraskapet gör Egypten till en stat som Iran. Det är inte en farhåga som är grundlös. Som jag sade i mitt anförande är Muslimska brödraskapet vad det är, och det egyptiska folket står och tycker det de tycker, vilket visar sig i opinionsundersökningar.

Det visar att det finns en ganska stark grund för att Egypten ska gå åt fel håll. Jag hoppas att de inte gör det, men man ska inte vara naiv nog att säga att de inte *kan* göra det eller att allting är jättebra och att det nu kommer att bli sekulär demokrati. De komponenter som Egypten har i dag kan tyvärr leda helt fel, och det har jag sagt i mitt anförande tidigare. Det måste vi tänka på.

Anf. 85 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! En sådan utveckling som Kent Ekeroth beskriver skulle jag också vara rädd för. Vi vill inte se en iranisering av Egypten. Samtidigt är jag helt övertygad om att rättssäkerhetens, rättsstatens och laglighetens väg är rätt väg att vandra såväl i Egypten som i Iran.

Jag vill i all ödmjukhet ge ett råd till Kent Ekeroth. I stället för att vara fast vid sin fixering borde det vara vettigare att tala om det som är det väsentligaste att bygga upp i arabvärlden: rättssäkerhet, maktindelning

och skydd av grundläggande fri- och rättigheter som yttrandefrihet, föreningsfrihet, religionsfrihet och egendomsrätt. I tio minuter har vi haft olika replikskiften, och aldrig har detta betonats.

Herr talman! För egen del är jag helt övertygad om att det är detta som lägger grunden för en god utveckling – oavsett om vi pratar om Egypten eller Iran och oavsett om vi pratar om Europa eller arabvärlden.

Anf. 86 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag tror att vi är helt överens om att det är viktigt att bygga upp en rättssäkerhet, demokratiska institutioner och alla de komponenter som behövs för en demokrati. Det håller jag helt med om.

Problemet är bara: Blir de byggda om islamister styr? Nej, det blir de inte, för islamister har inget intresse av demokrati. Har man en organisation som i snart hundra år öppet har sagt att den vill ha sharialagar och som enligt alla bedömare är den starkaste kraften i Egypten, borde man då inte ha en liten farhåga att saker och ting kan gå snett? Sharialegar är nämligen inte kompatibla med demokrati.

Är det någon som påstår att sharialagar är kompatibla med demokrati tar jag gärna en diskussion om detta när som helst. Vi kan börja med kvinnans ställning enligt dessa lagar. Det är därför jag tycker att det är intressant att alla feminister och socialister som säger sig kämpa för kvinnors rättigheter över huvud taget inte vädrar farhågor när en islamistisk organisation säger att den vill införa sharialagar i Egypten.

Det borde finnas goda grunder för att vara rädd för den utveckling som sker. Jag hoppas att det går bra; jag är inte säker på att det gör det.

Den utrikespolitiska debatten var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 10 februari.

3 § Ledighet

Andre vice talmannen meddelade att *Nina Larsson* (FP) ansökt om ledighet under tiden den 27 april–28 oktober.

Kammaren biföll denna ansökan.

Andre vice talmannen anmälde att *Marianne Åhman* (FP) skulle tjänstgöra som ersättare för Nina Larsson.

4 § Återkallelse av motioner

Andre vice talmannen anmälde att Jonas Jacobsson (M) i skrivelse den 15 februari återkallat den av honom väckta motionen 2010/11:T338 Spårvagn i storstäder och att Staffan Anger (M) i skrivelse den 15 febru-

ari återkallat den av honom väckta motionen 2010/11:T476 Utvidgat samhällsuppdrag för SJ.

Andre vice talmannen meddelade att talmannen avskrivit dessa motioner.

Skrivelserna lades till handlingarna.

5 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Andre vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2010/11:25 för tisdagen den 15 februari i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från finansutskottet.

6 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
EU-dokument
KOM(2011)48 till utbildningsutskottet

7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2010/11:FPM70 Kommissionens årliga tillväxtöversikt *KOM(2011)11* till finansutskottet
2010/11:FPM71 Fördjupat samarbete om patentskydd *KOM(2010)790* till näringsutskottet

Borttagande av kravet på samtycke för behandling av vissa personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

8 § Borttagande av kravet på samtycke för behandling av vissa personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU4
Borttagande av kravet på samtycke för behandling av vissa personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (prop. 2010/11:42).

Anf. 87 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Det betänkande vi har till debatt och beslut i kammaren i dag är arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 4. Det innehåller förslag till ändring i lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Ändringen är i huvudsak en följdändring med anledning av den så kallade sjukförsäkringsreformen och den så kallade etableringsreformen.

Den kompletterar tidigare föreslagna ändringar i samma lag. Förslaget innebär att kravet på samtycke för behandling av känsliga och ömtåliga personuppgifter tas bort. Det ska dock alltså krävas att uppgifterna har lämnats i ett ärende eller är nödvändiga för handläggningen av det.

Dessutom föreslås en följdändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring med anledning av införandet av socialförsäkringsbalken och en mindre ändring i semesterlagen.

Herr talman! Förslaget om att ta bort samtyckeskravet kommer förhoppningsvis att innebära fördelar för den enskilde, exempelvis snabbare, mindre omständlig och framför allt mer adekvat service. Det kan också förenkla och effektivisera arbetet för de berörda myndigheterna. Onödig administration kan därmed undanröjas.

Vi socialdemokrater delar uppfattningen att det inte är rimligt att ställa högre krav på Arbetsförmedlingens hantering av känsliga uppgifter än på exempelvis Försäkringskassans eller Migrationsverkets. Vi är av dessa skäl inte emot förslaget i sig, men med hänsyn till betydelsen av lagändringen anser vi att regeringens slarviga handläggning är bekymmersam.

Ett borttagande av samtyckeskravet ställer höga krav på att Arbetsförmedlingen arbetar aktivt med sina interna säkerhetsrutiner och ser över behörighetstilldelningen i systemet. Det kommer att bli än viktigare att Arbetsförmedlingen ser till att endast de handläggare som verkligen har behov av uppgifterna har tillgång till dem och att dessa handläggare inte har tillgång till fler uppgifter än nödvändigt.

Det är av yttersta vikt att Arbetsförmedlingen har sina nya system och arbetsrutiner på plats så snart som möjligt. Dessa nya system och rutiner är också en förutsättning för att Arbetsförmedlingen på sikt ska få övergå till ett digitalt ärendehanteringssystem.

Nya rättsliga möjligheter att behandla känsliga personuppgifter ska enligt vår uppfattning inte få tas i anspråk förrän myndigheten har sådana rutiner och tekniska lösningar på plats att en fullgod datasäkerhet och ett fullgott integritetsskydd kan garanteras.

Arbetsförmedlingen har enligt upplysningar som lämnats till utskottet inlett ett arbete med att se över behörighetstilldelningen och sina nuvarande arbetsmetoder och rutiner ur ett integritets- och datasäkerhetsperspektiv. Det är viktigt att Arbetsförmedlingen involverar Datainspektionen i detta arbete. Målet ska självklart vara att Arbetsförmedlingens tekniska system, arbetsrutiner och rutiner för behörighetstilldelning uppfyller inspektionens krav på ett fullgott behörighetssystem.

Vi anser att regeringen ska komma tillbaka till riksdagen med en redogörelse för hur Arbetsförmedlingen har uppfyllt dessa krav. Vi vill också instämma i den kritik som åtskilliga remissinstanser, bland annat LO och Saco, har framfört i sina remissyttranden. Det handlar om att remisstiden har varit alldeles för kort och att regeringen har stressat fram beslut i frågan.

Det är inte acceptabelt att en lagändring i en fråga av denna betydelse inte bereds mer omfattande. Vi ser allvarligt på att regeringen återigen slarvar med förarbeten och rimliga remisstider samt tenderar att negligera remissinstansernas synpunkter. Där riktar vi alltså kritik mot handläggningen av detta ärende. Vi är dock inte emot själva införandet av dessa nya möjligheter att arbeta effektivare.

Borttagande av kravet på samtycke för behandling av vissa personuppgifter i den arbetsmarknads-politiska verksamheten

Vad som däremot är viktigt, herr talman, när vi diskuterar detta är att det om man genomför det på rätt sätt – så som vi beskriver det i vår reservation, nr 2, som jag för övrigt vill yrka bifall till – kan bli ett effektivare handläggande och innebära fördelar både för den enskilde och för myndighetens möjlighet att arbeta. Det ser vi positivt på.

Det går inte att diskutera Arbetsförmedlingens och arbetsmarknadspolitikens effektivitet och regeringens ansvar för den utan att peka på de verkligt stora problemen, som vi tyvärr inte ser några tendenser till att riksdagsmajoriteten eller regeringen vill lösa. Låt oss ta en sådan sak som fas 3-fiaskot som vi har kunnat få ta del av i massor av rapporter från verkligheten den senaste tiden. Både arbetsförmedlare och enskilda arbetslösa har vittnat om hur den arbetsmarknadspolitiska insatsen har låst in folk i orimliga ekonomiska situationer och med väldigt dåligt utfall, det vill säga att det knappt är någon som är i fas 3 som kommer ut i arbete. Där finns det en extrem ineffektivitet som borde åtgärdas.

Den här debatten kommer troligen att handla om bland annat den personliga integriteten eftersom vi diskuterar ett borttagande av samtyckeskravet. När det gäller fas 3 har man en omvänd diskussion. Där är regeringen så intresserad av integriteten att man hemligstämplar de privata anordnarna av den här åtgärden. Där kan man inte se någon rimlighet alls i att få en effektiv och transparent behandling av en så stor, dyr och misslyckad reform som fas 3. Där värnar man plötsligt på ett fullständigt inkonsekvent sätt om någon sorts integritet. Man sekretessbelägger vem det är som anordnar fas 3-åtgärden.

När det gäller personalens arbetssituation på Arbetsförmedlingen har vi under de senaste dagarna fått många vittnesmål om den orimliga arbetsbörda och de orimliga arbetsförhållanden som personalen har på Arbetsförmedlingen. Det är naturligtvis någonting som försämrar effektiviteten i den förda arbetsmarknadspolitiken och som är en av orsakerna till den moderatledda regeringens totala fiasko i arbetsmarknadspolitiken.

Garantierna, jobb- och utvecklingsgarantin, de som så att säga är själva flaggskeppen i den moderata arbetsmarknadspolitiken, beskriver Långtidsutredningen som innehållslösa. Det innebär en stor ineffektivitet i den förda arbetsmarknadspolitiken. Bristen på utbildningssatsningar gör att de arbetslösa får väldigt svårt att komma tillbaka i arbete och gör att långtidsarbetslösheten ökar dag för dag trots en stark konjunktur. Bristen på utbildningssatsningar innebär ett ineffektivt utnyttjande av mänskliga resurser och företagsresurser. När företagen inte förmår att rekrytera fast de har ett rekryteringsbehov innebär det en stor ineffektivitet och slöseri med resurser i det svenska samhället. Bristen på jobbpolitik är ett oerhört resursslöseri och bevis på en total ineffektivitet i den förda politiken. Det är viktigt att visa på det här.

Vi ser det som positivt att man vill försöka ändra en del administrativa problem med det som det här betänkandet handlar om när det gäller att handlägga arbetsmarknadspolitiken. Även om det är positivt att man vill förbättra effektiviteten på en del punkter är det ändå en droppe i havet med tanke på den ineffektivitet i den förda arbetsmarknadspolitiken som jag här har gett exempel på, herr talman. Jag vill påminna arbetsmarknadsutskottets ledamöter om det möte vi hade på Arbetslöshetskassornas samorganisation i går. Där fick vi under ett par timmar bevis på och en dragning om stora administrativa problem som ni med er poli-

tik har orsakat de svenska arbetslöshetskassorna. Då skulle möjligen vän av ordning kunna hoppas att man från majoriteten i den här kammaren och från den moderatledda regeringen skulle komma med förslag till att förbättra effektiviteten i arbetslöshetsförsäkringen. Man har avgiftssystem som gör det så gott som omöjligt för de berörda kassorna att hantera både uttag av avgift från medlemmarna och inbetalning till staten av sina avgifter därför att systemet är riggat på så sätt att det nästintill är omöjligt att göra rätt. Då finns det anledning att ställa stora krav på effektivitet.

Man har ett regelverk i försäkringen som är så komplicerat att det inte var många av utskottets ledamöter, tror jag, som förstod a-kassehandläggarens genomgång av hur man räknar ut normalarbetstiden och den ersättning som den arbetslöse skulle få. När man har skaffat sådana regelverk och är ansvarig för sådana regelsystem finns det väldigt stora krav på att regeringen och riksdagsmajoriteten återkommer med förslag till effektivitetsförbättringar. Nu tror jag tyvärr, herr talman, att det är en ropandes röst i öknen. Bortsett från det möjligen lilla fall framåt som kan komma med det här betänkandet finns det oerhört stora krav att ställa på den förda arbetsmarknadspolitiken när det gäller att höja effektiviteten.

Som sagt yrkar jag bifall till vår reservation 2 i betänkandet.

Anf. 88 MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Sedan den 1 januari 2011 finns en bestämmelse i 2 kap. 6 § regeringsformen som innebär att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten som sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Skyddet kan inskränkas i lag under förutsättning att det sker för att tillgodose ett ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. En begränsning får dock aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den.

Miljöpartiets principiella uppfattning är att ett borttagande av krav på samtycke kräver ett mycket starkt integritetsskydd på annat sätt. Tyvärr har inte något sådant presenterats från regeringens sida, och det är oroande att Arbetsförmedlingen ska få registrera fler och fler känsliga och ömtåliga personuppgifter i en arbetsmarknadspolitisk databas som ett ökande antal myndigheter har direktåtkomst till.

Enligt Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. En offentlig myndighet får inskränka denna rättighet bara med stöd av lag och bara om det är nödvändigt i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten eller landets ekonomiska välförhållanden. Rätten till respekt för privatlivet preciseras i EU:s stadga om grundläggande rättigheter där det anges att var och en har rätt till skydd för de personuppgifter som rör honom eller henne.

Regeringens prioritering av området e-förvaltning, som förvisso kan tyckas vara berömvärd, ska inte ske på bekostnad av ett urholkat integritetsskydd. Även Datainspektionen avstyrkte regeringens tidigare förslag i en departementsskrivelse och menade att det vid behandling av känsliga personuppgifter ställs särskilt höga krav på både teknisk och organisatorisk säkerhet. Inspektionen pekade på att tillsynsverksamheten mellan 2008 och 2009 visade att Arbetsförmedlingen tillämpar en mycket vid elektronisk åtkomst till personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska

*Borttagande av kravet
på samtycke för
behandling av vissa
personuppgifter i den
arbetsmarknads-
politiska verksamheten*

databasen. Datainspektionen sade visserligen att Arbetsförmedlingens översyn av behörighetstilldelning, arbetsmetoder och rutiner med mera är positiv men att en översyn inte kan kompensera för den försämring av integritetsskyddet som borttagande av kravet på skriftligt samtycke utgör.

Vilka är då de problem som vi ser och som vi tycker borde ha åtgärdats innan man gick fram med det här förslaget? Vi kan bland annat se de nackdelar som finns för den enskilde av att i olika sammanhang följas av filer med information om sjukdomshistoria, funktionsnedsättningar och tidigare tillkortakommanden när personen försöker återhämta sig till ett självständigt liv ute i samhället.

Omgivningens fördomar, rädslor och negativa attityder utgör i dag ett stort hinder vid arbetssökande. Erfarenheten av att känsliga uppgifter sprids mellan olika myndigheter och vårdgivare, i medierna och till allmänheten är ytterligare ett argument för att slå vakt om kravet på samtycke.

När vi då tittar på vad som har hänt och varför man har behandlat ärendet så här skyndsamt borde det leda till eftertanke hos de ledamöter som sitter med stöd av de partier som utgör regeringsunderlaget. Bland annat har det under väldigt kort tid i olika omgångar föreslagits förändringar när det gäller hur personuppgifter ska få behandlas inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, och det är det som oroar oss.

Det hade varit att föredra om regeringen hade lagt fram ett genomarbetat helhetsförslag vid ett och samma tillfälle i stället för att droppa olika förslag på om på. Det borde också ha gjorts en konsekvensanalys av de sammantagna förändringarna i integritetsskyddet. Då hade det varit betydligt enklare både för remissinstanserna, som i flera fall är mycket kritiska, och för oss i riksdagen att överblicka följderna av de föreslagna förändringarna. Jag tror att syftet är gott, och det man vill uppnå skulle man också ha kunnat uppnå. Men det hade kunnat få ta några månader till, vilket hade förebyggt den kritik som framför allt Datainspektionen men också andra betydande remissinstanser har haft.

Förarbetet till den del av ändringarna i Arbetsförmedlingens registerlag som nu är uppe till behandling är dessutom präglad av slarv. Det här är naturligtvis en väldigt grov anklagelse. Men att remisstiden har varit så kort och, vad värre är, att man i hög grad har bortsett från expertmyndigheters synpunkter och uttryckta vilja är oerhört allvarligt, och det är det vi vill lyfta fram. Det saknas tyvärr också statistik på hur många människor som förs mellan systemen och försäkringarna, vilket gör det svårt att få grepp om problemets omfattning. Vi anser mot den bakgrunden att det är djupt olyckligt att regeringen inte berett frågan på ett tillräckligt seriöst sätt.

Herr talman! Jag vill med detta yrka bifall till reservation 1 och avslag på propositionen.

Anf. 89 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! När man skriver in sig vid Arbetsförmedlingen befinner man sig i ett väldigt utsatt läge. Och för att kunna få rätt hjälp och stöd av Arbetsförmedlingen måste man berätta om sin bakgrund, om sina förhoppningar och om sina eventuella skavanker och problem. Kanske har man en historia av sjukskrivningar som har orsakats av stress på den arbetsplats där man fanns förut. Kanske har man flytt från sitt hemland

därför att man tillhör en förföljd minoritet. Kanske har man ett funktionshinder som man har blivit trakasserad för under hela sin uppväxt. Det här är djupt personliga uppgifter som man helst inte berättar om för människor som man inte känner och litar på.

Många gånger har man kanske redan tvingats berätta om de här sakerna för andra myndigheter för att man ska kunna få rätt till sjukpenning, rehabilitering, uppehållstillstånd, sfi-undervisning eller vad det nu kan vara. Det här är jobbigt, men det är förstås nödvändigt. Vi måste kunna berätta om sådant som är plågsamt och kanske pinsamt för oss om vi ska kunna få ta del av samhällets stöd och skydd. Men då är det väldigt, väldigt viktigt att samhället också ser till att vi som enskilda kan lita på att det vi berättar inte sedan sprids vidare till andra än dem som verkligen måste veta det för att kunna ge oss den hjälp som vi har rätt till och som vi behöver.

Det är det här som skyddet för den personliga integriteten i grunden handlar om, att vi ska kunna känna oss trygga med att det vi berättar i förtroende i ett visst givet sammanhang inte sedan sprids vidare och används av någon helt annan i ett helt annat syfte. Att slopa kravet på att vi som arbetssökande ska godkänna att Arbetsförmedlingen hanterar känsliga uppgifter om oss är därför en klar inskränkning i skyddet för den personliga integriteten.

Vi ska komma ihåg att vad vi samtidigt förlorar när vi slopar det här kravet är också möjligheten att kräva att de uppgifter om oss själva som vi en gång har lämnat ifrån oss raderas och slutar att följa med oss under resten av våra liv. Det innebär en stor förlust av kontroll över högst personliga uppgifter för oss medborgare.

Herr talman! Regeringen motiverar sitt förslag med att effektiviteten i Arbetsförmedlingens handläggning kan öka om man slipper ägna tid åt att hämta in arbetssökandes samtycke. Jag vågar lova att det råder total politisk enighet om att Arbetsförmedlingen ska ha de allra bästa förutsättningarna att ge en bra service till varje enskild arbetssökande. Det finns ingen som förespråkar onödigt byråkratiskt krångel.

Alla tycker att det är bra att våra myndigheter använder ny teknik för att bli mer effektiva i sitt arbete. Men om ökad effektivitet sker på bekostnad av skyddet för enskilda människors integritet menar vi i Vänsterpartiet att man måste tänka om. Då måste man se över om det finns andra sätt att öka effektiviteten.

Patrik Björk har nämnt ett antal saker som det skulle vara mer angeläget att effektivisera i Arbetsförmedlingens verksamhet. Jag skulle väl kunna lägga till att all den tid och alla de resurser som läggs på upphandling och kontroll av privata jobbcoacher i stället skulle kunna användas till de arbetssökande.

Självklart skulle hela statsapparaten och varenda myndighets arbete bli mycket enklare om det var fritt fram att samla på sig och dela med sig av all möjlig information om oss medborgare. Men det skulle skapa ett samhälle där vi alla var väldigt utlämnade och riskerade att känslig information om oss skulle spridas helt okontrollerat.

Datainspektionen avslog det här förslaget i sitt remissyttrande. De skriver så här i sitt remissvar: En effektiv och säker e-förvaltning åstadkoms genom att integritet och säkerhet byggs in i de IT-system som utvecklas, inte genom att regler till skydd för den enskilde tas bort. Och

Borttagande av kravet på samtycke för behandling av vissa personuppgifter i den arbetsmarknads-politiska verksamheten

*Borttagande av kravet
på samtycke för
behandling av vissa
personuppgifter i den
arbetsmarknads-
politiska verksamheten*

jag kan bara instämma i det. Det är någonting väldigt bakvänt med hela processen kring Arbetsförmedlingens hantering av personuppgifter som vi har sett sedan i höstas.

I stället för att utreda vilka problem och behov som faktiskt finns och sedan lägga fram ett samlat och genomarbetat förslag har regeringen valt att genomföra den ena förändringen efter den andra, var och en med bristfällig utredning och konsekvensbeskrivning och med väldigt korta remisstider, som har kritiserats av i stort sett samtliga som har haft någonting att säga till om. Det är lite av de små stegens tyranni, där varje förändring för sig kanske inte tycks så stor men där det sammanlagda resultatet riskerar att innebära en kraftig försämring av de arbets sökandes integritetsskydd.

Det bakvända i den här processen blev ännu tydligare när vi alle sammans i utskottet fick möjlighet att lyssna på vad Arbetsförmedlingen och Datainspektionen hade att säga om det här. Då berättade Arbetsförmedlingens representanter att de nya datasystem, säkerhetsrutiner och utbildningar som regeringen och sedan också utskottet menar ska kompensera för det urholkade integritetsskyddet inte kommer att vara på plats förrän framåt slutet av 2013. Och Datainspektionen gjorde väldigt tydligt på samma möte att de därmed inte anser att Arbetsförmedlingen i dagsläget kan garantera tillräcklig säkerhet för hanteringen av de känsliga personuppgifterna. Ändå står den borgerliga majoriteten fast vid att vi ska slopa kravet på samtycke från och med den 1 april. Sedan ska vi alltså vänta, kanske i upp till två och ett halvt eller nästan tre år till dess att de rutiner och tekniska system är på plats som ska kompensera för integritetsförlusten.

Det här är som att fylla på vatten innan man har byggt simbassängen, med den stora skillnaden att de känsliga uppgifter om enskilda människor som läcker ut orsakar betydligt större skador än några liter vatten på gräsmattan.

Det handlar om vår rätt att ha kontroll över vad andra ska få veta om oss och vilka uppgifter som ska finnas om oss i olika offentliga register. Det handlar i förlängningen om medborgarnas tillit till de myndigheter som ska ge oss stöd och service i olika svåra situationer i livet.

Herr talman! Vänsterpartiet anser att ökad effektivitet och teknisk utveckling måste gå hand i hand med ett fullgott skydd för den personliga integriteten. Vi menar att riksdagen inte kan garantera att skyddet inte urholkas om regeringens lagförslag klubbas igenom.

Jag yrkar därför avslag på propositionen och bifall till reservation nr 1.

Anf. 90 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Debatten är i full gång rörande betänkande AU4 om borttagande av krav på samtycke för behandling av vissa personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Förslaget består egentligen av tre lagförslag och gäller ändringar i lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, i lagen om arbetslöshetsförsäkring och i semesterlagen.

Vad handlar då ändringarna om när det gäller lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten? Vad är det vi i riksdagen ska ta ställning till? Förslaget till lagändring möjliggör för

Arbetsförmedlingen att behandla känsliga och ömtåliga personuppgifter. Syftet med lagförslaget är att möjliggöra för Arbetsförmedlingen att i sina datasystem ta emot elektronisk information från andra myndigheter, till exempel Migrationsverket och Försäkringskassan, vilket i dag, 2011, inte är möjligt.

Arbetsförmedlingen ska genom detta lagförslag också kunna effektivisera sin verksamhet genom ökad digital ärendehantering. Det gör att man kan lägga mer fokus på andra viktiga saker. Det skapar också möjlighet för Arbetsförmedlingen att följa upp och göra utvärderingar av sitt uppdrag.

Vilken koppling detta förslag har till redan beslutade reformer var bland andra Patrik Björck inne på. Arbetsförmedlingen har fått ett tydligare ansvar när det gäller människor som står långt från arbetsmarknaden. Det har medfört att insatser har riktats till nyanlända invandrare och långtidssjukskrivna. Förslaget är alltså en komplettering av de ändringar som redan är genomförda i budgetpropositionen när det gäller sjukförsäkringsreformen och etableringsreformen.

Herr talman! Det förslag vi debatterar möjliggör för Arbetsförmedlingen att behandla dessa känsliga arbetsuppgifter. För att nyansera debatten ska vi dock komma ihåg att de känsliga uppgifterna ska vara lämnade i ett ärende, och handläggaren ska anse att uppgifterna är nödvändiga i ett visst ärende. Det kan till exempel röra hälsa. Det handlar om att enskilda personer ska kunna ges rätt stöd och service och kunna hänvisas till rätt arbete eller lämplig arbetsmarknadspolitisk insats. Det faktum att den enskilde har varit långtidssjukskriven, har ett funktionshinder eller har nedsatt arbetsförmåga kan kvalificera henne eller honom till en viss arbetsmarknadspolitisk insats.

Herr talman! Det kommer endast att vara de handläggare på Arbetsförmedlingen som har behov av personuppgifterna som kommer att ha tillgång till dem.

Ett slopat samtyckeskrav väcker dock frågan om hur den personliga integriteten ska skyddas. Förslaget innebär att en mängd känsliga och ömtåliga personuppgifter finns i databaserna. Här måste man göra en avvägning mellan skyddet och effektiviseringen. Arbetsförmedlingen har skyddsåtgärder med tekniska system, arbetsrutiner och rutiner för behörighetskrav som uppfyller Datainspektionens krav på ett fullgott behörighetssystem.

Arbetsförmedlingen har informerat utskottet om arbetssätt och tidsplan, vilket tidigare talare tog upp. Man har även lämnat in ett pm till utskottet där det framgår att myndigheten har en handlingsplan för hur de känsliga och ömtåliga personuppgifterna ska behandlas med fullgott integritetsskydd.

Arbetsförmedlingen kommer att ha ett samarbete med Datainspektionen om hur systemförändringarna kommer att ske.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 91 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! Vi har fått höra att detta inte kommer att innebära någon vidare inskränkning i skyddet av den personliga integriteten, för det är

*Borttagande av kravet
på samtycke för
behandling av vissa
personuppgifter i den
arbetsmarknads-
politiska verksamheten*

bara de handläggare på Arbetsförmedlingen som handhar det enskilda ärendet som ska ha tillgång till dessa uppgifter.

Så borde det naturligtvis vara. Men precis som Jenny sade har vi fått information från Arbetsförmedlingen om att det inte ser ut så i dag. Tvärtom har Datainspektionen slagit ned på och Arbetsförmedlingen medgett utan omsvep att det system, de rutiner, de tekniska lösningar, den utbildning och den behörighetsbegränsning som krävs för att detta ska fungera inte kommer att finnas på plats förrän mot slutet av 2013.

Om den begränsade behörigheten ska kompensera för den integritetsförlust som det innebär att man inte längre ska ge sitt samtycke till att Arbetsförmedlingen behandlar dessa personuppgifter, varför är det då så förtvivlat viktigt för den borgerliga majoriteten att klubba igenom lagändringen nu i stället för att vänta in att de tekniska systemen och alla skydd som ska kompensera finns på plats?

Anf. 92 JENNY PETERSSON (M) replik:

Herr talman! Det finns en rad skäl till att samtyckeskravet bör tas bort. Vi vill ha en mer effektiv arbetsförmedling; det var vi överens om. Vi har målgrupper som Arbetsförmedlingen har ett utökat ansvar för, som nyanlända, långtidssjukskrivna och så vidare.

År 2013 kommer hela systemet att vara på plats. Josefin har också fått information i utskottet och via pm om att så länge rutinerna inte finns på plats får systemet inte användas. Man får inte samköra system med känsliga uppgifter innan man uppfyller behörighetskraven.

Anf. 93 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! Då blir det ännu mer obegripligt att majoriteten inte har brytt sig om att lyssna på Datainspektionen. Det är den myndighet vi har för att kontrollera att den personliga integriteten inte sätts ur spel i samband med behandling av personuppgifter och i samband med att man inför nya datasystem, rutiner och liknande.

Det är flera personuppgifter som ska behandlas hos Arbetsförmedlingen. Det handlar om flera känsliga uppgifter – människors sjukdomshistoria är väldigt integritetskänsliga uppgifter. Därför finns det all anledning att se till att man stärker skyddet mot att uppgifterna kan hamna i fel händer och läcka vidare. Det har snarare blivit ett större behov av att hålla tätt i Arbetsförmedlingens datasystem än tidigare. Jag tycker inte att motiveringen fungerar.

Jag vill upprepa det som Datainspektionen säger. Man bejaktar att man inför e-förvaltning och datoriserar ärendehandläggningen. Det håller vi i Vänsterpartiet också med om, men vi menar att man inte kan göra det på bekostnad av den personliga integriteten på det sätt som ni gör, där det inte går att garantera att uppgifterna stannar hos de personer som måste ha dem.

Jag tycker inte att jag har fått svar på varför det är så viktigt att genomföra den här lagändringen långt innan de system finns på plats som ska garantera att uppgifterna inte läcker ut och används på fel sätt.

Anf. 94 JENNY PETERSSON (M) replik:

Herr talman! Om förslaget bifalls i riksdagen kommer Arbetsförmedlingen att kunna ta bort kravet på samtycke från och med den 1 april

2011 – det är målet – för uppgifter som behandlas med anledning av nyanlända flyktingar och framtagande av avidentifierad statistik. I den övriga verksamheten kommer kravet på samtycke att stå kvar tills Arbetsförmedlingen har tydliggjort för regeringen och tillsynsmyndigheten att de känsliga och ömtåliga personuppgifterna behandlas på ett sådant sätt att man inte kränker den personliga integriteten. Man ska ha ett fullgott integritetsskydd.

Den handlingsplanen har både jag och Josefin fått ta del av.

Anf. 95 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Vi socialdemokrater har ju sagt att vi kan förstå borttagandet av samtyckeskravet med tanke på de fördelar som det kan innebära för den enskilde. Det kan också effektivisera arbetet för myndigheten. Vi har dock en reservation som gäller hur detta har hanterats som vi yrkar bifall till och som jag tog upp i mitt anförande. Vi tycker att det är viktigt att man gör allt som över huvud taget går att göra för att förbättra den ineffektiva och misslyckade arbetsmarknadspolitik som den moderata regeringen står för.

Jag ställde en del andra frågor i mitt anförande. Det skulle vara intressant att höra varför det bara är den här detaljen som man är beredd att hantera. Varför anser man att det är så viktigt att sekretessbelägga fas 3-anordnarna så att man inte kan gå in och på ett vettigt sätt studera den åtgärden och se hur den fungerar? Varför vill man skapa regelverk som gör det oerhört svårt att administrera arbetslöshetsförsäkringen när det gäller både avgifter och regelverk för den arbetslöse? Varför medverkar man till att skapa en sådan arbetssituation på Arbetsförmedlingen att personalen inte kan utföra sina arbetsuppgifter på ett rimligt sätt?

Här skulle man verkligen kunna göra stora framsteg när det gäller effektiviteten. Man skulle kunna få upp arbetsmarknadspolitiken ur det träsk där den moderata arbetsmarknadspolitiken ligger i dag. Vi säger att vi, med de reservationer vi har, kan respektera förslaget med sina fel och brister. Men vi förstår inte varför man inte vill åtgärda de stora problemen.

Anf. 96 JENNY PETERSSON (M) replik:

Fru talman! Den här debatten gäller förslaget om att kravet på samtycke ska tas bort. Det är glädjande att vi är överens om att kravet ska tas bort. Som Patrik var inne på handlar det om effektivitet för Arbetsförmedlingen så att de kan ägna sig åt att förmedla jobb. Det är viktigt.

Fas 3 är egentligen en helt annan debatt. Jag har också tagit del av olika rapporter. Det har nämnts att sex av tio lämnar innan de når fas 3. Men det är, som sagt, en helt annan debatt.

Det är glädjande att Socialdemokraterna är med när det gäller det vi debatterar i dag.

Anf. 97 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Jag vill vara tydlig med att vi har reservationer när det gäller hur det här ärendet har hanterats, vilket jag pekade på i mitt anförande.

Vi tycker att det är viktigt – där är vi Socialdemokrater pragmatiska – att allt som kan göra situationen bättre för dem som drabbas av arbets-

*Borttagande av kravet
på samtycke för
behandling av vissa
personuppgifter i den
arbetsmarknads-
politiska verksamheten*

löshet måste göras omedelbart, liksom allt som kan göra det enklare för de företag i vårt land som inte klarar av att rekrytera eftersom regeringens misslyckade arbetsmarknadspolitik innebär ett stort rekryteringsbehov som inte tillfredsställs. Allt som kan reducera misslyckandet är naturligtvis bra.

Min fråga till Jenny Petersson som representant för Moderaterna – det ledande regeringspartiet och det ledande partiet i den riksdagsminoritet som har regeringens stöd här i kammaren – var: Varför vill man inte åtgärda de stora effektivitetsproblemen i arbetsmarknadspolitik? Om man inte hade kunnat luta sig emot att detta skulle kunna innebära fördelar för den enskilde eller förbättra effektiviteten för myndigheterna skulle det naturligtvis inte ha funnits någon anledning att genomföra lagändringen och ta bort samtyckeskravet. Det är fullständigt obegripligt för den som lyssnar på debatten varför Jenny Petersson står fast vid att man ska sekretessbelägga fas 3-anordnarna, varför Jenny Petersson försvarar en orimlig arbetssituation för Arbetsförmedlingens personal och varför Jenny Petersson tycker att det är rimligt att arbetslöshetsförsäkringen är belagd med sådana administrativa problem att den knappt går att hantera.

Anf. 98 JENNY PETERSSON (M) replik:

Fru talman! Som framgått av det Patrik Björck har sagt har Socialdemokraterna ett tillkännagivande där man lyfter upp betydelsen av att Arbetsförmedlingen har sina system och arbetsrutiner på plats så snart som möjligt, att man har regler och rutiner för hur man ska behandla de känsliga personuppgifterna och att man garanterar en fullgod datasäkerhet och ett fullgott integritetsskydd.

Detta stöder både jag och regeringen. Det framgick även i arbetsmarknadsutskottet att Datainspektionen ska vara delaktig i lösningarna. Socialdemokraterna efterlyser en konsekvensanalys och att Arbetsförmedlingen redogör för behörighetssystemet. Det tycker vi också är bra. Även Justitiekanslern har påpekat att det är viktigt att det sker en regelbunden utvärdering av hur regelverket tillämpas i praktiken. Jag hoppas att alliansen i utskottet och även Patrik Björck följer upp det.

Den här debatten handlar, som sagt, om samtyckeskravet. Sköter vi uppföljningen lär vi återkomma och debattera ämnet.

Anf. 99 HANS BACKMAN (FP):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i arbetsmarknadsutskottets betänkande 4.

Det finns en rad sakliga skäl som talar för att kravet på samtycke bör tas bort. Det handlar om att kunna åstadkomma en mer effektiv och rätts-säker verksamhet genom så kallad e-förvaltning och genom ett helt digitalt ärendehanteringssystem. Kravet på skriftligt samtycke för all digital behandling av personuppgifter som i lagen definieras som känsliga och ömtåliga begränsar Arbetsförmedlingens möjligheter till hantering av digitala dokument. Som sägs i propositionen medför Arbetsförmedlingens utökade ansvar för målgrupper som nyanlända invandrare och långtidssjukskrivna även ett ökat behov av att kunna behandla känsliga uppgifter och ömtåliga personuppgifter. Det nuvarande kravet på skriftligt samtycke skapar en omfattande administration enligt särskilda rutiner, vilket gör verksamheten mindre effektiv och mer resurskrävande.

Kravet på samtycke innebär att Arbetsförmedlingen inte kan handlägga och fatta beslut i vissa typer av ärenden i sitt handläggningssystem om den enskilde inte har lämnat sitt samtycke till behandlingen. Som exempel kan nämnas att Arbetsförmedlingen i ärendehanteringssystemet inte kan handlägga ärenden om till exempel arbetslivsintroduktion eller nystartsjobb där kvalificeringsgrunden är långvarig sjukskrivning eftersom det faktum att någon är anvisad till någon av dessa insatser indirekt avslöjar en känslig personuppgift som rör hälsa. Dessa ärenden måste därför handläggas manuellt enligt särskilda mer resurskrävande rutiner. Manuell handläggning leder till sämre service för den enskilde. Bland annat innebär det att den enskilde inte på samma sätt som andra kan matchas mot lediga arbeten i hela landet. Om kravet på samtycke tas bort kommer fler typer av ärenden helt enkelt att kunna handläggas i ärendehanteringssystemet.

Enligt förarbetena till lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare bör överföringen av information mellan de samverkande myndigheterna så långt som möjligt ske automatiskt. Som skäl för detta anges att det är genom en väl fungerande informationsöverföring mellan myndigheter som ärendehanteringssystemet kan effektiviseras, kontrollen av utbetalningar av statliga medel kan tryggas och förebyggande av att felaktiga utbetalningar görs kan ske. Dessutom kan ett effektivt informationsutbyte medföra att handläggningstiderna för ett ärende kortas och beslut om skilda förmåner fattas snabbare. Servicen till den enskilde kan därigenom förbättras. Vidare kan antalet återkravsärenden reduceras.

Arbetsförmedlingen får i en arbetsmarknadspolitisk databas endast behandla sådana känsliga personuppgifter som avslöjar etniskt ursprung eller som rör hälsa. Behandling av känsliga personuppgifter förutsätter också att uppgifterna har lämnats i ett ärende eller är nödvändiga för handläggningen av det. Vi i Folkpartiet fäster särskild vikt vid att de nya rättsliga möjligheterna att behandla känsliga personuppgifter inte ska kunna användas förrän det finns rutiner och tekniska lösningar som garanterar ett fullgott integritetsskydd.

Fru talman! De föreslagna förändringarna bör kunna underlätta Arbetsförmedlingens verksamhet, vilket innebär att personella resurser kan frigöras och i stället kan användas för ett mer aktivt förmedlingsarbete. Att ta bort kravet på samtycke är också en förutsättning för att Arbetsförmedlingen ska kunna använda sig av ett system med direkta elektroniska överföringar av information om känsliga och ömtåliga personuppgifter mellan förmedlingens databaser och till exempel Migrationsverkets och Försäkringskassans databaser.

Ett annat viktigt skäl är att öka förutsättningarna för att följa upp och utvärdera verksamheten, något som Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, IFAU, framfört i sitt remissyttrande. Ett krav på samtycke leder generellt sett till en sämre datakvalitet. Även sett ur Arbetsförmedlingens perspektiv kan kravet på samtycke leda till ofullständig och mindre tillförlitlig avidentifierad statistik, vilket försvårar uppföljning och utvärdering av Arbetsförmedlingens insatser.

Detta handlar i grunden om att Arbetsförmedlingen på ett effektivt och rättssäkert sätt ska kunna erbjuda bra och fungerande insatser som är anpassade till den enskildes behov. Det gäller inte minst grupper som

ofta står långt från arbetsmarknaden, till exempel nyanlända flyktingar och långtidssjukskrivna.

Fru talman! Om lagförslaget inte genomförs kommer regeringens och riksdagens målsättning att informationsöverföringen mellan myndigheter ska effektiviseras inte att kunna uppnås i Arbetsförmedlingens verksamhet. Även Arbetsförmedlingens interna arbete för en effektivare handläggning genom så kallad e-förvaltning kan försvåras. Vi i Alliansen – Folkpartiet, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna – ansluter oss med detta till regeringens bedömning att ett slopat krav på samtycke för behandling av känsliga och ömtåliga personuppgifter kan motiveras av viktiga allmänna intressen.

Ett slopat krav på samtycke väcker dock frågan om hur den personliga integriteten kan skyddas. Som anges i propositionen kan förslaget antas medföra att en viss ökad mängd känsliga och ömtåliga personuppgifter kommer att hanteras i de arbetsmarknadspolitiska databaserna. Detta kan innebära en ökad risk för att otillbörliga intrång sker i den personliga integriteten. Utgångspunkten i propositionen har varit att förslaget ska utgöra en lämplig avvägning mellan intresset av skydd för den enskildes personliga integritet och kravet på effektiva och ändamålsenliga rutiner för Arbetsförmedlingens verksamhet.

Frågan är om lagstiftningen kan erbjuda ett sådant skydd för den enskildes integritet att det kan anses att tillräckliga skyddsåtgärder har vidtagits. I propositionen görs en genomgång av regleringen för Arbetsförmedlingen jämfört med den för Migrationsverket och Försäkringskassan. Det är en analys som Datainspektionen har efterlyst. Det gäller de ändamål för vilka behandling av personuppgifter är tillåten, vilka personuppgifter som får behandlas för ett visst ändamål och vilka känsliga personuppgifter som över huvud taget får behandlas och kriterier för detta, begränsningar av tillåtna sökbegrepp, regler om så kallad direktåtkomst och intern behörighetstilldelning och gallringsregler.

Jämförelsen utmynnar i att regleringen för Arbetsförmedlingens del, även när det nu framlagda förslaget har genomförts, ger ett skydd som får anses vara likvärdigt med det som gäller för de två andra myndigheterna. Regeringen drar slutsatsen att de begränsningar som ligger i ändamålsregleringen och den detaljerade regleringen av de uppgifter som får behandlas tillsammans med det skydd för uppgifterna som ges genom bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen får anses utgöra ett tillräckligt skydd för den personliga integriteten. Vi i Alliansen delar regeringens bedömning angående detta.

Anf. 100 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Dagens debatt handlar om förslaget till ändring av behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. I huvudsak är det en följd av sjukförsäkringsreformen och etableringsreformen. Förslaget innebär att kravet på samtycke för behandling av vissa känsliga uppgifter tas bort. Det sker för att säkerställa att viktiga och relevanta uppgifter finns med i beslutsunderlaget och för att öka möjligheten till en korrekt behandling av ärendet hos Arbetsförmedlingen. För att uppgifter ska lämnas i ett ärende krävs det självklart att de är nödvändiga för handläggningen.

Arbetsförmedlingens utökade ansvar för långtidssjukskrivningar av nyanlända invandrare har ökat behovet av att kunna behandla känsliga och ömtåliga personuppgifter i myndigheten. Den föreslagna förändringen frigör personella resurser, och Arbetsförmedlingen kommer att kunna arbeta på ett mer likvärdigt sätt när det gäller tillgång på känslig information, vilket Försäkringskassan och Migrationsverket redan gör. Med ett bredare underlag ges förutsättningar för en mer effektiv och rättssäker hantering. Förändringen ökar också förutsättningarna för att följa upp och utvärdera verksamheten med bättre statistik som dessutom är mer tillförlitligt avidentifierad.

Med denna förändring kommer också ett större ansvar och krav på ett förändrat arbetssätt hos Arbetsförmedlingen. Det blir än viktigare än tidigare att endast de handläggare hos Arbetsförmedlingen som verkligen har behov av personuppgifterna har tillgång till dem och att dessa handläggare inte har tillgång till fler uppgifter än som krävs för handläggningen. Målet är att Arbetsförmedlingens tekniska system, arbetsrutiner och rutiner för behörighetstilldelning uppfyller Datainspektionens krav på fullgott behörighetssystem. Att dessa rutiner är på plats är en förutsättning för att Arbetsförmedlingen ska övergå till ett digitalt ärendehanteringssystem.

Fru talman! Mot förslaget finns kritik när det gäller integritetsskyddet för de personer som det berör. Det är en viktig fråga som också regeringen och utskottet har beaktat vid hanteringen av frågan. Denna aspekt måste vägas mot möjligheten att handlägga komplicerade frågor med ett bra beslutsunderlag.

Arbetsförmedlingen har genom två stora reformer – sjukförsäkrings- och etableringsreformen – fått nya uppgifter som kräver beslutsunderlag från andra berörda myndigheter. Den förändring som vi föreslår krävs, anser vi, för att dessa nya uppdrag ska kunna genomföras på ett effektivt men framför allt på ett mer rättssäkert sätt.

Ytterligare farhågor har framförts om att Arbetsförmedlingen inte har system på plats som möter kraven på hur känsliga uppgifter ska hanteras. I Regeringskansliet pågår ett arbete för att förordningsföreskrifter där krav ställs på ökad datasäkerhet och på ett förbättrat system för behörighetskontroll hos Arbetsförmedlingen ska vara på plats när lagen träder i kraft.

Det finns också krav på att Datainspektionens synpunkter ska inhämtas och beaktas i arbetet. Det säger även de rapporter vi fick när Arbetsförmedlingen och Datainspektionen var hos oss på utskottsmötet. Arbetsförmedlingen kommer att få regler om behörighetstilldelning och åtkomstkontroll och utbildning i behandling av personuppgifter.

Avslutningsvis vill jag poängtera att de nya rättsliga möjligheterna att behandla känsliga personuppgifter inte ska kunna användas förrän det finns rutiner och tekniska lösningar som garanterar ett fullgott integritetsskydd.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 4.

Anf. 101 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar Annika Carlsson för en bra redogörelse för läget.

Jag har en fråga som gäller något jag också funderade på när tidigare företrädare för Alliansen pratade. Jag tycker inte att man riktigt har berört det. Varför beaktar man inte det som kom fram under utskottsmötet, nämligen Datainspektionens ingång till detta?

Ingen av oss är expert; det tror jag att vi är överens om. Det är Datainspektionen som är expert, och det är den som ska försöka tillgodose de krav på integritetsskydd som finns och som vi alla ställer. Det gäller i synnerhet en person som Annika Qarlsson, som representerar ett parti som verkligen vill lyfta upp integritetsskydd och rättssäkerhet.

Datainspektionen säger att om systemet var på plats skulle den inte ha någonting att invända mot förslaget. Då är allting grönt, kan man tycka. Problemet är att systemet inte är på plats. Precis som Josefin Brink tog upp här tidigare kommer det att dröja ett antal år. Jag menar att det är oerhört viktigt att ta detta i beaktande.

Min fråga till Annika Qarlsson är: Varför väntar man inte till dess att systemet är på plats? Jag har inte riktigt fått något svar på det.

Anf. 102 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Fru talman! Då hoppas jag att jag kan ge ett bra svar till Mehmet Kaplan nu. Det är helt rätt att Datainspektionen var kritisk till det första förslag som regeringen lade fram. Regeringen jobbade därför också om den med utgångspunkt från de synpunkter som kom in från Datainspektionen. Som lagförslaget ligger nu, när allt är på plats, säger Datainspektionen att de krav den har ställt är uppfyllda.

Varför gör vi då detta nu och väntar inte tills allt är på plats? Det är den fråga som Mehmet ställer till mig. Det förslag vi lägger fram har två olika delar. Det ena handlar om samtycket och det andra om tekniken – att använda sig av digital överföring av dokument. Det som gäller samtyckeskrevet är klart att sätta i gång genast.

I den andra delen handlar det om att Arbetsförmedlingen får sitt system på plats. För hela myndigheten ska det vara på plats 2013, men jag utgår från att det kommer att arbetas fram delvis och mycket väl kan finnas på plats tidigare i delar som tillmötesgår kraven. Men i den del som handlar om samtycke är det redan från den 1 april som gäller.

Anf. 103 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar Annika Qarlsson för klargörandet. En fråga som jag också vill ställa handlar om situationen när det gäller systemet som det har funkade fram till i dag.

På en direkt fråga till Arbetsförmedlingens representanter svarar de att de inte riktigt vet hur många som inte gav samtycke. Det handlar om det enormt stora problem som vi nu ska lagstifta om och som Datainspektionen i vissa delar fortfarande har varit kritisk mot. Annika Qarlsson berättade nu om hur det har varit i de andra delarna. Vi rullar ut ett system som är känsligt. Det kan finnas vissa integritetskränkande faktorer här som vi inte riktigt har räknat med.

Vad är det då som vi ska åtgärda? Vi ska inte ha en lag eller en förordning som inte syftar till att åtgärda något. Det vi ska åtgärda gäller bland annat detta att det finns de som inte ger sitt samtycke. På frågan om ifall detta är ett stort problem och hur många det gäller hade man inget svar.

Har Annika Carlsson eller någon från Alliansen en aning om ifall detta är ett stort problem? Är det ett stort antal personer som inte ger sitt samtycke? Ska vi därför behandla uppgifterna med automatisk databehandling?

Anf. 104 ANNIKA CARLSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tror inte att det stora problemet handlar om ifall man inte har gett samtycke. Däremot har processen för att komma fram till ett samtycke tagit tid. Det blir betydligt effektivare nu. Det är den ena biten.

Den andra biten är att skydda integriteten. Det kan man fundera på, om det ifrågasätts här. Om man går in i denna typ av åtgärder och i det arbete som en arbetsförmedlare har att hantera finns det självfallet en mängd känsliga uppgifter. Men de är också viktiga för att personen i fråga ska få rätt insats och rätt åtgärd.

Jag tror inte att det är detta att man inte har gett samtycke som är det stora problemet. Det handlar om hela arbetet med att ta fram samtycket. Det har i olika fall handlat om en process som har tagit lång tid.

Anf. 105 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Propositionen innehåller ett förslag till ändringar i lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Det låter krångligt. Men vad innebär det i praktiken?

Det innebär i praktiken en förändring från hur det är nu, när man fysiskt ska gå till Arbetsförmedlingen och skriva på ett papper om samtycke. Den tidigare ordningen kunde innebära att man inte skrev på samtycket eftersom konsekvenserna kunde bli försämringar enligt egen utgångspunkt, som enskild individ. Men det kunde också vara så att man i och med att man inte skrev på papperet gick miste om stöd och åtgärder som man kanske behövde för att komma in i arbete.

Förändringen är bra, för den innebär en förstärkning av både den enskildes rättigheter och myndighetens rättigheter. Det finns även andra förändringar i lagförslaget. Det gäller förändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring och mindre förändringar i semesterlagen.

Vi sverigedemokrater ställer oss bakom utskottets betänkande. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har motionerat om avslag på förslaget, och Socialdemokraterna har motionerat om till exempel konsekvensanalys, säkerställande av arbetsrutiner, behörighetsavdelningar och en fullgod datasekretess på Arbetsförmedlingen. Det tycker jag är relevanta krav; dessa krav kan man ställa.

Nu har vi haft en dragnig där Arbetsförmedlingen och Datainspektionen var med. Jag tyckte att man då kunde dra slutsatserna att Arbetsförmedlingen går med på de krav som Datainspektionen ställer. Man skulle införa dessa åtgärder, och Datainspektionen hade då inga invändningar. Man var alltså överens.

När det gäller Vänsterpartiet och Miljöpartiets motioner är vi alltså positiva till propositionens intentioner, vilket innebär att vi kommer att avslå motionerna.

Lagändringen innebär inte bara en avsevärd effektivisering utan också en större säkerhet och en större rättvisa i behandlingen av ärendena hos Arbetsförmedlingen. Det är både till fördel för den enskilde och, som jag sade tidigare, till fördel för myndigheten.

*Borttagande av kravet
på samtycke för
behandling av vissa
personuppgifter i den
arbetsmarknads-
politiska verksamheten*

Borttagande av kravet på samtycke för behandling av vissa personuppgifter i den arbetsmarknads-politiska verksamheten

Av denna anledning, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag på samtliga punkter.

Anf. 106 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Fru talman! När sonen skulle börja i första klass delade skolan ut klasslistor till alla föräldrar med namn, adress och telefonnummer till samtliga elever. Men inte nog med det – alla elevers personnummer inklusive de fyra sista siffrorna var också med. Det var helt onödigt.

Jag reagerade på detta och tyckte att det var fel; det var fel av integritetsskäl. Personnummer ska användas när det finns tydliga motiv och fördelar. Bland annat kan det finnas starka skäl till att inte blanda ihop patienter inom sjukvården. Då är det helt nödvändigt att använda personnummer. Det tror jag inte att någon ifrågasätter. Skolan använde förmodligen detta av slentrian och obetänksamhet, vilket är allvarligt eftersom det här är frågor som är viktiga.

Från den 1 december i fjol har Arbetsförmedlingen huvudansvaret för nyanlända enligt den så kallade etableringsreformen. I stället för att gå till kommunens socialförvaltning ska den nyanlända gå till Arbetsförmedlingen. Det är det nya.

De förändringar i personuppgiftslagen som riksdagen i dag tar ställning till är motiverade av just sjukförsäkringsreformen och den här etableringsreformen. De gäller för långtidssjukskrivna och för nyanlända.

När jag i början av 80-talet jobbade inom frivården fanns egentligen ingen fungerande sekretess mellan olika myndigheter. Då strömmade informationen ganska fritt mellan myndigheterna utan några större restriktioner. Det var definitivt inte bra.

Fru talman! Jag har en praktikant hos mig den här veckan. Han heter Anton och kommer från Umeå. Han tyckte absolut att jag skulle nämna en metafor i det här sammanhanget, och jag tar mig friheten att göra det.

Det var en man som satt med häst och vagn på en grusväg i Norrland. Han upptäckte att det framför honom fanns en bil som hade kört i diket. Vid bilen stod föraren och tyckte att det var väldigt pinsamt att han hade råkat köra i diket. Bonden stannade till, och föraren sade: Det är förfärligt vad smala vägar ni har här uppe i Norrland. Då konstaterade bonden: Jo, visst är de smala, men de är i alla fall bredare än diket.

Med detta menar jag att det finns en väg som vi kan hålla oss till, men det finns risker att vi åker i det ena diket eller i det andra diket. Man skulle kunna säga att vi i det här sammanhanget, med tanke på hur det har varit från början av 80-talet och fram till i dag, har gått från det ena diket till det andra när människor i dag inte får den service och hjälp de behöver för att till exempel få ett arbete.

Kravet på samtycke försvårar och försenar handläggningen hos Arbetsförmedlingen, vilket framför allt drabbar den enskilda arbetssökande. Att nu avskaffa kravet på samtycke för behandling av vissa känsliga och ömtåliga personuppgifter innebär inte att det är fritt fram att ta del av uppgifterna, utan det ska alltså krävas att uppgifterna har lämnats i ett ärende eller är nödvändiga för handläggningen av detsamma.

Vi kristdemokrater vill se en större samverkan mellan systemen och mellan myndigheterna. Det har påbörjats ett bra samarbete, men vi efterlyser ett sammanhållet socialförsäkringssystem som blir mer ändamålsenligt och som är till fördel för den enskilda. Exempel finns att hämta i

vårt västra grannland Norge som har ett sammanhållet socialförsäkrings-system. Förutom att vi harmoniserar regler och riktlinjer, och därefter skapar ett mer sammanhållet system, krävs också regelförenklingar, en bättre förutsägbarhet och en översyn av det snåriga lapptäcke som präglar dagens arbetsmarknadspolitiska åtgärder och program.

Som ett exempel kan nämnas att just Arbetslöshetskassornas samorganisation, SO, fick 250 miljoner extra för att klara den ökade administrationen till följd av nya lagändringar så sent som 2007. Det är få regelförändringar som har gjort det enklare för den arbetssökande eller för myndigheterna. Därför behövs det en översyn av de här sakerna. Vi kanske skulle behöva ett regelförenklingsråd liknande det som finns för företagen i dag.

Fru talman! Med dessa ord yrkar jag bifall till förslaget i arbetsmarknadsutskottets betänkande.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

9 § På väg mot en inre marknadsakt

Föredrogs

näringsutskottets utlåtande 2010/11:NU10

På väg mot en inre marknadsakt (KOM(2010)608).

Anf. 107 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Dagens debatt handlar om fyra friheter till nytta för alla. Det är en viktig fråga. Därför är det särskilt glädjande att vi nu i detta relativt tidiga skede i processen angående Europeiska kommissionens meddelande *På väg mot en inre marknadsakt* får möjlighet att påverka och tala om hur vi här i riksdagen ser på de 50 förslagen för att arbeta, driva företag och handel bättre tillsammans.

Framtidens inre marknadsakt är också ute på en remissrunda så att arbetsmarknadens parter och civilsamhället får möjlighet att tycka till. Det är en demokratisk process som bör uppmuntras. Just därför är det så bra att vi här i riksdagen debatterar den här viktiga frågan och får framföra vår syn på saken.

Fru talman! Det är just därför som det är lite förvånande att majoriteten inleder sitt ställningstagande med att skriva: Syftet med utskottets granskning av det aktuella meddelandet är således inte att avge ett formellt yttrande till kommissionen vad gäller det här meddelandet. Utskottet vill härvid påminna om att det i detta avseende är regeringen som har huvudansvaret för uppgiften att företräda riket.

Så är det förvisso. Det handlar inte om ett formellt ställningstagande, men det handlar ändå om en remissrunda. Då måste det vara viktigt vad riksdagen tycker i frågan.

På EU:s inre marknad kan människor, varor, tjänster och kapital röra sig lika fritt som inom ett land. Vi reser fritt över EU:s inre gränser och har tillgång till ett brett utbud av produkter från hela Europa. Även om vi i dag tar den inre marknaden för given är den en av EU:s största fram-

Prot. 2010/11:60
16 februari

*Borttagande av kravet
på samtycke för
behandling av vissa
personuppgifter i den
arbetsmarknads-
politiska verksamheten*

*På väg mot en inre
marknadsakt*

gångar. Den inre marknaden är kärnan i dagens EU. Det tog sju år att få den att fungera. År 1993 godkändes den sista av de hundratals lagar som behövdes för att ta bort de tekniska, rättsliga och byråkratiska hinder som hämmade den fria handeln och den fria rörligheten.

Enligt EU-kommissionens uppgifter har den inre marknaden skapat flera miljoner nya jobb och ökat välståndet i EU. Ett telefonsamtal inom EU kostar nu exempelvis bara en bråkdel av vad det gjorde för cirka tio år sedan. Flygpriserna har sjunkit, och många nya linjer har tillkommit. Detta är bara några exempel på vad en inre marknad har för betydelse. När vi ska ta steget in i framtiden är det självklart att vi vill vara med och påverka. Det här visar också hur mycket det här berör oss varje dag i vår vardag.

Fru talman! Dagens utlåtande 2010/11:NU10 behandlar 50 förslag som kan delas upp i tre grupper. Den första är en dynamisk, hållbar och rättvis tillväxt med företagen. Här finns 24 förslag. Det andra området handlar om att återställa förtroendet genom att sätta människor i centrum på den inre marknaden. Det är 19 förslag. På det tredje området finns det 7 förslag som handlar om dialog, partnerskap, utvärdering och vilka verktyg man kan använda.

Utifrån detta har regeringen utformat en ståndpunkt som är ganska allmänt hållen och inte så svår att ställa sig bakom. Jag citerar:

”Regeringen fäster stor vikt vid en väl fungerande inre marknad, baserad på fri rörlighet och öppenhet. Den inre marknaden har spelat en betydande roll för att främja tillväxt och sysselsättning, men den behöver anpassas i takt med att omvärlden förändras.” Och sedan fortsätter det.

Det är inga problem att ställa sig bakom den svenska ståndpunkten. Trots det har vi socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister en annan uppfattning i frågan, och det bygger helt enkelt på idépolitik.

Fru talman! Vi bejakar en väl fungerande inre marknad till nytta för företag, arbetstagare och konsumenter. Den inre marknaden har spelat en viktig roll för att främja tillväxt och sysselsättning, men den behöver anpassas i takt såväl med förutsättningarna inom EU som med förändringar som sker i omvärlden.

Som vi i tidigare sammanhang har påtalat står EU inför tre stora, långsiktiga utmaningar – den snabba globaliseringen av ekonomin, hotet mot klimatet och en allt skevare demokratisk dominans inom EU. En strategi för att effektivisera och modernisera EU:s inre marknad måste, som vi ser det, utgå från just dessa tre utmaningar.

Enligt vår uppfattning är det viktigt att vidareutvecklingen av EU:s inre marknad inte leder till ökade protektionistiska tendenser gentemot omvärlden. Den globala frihandeln måste försvaras, och det är viktigt att handeln med länder utanför EU kan ske öppet och på likvärdiga villkor. Olika åtgärder för att främja konkurrensen bör därför inte endast sträva efter att underlätta gränsöverskridande handel mellan EU:s medlemsstater utan även mellan EU och tredjeland.

Vi anser att den externa dimensionen kunde ha varit mer närvarande i meddelandet exempelvis när det gäller att utveckla exportsubventioner, reformera jordbrukspolitiken och upphöra med kontraproduktiva tullar och tariffer. I linje med detta ställer vi oss avvisande till ansatsen att begränsa marknadstillträde för leverantörer från tredjeland vid offentlig upphandling.

Vi vill lyfta fram behovet av en hållbar tillväxt. Den inre marknads funktioner och utveckling störs i dag av olika miljöskadliga subventioner, till exempel till kolindustrin. Vi hade önskat ett tydligare klimatperspektiv i de förslag till marknadsakt som kommissionen har presenterat. Enligt vår uppfattning saknas det tydlig insikt om effekterna av klimatförändringarna och hur man tär på jordens resurser. Omställningen till ett grönt Europa, oberoende av fossil energi, kommer att bli omvälvande i framtiden. Här måste EU ligga i framkant. Detta saknar vi bland de 50 förslag som finns.

En annan oerhört viktig sak gäller rörligheten och integreringen kopplad till tjänstesektorn. Det har stor betydelse för den ökade konkurrenskraften, tillväxten och de nya jobben inom EU. För att handeln med tjänster ska fungera är det fundamentalt att olika länders modeller på arbetsmarknaden fungerar. Enligt vår uppfattning är det viktigt att den inre marknads friheter inte undergräver fackliga rättigheter. Bestämmelser för den inre marknaden måste genomföras med respekt för de grundläggande rättigheterna i den svenska kollektivavtalsmodellen utan att begränsa rätten till facklig organisering eller rätten att vidta stridsåtgärder.

Att förenkla och modernisera EU:s upphandlingslagstiftning är oerhört betydelsefullt och en viktig del av samhällsekonomin.

Vi kan också konstatera att det helt saknas ett jämställdhetsperspektiv i de förslag som nu finns. Att kvinnor och män ska få lika villkor i EU och att det leder till ökad tillväxt borde vara en självklarhet.

Naturligtvis pekar vi tydligt även på det som rör skatteområdet och framhåller att skattepolitiken är en nationell angelägenhet.

Fru talman! Vi kan med detta konstatera att majoriteten, det vill säga Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna, i sitt ställningstagande inte med ett enda ord har omnämnt fackliga rättigheter, grön omställning eller jämställdhet. Det känns mycket märkligt när vi ska ta steget in i framtiden och utveckla den inre marknaden.

Mot bakgrund av detta, fru talman, yrkar jag bifall till vår reservation.

Anf. 108 MARIA WETTERSTRAND (MP):

Fru talman! Under arbetet med inre marknadsakten har det framkommit att flera medlemsstater i EU tycker att förslaget till inre marknadsakt är alldeles för omfattande, innehåller alldeles för många förslag. Jag är benägen att hålla med om det och skulle gärna se att regeringen försökte begränsa den mängd förslag som inre marknadsakten berör. Regeringens ståndpunkt verkar dock snarare vara den motsatta, att man skulle vilja vidga den till att handla om ännu mer.

På det stora hela finns det mycket bra som hanteras där, och även regeringens ståndpunkter är till stora delar sådana som jag kan ställa mig bakom. Men jag saknar några saker, såsom att en långsiktig politik för utveckling måste grunda sig i insikten om att naturens resurser är begränsade och att världen står inför stora utmaningar på miljöområdet.

Sinande oljeresurser, klimatförändringar och förlorade ekonomiska värden i ekosystemtjänster riskerar att kraftigt påverka ekonomin och utvecklingen de närmaste decennierna. Den insikten saknas nästan helt i kommissionens meddelande om en inre marknadsakt. Det finns en risk att

ett alltför ensidigt fokus på kortsiktig ekonomisk tillväxt, här och nu, hotar ekonomin och välfärden på längre sikt.

En slutsats som jag hade önskat är att framtida satsningar på infrastruktur bör handla om att få ett fungerande järnvägsnät i hela EU i stället för att fortsätta att satsa på stora motorvägsprojekt. Jag skulle också önska att man satsade på kommunikation utan resande, såsom videokonferenser och övrig IT-infrastruktur.

En annan viktig fråga som vi tar upp i vår reservation handlar om att det inom EU i dag förekommer stora subventioner av miljöskadlig verksamhet. Det gäller allt från bidrag inom fiskepolitiken till enskilda länders stöd till kolgruvor. Kunskapen om hur dessa stöd ser ut och vilka konsekvenser de får för den inre marknads funktion är ganska begränsad, men vi vet att de har en kraftig påverkan. Inte minst gäller det fiske-subventionerna som gör att man får en kraftig utfiskning av haven, och när fisken tar slut i haven runt våra länder köper man upp nya fiskeområden utanför Afrika och fortsätter på samma sätt där. Man får alltså ett överfiske och en miljöskada som en konsekvens av att verksamheten kraftigt subventioneras.

Detta är en viktig strategisk fråga. EU borde å det snaraste sätta i gång ett kraftfullt arbete för att kartlägga, analysera och fasa ut miljöskadliga subventioner. Det är viktigt inte minst för att den inre marknaden ska fungera tillfredsställande.

Meddelandet om en inremarknadsakt tar upp sådana frågor som att man ska ha en Internetsajt där konsumenter kan gå in och klaga på företag som de inte anser riktigt uppfyller allt de önskar på den inre marknaden. Däremot tar det inte upp en sådan fråga som att EU har stora subventioner för miljöskadlig verksamhet, något som helt uppenbart både snedvrider konkurrensen och stör förutsättningarna på den inre marknaden. Jag tycker alltså att det i akten finns en viss skevhet. Man har tagit upp somliga frågor och gjort dem stora och viktiga medan andra, som egentligen är mycket större, lämnas helt vid sidan av.

I övrigt stöder jag regeringens inriktning vad gäller öppna gränser, avståndstagandet från all form av protektionism inom EU mot länder utanför samt den fria rörligheten för människor.

Med detta vill jag yrka bifall till vår reservation.

Anf. 109 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Dagens debatt handlar om EU-kommissionens meddelande och den svenska ståndpunkten under rubriken *På väg mot en inre marknadsakt*. Att skapa en verkligt konkurrenskraftig social marknadsekonomi låter spännande på många sätt.

Jag blev väldigt fundersam när jag började titta närmare på vad som egentligen menas med en social marknadsekonomi. Vad gömmer sig egentligen bakom EU:s nya riktlinjer som ska lösa de utmaningar som vi står inför? Jag tänker på klimatutmaningarna, globaliseringen, den demografiska utvecklingen och finanskrisen. Det är med stort intresse jag har granskat förslagen. De 50 förslag som finns i det här meddelandet är mer eller mindre tydliga. Alldeles som Maria Wetterstrand har jag svårt att begripa mig på en del av det här och hur det ska lösa den problematik som vi står inför.

EU:s hårda kärna består av fyra rättigheter. Det handlar om fri rörlighet för personer, varor, kapital och tjänster. Det är det som är grunden. EU-kommissionen skriver också i sitt utkast följande: ”Önskan att vara tillsammans underbyggs och befästs av ett mervärde av att vara tillsammans: Det var och förblir än i dag ambitionen med den stora gemensamma europeiska marknaden.” Det är en sammanfattning, med tanke på vad man har sagt.

Vad är då resultatet av de här åren från att Romfördraget undertecknades 1957? Var det räddaren i nöden när finanskrisen slog till? Hur ser det ut egentligen? Det är en berättigad fråga. Hur ska man annars tolka att Mario Monti fick i uppdrag från EU-kommissionen att ta fram en rapport om en nystart av den inre marknaden? I den här rapporten är det ganska intressant att läsa att den inre marknaden är mindre populär än någonsin hos befolkningen i EU. Det är väl ändå ett understatement om något. Det behövs en ny strategi som syftar till att skydda den inre marknaden från risken för ekonomisk nationalism.

Det är väsentliga frågor som tas upp här. Men i förslagen finns det ingenting som tyder på att man har åtgärder som ska motverka ekonomisk nationalism. Snarare är det tvärtom så att man fortfarande bejaktar jordbrukspolitikens utformning och fiskeripolitiken som Maria Wetterstrand var inne på, den som är så förödande för framför allt länderna i Afrika, där man fiskar ut och där det inte kommer befolkningen till godo. Det är en svaghet i den svenska politiken att inte aktivt driva på i den delen. Vad menas egentligen? Vad är grunden när vi pratar om frihandel? Det måste ändå vara på lika villkor. Det finns inte med här. Man pratar i allmänna ordalag, men konkreta åtgärder lyser med sin frånvaro.

Europaparlamentet skriver i sin rapport som kom 2010 att den inre marknadsintegrationen inte är en oåterkallelig process och att den inre marknads fortsatta existens inte ska tas för given. Det är egentligen ganska anmärkningsvärt att det kommer så pass klara och tydliga signaler på att det är någonting som är grundläggande fel inom EU. Det bottenar givetvis i att arbetslösheten och därmed utanförskapet har ökat genom EU med social oro som följd. Det kan vi se många och tydliga exempel på. De som är mest utsatta i dag är romerna i många av de europeiska länderna.

Fru talman! Social marknadsekonomi låter ju så vackert egentligen. Men vi ska komma ihåg en sak: Redan 1957 skrevs den sociala marknadsekonomi in i det dåvarande EG:s konstitutionella grund. Hela utvecklingen från EG till EU och euron bygger på den tanken. Men man har inte fullföljt tanken med den sociala marknadsekonomi. Den är egentligen utformad av Adam Smith. Där slår man fast arbetsmarknadens parter rättigheter på ett klart och tydligt sätt. Det finns inte med här över huvud taget. Det har blivit marknadsliberalism som har utformats. Detta har lett till den utvecklingen i stället.

För att få en verklig förändring måste det finnas en social agenda eller ett socialt protokoll för EU. Då krävs det åtminstone att man skriver in det. Man borde ha skrivit in det och tydligt pekat inte bara på individuella rättigheter utan också på vikten av kollektiva och sociala rättigheter.

Det är väldigt lätt att prata om de fackliga rättigheterna. Men de fyra arbetsrättsliga domar som har kommit från EG-domstolen har i samtliga fall gått emot arbetstagarna och i samtliga fall varit för företagen. Resul-

tatet innebär sammanfattningsvis när det gäller de arbetsdomar som har kommit att minimilöner är tillättna i annat land. Då får vi en situation där vi har olika villkor på arbetsmarknaden här i Sverige. Vi har de svenska fackliga rättigheterna som har förhandlats fram, och vi har utländska företag med sina anställda som har helt andra regler. Vi får alltså en utveckling som leder till social dumpning. Det är inte att undra på att det blir social oro.

Detta visar också på svårigheterna med hela EU-samarbetet och den hårda kärnan. Man hänvisar hela tiden i EG-domstolen till de fyra rättigheterna när man dömer i arbetsmarknadstvister.

Regeringens ord om att den svenska arbetsmarknadsmodellen ska bevaras och försvaras är tomma ord. De har ingenting i realiteten. Att EU säger att det är viktigt att förstärka arbetstagarnas rättigheter är också tomma ord och läpparnas bekännelse. I realiteten är det på det sättet att EG-domstolen dömer utifrån fyra rättigheter. Jag vill se en mycket tuffare hållning från den svenska regeringen när det gäller arbetsrätten och att försvara den modellen, så att vi inte får social dumpning och förstärker den sociala oron runt om i världen.

Man måste också se bristerna när det gäller klimatpolitiken. Regeringen och riksdagen har slagit fast 2020-principerna. Jag och Vänsterpartiet tycker att man borde ha varit lite tuffare. Det rimmar väldigt dåligt med subventionerna till kolgruvor ute i Europa, till forskning om risker med CCS-politiken och till satsningar på forskning och utveckling av ny kärnkraft i Europa. Vi vänder oss emot den typen av satsningar. När det gäller CCS-satsningar får faktiskt företagen stå för det. Det är inte rimligt att skattebetalarnas pengar ska gå till den typen av forskning, som dessutom också är oerhört riskfylld.

Fru talman! Jag yrkar bifall till den gemensamma reservationen som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har.

Anf. 110 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! *På väg mot en inre marknadsakt* handlar om att skapa en verkligt konkurrenskraftig social marknadsekonomi. Här finns 50 förslag för att arbeta och driva företagsverksamhet bättre tillsammans, vilket syftar till att modernisera och effektivisera den inre marknaden. Betydelsen av att åtgärder genomförs med fortsatt öppenhet mot tredjeland och att olika protektionistiska tendenser motverkas kan aldrig överskattas.

Här framhålls bland annat tjänstesektorns betydelse, vikten av ett EU-patent och värdet av förenklade regler för företag men även behovet av regelförenklingar avseende offentlig upphandling.

Kommissionens förslag till en inre marknadsakt omfattar tre huvudsakliga områden. Det första området, en dynamisk, hållbar och rättvis tillväxt med företagen, ska uppnås bland annat med åtgärder som syftar till att främja och skydda innovation och nyskapande, att förbättra affärsmöjligheterna för små och medelstora företag, att öka det rättsliga och skattemässiga samarbetet och att värna om Europas globala konkurrenskraft.

Det andra området handlar om att återställa förtroendet genom att sätta människor i centrum för den inre marknaden. Förslagen här handlar om att säkra kvaliteten för allmännyttiga tjänster, öka satsningarna på central infrastruktur, garantera rätten för arbetstagare att vidta kollektiva

åtgärder, underlätta den fria rörligheten för personer och förstärka skyddet och förenkla för konsumenten vid gränsöverskridande handel.

Det tredje området berör dialog om partnerskap med verktyg för en god inre marknadsstyrning. Bland åtgärderna finns förslag om att intensifiera utvärderingen av regelverk, om alternativa tvistlösningsystem och om krav på snabbare genomförande av EU-lagstiftning i medlemsländerna.

Det finns all anledning att välkomna förslaget till en inre marknadsakt för att effektivisera och modernisera EU:s inre marknad.

Fru talman! Det är viktigt att de åtgärder som vidtas går hand i hand med en fortsatt öppenhet gentemot tredjeland och att protektionistiska tendenser i alla sammanhang där det är möjligt kan motarbetas. Till de prioriteringar som drivits från svensk sida hör bland annat en hållbar tillväxt, utvecklingen av en digital inre marknad och ett gemensamt europeiskt patentsystem.

En av avsikterna med utskottens och riksdagens utlåtanden är att skapa debatt och öka offentligheten kring EU-arbetet. Betydelsen av en väl fungerande inre marknad är grundstenen i EU:s arbete med att stärka konkurrenskraften och således av avgörande betydelse för att främja arbetstillfällena och tillväxt. Merparten av de åtgärder som presenteras i kommissionens meddelande är angelägna insatser för att få till stånd en harmoniserad och bättre fungerande inre marknad.

För att åstadkomma en effektiv inre marknad krävs bland annat olika åtgärder på konkurrensområdet och en statsstödspolitik som noga följer EU:s regelverk. De olika konkurrenskraftsfrämjande åtgärder som vidtas ska inte endast sträva efter att underlätta gränsöverskridande handel mellan EU:s medlemsstater utan även mellan EU och tredjeland. Tydliga icke-diskriminerande globala regler för internationell handel är avgörande för hållbar tillväxt och utveckling.

Fru talman! Frågan om EU-patent är ytterst betydelsefull för att öka konkurrenskraften för företag i EU, i förhållande till andra stora ekonomier och för att främja innovation på den inre marknaden.

Sverige har varit och är fortfarande ett stort uppfinnarland. Därför har vi också varit mycket sårbara för de problem som beror på avsaknaden av en gemensam patentlagstiftning i Europa.

Handelsminister Ewa Björling har varit pådrivande om ett gemensamt EU-patent eftersom vårt land är ett av de mest innovativa länderna i Europa. Det är mycket glädjande att EU nu har enats om ett fördjupat samarbete om detta EU-patent. Det är ett samarbete som har nått fler länder än vi kunde tro för bara några månader sedan. Ett slutet patentsystem vore också slutet för uppfinningsrikedomen.

Förenklade regler för företag är också en tillväxtfaktor. Arbetet med att förenkla de nuvarande reglerna för inte minst små och medelstora företag måste därför ha högsta prioritet även fortsättningsvis, så att de administrativa bördorna och kostnaderna för företagen ska minska. Därtill behövs också regelförenklingar när det gäller offentlig upphandling, inte minst åtgärder som leder till att företag i större utsträckning än i dag lämnar anbud utanför den egna medlemsstaten och därigenom medverkar till en förbättrad konkurrenssituation.

Ökad konkurrens leder till att priser kan pressas och till att kostnaderna för skattebetalarna därigenom reduceras. En förenkling och mo-

dernisering av EU:s upphandlingsregler är därför ett väldigt viktigt område. Ökad internationell harmonisering av regler och standarder betyder mycket för att underlätta europeiska företags deltagande i internationell handel.

Fru talman! För att skapa en väl fungerande europeisk energimarknad är en modern infrastruktur som möjliggör energihandel över nationsgränserna en viktig förutsättning. Här är det på sin plats att betona att investeringar i infrastruktur även framgent i första hand bör vara en fråga för aktörerna på marknaden. EU-medel bör snarare styras mot insatser som stöder EU:s energi- och klimatpolitiska mål för 2020 och 2050 än mot kommersiella och avgiftsfinansierade infrastrukturprojekt. Det är vidare positivt att kommissionen har höga ambitioner om förbättrad utvärdering och uppföljning av genomförandet av EU-lagstiftningen i medlemsländerna.

Fru talman! Jag yrkar härmed på att riksdagen lägger utlåtandet *På väg mot en inre marknadsakt* till handlingarna.

Anf. 111 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Fru talman! Jag har tre frågor till Hans Rothenberg. Vikten av ett gemensamt europeiskt patentsystem är vi i riksdagen rörande överens om. Mot bakgrund av det som Hans Rothenberg sade i sitt anförande vill jag bara ställa en kontrollfråga angående det fördjupade samarbetet. Uppfattade jag rätt att det är klart att det blir så? I så fall har vi missat det, så det kunde vara bra att få det tydliggjort. Om det är klart att det blir så är det oerhört glädjande, för det är i så fall att ta ett steg framåt i den här frågan.

Hans Rothenberg talade vid flera tillfällen om öppenhet mot tredjeland. Det är en jätteviktig fråga. Där blir det också en kontrollfråga. Är vi då rörande överens om också från svensk sida att vi driver borttagandet av tullar och tariffer utifrån det som i dag är oerhört kontraproduktivt inom EU?

Min tredje och sista fråga berör det Hans Rothenberg sade i sitt anförande om att sätta människor i centrum. Det är oerhört viktigt utifrån människors vardag. Jag slås av avsaknaden av fackliga rättigheter och kollektivavtal i majoritetens utlåtande. Varför finns detta inte med?

Anf. 112 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Fru talman! Den senaste informationen, som är ganska färsk, har jag tolkat som att 25 av 27 länder nu står bakom det fördjupade samarbetet. Det måste man säga att vi alla kan klappa varandra på axeln för, inte minst de innovativa entreprenörer som kommer att dra nytta av det här. Det är Italien och Spanien som står utanför. Det är bara att glädjas över att det inte är i det italienska eller spanska parlamentet som vi debatterar det här, för där ser det säkert inte lika ljus ut att stå utanför en sådan fråga.

Öppenhet för borttagande av tullar och tariffer är ju en klassisk svensk ståndpunkt. När det gäller att utveckla den inre marknaden och öppenheten mot tredjeland kommer detta fortsatt att vara en drivfråga, inte minst för Sverige som är väldigt beroende av både import och export. Importen är väldigt viktig för att vi ska kunna klara av att ha en livfull export. Då är det viktigt att vi ser till att de protektionistiska inslagen i världshandeln minskar så mycket som möjligt.

Vi kan bland de 50 punkter som den inre marknadsakten handlar om fundera över: Är de för många? Det har tidigare talare tyckt. Är de för få? Det borde vara ytterligare några tillägg.

Vi kan konstatera att det som skiljer våra betänkanden åt handlar om jämställdheten, klimatet och arbetsrätten. Det finns många andra frågor som också skulle kunna beröras. Vi skulle kunna ta upp diskriminering på grund av kön, etnicitet och på många andra håll och kanter. Det kan handla om hur det är för rörelsehindrade och så vidare.

Det finns mycket man skulle kunna lägga till här. Men kärnan är en inre marknadsakt för att förbättra företagande och entreprenörskapet och skapa fler jobb i Europa.

Anf. 113 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Fru talman! Det känns ändå lite förvånande med tanke på det Hans Rothenberg säger här. Det sista som syftar på handeln med tredjeländ verkar vi vara överens om. Det är glädjande om det är så att vi har fått ett fördjupat samarbete eller om det är så att det krävs enighet om det.

Det är tre viktiga frågor som saknas i förslaget. Det handlar om jämställdhet, grön omställning och arbetsrätt. Det är tre saker som betyder oerhört mycket för varje enskild människa såväl i Sverige som i varje medlemsland.

På något sätt är det ändå lite märkligt att Hans Rothenberg inte här i kammaren kan erkänna: Vi tänkte inte på det, vi tar till oss vad ni säger från Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet och tar med oss det i det fortsatta arbetet. Jag saknar den kommentaren.

Anf. 114 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Fru talman! Jag tror att vi kommer att ha gott om tid under den här mandatperioden att ömsesidigt sakna uttalanden. Respekten kommer alltid att finnas. En kreativ opposition kommer att ge många goda inslag och inspel. Det är viktigt i arbetet med inre marknadsakten att det inte är en fast materia. Bara för att utlåtandet lämnar riksdagens bord i dag kommer inte arbetet med den att sluta.

Vi kan konstatera att strategin för jämställdhet 2010–2015 har debatterats och diskuterats i riksdagen. Jag ska göra en liten erinran om vad det handlade om. De fem prioriterade områdena är lika möjlighet till ekonomisk självständighet för kvinnor och män, lika lön för lika arbete och lika värde, jämställdhet i beslutsfattandet, värdighet, integritet och slut på könsbaserat våld och jämställdhet i EU:s yttre åtgärder. Det är frågor som går väl igen i inre marknadsaktsperspektivet.

Vi kan konstatera att det är två utlåtanden som är ganska så lika. Jag gläder mig åt att oppositionen i form av De rödgröna har anslutit sig till så pass mycket av majoritetens ståndpunkt. Däremot måste jag nog ändå notera att jag inte under de tre inledande anförandena har hört orden företagande, tillväxt och ökade möjligheter till arbete nämnas. Det är detta som är det viktiga och kärnan. Sedan kan man lägga till 50 punkter ytterligare. Då kommer arbetsrätten och rörelsehindrade säkert också med. Jag yrkar bifall till förslaget.

Anf. 115 EVA FLYBORG (FP):

Fru talman! Vi diskuterar i dag EU-kommissionens meddelande och ingenting annat. Vi har hört det någon gång förut, men jag måste nästan läsa upp det. Den heter: *På väg mot en inre marknadsakt: att skapa en verkligt konkurrenskraftig social marknadsekonomi – 50 förslag för att arbeta, driva företagsamhet och handel bättre tillsammans*. Det är en härlig rubrik och kanske för övrigt den längsta titeln för en kammardebatt som i varje fall jag har haft.

Fru talman! Den innehåller en katalog på åtgärder man vill se för ett starkare Europa, ett mindre krångligt Europa, ett mer modernt och kanske mer effektivt Europa. Åtgärderna fördelar sig på tre områden, som vi hört tidigare. Jag ska inte upprepa allt men vill nämna dem inledningsvis.

1. En dynamisk, hållbar och rättvis tillväxt med företagen, 24 punkter.
2. Människan i centrum för den inre marknaden, 19 punkter.
3. Dialog, partnerskap och utvärdering, 7 punkter.

Sammantaget ska de var för sig, men också i samverkan, se till att EU:s inre marknad blir lättare att hantera för människor och företag, att regelkrångel minskar och att vi till exempel genom ett EU-patent – som vi talade om innan – ökar konkurrenskraften för våra företag inom EU. Denna sista fråga har varit en otroligt seg historia, men får antas nå en lösning helt eller delvis inom en mycket snar framtid. Upphandlingsreglerna ska moderniseras och ökad vikt läggs vid den mycket viktiga standardiseringsfrågan.

Fru talman! Jag tänkte göra lite annorlunda när jag kommenterar meddelandet. Låt mig konkretisera bara ett av förslagen en smula så att eventuella läsare eller lyssnare bättre förstår varför vi lägger ned tid och energi på dessa frågor.

Standardisering kan tyckas vara en ganska torr, tråkig och oviktig fråga som Sverige inte skulle behöva bry sig om, men icke. Standardiseringsfrågorna gör att även vi, som en liten nation, kan tävla med de allra största, duktigaste och främsta. Är vi tidigt och klokt ute i standardiseringsavtal med mera kan det hjälpa våra företag att vara dem som andra i branschen och i världen får rätta sig efter.

När utvecklingen går snabbt framåt vinner de som ligger i rätt spår. De får i varje fall hjälp av strukturerna och inte tvärtom. Ingen minns väl kanske i dag slaget om vilket videoförformat vi skulle ha redan under 80-talet. Skulle vi ha VHS? Eller har du kanske Betamax, Video 2000 eller något annat system hemma? Ingen kommer kanske heller ihåg att det var JVC, ett enskilt företag, som introducerade VHS-standarden redan 1976 och, som vi senare kunde konstatera, avgick med en skrällseger. VHS-systemet utvecklades med Dolby, som följdes av Hifi och ännu senare av Nicam. Det blev Super VHS, W-VHS och senare Digital VHS. Nu är det i stället dvd som är kung i baren eller på marknaden.

Fru talman! Här förstår man att om man satsat på den standard som inte vann, Betamax eller Video 2000, hade man snart fått se sina surt förvärvade och investerade pengar försvinna och förmodligen jobben med dem, allt detta på grund av att någon annan satsat på rätt standard. Då förstår vi också hur viktigt det är att vara tidigt ute i denna stenhårda

och svåra konkurrenssituation, inte minst för Sverige som ett litet land och EU.

Om det viktigaste ordet för bostadsmarknaden, som alltid är så populärt att referera till är läge, läge, läge. Ja, då är motsvarande ord för standardiseringsarbetet tidigt, tidigt, tidigt. Det har vi insett i Sverige, och därför ligger vi väl framme i olika internationella arbeten. Bara för att nämna en sak så leder den svenska Riksrevisionen standardiseringsarbetet internationellt för alla världens riksrevisioner. Det är ett viktigt men väldigt okänt faktum.

Fru talman! Hade jag varit Gud och velat uppfinna en paradgren för oss svenskar så kanske det vore ”100 meter internationella standarder, inklusive myndighetskontakter, förberedande lagstiftning, nära samarbete med näringslivet, forskning och högskola samt arkivkorrelation”. Det låter tråkigt. Men bara för att något låter tråkigt behöver det inte vara det. Vi har alla verktyg på plats för att göra ett kanonjobb för svenska och europeiska företag, och den chansen ska vi ta.

För att återknyta till mitt lilla tidigare exempel har nu dvd alltmer tagit över marknaden som ny standard. Men fundera en stund på om ett svenskt eller europeiskt företag kommer på och lyckas introducera nästa standard inom detta område. Oanade möjligheten utvecklar sig framför oss.

Om du har dvd hemma, har du då dvd-r, dvd-rw med plus eller minus eller har du dvd-dl? Eller har du bestämt dig för Blue Ray? Eller kör du HD-tv? Som tur är, men det beror inte på tur utan förutseende, är vi mycket duktiga inom det internationella standardiseringsarbetet. Läs med förtjusning Globaliseringsrådets rapport om detta eller surfa in på SIS hemsida och se mer om detta viktiga men ack så bortglömda område. Det här området som jag har försökt att belysa är ett av de 50 goda förslag som EU-kommissionen vill att vi ger vårt samtycke till i dag. De övriga 49 är också bra. De mest kända standarder som vi har och som de flesta av oss känner till är väl ISO 9000 som rör kvalitet eller ISO 14000 som berör miljöledning.

Fru talman! Det råder stor enighet om detta utlåtande i Sveriges Riksdag. Det är 50 bra förslag som kommissionen lägger fram och där den svenska regeringen har intagit en klok position.

Den motivreservation som finns tar upp och bockar av det som nu står i majoritetens text, sånär som på att man saknar ett jämställdhetsperspektiv i förslaget till den inre marknadsakten. Jämställdheten är ett viktigt område men den behandlas i annat sammanhang.

Fru talman! Tack för debatten! Jag yrkar att vi lägger utlåtandet till handlingarna.

Anf. 116 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Fru talman! Det var intressant att lyssna på Eva Flyborg, inte minst det som handlade om standardisering.

Mot bakgrund av det har jag egentligen bara en enda fråga till Eva Flyborg. Borde det inte ur det här perspektivet också vara standardisering vad det gäller jämställdhet? Folkpartiet som är liberalt, som många gånger genom det senaste århundradet faktiskt har gått i bräschen för ökad jämställdhet, var finns den frågan? Är det en standardisering så att

Prot. 2010/11:60
16 februari

*På väg mot en inre
marknadsakt*

det finns med i varje sådant här meddelande och beslut som kommer från EU?

Anf. 117 EVA FLYBORG (FP) replik:

Fru talman! Jag trodde Carina Adolfsson Elgestam skulle fråga om de fackliga rättigheterna så jag har förberett en hel sida om det. Men det ville hon inte göra. Jag ska försöka besvara den andra frågan.

Det är klart att jämställdheten är viktig. Det vet naturligtvis Socialdemokraternas företrädare mycket väl. För att besvara frågan kort och inte upprepa det min allianskollega tidigare sade i samma fråga kan jag bara säga att alla förslag inte kan innehålla allting. Det går inte. Man måste prioritera någonstans.

Det här gäller just tillväxten på marknaden. Väldigt mycket har det att göra med just företagens rörlighet för varor, tjänster, människor och så vidare. Jag tycker att den behandling som vi gör och har gjort även tidigare i utskottet, i debatter för jämställdheten, är väldigt viktig. Den för-tjänar också att lyftas upp för sig. Jag känner inte att man måste knö in allting i alla betänkanden, meddelanden eller utlåtanden.

Anf. 118 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Fru talman! Det känns jättemärkligt att lyssna på det Eva Flyborg säger nu, just mot bakgrund av jämställdhetsperspektivet och att man från Folkpartiets sida har legat i framkant för att kämpa och jobba för att kvinnor och män ska ha samma rättigheter. Att då stå i kammaren och säga att jämställdheten inte kan finnas med i alla förslag är jätteförvånande. Det är just det som behövs, att vi i varje sak som vi arbetar med hela tiden, ända fram tills vi har uppnått det, kämpar och jobbar för och pekar på jämställdhetsperspektivet. Det känns att vi verkligen behöver ha det i ett europeiskt perspektiv.

Fru talman! Jag vill också passa på att, med anledning av att jag i det förra replikskiftet inte hade möjlighet till ytterligare replik, bara för Hans Rothenbergs skull, som förmodligen inte hade öronen öppna och lyssnade på mitt anförande, säga att vi bejakar en väl fungerande inre marknad till nytta för företagen, arbetstagarna och konsumenten. Den inre marknaden har spelat en viktig roll för att främja tillväxten. Jag nämnde både företagande och tillväxt.

I detta anförande instämde Hans Rothenberg (M).

Anf. 119 EVA FLYBORG (FP) replik:

Fru talman! Det var skönt med ett sådant klargörande. Nu kan hela Alliansen sova gott i natt. Dess värre kan kanske inte Sveriges företagare göra det och lita på samma sak, men vi får hoppas på det bästa.

I energifrågan till exempel, Carina Adolfsson Elgestam, finns det inget könsperspektiv. Att göra det lättare och få en bättre, mer väl fungerande energimarknad finns det faktiskt inget jämställdhetsperspektiv i. Nej, det gör det faktiskt inte.

Men, fru talman, jag är glad för det helhjärtade erkännande som Folkpartiet får för vår utmärkta jämställdhetspolitik och vår kamp för kvinnans rättigheter genom århundraden, för att inte säga årtusenden – om det hade gått hade vi gjort det.

Däremot kanske Carina Adolfsson Elgestam kan ta med sig det här till sin egen kriskommission och tipsa lite om hur vi i Folkpartiet har arbetat. Det kan vara en bra fråga inför nästa val.

Anf. 120 ERIK A ERIKSSON (C):

Fru talman! Jag vill ta till orda angående utskottets behandling av det här meddelandet från EU. Låt mig först säga till kammarens ledamöter och till övriga åhörare att jag tycker att det är bra att här finns någon slags självinsikt i att tingens ordning inte alltid är perfekt. Jag tycker att vi ska ta emot detta och se det som ett bra och nyttigt arbete för oss för att komma vidare.

Det är inte så att det är alldeles enkelt för företagare i dag att befinna sig på den inre marknaden eller på någon marknad alls. I Sverige har Centerpartiet och alliansregeringen jobbat intensivt för att förenkla för småföretagare och se till att det blir lättare att starta företag och lättare för kvinnor att starta och driva företag. Det ska bli lättare för människor att se en utveckling i att kanske gå från en anställning till att bli företagare. Jag kan rent generellt bara bejaka den ansats som finns i det här arbetet.

Sedan kan vi fundera över vad som ska finnas med och inte finnas med. Det har flera talare berört. Det finns många områden som vi skulle behöva reformera inom EU. Jordbruksområdet har nämnts. Fiskeriområdet har också nämnts. Men det är ju parallella arbeten som sker inom respektive delar i kommissionen. Det gäller ju, som tidigare talare har nämnt, att Sverige är aktivt. Just i det här arbetet ligger inte de delarna med. Det kanske man kan beklaga, men samtidigt tror jag att det är bra att vi inte bryter den tidsplan som finns för till exempel jordbrukspolitiken, CAP 2013, utan den får ha sin särskilda ordning.

Att vi arbetar för en hållbar tillväxt tycker jag är helt centralt. Då kan man säga att det är väldigt tydligt att klimatarbetet också finns på ett parallellt spår. Det är inte så att det har lagts ned därför att det inte omskrivs med varje bokstav eller återges totalt, utan det arbetet finns ändå parallellt. Där har Sverige tagit en tydlig tätposition och driver på förändringsarbetet.

När vi då ser att Sverige har en stor fördel, med bland annat en stor andel hållbar odling av biomassa som ger oss ett starkt försprång, ger inte det oss rätten att tala om för andra exakt hur det ska vara i andra länder. Men vi har alltså möjlighet att gå in i det arbetet med ett litet försprång.

Jag ska inte bli långrandig, fru talman, jag är inte särskilt lång totalt sett. Låt mig bara trycka på exportberoendet. Sverige är ett mycket exportberoende land. Vi skulle stå oss väldigt slätt om vi inte hade former för att kunna fortsätta exportera de varor och kommande tjänster som faktiskt ökar inom tjänstesektorn. Därför är det viktigt att vara rädd om de instrument som finns. Jag kommer själv från ett mycket exportberoende län. Vi har flera sådana i Sverige som skulle vara nästan ingenting utan exporten och handeln. Därför är det viktigt att det här arbetet fortsätter.

Jag tror inte att det arbete som vi har på vårt bord i dag avgör framtiden totalt sett. Det är ständiga förändringar, ständiga diskussioner som måste föras varje dag i samtliga EU-länders parlament men också tillsammans med näringar och andra aktörer. Därför vill jag bara nämna att

det har förekommit ett remissarbete som har varit viktigt. Det tycker jag är andan av ett öppet samhälle som Sverige har, där vi är vana vid öppenhet, och ett öppet arbete där vi har valt att ha en remissrunda. För oss är det helt naturligt. I andra länder kanske det är någonting alldeles nytt. Hållbar tillväxt är ju till för att vi ska kunna få arbetstillfällen även i framtiden och ha råd med ett välstånd som vi har vant oss vid. Det är här som arbetstillfällena kommer in.

De fyra friheterna måste försvaras. Protektionism skapar inte tillit. Ordet tillit finns med som ett värdeord. Protektionismen är ett allvarligt hot mot att få tillit för samarbete.

Låt mig ta ett exempel vad gäller pendling över landgränser. Vi har sett att ett grannland som inte är med i EU samarbetar med EU genom viktiga avtal. Där kan vi märka att det blir ett hinder mot en av de fyra friheterna.

Det är utomordentligt viktigt att vi slår fast att de fyra friheterna är grundläggande tillsammans med portalparagrafen om att motverka diskriminering. Det glöms lätt bort. Vi hade inte för så länge sedan uppe i riksdagens kammare, fru talman, ett annat betänkande som rörde ett diskrimineringsbrott. När vi kommer dithän ska vi veta att det är ett av de allvarligaste brotten vi kan begå gentemot gemenskapen i Europeiska unionen.

Vilka rättigheter finns? För den enskilde medborgaren finns ganska många rättigheter inom EU. Jag vill nämna proportionalitetsprincipen. Varje medborgare har rätt att få prövat om det han eller hon har blivit utsatt för står i proportion till vad som kan betraktas som rättvis behandling. Jag önskar att fler företagare kunde känna att möjligheten finns om de inte kan bedriva sin verksamhet.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i näringsutskottets utlåtande och lägga det till handlingarna.

Anf. 121 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Fru talman! Det är glädjande att Erik A Eriksson talar sig varm för de fyra friheterna, det vill säga att människor, varor, tjänster och kapital ska få röra sig fritt. Samtidigt säger Erik A Eriksson att förhandlingarna om jordbruks- och fiskepolitiken pågår parallellt. Det känns lite märkligt. Handlar det inte om varor? Handlar det inte om tjänster? Handlar det inte om kapital? Är det inte naturligt att det skulle vara en del av framtidens inre marknadsakt?

Det som är förvånande, särskilt vad gäller Centerpartiet, som de senaste 25–30 åren har velat ligga i bräschan vad gäller grön omställning och klimatpolitiken, är att partiet här har ställt upp på en majoritet där det råder fullkomlig avsaknad av grön omställning. Hur kan det komma sig, Erik A Eriksson?

Anf. 122 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan från Carina Adolfsson Elgestam.

Jag nämnde i mitt anförande att jordbrukspolitiken redan finns i ett särskilt arbete som förkortas CAP 2013. Jag tror att det är alldeles rimligt att kommissionen använder sig av den expertis och den sakkunskap som de har inom området, det vill säga GD Jordbruk. Jag finner inget annat svar. Det tror jag riskerar att skapa en annan politik än vad Sverige gene-

rellt historiskt, inklusive Socialdemokraterna, har åberopat under lång tid. Jag är rädd för att det blir en förändring till det negativa. Vi pratar om stopp för protektionism och vi pratar för öppenhet, att hjälpa de nya EU-länderna att nå upp till den nivå vi befinner oss på i dag.

Jag instämmer inte i den slutsatsen. Jag är inte säker på att det var en slutsats, men jag får skicka tillbaka frågan till Carina Adolfsson Elgestam. Anser du att man skulle ha fört in hela arbetet vad gäller fri konkurrens i rapporten? Det är inte fråga om fri konkurrens. Vi får gå tillbaka till historieböckerna. Arbetet med en reglerad jordbrukspolitik genomfördes för att mätta munnar efter andra världskriget. Det fanns ingenstans att bo och det fanns ingen mat för dagen. Detta är inget system som jag tror någon ledamot här i kammaren harangerar, eftersträvar eller ens vill ha. Det var i den tidens anda man såg till att reglera jordbruket.

Sverige gick in i samarbetet i och med EU-medlemskapet. Då hade vi avreglerat jordbruket. Jag minns det väl. 60 kronor per ko fanns i stöd från svenska staten. Inte en spänn mer! Vi gick in i ett samarbete som handlade om en helt annan historia än vi hade som inte var sönderbombade. Du får gärna svara på om du tycker att vi verkligen skulle ha varit med i det arbetet. Jag tror inte att Socialdemokraterna tycker så.

Anf. 123 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Fru talman! Jag tänker inte gå in på några detaljer vad gäller jordbrukspolitiken. Det är inte detaljerna det handlar om i det här perspektivet. För övrigt är vi eniga i riksdagen om att få bort subventionerna i jordbrukspolitiken. Det är en process.

Jag saknar i svaren på mina frågor till Erik A Eriksson kopplingen till klimatarbetet och omställningen till ett grönare Europa. Om vi ska bli fossilfria på sikt, hur kan det komma sig, kopplat till varor, tjänster och kapital, att det inte finns med någonting om det i majoritetstexten som vi om en liten stund ska rösta om?

Ytterligare en fråga av intresse för riksdagen kan vara hur det kan komma sig att det helt saknas texter i majoritetens förslag om fackliga rättigheter.

Anf. 124 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! I regeringens faktapromemoria framgår följande: Till dessa hör bland annat hållbar tillväxt, utvecklingen av en digital inre marknad, ett gemensamt europeiskt patentsystem, ett sammanhängande och effektivt transportsystem, regelförenkling bland annat när det gäller offentlig upphandling, tjänstesektorns viktiga roll, ett starkt konsumentfokus samt standardisering.

Varje punkt jag läste upp har bäring på klimatarbetet och en grön utveckling. Den svenska hållningen är att bidra till och med 2020. Det finns alldeles utomordentligt väl uttalat i klimatarbetet. Jag känner inte någon misstro alls. Jag tycker inte heller att Socialdemokraterna ska känna så. Det här är fundamenta i arbetet.

Det är mycket som kan föras in. Kent Persson åberopade ett antal punkter som jag rent spontant kan känna borde ha förts in. Jag tror att var och en av punkterna är avvägda utifrån de tre punkter som arbetet inleds med.

Jag kan beklaga med utgångspunkt i upphandlingssystemet att Sverige är en dubbel förlorare i fråga om det inhemska jordbruket. Vi flaggar ut vår livsmedelspolitik och livsmedelsproduktion därför att vi gör rätt. Det ligger på oss att i materialet, vilket vi har gjort, tala om att vi vill motverka protektionism och arbeta för att andra länder ska ta efter så att de kan bli bättre på upphandling. Det ligger också i den gröna utvecklingen.

Ett bra arbete har gjorts här, men det är inte färdigt. Detta är inget slutdokument. Eva Flyborg var också inne på att det är viktigt att vi ständigt är på hugget och håller oss framme. Arbetet handlar om att stärka de små och medelstora företagens tillgång till en konkurrenskraftig inre marknad. Det här är ett bra dokument för det ändamålet.

Anf. 125 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag tackar också för Erik A Erikssons anförande.

Så fort det blir knepigheter i frågor om fiskeripolitik och jordbrukspolitik hänvisar du till att detta sker parallellt i andra förhandlingar och att frågorna kommer att lösas på något sätt. Det var underförstått positivt.

Men arbetet med dessa 50 meddelanden och frågor, till exempel patentfrågan och standardiseringsfrågan, bedrivs också parallellt. Det kan inte vara så att bara vissa saker lyfts fram. Det här är att fly undan problemen med till exempel fiskeriavtalet där den svenska hållningen har varit svag. Det har också drabbat afrikanska länder och befolkningen på ett negativt sätt. Men jag tänkte inte ta upp dessa frågor nu.

Det står i kommissionens text att det här handlar om att återfå förtroendet för vår sociala marknadsekonomi som ekonomisk modell genom att återge de europeiska medborgarna en central roll på marknaden. Där handlar det bland annat om de fackliga rättigheterna. Det var ju ett av era tydliga budskap inför valet 2006 att den svenska arbetsmodellen och de fackliga rättigheterna är viktiga och ska bevaras.

I det sammanhanget säger du att det är de fyra friheterna som är grunden för hela EU:s inre marknad. Det stämmer – så är det. Det är det som EG-domstolen också hänvisar till i samtliga sina fyra rättsfall när det gäller arbetstagarnas rättigheter, och där man i alla fallen har dömt mot arbetstagarna. Ruffertdomen var ett tydligt exempel och Lavaldomen, Vaxholmsdomen, ett annat.

Hur bedriver ni arbetet för att stärka de arbetstagarnas fackliga rättigheter?

Anf. 126 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! Tack, Kent Persson, för dina frågor! Jag vill bara återkomma till jordbrukspolitiken, som EG hade en av de första grundläggande överenskommelserna om. Som jag sade till Carina Adolfsson Elgestam tror jag att det vore en otjänst att från svensk sida ha för hög svansföring i detta dokument. Det har vi annars i förhandlingar – statsministern, landsbygdsministern med flera har det. Det är min övertygelse att det inte ska ingå här.

Man kan självklart ha olika åsikter om detta. Man kan ha olika åsikter om fisket också. Men den tidigare socialdemokratiska regeringen valde att inte förhandla om fisket, och vi såg ju resultatet av det. Det var inte fruktbart. När det kom till andra frågor och ministrarna skulle samtala

var dörren stängd, och den svenske ministern fick gå ut och dricka kaffe. Med en sådan politik, där Sverige distanserar sig och inte är med och förhandlar, får vi ingenting i nästa fråga.

Den politiken har vi lämnat, och nu har vi en annan politik där vi förhandlar. Vi kanske har sänkta kvoter för torsk i vissa lägen och kanske för höga i andra lägen, men vi är med vid förhandlingsbordet vilket ger möjlighet att i nästa fråga vara förhandlingsduglig. Att inte vara förhandlingsduglig är ungefär som att försöka sälja en häst. Jag vet inte om Kent Persson har gjort det någon gång. Om hästen inte går ordentligt utan haltar och inte är fin i munnen går det inte att sälja den. Jämförelsen kanske också haltar. Men om man ska sälja en häst i EU får man ha bra på fötterna, och det är ingen nackdel att landsbygdsministern är hästägare.

Anf. 127 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag håller nog med – där haltar det betänkligt. Erik A Eriksson sade ingenting om de fackliga rättigheterna utan undvek noggrant att prata om det som var min huvudfråga.

Jag ska läsa upp vad EG-domstolen skriver i Ruffertdomen, som kom för inte så länge sedan: Domstolen ser det som oförenligt med den fria rörligheten för tjänster inom EU att det finns nationella regler som tvingar ett gästande företag att tillämpa löner i ett icke-allmängiltigt förklarat kollektivavtal när det finns ett allmängiltigt kollektivavtal med längre minimilön.

Det är social dumpning. Vi får ett förhållande på arbetsmarknaden och inom ett land där företagen inte lever under samma villkor. Det leder till press på lönerna nedåt, och det blir sämre arbetsmiljö. Det här är ett resultat av EG-domstolen.

Då vill jag fråga: På vilket sätt driver ni frågorna om de fackliga rättigheterna, den svenska modellen, vid förhandlingarna? Inte med ett ord tar ni upp den problematiken i ert utlåtande och i meddelandet om en inre marknadsakt. Det här är en viktig del för att stärka konsumenternas och arbetstagarnas rättigheter, som man säger i meddelandet att man ska göra. På vilket sätt? Hur ser ni på möjligheterna att bevara de fackliga rättigheterna och skydda arbetstagarnas möjligheter att vidta stridsåtgärder?

Anf. 128 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Fru talman! Jag undviker inte frågor, men som Kent Persson frågar får han svar. Han ställde flera frågor, och jag ska försöka svara på alla. Den han ställde sist ska han få svar på nu.

Jag anser inte att politiken ska besluta om allt. Vi har en modell som fungerar. Kent Persson nämnde den själv: den svenska modellen. Låt den få fungera! Vi tycker att det är utomordentligt bra. Låt domstolarna utverka de beslut som de kommer fram till! Det är väl högst rimligt att var och en får möjlighet att bli bedömd i en domstol. Det är en rättighet som jag tycker att vi ska vara rädda om.

Liksom på flera andra punkter här anser inte vi att allt behöver finnas med i dokumentet. Jämställdhet har efterfrågats av Socialdemokraterna tidigare. Ja, det kanske skulle ha funnits med en skrivning om det också, men rätten till en egen ekonomi kanske är den bästa jämställdhetsfråga

som vi kan uppnå. Har vi företag som fungerar, som kan anställa och kan tjäna pengar får människor möjlighet till en bättre och egen stark ekonomi.

Fru talman! Jag delar inte Vänsterpartiets slutsats att det skulle bli en social dumpning, men det är väl inte helt förvånande. Det visar på skillnaderna mellan partierna, i detta fall Centerpartiet, och Alliansen, och Vänsterpartiet.

Anf. 129 LARS ISOVAARA (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna är ett i grunden EU-kritiskt parti. Vi säger nej till överstatlighet men ja till mellanstatligt samarbete. Detta hindrar givetvis inte oss sverigedemokrater att ha synpunkter, både positiva och negativa, på utlåtandet som sådant. Vi får komma ihåg att utlåtandet betonar att en av avsikterna med utlåtandet är, som följande skrivning lyder, ”att skapa debatt och öka offentligheten kring EU-arbetet”. Det är onekligen ord att lägga på minnet, ”att skapa debatt och öka offentligheten”. Skälet till utlåtandet är således inte att avge ett formellt yttrande till kommissionen. Utlåtandet ska ses som just ett utlåtande och ingenting annat.

Fru talman! Sverige är ett land som är beroende av handel med omvärlden. Det kan och får vi aldrig bortse ifrån. Svensk välfärd är starkt förknippad med export och import. Så har det varit historiskt, och så kommer det i allt väsentligt att förbli inom en överskådlig framtid. Min fasta övertygelse är att minskad handel med omvärlden också innebär ett ekonomiskt stagnerande Sverige.

Låt mig ta upp det positiva i utlåtandet, för det finns sådant. Här tas bland annat upp frågan om EU-patent, vilket i sanning är en mycket viktig fråga för många innovatörer och företag. Patentfrågorna kommer avsevärt att underlättas för svenska företag och uppfinnare som söker patent. I stället för att bekosta patentsökning i ett stort antal länder i Europa kommer denna ansökning att kunna lämnas in till en gemensam myndighet. Patentkostnaderna kommer helt säkert att kunna minskas. Även handläggningstiden kommer förmodligen att kunna minskas avsevärt. Eventuellt patentintrång kommer förhoppningsvis att kunna hanteras utifrån en gemensam utgångspunkt. Innovatörer och företag i USA har och har haft en gemensam patentmyndighet och har således haft tillgång till en mycket stor marknad på ett helt annat sätt än motsvarande företag och innovatörer i Europa. Det försprånget kan nu förhoppningsvis minskas.

I samma positiva kategori kan införlivas regelförenklingsarbetet, som givetvis måste påskyndas på alla fronter. Regelförenklingsarbetet för små och medelstora företag kan inte nog betonas. De administrativa bördorna kan utan tvekan minskas och därmed vara av avgörande betydelse för företagets tillväxt och vilja att anställa fler i den direkta produktionen. Detta arbete måste även föras på nationell nivå utifrån de enskilda ländernas villkor. Som så många gånger förr behöver det ena inte utesluta det andra.

Ytterligare en angelägen punkt är att utveckla standardiseringsarbetet. Det arbetet måste ske med fortsatt full kraft och fokus på de mest väsentliga områdena.

Fru talman! Det finns skrivningar i utlåtandet som förvisso är betydligt mer tveksamma. Jag syftar då på skrivningarna angående de investeringar som krävs för att möjliggöra en energihandel över gränserna. Om detta fullföljs kan man onekligen fundera över vilka konsekvenser det får för de svenska energikonsumenterna.

Vidare uttrycks en vilja att EU:s rättsakter ska införlivas på ett korrekt sätt. En införlivning strider givetvis mot Sverigedemokraternas grundsyn angående överstatlighet. Jag vill betona att man i utskottets utlåtande inte tar ställning i detalj till de enskilda förslagen, men vi sverigedemokrater kommer nogsamt att följa utvecklingen. När och framför allt om de enskilda förslagen konkretiseras i form av skarpa förslag finns det all anledning för oss att återkomma.

Mot bakgrund av det sagda ämnar vi avstå i den kommande voteringen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.51 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

AU4 Borttagande av kravet på samtycke för behandling av vissa personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Punkt 1 (Avslag på förslaget till ändring i Arbetsförmedlingens registerlag)

1. utskottet
2. res. 1 (MP, V)

Votering:

277 för utskottet

35 för res. 1

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 101 M, 19 FP, 18 C, 19 SD, 18 KD

För res. 1: 17 MP, 18 V

Frånvarande: 10 S, 6 M, 8 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD,
1 V, 1 KD

Punkt 2
Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Konsekvensanalys m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

Votering:

192 för utskottet

103 för res. 2

19 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 17 MP, 19 FP, 18 C, 19 SD, 18 KD

För res. 2: 103 S

Avstod: 1 MP, 18 V

Frånvarande: 9 S, 6 M, 7 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD,
1 V, 1 KD

NU10 På väg mot en inre marknadsakt

1. utskottet

2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res.
(S, MP, V)

Votering:

158 för utskottet

139 för res.

17 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 19 FP, 18 C, 2 SD, 18 KD

För res.: 103 S, 18 MP, 18 V

Avstod: 17 SD

Frånvarande: 9 S, 6 M, 7 MP, 5 FP, 5 C, 1 SD,
1 V, 1 KD

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

*Särskild
utlänningskontroll*

11 § Särskild utlänningskontroll

Föredrogs

justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU13

Särskild utlänningskontroll (skr. 2010/11:39).

Anf. 130 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Detta är en redogörelse för lagen om särskild utlänningskontroll och hur tillämpningen skett sedan juli 2009. Med anledning av denna skrivelse har vi i SD väckt en motion om en översyn av lagen om särskild utlänningskontroll.

Lagen är tillämplig på personer som anses vara ett hot mot rikets säkerhet eller kan befaras begå eller medverka till terroristbrott. Det hand-

lar alltså om att ge skydd mot väldigt farliga personer som utgör ett hot mot andra människors liv.

Dessa frågor har som bekant aktualiserats av terrordådet i Stockholm men är i övrigt också relevanta, inte minst med tanke på de personer som är här i Sverige men åker på terroristläger och dylik träning utomlands.

I skrivelsen står det dock under aktuella ändringar: ”Ändringarna innebär bl.a. en skärpning i kraven för att någon ska kunna utvisas med stöd av lagen.”

Man vill alltså göra det svårare att utvisa de här personerna, som utgör en sådan fara för rikets och människors säkerhet. Det menar vi är helt orimligt. Har vi personer som är farliga för rikets säkerhet, som kan begå terroristbrott eller medverka till terroristbrott bör det självfallet vara regel snarare än undantag att de utvisas. Varför ska vi skydda sådana personer? Varför inte skydda våra egna medborgare i stället?

Vi vill göra det till huvudregel att man ska utvisa personer i enlighet med den här lagen. Det ska inte vara en fråga om att man *kan* utvisa dem, utan det ska vara en fråga om att man *bör* utvisa dem. Återigen: Det finns ingen anledning att skydda personer som är klassade på det här sättet, över huvud taget.

I skrivelsen står det också: ”Om ett utvisningsbeslut inte kan verkställas ... ska den beslutande myndigheten ... förordna att verkställigheten ska skjutas upp ... eller bevilja personen ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.”

Det finns utrymme i lagen för att en utvisningsdömd person kan tas i förvar. Men det är återigen en för svag skrivning. Det handlar om att de *kan* tas i förvar. När någon väl har blivit dömd till utvisning i enlighet med den här lagen är det bevisligen så att den personen utgör en fara för det här landet. Då ska det inte vara en fråga om att personen *kan* tas i förvar utan om att personen *ska* tas i förvar. Det kan inte finnas någon rim och reson i att låta någon person som förbereder eller misstänks förbereda ett terroristbrott eller är delaktig i ett terroristbrott gå fri på Sveriges gator och torg.

Det bör vara den naturliga gången att de tas i förvar. Varför ska de få vistas fritt i vårt land? Det ska de självfallet inte. När beslut är taget om att den här personen av säkerhetsskäl inte ska vara i Sverige, alltså utvisning, ska den personen inte heller få vistas fritt här utan frihetsberövas. Detta har vi alltså motionerat om.

Jag yrkar därmed bifall till vår reservation i ärendet.

Anf. 131 ANTON ABELE (M):

Herr talman! Sedan 1973 har det funnits särskilda regler i Sverige med syfte att bekämpa internationell terrorism. Dessa regler gör det till exempel möjligt att hindra terrorister från att komma in eller att stanna kvar i Sverige.

Varje år lämnar regeringen en skrivelse till riksdagen som en del i den parlamentariska kontrollen av lagen om särskild utlänningskontroll. I årets skrivelse berörs, förutom tillämpningen av lagen under det senaste året, även de ändringar i lagen som genomfördes i slutet av 2009. Vidare redogör regeringen för utvecklingen av den internationella terrorismen och för Sveriges medverkan i det internationella arbetet mot terrorism.

Under tidsperioden som skrivelsen berör behövde lagen inte tillämpas en enda gång. Sverige anses trots det fruktansvärda dådet i december vara ett tryggt land.

Herr talman! I årets skrivelse redogör regeringen för de lagändringar som antagits i och med att riksdagen i december 2009 antog propositionen *Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet*. Dessa innebär bland annat att flertalet ärenden med säkerhetsaspekter ska kunna prövas av domstol på motsvarande sätt som andra utlänningsärenden. Dessa säkerhetsärenden handläggs enligt utlänningslagen. Särskilt kvalificerade ärenden handläggs däremot enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Migrationsverkets beslut i dessa ärenden överklagas till regeringen.

Ändringarna i det här innebär bland annat en skärpning i kraven för att någon ska kunna utvisas med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll. Förutom ändringar i lagen om särskild utlänningskontroll har även en ändring gjorts i lagen om straff för terroristbrott. Ändringen, som trädde i kraft den 1 juli 2009, innebär att straffmaximum för det tidsbestämda straffet höjts från 10 till 18 års fängelse.

Det är en mycket tydlig markering av att terrorism är något vi inte accepterar.

Regeringen redovisar även sin syn på utvecklingen av den internationella terrorismen. Det konstateras att det sammantagna terrorhotet mot Sverige under hösten 2010 har reviderats från lågt till förhöjt, det vill säga från 2 till 3 på en 5-gradig skala. Den förändrade hotbilden baseras på underrättelseinformation om förändrad aktivitet inom vissa miljöer i Sverige, aktiviteter som bedöms vara riktade mot Sverige.

När det gäller det internationella arbetet för att motverka terrorism nämner regeringen bland annat propositionen *Straffrättsliga åtgärder till förebyggande av terrorism* som en åtgärd som kommer att stärka arbetet med att förebygga och bekämpa terrorism.

Vidare trädde den nya lagen om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet i kraft den 1 december 2010. Detta är ytterligare en väldigt tydlig markering av att terrorism är någonting vi inte accepterar i det här landet.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

I riksdagen finns nu en bred majoritet som ställer sig bakom regeringens skrivelse. Samtidigt har det med anledning av årets skrivelse väckts en motion från Sverigedemokraterna.

Kent Ekeröth skriver i motionen att lagen bör ändras när det gäller möjligheten att ta personer i förvar i väntan på att ett utvisningsbeslut ska kunna verkställas. Han anser att ett utvisningsbeslut som huvudregel ska medföra att personen i fråga tas i förvar till dess att beslutet kan verkställas.

Möjligheten att ta personer i förvar finns i lagen redan i dag. Om det inte bedöms vara nödvändigt finns en rad andra tvångsmedel att använda, till exempel anmälningsplikt hos polisen. Dessa åtgärder har hittills fungerat mycket väl, och det finns inga skäl att ändra på detta. Jag tycker att det ska vara upp till de rättsvärdande myndigheterna och inte Kent Ekeröth att avgöra vilka åtgärder som är nödvändiga i det enskilda fallet.

Vidare vill Kent Ekeroth även att man ska göra en översyn av lagen om särskild utlänningskontroll med syfte att göra det lättare att utvisa personer. Kent Ekeroth föreslår, och jag citerar: ”Det bör bli lättare, och det bör bli huvudregel att utvisa personer i enlighet med denna lag.”

Sverige har i dag ett starkt lagrum för att utvisa potentiellt farliga individer. Alliansen står upp för en aktiv bekämpning av terrorism. Att stå upp mot terrorism innebär dock att vi samtidigt måste stå upp för de fundamentala principerna vad gäller rättssäkerhet och demokrati.

Det Kent Ekeroth argumenterar för är att minska möjligheterna för människor att få myndighetsbeslut överprövade i domstol. Sverigedemokraternas linje är enligt mig en mycket oroväckande linje. Vi ska aktivt bekämpa terrorism och hot mot rikets säkerhet, men vi ska göra det samtidigt som vi står upp för grundläggande krav på rättssäkerhet. Utvisning är en mycket allvarlig åtgärd som måste hanteras med stor respekt. Kraven för utvisning måste därför vara mycket höga. Det är det enda sättet att bibehålla rättssäkerheten.

Vi har genom de förändringar som gjorts tagit ytterligare steg för att öka rättssäkerheten för dessa individer. Avslutningsvis och med detta sagt kan man ställa sig frågan: Är det så att Sverigedemokraterna är beredda att inskränka rättssäkerheten för dessa individer?

(Applåder)

I anförandet instämde Krister Hammarbergh och Patrick Reslow (båda M) samt Roger Haddad (FP).

Anf. 132 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Det var bra att Anton Abele kom in på det här. I lagen står det att en utlännings *får* tas i förvar, även om det finns anledning att anta att utlännings *annars* kommer att hålla sig undan eller bedriva brottslig verksamhet i Sverige. Man *får* alltså ta utlännings i förvar; man *bör* inte eller *skall* inte enligt lagen som den ser ut i dag.

Detta är helt oacceptabelt. Alla som blir dömda enligt lagen om särskild utlänningskontroll är ju ett hot mot rikets säkerhet eller befaras hålla på med brottslig verksamhet, alltså terrorism, vilket innebär att när en person väl blir dömd till utvisning i det fallet så vet man att det här är ingen snäll person; det är en farlig person.

Lagen är till för att sätta ramar för dem som dömer. Vår motion går ut på att göra de här skrivningarna skarpare, vilket innebär att utrymmet för domstolar eller de som tar besluten i det enskilda fallet att till exempel inte utvisa personer eller ta dem i förvar när de väl har blivit utvisade ska minska.

När de väl har blivit utvisade så vet vi att det här är brottsliga personer som potentiellt kan orsaka en massa människors död. Då håller inte argumentet om rättssäkerhet. Det handlar inte om rättssäkerhet, för rättssäkerheten finns fortfarande. Det är bara det att vi ska ha en bättre kontroll på dem som är i vårt land. De är inte svenska medborgare, och de utgör ett allvarligt hot mot rikets säkerhet.

Jag har svårt att förstå Moderaternas argumentation om att vi ska öka rättssäkerheten i stället för att öka säkerheten för svenska folket.

Anf. 133 ANTON ABELE (M) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att det är intressant att Kent Ekeroth nu ska börja bestämma vilka hot vissa individer utgör för rikets säkerhet och framför allt avgöra vilka åtgärder som behövs för att kunna hålla dem borta från att göra något skadligt mot Sverige. Jag tycker att det är upp till dem som dömer och inte dig att göra den bedömningen.

Vi har i dag en lagstiftning som fungerar mycket väl. I de fall du nämner finns det åtgärder och tvångsmedel man kan ta till, till exempel anmälningsskyldighet hos polisen, som fungerar mycket väl för att hålla kontroll på de personer som kan utgöra ett hot mot rikets säkerhet. Jag tycker att dessa medel räcker.

Jag vill ställa en fråga till Kent Ekeroth, och det är precis samma fråga som jag ställde i slutet av mitt anförande: Är det nu så att Sverigedemokraterna är beredda att inskränka rättssäkerheten för dessa individer? Vad ger Kent Ekeroth rätten att göra det?

Anf. 134 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! När det gäller frågan i början av inlägget, om det är upp till mig att avgöra hur straffen ska se ut, så står det redan i lagen vilka medel man har att tillgå för att ta fast de här personerna. Det finns som sagt redan frihetsberövning, och det finns redan utvisning.

I vår motion tar vi ställning till precis de åtgärder som redan finns. Vi vill bara göra dem skarpare. Det är klart att det är politikens roll att avgöra vilka straff vi ska ha i det här landet. Det är därför vi står här som politiker. Det finns ingen poäng med att vara politiker om man inte vill ändra på några lagar utan bara ska ha allting som det var innan.

Jag utgår bara från de metoder som redan finns och vill göra dem skarpare, vilket innebär att det inte blir någon förskjutning i relation till den lag som är i dag förutom att den blir skarpare.

Är vi beredda att inskränka rättssäkerheten? Rättssäkerheten handlar om att de ska få en rättvis prövning, och är den prövningen korrekt är rättssäkerheten också 100 procent okej. Det är ingen som snackar om att vi ska ändra några procedurer i rättssamhället här. Vad vi snackar om är att när de väl blir dömda till utvisning ska de också hållas i förvar. Dessutom, när de har blivit klassade som ett säkerhetshot ska det vara mer vanligt att man dömer dem till utvisning än vad det annars skulle vara.

Sedan kan man diskutera om klassificeringen från Säkerhetspolisen är korrekt eller inte. Om man i dag utgår från att den är korrekt när den görs får man utgå från att det är så också i morgon. Det här med säkerheten för svenska folket har ingenting med rättssäkerheten att göra.

Anf. 135 ANTON ABELE (M) replik:

Herr talman! Det är intressant att notera Sverigedemokraternas syn på just den här politiken och den här frågan. Jag hävdar fortfarande att det vi här talar om verkligen är att inskränka rättssäkerheten för individerna i fråga.

Kent Ekeroth föreslår i sin motion att det blir huvudregel att utvisa personerna i fråga. Det är att inskränka på rättssäkerheten. Man vill inte låta dessa människor få myndighetsbeslut överprövade i domstol, men det är helt fel väg att gå. Det är odemokratiskt och osvenskt och det är inte framtiden för Sverige, tror jag.

Anf. 136 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! I sin skrivelse om särskild utlänningskontroll till riksdagen redovisar regeringen omfattningen av tillämpningen av lagen. Det är inte särskilt många tillfällen genom åren som lagen har behövt användas. Det är förstås mycket bra.

Tack vare förändringar som gjorts kan man säga att rättssäkerheten i utlänningsärenden avseende särskilda säkerhetsaspekter verkligen har förbättrats. Man har nu domstolsprövning av frihetsbegränsningar i långt fler fall än tidigare. Detta anser Sverigedemokraterna tydligen vara dåligt. Det är ganska skönt att säga att jag inte håller med Sverigedemokraterna. För mig som miljöpartist är den enskildes rättssäkerhet av yttersta vikt oavsett om personen i fråga är född i Sverige eller är född i något annat land.

Sverige ska vara ett öppet land, ett land som präglas av övertygelsen om alla människors lika värde. Vi ska stå för tolerans och respekt för medmänniskors rätt att vara olika och vår rätt att inte tycka likadant. Jag är övertygad om att en absolut majoritet av riksdagens ledamöter har denna inställning.

De terrorlagar som successivt införts världen över – även i EU och i Sverige – har på många olika sätt begränsat skyddet för vår integritet och ökat övervakningen av våra dagliga aktiviteter.

Behovet av lagstiftning har ofta debatterats och ifrågasatts, inte minst av oss miljöpartister. Så har även varit fallet när det gäller denna lagstiftning. Jag måste säga att det därför är särskilt glädjande att nu kunna konstatera att lagen knappt behövt tillämpas under de senaste åren och inte alls under det senaste året.

Anf. 137 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt begära replik, men jag tyckte att det var så roligt när man från Miljöpartiet började prata om öppenhet, om att Sverige ska vara ett öppet land – detta samtidigt som vi talar om en lagstiftning som syftar till att förhindra terrorism. Kanske är det inte rätta tillfället att tala om öppenhet, om fint och öppet och om att alla ska komma hit – halleluja.

Denna lagstiftning handlar om att ta hand om farliga personer i det här landet – personer som utgör hot mot rikets säkerhet och personer som hjälper till vid eller utför terroristbrott. Apropos det här med öppet land och att vi ska vara öppna för olikheter: Ska vi vara öppna också för de här personernas olikheter? Det finns ingen rim och reson i detta. Jag är medveten om att Miljöpartiet och övriga partier på vänsterkanten har en extremt naiv syn på rättspolitik i allmänhet, men att höra sådana här floskler i ett ämne som detta förvånar till och med mig.

Anf. 138 AGNETA BÖRJESSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det råder någon som helst tvekan om att de lagstiftningar som genomgående införts på grund av terroristhot inverkat integritetskränkande på väldigt många av oss. Det är bara att gå in på en helt vanlig flygplats för att se hur det ser ut.

Självklart vill vi alla se till att terroristlagstiftningen är i överensstämmelse med det allmänna rättsmedvetandet. Den ska inte alltför

mycket inskränka allas vår frihet och inte heller begränsa oss alltför mycket.

Anf. 139 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag håller helt med om att lagstiftningen inte ska begränsa oss för mycket. I det här fallet begränsas de som av Säkerhetspolisen klassats som farliga personer. Den begränsningen är bra och borde bli ännu skarpare.

Anf. 140 AGNETA BÖRJESSON (MP) replik:

Herr talman! Den här lagstiftningen har dock, som sagt, inte behövt användas det senaste året.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 2 mars.)

12 § Riksdagens arbetsformer m.m.

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU19
Riksdagens arbetsformer m.m.

Anf. 141 PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman, ledamöter, åhörare i bänkarna här! I kväll kommer vi att diskutera två betänkanden från konstitutionsutskottet. Det första betänkandet handlar om riksdagens arbetsformer. I betänkandet behandlas ett antal motioner där ledamöterna har skrivit om hur vi själva organiserar vårt arbete. Bland annat har, tror jag, andre vice talmannen själv skrivit någon motion.

Jag tänker ganska kort ta upp tre frågor. En av dem gäller den allmänna motionstiden.

För den som inte känner till det kan jag berätta att vi har den något udda situationen här i riksdagen att riksdagsledamöterna under två veckor varje år får skriva förslag om vad de vill. Under övriga året har regeringen i praktiken ensamrätt på att lägga fram förslag. Om detta finns det ett antal motioner.

Man vill till exempel under hela året ha fri motionsrätt för ledamöterna. Jag och Miljöpartiet tror att det på flera sätt skulle kunna vara bra. Det skulle ge motionsskrivandet en större aktualitet. Kanske skulle det bli mer genomarbetade motioner. Som det är i dag blir det en stor arbetstopp för många ledamöter och tjänstemän under veckorna med motionsrätt. Kanske skulle det också bli färre upprepningar. Bland oss ledamöter av Sveriges riksdag finns det av någon märklig anledning en tendens att varje år under motionsperioden på hösten skriva samma motioner som föregående år. Det kan hända att det med en ändring skulle bli lite färre sådana.

I kommuner och landsting har man ordnat detta på annat sätt. I Finland har man till exempel gått över till att ha fri motionsrätt året runt. Det

har visat sig att det därmed blir färre motioner, så det finns en del fördelar med det.

Just nu pågår en utredning om hur vi organiserar arbetet här i riksdagen. Vi låter väl den få jobba färdigt innan vi kräver förändringar.

Den andra, väldigt spännande, frågan gäller ledamöternas arvoden. Det finns motioner om förändringar, om att vi här i riksdagen ska besluta om storleken på våra arvoden – detta i stället för att som nu ha en fristående nämnd som avgör de här frågorna. Jag tycker att det är väldigt trevligt och skönt att det finns en fristående nämnd så att jag slipper fatta beslut om hur höga mina arvoden ska vara. Mot den bakgrunden föreslår vi i konstitutionsutskottet totalt sett inte en förändring på området. Vänsterpartiet har reserverat sig på den punkten.

Den tredje frågan gäller öppna sammanträden. Riksdagens utskott har som huvudregel slutna sammanträden. Det finns både fördelar och nackdelar med det. En erfarenhet från EU-parlamentet är att det har fungerat ganska bra med öppna sammanträden. Vi brukar annars kritisera EU för att vara en mer sluten organisation, men i det här fallet är utskottsarbetet i EU-parlamentet öppnare och mer lättillgängligt för människor så att de kan ta del av vad som sägs, av hur förhandlingar går till och sådant.

Det finns en del problem med att övergå till öppna sammanträden som huvudregel. Man kan till exempel fråga sig om våra sammanträdesrum räcker till. Kanske blir det stora kostnader för att ordna säkerheten.

Därför kommer jag och Vänsterpartiets ledamot här fram till att vi föreslår att man gör en utredning om hur vi skulle kunna gå över till öppna sammanträden som huvudregel och att man reder ut de mer praktiska frågorna för att se om detta kan vara en möjlig väg framöver.

Jag yrkar därför bifall till reservation nr 2.

Anf. 142 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Det är sant som Peter säger att vi har en annan uppfattning när det gäller arvodesfrågan, men det vi framför allt lyfter upp är nivån på arvodet. Vi fokuserar inte på var beslut om arvodet tas.

Vår uppfattning är att uppdraget i riksdagen förstås är det finaste uppdrag man kan få som politiskt intresserad. Det är ett tufft arbete, och det kräver väldigt mycket. Det är helt klart mer än 40-timmarsvecka, och det bör vara väl arvoderat – också för att möjliggöra för alla lämpliga att kandidera.

Vår uppfattning är dock också att det har dragit i väg och blivit alltför högt. Vi tycker att det är rimligt att knyta arvodet till prisbasbeloppet, och vi tycker att man borde se över möjligheten att göra det.

Vi anser också att det uppdrag vi har är tillräckligt arvoderat för att vi ska kunna ha samma arvode. Olika tilläggsuppdrag bör hanteras genom att gruppen ser till att avlasta den ledamot som har ett speciellt uppdrag från andra uppgifter. Man ska inte ha tilläggsarvode för extra uppgifter inom riksdagens arbete.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 143 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! I konstitutionsutskottets betänkande nr 19 behandlas ett antal motioner kring riksdagens arbetsformer, och jag skulle här vilja göra några reflexioner kring en del av dem.

Motionerna behandlar alltifrån ledamöters rätt att väcka motioner till placering i kammaren, frågestunder, öppna sammanträden, möjlighet till ledighet, tjänsteresor och införande av solpaneler. Det är alltså en vidsträckt uppsjö av olika slags motioner.

Man kan fundera på om dessa motioner inte var så bra, då inte en enda av dem har bifallits. Man kan även göra reflexionen som säkert många motionärer före mig har gjort, nämligen: Varför är det så? Varför skriver vi ledamöter så många motioner som ändå aldrig bifalls? Är det för att vi vid årets slut, då många av oss blir granskade av lokalmedierna där hemma, ska kunna visa att vi har varit flitiga motionärer? Är det ett tecken på att vi tagit vårt uppdrag på fullt allvar?

Man måste också fråga sig om det inte finns bättre sätt att visa sitt engagemang för uppdraget än att skriva motioner som redan har blivit skrivna vid tidigare riksmöten och även då avslagits.

Ett sätt kanske kan vara att begränsa antalet motioner per ledamot eller att avskaffa den allmänna motionstiden. Fast strider å andra sidan inte detta mot de demokratiska principerna i vårt land, där vi är så måna om att slå fast att vi får lägga fram förslag, yttra oss och tycka i olika frågor?

Herr talman! Redan vid riksmötet 2005/06 slog betänkandet *Riksdagen i en ny tid* fast att det stora antalet motioner tog en alltför stor del av utskottens tid i anspråk. En frivillighet bland oss ledamöter skulle vara att föredra.

Man skulle också kunna tänka sig att ha ytterligare ett alternativ till förfogande utöver att motioner bifalls eller avslås. Vi som har varit aktiva i kommun- eller landstingspolitiken är inte främmande för denna hantering. Det kan ibland kännas betydligt bättre att få en motion besvarad än att få den avslagen.

Man skulle också kunna tänka sig att det i samband med att motionen avslås skulle kunna göras en skrivning om ifall förslagen vidarebefordrats för kännedom till eventuell utredning i något departement.

EUMOT-utredningen har arbetat sedan 2009 och nu lagt fram ett förslag kring utskottens arbetssituation för att se om utskotten kan få nya eller utökade arbetsuppgifter. Vi moderater har i princip samma inställning som utskottet redan tidigare har gett uttryck för, det vill säga att den allmänna motionstiden bör finnas kvar för att på detta sätt ge utskotten en överblick av arbetsbelastningen under året.

Vi anser också att den förenklade motionshanteringen gärna får utvidgas på det sätt som utredningen föreslår för att kunna effektivisera beredningen av motionerna, vilket sparar tid och minskar arbetsbelastningen för utskotten. Man bör gärna fundera över olika tillvägagångssätt för att undvika att motioner som berör ärenden utanför riksdagens kompetensområde utarbetas och behandlas.

Ett par andra motioner tar upp frågorna kring ledamöternas arbetssituation vad gäller kortare ledigheter och resor. Det är visserligen av största vikt att poängtera att ledamoten fått sitt uppdrag av väljarna vid val och att detta ska respekteras. Det kan dock finnas situationer under en mandatperiod, som ändå är fyra år lång, där saker händer i ledamotens privata liv som kan medföra att en tjänstledighet under en längre tid kan behövas. Man får ändå utgå ifrån att ledamöter tar sitt uppdrag seriöst och endast i undantagsfall begär tjänstledighet. Då det finns ett funge-

rande ersättningsystem skulle arbetet i riksdagen inte påverkas av en eventuell ledighet.

Vad gäller resor mellan våra grannländer behövs talmannens beviljande att utföra sådant. Detta kan ibland upplevas som byråkratiskt för dem som bor i gränstrakterna mellan våra nordiska länder. Denna fråga har tidigare behandlats i utskottet men inte vunnit utskottets gillande, och så inte heller denna gång. Men här kanske man måste göra förenklingar i framtiden då vi gärna ser olika slags utbyten mellan våra länder.

Det är glädjande att se att motioner kring IT-utvecklingen redan har vunnit gehör i och med att försök inletts med att testa ny teknik för ledamöter. Det är likaså glädjande att diskussioner kring framtidsforskning kommer att behandlas i respektive utskott och inte i ett särskilt framtidsutskott, vilket på försök infördes i Finland under 90-talet.

Utskotten bör själva se till att få en fördjupning inom sina respektive sakområden. Det är viktigt att vi diskuterar framtids- och forskningsfrågor såväl i det reguljära utskottsarbetet som på särskilda seminarier för att bredda vår kunskap och kompetens så att vi kan ta beslut på ett tillfredsställande sätt.

Herr talman! Med dessa reflexioner vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 144 TUVE SKÅNBERG (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Det får den lite märkliga konsekvensen att jag yrkar avslag på min egen motion, som finns med i detta betänkande. Det kan möjligen vara viktigt för både åhörare och andra riksdagsledamöter att ägna en tanke åt varför man gör det. Det hänger ihop med att vi i riksdagen bara har möjlighet att antingen bifalla eller avslå en motion. Vi har inte – åtminstone inte ännu – möjligheten att besvara.

Jag motionerade, när det gavs möjlighet, om att riksdagens representation ska vara alkoholfri. Det motiverade jag med att detta är vår arbetsplats, och detta är vår arbetstid. Det finns inga andra arbetsplatser där man dricker samtidigt som man utövar ett ansvarsfullt arbete.

Ett annat skäl är att flera av riksdagsledamöterna utsätts för faror. Alkoholen är ju nästan oöverträffad när det gäller att koppla av kl. 23, men det är en avkoppling som har en besk eftersmak.

Det går en gång, det går två, kanske tio gånger, men i längden är det farligt att koppla av med alkohol. Många av våra kolleger har eller har haft det problemet att det är en risk att man dricker för mycket.

Därför motionerade jag om att vår representation ska vara alkoholfri av omsorg om kolleger och oss själva men också därför att det är orimligt att vi på skattebetalarnas bekostnad och på vår arbetstid skulle dricka alkohol.

Detta ställde sig inte utskottet, som ställer sig bakom få motioner, bakom. Däremot, och det kan vara värt att notera och det är därför jag lyfter upp det, säger utskottet följande:

”Utskottet vill på nytt framhålla vikten av en restriktiv alkoholkonsumtion vid representation inom riksdagen och av att det, i de fall alkohol serveras, alltid finns alkoholfria alternativ av god kvalitet. Utskottet vidhåller dock uppfattningen att det inte behövs något tillkännagivande.”

Det här, herr talman, är så långt som en enskild riksdagsledamot kan komma med ett motionsyttrande. Jag är nöjd; uppenbarligen är utskottet också det. Det är de signaler som behövs för att skydda oss själva och våra kolleger och tala om för allmänheten att de inte behöver vara oroliga för att vi dricker på deras bekostnad. Det handlar i så fall symboliskt om ett glas vin när det annars skulle vara olämpligt. Det känns skönt att kunna stå för detta. Det är roligt för den som väljer ett alkoholfritt alternativ att det dessutom ska vara av god kvalitet. Det är alltså inte Ramlösa och juice som bjuds den som är lite tveksam utan någonting som skulle kunna bedömas vara av samma kvalitet som till exempel vin, avalkoholiserat vin eller liknande. Det känns bra. Det blir ett alternativ som gör att det är hemskt mycket lättare att säga: Tack, jag kör. Tack, det är så sent på kvällen, jag tror jag tar ett glas alkoholfritt.

Fast jag får avslag på motionen känner jag mig i dag som om jag firar. Det är inte ofta vi faller framåt, som vi ibland säger. Den här gången gör jag det. Det kommer dessutom, herr talman, om jag tillåts få nämna om det, i ett justerat betänkande KU23 att sägas till inte bara riksdagen utan även stat och kommun att stat och kommun bör visa stor återhållsamhet i alkoholservering vid offentlig representation och att utskottet utgår från att så sker utan att riksdagen tar något initiativ i saken. Men mer om den saken senare.

Anf. 145 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Herr talman! I min värld hänger förtroende väldigt mycket ihop med öppenhet och ärlighet. Är man i förtroendebranschen, som vi politiker är, och vill bli invald eller återvald i en politisk församling ska man öppet redovisa för väljarna vad man har för planer för framtiden, till exempel att man tänker ta ett sabbatsår under mandatperioden. Om väljarna i full vetskap om detta ändå väljer att rösta på sin kandidat bör det vara en fråga mellan väljarna och politikern, det vill säga inget som riksdagen ska lägga sig i.

Det var nog nästan ett helt år kvar till valet 2010 när jag första gången hörde talas om att den socialdemokratiska riksdagsledamoten Thomas Bodström av privata skäl skulle lämna Sverige efter valet för ett efterlängtat äventyr med familjen i USA. Han planerade att var borta ett halvår, resten av familjen ett år.

I god tid före valet deklarerade alltså Bodström sin avsikt att tillfälligt lämna politiken när valet var över. Man kan ha olika uppfattningar om det lämpliga i detta. Ändå fick Bodström sina väljares förtroende i form av en ansenlig mängd personkryss, 16 807! Men alla dessa kryss var inte värda ett smack när riksdagen förvägrade Bodström den ledighet som hans väljare var beredda att acceptera. Att väljarnas önskemål väger så lätt när det uppstår ett skarpt politiskt läge är ett problem från demokratisk synpunkt, menar jag. Visst, riktlinjer är riktlinjer tills de ändras, och det fick även den tidigare justitieministern finna sig i.

Herr talman! Jag förstår att riksdagen hade svårt att göra undantag, särskilt för just Bodström, även om den möjligheten formellt sett hade funnits. Men Bodströms avsked från riksdagen sätter fingret på något viktigt: behovet av att se över riksdagens regler för tjänstledighet och det av minst tre skäl.

För det första vittnar dagens regelverk om förakt för väljarna som vill se just sin favorit med fel och förtjänster invald i riksdagen. Praktiskt nog finns det redan ett väl fungerande ersättersystem för ledamöter som är borta en längre tid, så det stör på inget sätt själva riksdagsarbetet att en vikarie hoppar in och tjänstgör.

För det andra kan man fråga sig varför man i riksdagen utan vidare får tjänstledigt i egenskap av småbarnsförälder, medan det nästan är stört omöjligt att temporärt få vara borta av något annat behjärtansvärt skäl. För mig känns det som ett utslag av förmynderi att ledamöterna inte är betrodda att själva, och med ansvar inför sina väljare, bedöma vad som är ett giltigt skäl för ledighet.

För det tredje har partierna så länge jag kan minnas varit överens från höger till vänster om att politiken rent generellt behöver vitaliseras för att locka till sig nya förmågor från alla möjliga håll i samhället.

Tänk efter! Vad skulle få bättre snurr på politiken och tillföra mer friskt syre till partierna, riksdagen och andra politiska församlingar än att ordinarie ledamöter, som har en tendens att växa fast på sina positioner, får en möjlighet att under ett halvår eller så ta ledigt för studier, resor eller förkovran i sin livserfarenhet, eller att när livet vänds upp och ned kunna vara hemma och ta hand om sjuka anhöriga eller vänner? Allt samtidigt som deras ersättare skulle få en chans att pröva sina krafter och ta ansvar för politiken. Självt har jag svårt att tänka mig en mer effektiv metod om man vill öka genomströmningen av nya politiker av alla åldrar, olika ursprung och kön. Ledighet för barntillsyn i all ära, men det finns även andra livsval och ledighetsprioriteringar som är värda respekt.

Herr talman! Avslutningsvis konstaterar jag att konstitutionsutskottet avstyrker min motion i ämnet. Samtidigt är jag övertygad om att det inte är sista gången som detta spörsmål tas upp här i kammaren. Jag är en envis opinionsbildare, och det är min förhoppning att vi i god tid före nästa riksdagsval får se en för demokratin mer lyckad lösning av frågan.

Anf. 146 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Maria Abrahamsson tar upp en intressant fråga. Jag tycker att fallet Thomas Bodström är pregnant; det är ett problematiskt beslut som har tagits. Det tycker jag också. Men när Maria sedan går över till den mer generella frågan är jag inte med längre. Skulle man göra den ändringen att man införde den typ av friår som Maria Abrahamsson är inne på för valda politiker bör man ha synen att det är partierna som väljs in och att det här med personval är någonting som är helt underordnat. Det är inte så Moderaterna brukar resonera. Det är inte den riktning vi går i. Vi går mer och mer mot ett personval, och det handlar om ett personligt förtroende.

Det känns som en betydande risk att ha ett system där det är ganska enkelt att ta tjänstledigt efter det att man blivit invald i riksdagen med sitt namn. Man har lyft upp sitt parti och kommit in i riksdagen på grund av det, och sedan tar man tjänstledigt. Det visar inte på respekt gentemot väljarna. Jag tror inte att väljarna generellt sett skulle tycka att det var ett bra sätt att hantera det förtroendet. Jag tror att vi behöver ha ett system där de invalda får välja: antingen är man kvar i riksdagen om man blir invald, eller får man sluta. Så finns det undantag, men sådana ska vi göra så lite som möjligt.

Anf. 147 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Herr talman! Jag inledde mitt anförande med att säga att är man i förtroendebranschen får man vara tydlig inför väljarna före valet med hur man tänker planera sitt liv, om man tänker eller vill ha tjänstledigt och så vidare.

Det som jag tycker att Peter Eriksson helt missar är att vi politiker får vårt mandat av väljarna i samband med val. Och det är väljarna i nästa val som sedan värderar och bedömer om de vill ha kvar oss. Har vi då misskött oss på ett sätt som du tecknar lär vi inte bli omvalda. Och jag tycker att vi ska överlåta till väljarna att fatta det beslutet och inte att riksdagen ska göra det.

Anf. 148 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker precis det motsatta, att det är Maria Abrahamsson som inte ser det här ur ett väljarperspektiv. Det kan ju mycket väl vara så att man bara ställer upp en gång. Som känd och respekterad person ställer man upp en gång för ett parti, partiet klarar fyraprocentströmsgränsen och sedan hoppar man av och ställer sedan inte upp någon mer gång. Det var viktigt för det partiet den gången, men väljarna kan man knappast säga att man har respekterat.

Om man skapar ett system där det blir naturligt, vanligt och rimligt att man tar ledigt eller hoppar av ledamotskapet efter det att man har blivit invald, då tror jag att man skapar ett system med minskat förtroende för väljarna och att man skadar demokratin som helhet.

Anf. 149 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Herr talman! Den risken kan väl delvis finnas, och det är därför jag tycker att den här frågan är så viktig att diskutera och gärna gör det under mandatperioden.

Peter Eriksson missar en annan viktig del, och det är att genom att lyfta på sig själv, försvinna ut och skaffa nya erfarenheter under en begränsad tid som är längre än en månad, kanske ett halvår, ger ledamoten faktiskt utrymme för någon ersättare att komma in och testa politiken: Är det här någonting för mig?

Som du själv vet är alla partier intresserade av att locka nya krafter till sina partier. Jag tycker att det här är ett ypperligt tillfälle att göra det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 2 mars.)

13 § Kommunala och regionala frågor

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU24
Kommunala och regionala frågor.

Anf. 150 PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Det här betänkandet handlar om kommunala och regionala frågor. Konstitutionsutskottet behandlar också här ett antal mot-

ioner. Vi föreslår att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen. I övrigt avslår majoriteten motionerna.

Justitieombudsmannen har vid flera tillfällen riktat kritik mot enskilda kommuner och kommunstyrelser för att man verkställt beslut innan de vunnit laga kraft och inte heller rättat sig efter domstolsbeslut om upphävning av besluten. Det har gjorts en del mindre ändringar 2002 för att sanktioner i vissa fall ska kunna utdömas mot kommuner eller politiker, men JO visar att det fortfarande finns allvarliga brister i vårt juridiska system.

Det är inte bra för efterlevnaden av våra gemensamma lagar att kommunerna kan bryta mot lagen utan att det är möjligt att utdöma någon form av sanktioner. KU menar att en skärpning av lagen i det fallet är nödvändig. Vi föreslår därför att riksdagen ska tillkänna för regeringen att det finns ett behov av en översyn av regelverket som begränsar möjligheterna till verkställighet innan beslutet vunnit laga kraft liksom en översyn av sanktionsmöjligheterna gentemot kommunerna.

En annan fråga i betänkandet gäller kommunala bolag. De senaste åren har det funnits en ganska stark kritik mot Sveriges kommuner från småföretagarhåll. Kritiken har ofta varit befogad, menar jag, och handlar om att kommuner bedriver verksamhet som konkurrerar med privata företag inom områden där man inte borde verka. Det är naturligtvis inte bra när kommunala verksamheter slår ut lokala företag genom att verka med subventioner och priser som inte går att konkurrera med. Kommunerna ska inte heller bedriva verksamheter inom alla möjliga områden där privata företag gör det lika bra. Regeringen har skärpt regelverket. Men det finns också en annan sida av saken.

Kommunerna bedriver viktiga samhällsnyttiga verksamheter, och gör det ibland i konkurrens med andra. Det kan handla om bostäder, det kan handla om energiproduktion och en del annat.

När det gäller energi har kommunerna en viktig roll att spela i energisystemet. Många är de som har ångrat sig djupt för att de för några år sedan sålde ut många kommunala energibolag.

I dag ser vi hur konkurrensen inom energimarknaden inte fungerar på ett bra sätt. Vinsterna är ofta enorma, men till mycket liten del går de tillbaka till konsumenterna eller ens till Sverige. Men de kommunala bolagen får tyvärr inte spela på samma villkor som de statliga eller de privata bolagen. Det är särskilt olyckligt i ett läge där vi behöver alla krafter för att utöka satsningarna på förnybar energiproduktion och omställning från fossilbaserad energi.

Det är till och med så att andra länders kommunala energiföretag kan verka i Sverige med bättre villkor än svenska. Därför har nu till exempel ett finskt bolag, ägt av enskilda kommuner, stämt det kommunala Skellefteå Kraft för att de tillverkar träpellets i Sverige. Det kan bli så att finska kommunala företag kan producera och sälja träpellets i Sverige men inte svenska – detta trots att pellets är en viktig del i projekt där man gör både el, fjärrvärme och pellets i kombinat för att få så stor effektivitet som möjligt.

Ett annat sådant exempel finns i Linköping. Där har Tekniska Verken satsat stora summor och många års arbete på att utveckla den miljövänliga biogastekniken för att få ett klimatbra fordonsbränsle. Man har lyckats. Det kommer i dag människor från hela världen för att lära sig. Men

kommunallagen begränsar möjligheterna för företaget att använda sitt kunnande för att få en snabb satsning i Sverige. Statliga företag kan köpa verksamheter i hela världen, men kommunala får inte producera eller sälja biogas några mil bort – detta trots att marknaden ropar efter mer biogas.

Det finns redan i dag ett antal undantag från de så kallade lokaliserings- och självkostnadsprinciperna, som det i grunden handlar om i kommunallagen. Här ingår elproduktion, fjärrvärme och naturgas, som alltså har lyfts ut och där man kan konkurrera på lika villkor. Det är dags, tycker jag, att utöka det här till hela energiområdet. Varför ska vi fortsätta att diskriminera de kommunala företagen och bolagen när de behövs för att stärka konkurrensen och få fart på omställningen inom energiområdet? Sverige har allt att vinna på att inte hämma kreativiteten och teknikutvecklingen i de kommunala energibolagen, som jag ser det.

I KU har vi av någon oklar anledning inte lyckats övertyga de borgerliga och Sverigedemokraterna. Men jag vill vädja till er här i kammaren att tänka om. Det kan väl inte vara riksdagens uppgift att sätta upp snubbeltråd för en bättre energimarknad.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag förutom i den här frågan, som innebär att den här gången yrkar jag bifall också till reservation nr 1.

Anf. 151 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag vill först instämma i det som Peter Eriksson har sagt när det gäller återgång av upphävda beslut, det tillkännagivande som utskottet vill göra.

Vi är överens om det mesta i betänkande KU24. Jag vill därför koncentrera mig på reservationen under punkt 6, kommunal kompetens, som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom.

De kommunala energibolagen spelar en mycket viktig roll när det gäller att hitta nya tekniker, energisparande och ett progressivt sätt att hantera klimatfrågorna. Att åstadkomma resultat som minskar utsläpp i mark, vatten och luft är en oerhört viktig politisk utmaning. Möjligheten att åstadkomma tydliga resultat i kampen mot växthuseffekten handlar om vår generations förmåga att skapa ett hållbart samhälle för kommande generationer. Här har de kommunala energibolagen en mycket viktig roll att spela. Man jobbar över ett fält som handlar om fjärrvärme, tillvaratagande av spillvärme, drift av olika typer av kraftverk, samverkan mellan energibolag och näringsliv.

Man jobbar med avfallsförbränning, skapandet av infrastruktur som bredbandsutbyggnad, biogasintroduktion och mikroproduktion av el.

Det finns många framgångsrika kommunala energibolag i vårt land som samverkar mellan politik, forskning, entreprenörskap och näringsliv. De är i ordets bästa mening i regel företag som jobbar i allmännyttans och samhällsutvecklingens tjänst.

Bakgrunden till det kommunala ägandet är dels behovet av kontroll, dels möjligheten att påverka samhällsutvecklingen på ett sådant sätt så att det gagnar kommuninvånarna.

I samband med avregleringen av elmarknaden valde tyvärr många kommuner att sälja sina energibolag. Det fick till resultat att Eon, Fortum och Vattenfall blev ännu större aktörer på marknaden. I dag äger de 90 procent av landets energiproduktion. Det har inte vitaliserat den så kal-

lade marknaden. Däremot har vi återkommande debatter om så kallade oligopolliknande förhållanden. Vi har alltså en tilltagande ägarkoncentration, och det bidrar inte till att stärka medborgar- och konsumentperspektivet.

Därför är det viktigt att bidra till att stärka de kommunala bolagens och energibolagens arbete. De måste utgå från förhållandet att energisystemet och dess uppbyggnad följer helt andra gränser än den nuvarande kommunindelningen. Det leder också till en osäkerhet om hur de kommunala bolagen bäst får verka. Därför finns det anledning att se över både den gällande kommunallagen och konkurrenslagstiftningen. Att verka över kommun- och länsgränser utan att behöva ifrågasättas skulle vara en välbehövlig modernisering som också skulle bidra till ett framgångsrikare arbete för en bättre miljö och mot klimathot.

Vi kan också konstatera att många av våra kommunala energibolag betraktas med spänning och stort intresse från utlandet. Svenska lösningar när det gäller miljöfrågor, vatten och avlopp, energisparande, avfallsförbränning och ny teknik är sådant som betraktas med mycket stort intresse. Därför måste lagstiftningen moderniseras så att kommunala bolag kan verka även utomlands på samma villkor som statliga och privata företag.

Det finns redan i dag, bland annat via Sida, internationella projekt där kommunala energibolag bidrar och jobbar i spetsen. Det är en verksamhet som bidrar till mycket viktig kompetensutveckling i de kommunala bolagen. Att jobba internationellt stärker bolagen, bidrar till att öka personalens kunskande och sporrar teknikutvecklingen och tankarna i dessa bolag.

Vi tycker att det är av största vikt att regeringen snabbt tillsätter en utredning som syftar till att ge de kommunala bolagen möjlighet att verka på likvärdiga villkor som privata och statliga bolag.

Mot bakgrund av detta yrkar jag bifall till reservation nr 1.

Anf. 152 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Jag kommer att uppehålla mig vid samma ämnen som de två föregående talarna. Vi är helt överens i dessa frågor. Jag börjar där Peter Eriksson slutade.

Vi hör ofta diskussioner om hur bra det är med konkurrens och att det är viktigt med många aktörer. Men när det gäller kommunala bolags möjlighet att agera gäller inte konkurrensen längre; då är det bara dåligt. Det är märkligt. Jag kan inte riktigt förstå det.

Jag tycker att det är bra om kommuner och kommunala bolag har möjlighet att ta ett ansvar för utveckling, har möjlighet att arbeta för en bättre miljö och har möjlighet att ta ansvar för medborgarna i sitt område och i Sverige. Jag kan inte förstå varför man anser att kommunala bolag ska ha helt andra villkor än statliga och privata bolag.

Med det yrkar jag bifall till reservation 1.

Jag är i lite samma situation som Tuve Skånberg. Jag är ganska glad för att det blir avslag på en motion och nöjd med beslutet. Jag tycker att tillkännagivandet angående möjligheterna att upphäva beslut och eventuellt införa sanktioner när kommuner agerar och till exempel säljer ut gemensamma egendom utan att avvakta att beslutet vunnit laga kraft är bra. Vi har haft flera uppmärksammade fall de senaste åren. Det är bra att

man ser över detta. Det går förstås inte bara att säga att man ska återta, men det är ett problem att man agerar innan beslutet har vunnit laga kraft och att det per definition inte går att korrigera, även om besluten har varit felaktiga.

Det är viktigt att man hittar olika sätt för att underlätta för alla att följa lagen. Det ska vara enkelt att göra rätt från början, och det är bra att se över detta.

Jag yrkar som sagt bifall till reservation 1. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 153 CECILIA BRINCK (M):

Herr talman! Jag tänker också uppehålla mig vid diskussionen om kommunalt företagande. Den motion som konstitutionsutskottet har behandlat har en hel del viktiga och bra poänger. Det finns ett tydligt behov av ökad konkurrens av flera aktörer och därmed ökad medborgarnytta. Vi tycker att det är positivt och lovar gott för framtiden att även miljöpartister lyfter fram den sortens tankar.

Vi är också helt inne på uppfattningen att det är viktigt med gröna alternativ. Det är viktigt med hållbar utveckling. Vi gillar också tanken på mångfald på energimarknaden så att konsumenterna erbjuds fler alternativ än vad som är fallet i dag. Det är förutsättningen för att både marknad och konsumenter ska klara omställningen till en grön och hållbar utveckling. Vi har förespråkade sådana här tankar både före och efter valet 2010, vill jag påpeka. Vi menar att det gröna folkhemmet måste vara färgblint och att miljö- och klimatfrämjande åtgärder måste gå före partipolitiska hänsyn.

Det finns dock problem med diskussionen så som den förs i motionen. Motionärerna framför vikten av likvärdiga villkor för offentligägda och privata bolag, framför allt med tanke på energi- och miljöbranschen. Det är dock ingen alldeles lyckad eller oproblematisk tanke att ge kommunala bolag samma villkor som de privata företagen har. De kommunala bolagen har nämligen förutsättningar och fördelar som privata företag saknar, inte minst när det gäller möjligheterna till förlusttäckning.

Det är lätt att driva företag när man gör det med någon annans pengar i ryggen. Det är pengar som dessutom inte tar slut lika lätt. Vi vet ju alla att skattebetalarnas plånbok i princip är hur stor som helst. När kapitalbehov uppstår har de kommunala bolagen helt andra möjligheter att skaffa mer kapital och öka sina krediter än vad privata företag har.

Det finns dessutom andra sätt för kommuner att hjälpa och bistå sina kommunalt ägda energiföretag. Man kan underlätta etablering, man kan utöka sitt engagemang som kund och man kan främja olika typer av lokal företagssamverkan.

I motionen diskuteras också lokaliserings- och självkostnadsprinciperna som är ett bärande fundament i avgränsningen av de svenska kommunernas möjlighet att agera. Motionärerna vill förändra de här två principerna, men vi menar att lokaliseringsprincipen är bra och rimlig. Det ligger i sakens natur att kommuner och landsting och deras verksamhet ska befinna sig och vara till för de människor som finns inom kommunens geografiska område, för kommuninvånarna. Att använda kommuninvånarnas pengar på företagande utanför kommunens gränser faller utanför lokaliseringsprincipen, och vi tycker att det ska förbli så.

Det finns dessutom möjlighet att göra avsteg från dessa principer, vilket också nämns i betänkandet. I ellagen finns till exempel en möjlighet för kommunala företag att bedriva produktion och handel med el samt därtill hörande verksamhet. I fjärrvärmelagen finns det undantag från självkostnads- och lokaliseringsprinciperna för kommunala företag som bedriver fjärrvärmeverksamhet. I naturgaslagen finns möjlighet till undantag från lokaliseringsprincipen, dels när det gäller handel med naturgas och därmed sammanhängande verksamhet, dels vid överföring av naturgas.

En utredning kommer att presentera ett betänkande senast den 1 mars i år. I direktiven påpekas att viss kommunal näringsverksamhet som baseras på självkostnadsprincipen kan leda till konkurrensproblem. Utredningen undersöker om det för dessa fall är möjligt att utforma något slags undantag från självkostnadsprincipen. Dessutom har utredaren i uppdrag att utreda behovet av en eventuell konsekvensändring i förbudet mot att bedriva verksamhet i vinstsyfte. Utredningen ska som sagt vara klar den 1 mars. Därför menar vi att det är rimligt att invänta de förslag och rekommendationer som utredaren kommer med.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 154 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Det är en knepig logik i det resonemang som Cecilia Brinck för. Hon erkänner att vi har en del undantag. Det finns ett undantag för elproduktion, ett undantag för naturgas och ett undantag för fjärrvärme. Varför ska det inte finnas ett undantag för biogas men ett för naturgas? Varför kan man inte producera pellets men fjärrvärme när det är mycket effektivare att göra både och? Varför kan man inte producera både el, pellets och fjärrvärme?

Det är ingen rimlig logik i att detaljreglera. Det vore rimligare att ha ett undantag för energimarknaden och låta de kommunala bolagen få leva och utveckla sin kreativitet och bidra till samhället och konkurrensen. Det är ju en stor samhällsfråga att vi har bristande konkurrens på energimarknaden i Sverige.

Anf. 155 CECILIA BRINCK (M) replik:

Herr talman! Som jag sade är det fundamentala skillnader mellan offentligt företagande och privat, inte minst när det gäller möjligheterna till förlusttäckning. De skillnaderna finns i hög grad på energimarknaden. Var går gränsen? Hur kan man utforma en lagstiftning som ger möjlighet för kommunala energibolag att agera utöver de gränser som kommunallagen i dag medger – det är ju det som är bekymret – men inte för andra? Varför ska man göra det?

Vad händer när det kommunala bredbandsbolaget – det finns många sådana i landet – plötsligt vill utöka sitt verksamhetsfält till kommunen bredvid eller kommunen bortom kommunen bredvid? Det blir otroligt svåra gränsdragningsproblem.

De undantag som finns i lagstiftningen i dag är inte oproblematiska. Det finns situationer där de mer eller mindre uppenbart kommer i konflikt med framför allt lokaliseringsprincipen i kommunallagen. Det får man hantera inom ramen för den rättsordning som finns. Det har man lyckats göra hittills. Vi tycker att det är vettigt att invänta vad utredaren

kommer fram till. Om vi måste titta på lagstiftningen efter det får vi naturligtvis göra det.

Anf. 156 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Det blir en ganska absurd situation i verkligheten med den typen av praxis. Vi ser det till exempel när det gäller Skellefteå kraft. Finska företag som ägs av kommunerna kan bedriva verksamhet i Sverige, men kanske inte svenska kommunala företag. Utländska kommunala företag ses som privata när de agerar i Sverige, medan svenska kommunala företag inte får bedriva verksamhet vare sig i andra länder eller i Sverige inom vissa energiområden. Det blir så konstiga effekter av det här detaljreglerandet.

Anf. 157 CECILIA BRINCK (M) replik:

Herr talman! Jag har svårt att se kommunallagens regler om kommunernas ansvarsområde och kompetens som onödigt detaljreglering. Fundamentet för det kommunala självstyret är att kommunernas uppgifter är tydliga och avgränsade. Om kommunerna eller landstingen träder utanför den maktfär som är fastlagd i kommunallagen inträder vissa sanktioner som rättssystemet står till tjänst med.

Det är möjligt att man i Finland har en annan syn på detta. Jag känner inte till den finska lagstiftningen när det gäller kommuners självstyre, men så mycket vet jag som att den kommunala verksamheten är finansierad på ett helt annat sätt i Finland än i Sverige. Det finns andra stora skillnader också. Det kan vi inte påverka i den här kammaren.

Jag tror att det är viktigt att vi försvarar det kommunala självstyret och att vi ser till att gränserna upprätthålls och är så tydliga som möjligt.

Anf. 158 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det sägs att riksdagsledamöter på väg till riksmötena under Karl XI:s tid i slutet av 1600-talet möttes av devisen: Vad göras skall är allaredan gjort. I herredagsmän, reser icke så fort. Jag kom att tänka på det när jag läste det här betänkandet om kommunala och regionala frågor.

Jag ska uppehålla mig vid en enda punkt, nämligen valkretsindelningen och proportionaliteten i val till kommunfullmäktige. Det synes mig vara en av de konstitutionella frågor som inte väcker allmänhetens intresse att döma av hur många som nu sitter på läktaren.

Flera av oss har väckt motioner i den här frågan. De besvaras med att utskottet säger att regeringen avser att tillsätta en utredning och att man avstyrker motionerna. Det är naturligtvis resultatet som är det viktigaste. Om kammarens ärade ledamöter lovar att inte berätta det för någon kan jag säga att jag har väckt den här motionen vid några tillfällen tidigare. Den har rönt samma oblidade öde då, nämligen ett avstyrkande. Likväl är det en definitionsfråga om det är bifall till eller avslag på motionen. I själva verket tillsätter regeringen en utredning. Det är just det som är syftet med motionen. Det kommer att registreras som avslag, men i själva verket är det ett bifall. Det är det viktiga.

De som har varit med om att få sina röster räknade på ett sådant sätt att de inte får någon inverkan på kommunfullmäktigevalen är glada över

att man ser över detta och öppnar för möjligheten till ett utjämningsmandat. Nu ser vi vikten av att varje röst räknas på ett korrekt sätt.

Häromdagen togs det upp i Valprövningsnämnden att en enda röst i Stentorps valdistrikt i Skövde avgjorde om det skulle bli omval eller inte i hela västra Götalands valkrets.

Herr talman! Det är viktigt att se till att varje röst är viktig. Det gäller att få god proportionalitet.

Det här är inte enda gången som det blir avslag på motioner som i praktiken blir bifallna. Under det förra riksmötet var jag med om dessa två beslut: Vi avtog en motion om att införa skattefri el i hamnar. När regeringen kom med samma förslag godkände samma riksmöte det – ett avlogs och ett bifölls. Det viktiga var att det gick igenom.

Jag ska berätta en anekdot. Jag har vid åtskilliga tillfällen aktualiserat frågan om tonnageskatt. Jag fick ett herostratiskt ryktbart svar av dåvarande finansministern Bosse Ringholm som förklarade att detta var något som absolut inte ingick i det svenska skattesystemet och aldrig skulle kunna tänkas. Nu är det högsta mode. Jag förväntar mig att den nuvarande regeringen så småningom ska kunna omsätta detta som en gång inte var möjligt att över huvud taget tänka sig i Sverige. Det står nu bland annat Socialdemokraterna bakom. Det tycker jag är bra. Det visar att man ska vara försiktig med att avvisa under den allmänna motionstiden. Tiden kan göra att motioner som en gång var inaktuella blir bra genomförda.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 2 mars.)

14 § Riksrevisionens styrelses framställning om statens betalningar

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2010/11:FiU22
Riksrevisionens styrelses framställning om statens betalningar (framst.
2010/11:RRS5).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 2 mars.)

15 § Mediefrågor

Mediefrågor

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2010/11:KrU5
Mediefrågor.

Anf. 159 BERIT HÖGMAN (S):

Herr talman! Detta betänkande avser mediefrågor. Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas reservation nr 3.

Maktkoncentrationen på svensk mediemarknad är hög. Det är bekymmersamt inte bara ur demokratisk synpunkt utan också ur konkurrenssynpunkt och inte minst ur ett konsumentperspektiv. De verktyg vi

hittills har för att nå mångfald på mediemarknaden, exempelvis presstöd, public service och kulturtidskriftsstödet, har varit och är hårt ansatt av den borgerliga regeringen.

När Sveriges riksdag under den förra mandatperioden fattade beslut om radio och tv i allmänhetens tjänst var det inte längre ett blocköverskridande beslut.

Vi socialdemokrater beklagar verkligen detta. Vi vill se detta beslut som en parentes i vår moderna politiska mediehistoria och ser fram emot att regeringen inser att man är en minoritetsregering och också inser värdet av att ha en blocköverskridande politik när det gäller ett så viktigt område som public service. Det finns mer än en anledning att visa lyhördhet. Viktiga frågor som vi vet kommer på vår dagordning under mandatperioden gäller kontrollstationen och därmed nya sändningstillstånd.

Herr talman! I dag behandlar vi ett antal motioner från allmänna motionstiden. Från vår sida har vi en reservation som berör en för oss viktig fråga, nämligen möjligheten för Sveriges Television att visa stora idrottsarrangemang.

Motionären vill se en utredning om hur vi ska kunna få fler landskamper och andra stora idrottsarrangemang i våra public service-kanaler. Vi inser naturligtvis att det inte kan gälla alla. Det kanske inte gäller enduro eller någonting annat. Men det får inte vara en anledning att avfärda idén. I stället handlar det om det faktum att Sveriges Television och public service når 98 ½ procent av svenska folket och att dessa människor har rätt att få se stora idrottsarrangemang utan att betala för extra kommersiella kanaler. Det tycker vi är en mycket bra byggsten i kulturens och idrottens allemansrätt. Långtifrån alla kan eller vill betala för ett kanalutbud utöver det som är public service.

Kulturministern har vid flera tillfällen uttryckt sin vilja att göra public service helt fri från sponsrade program och reklam. Vi är övertygade om att detta inte är i enlighet med svenska folkets vilja. Vi är säkra på att svenska folket vill se stora idrottsarrangemang i svensk television. Det är ett sätt för unga människor att få se sina förebilder, och det är ett sätt skapa gemenskap och att skapa spänning och att ge en bild av Sveriges stora och rika idrottsliv.

Här är oberoende och armlängds avstånd oerhört angeläget för kulturministern. Men när det gäller kulturen är sponsring i ökad utsträckning mycket önskvärt av samma minister. Samtidigt säger samma minister att kulturuppdraget för public service bör stärkas framöver. Då kan det följaktligen inte vara ett kulturuppdrag som har skett via sponsring därför att då är tungan hos kulturministern verkligen kluven.

Jag vill därför ta tillfället i akt under denna debatt och be utskottskollegerna från de andra partierna att ge sin syn på framtiden för public service. Detta betänkande kommer nämligen lite knepigt i tiden. Det är först nästa vecka, eller veckan därpå, som public service-företagen ska redovisa sin input till kontrollstationen. Det är därefter som regeringen förhoppningsvis aviserar hur man ska jobba med frågorna inför nästa sändningstillstånd.

Det är många frågor som kulturministern har aviserat ska behandlas: den tekniska utvecklingen, bland annat på radioområdet, medelstilldelningen och bolagens ekonomiska situation, nivån på radio- och tv-

avgiften, uppdraget att spegla hela landet, det så kallade 55-procents-
uppdraget, kulturen och momsfrågan. Det är mycket viktiga frågor för
framtiden för public service och för svenska folket.

Jag tycker därför att det vore bra om vi också kunde få ett besked om
hur detta arbete ska gå vidare, hur vi kan jobba tillsammans i kulturut-
skottet och hur beredningen av ärendet kommer att ske i Sveriges riks-
dag.

Den tekniska utvecklingen går oerhört snabbt. Politikens verktyg kan
snabbt bli irrelevanta. Internet ökar dominansen på mediemarknaden och
skapar nya utmaningar. Skydd av immateriella upphovsrätter ställs inte
sällan mot rättssäkerhet, integritet och nya värderingar i fråga om rätten
att ta del av det som har skapats. Där återstår också en fundering från vår
sida. Vilken beredskap har regeringen och regeringspartierna egentligen i
dessa frågor?

I detta anförande instämde Agneta Gille, Peter Johnsson och Per
Svedberg (alla S).

Anf. 160 MATTIAS KARLSSON (SD):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till de sverigedemokratiska
reservationerna 1 och 2.

Vi ska i dag behandla betänkande KrU5 om mediefrågor. Att detta
område till stor del domineras av frågor som rör just public service märks
inte minst på antalet motioner som behandlar ämnet. I likhet med mer-
parten av motionärerna tänkte även jag i första hand uppehålla mig vid
public service-frågor i dag.

Jag ska börja med att villigt erkänna att jag personligen som sverige-
demokrat, konservativ och tidigare presschef inte alltid har haft en helt
okomplicerad relation till public service. Jag har upplevt att public ser-
vice både i sin politiska bevakning och i andra sammanhang tyvärr ofta
har brustit i sina strävanden efter partipolitisk objektivitet och alltför ofta
ställt sig på maktens och den rådande kulturradikala ordningens sida.

Herr talman! Jag antar att de flesta här inne någon gång har hört den
roliga historien om FNL-demonstrationståget från 1968 som gick fel och
förirrade sig in i radiohuset och sedan aldrig kom ut igen.

Väljarsympatiundersökningar inom journalistkåren har givit vid han-
den att denna skröna trots överdrifter ändå rymmer några reella korn av
sanning. En studie från 2005 visade att 65 procent av samtliga journa-
listerna sympatiserade med något av de rödgröna partierna. Tidigare studier
där man har tittat på partisympatier hos olika typer av journalister har
indikerat att vänstersympatierna bland just public service-journalister var
ännu starkare. En undersökning från 1999 visade att mer än en tredjedel
sympatiserade med Vänsterpartiet och att 70 procent sympatiserade med
något av de rödgröna partierna.

Den stora diskrepansen beträffande partisympatier mellan journalist-
kåren och den övriga befolkningen är naturligtvis ingenting som kan eller
bör vara föremål för några politiska åtgärder. I vilken grad denna skevhet
i politiska sympatier faktiskt också påverkar journalistikens innehåll kan
säkert diskuteras. Det är dock min övertygelse att blotta misstanken om
att det kan föreligga en dold politisk påverkan har en negativ effekt på
tilliten till public service, åtminstone hos delar av allmänheten.

På de områden där vi med enkla medel faktiskt kan eliminera misstankar kring förekomsten om en dold och insynsskyddad politisk påverkan inom public service anser jag att vi bör göra det. Detta är anledningen till att Sverigedemokraterna har valt att yrka bifall till motion Kr220 där det föreslås att inga aktiva politiker ska tillåtas representera den förvaltningsstiftelse som utser styrelserna i public service-företagen.

Trots de brister som finns och trots vår stundtals ansträngda relation är det min och Sverigedemokraternas uppfattning att public service har fyllt och fyller en viktig samhällsfunktion. Det räcker egentligen att titta på den relativa likriktning i utbudet som finns i de kommersiella kanalerna för att inse att det föreligger ett reellt behov att ha en mediekanal som åtminstone har ambitionen att vara så kvalitetsinriktad, mångsidig och kommersiellt oberoende som möjligt.

Jag vill understryka att det faktum att vi anser att misstanke om dold politisk påverkan i möjligaste mån bör undvikas inte är detsamma som att vi anser att de folkvalda i Sverige inte ska ha något öppet demokratiskt inflytande över public service.

Den politiska styrningen av public service ska naturligtvis vara mycket begränsad, och alla former av detaljstyrning ska naturligtvis undvikas. Vi stöder dock bland annat de nuvarande skrivningarna i sändningstillståndet som slår fast att public service har ett ansvar för att värna det svenska språket och för att stärka den nordiska kulturgemenskapen. När det gäller det sistnämnda vill jag säga att Sverigedemokraterna är mycket positiva till den idé som har lanserats av Nordiska rådet om att inrätta en gemensam nordisk kulturkanal. Jag beklagar att kulturministern inte tycks dela vår entusiasm över detta projekt.

Jag tycker dock att det är lite märkligt att man i sändningstillståndet uteslutande tar upp vikten av en stark nordisk kulturgemenskap men inte nämner någonting om vikten av en stark nationell kulturgemenskap i Sverige. Jag hoppas därför att detta kan åtgärdas vid kommande förhandlingar om sändningsvillkoren genom att regeringen då, i likhet med sina danska systerpartier, är beredd att framföra krav på att public service inte bara ska värna det nationella språket utan hela det nationella kulturarvet.

Även när det gäller partipolitisk objektivitet och värnande av demokratiska principer finns det en hel del att lära av Danmark. Även till exempel relativt små och nya uppstickarpartier är garanterade utrymme på lika villkor i Danmarks radios valbevakning. Vi har i Sverige på olika sätt byggt upp höga trösklar mot nya politiska rörelser som ifrågasätter och utmanar makten. Det är tragiskt, och jag tycker inte att public service ska vara en del av den processen.

För att återgå till motionerna i det aktuella betänkandet kan jag säga att flera av motionärerna vill öppna upp för en moderniserad syn på tv-avgiften. Sverigedemokraterna har inte slutgiltigt tagit ställning i frågan om tv-avgiftens framtid, men vi delar uppfattningen att inte minst den pågående teknikutvecklingen, där man kan ta del av tv-utbudet på allt fler sätt, via allt fler olika typer av apparater, motiverar en förnyad prövning av det nuvarande avgiftssystemets hållbarhet. Därför valde vi att yrka bifall till motion Kr282, där en ny och fördjupad utredning av frågan föreslås.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis meddela att Sverigedemokraterna stöder intentionen bakom motion Kr269. Förutom den socioekonomiska

aspekt som man trycker på i motionen finns det ett stort gemensamhets-
skapande samhällsvärde i att hela befolkningen via public service kan få
ta del av ännu fler stora svenska landskampsevenemang än vad som är
fallet i dag.

Vi har trots detta valt att inte yrka bifall till motionen då den enligt
vår mening är alltför luddigt skriven och helt saknar omnämningar av
konkreta förslag på hur detta ska åstadkommas. Vi är dock öppna för att
både lyssna till och samtala med de rödgröna partierna i syfte att försöka
hitta en gemensam lösning på hur fler idrottsevenemang av angelägenhet
för hela folket också ska kunna ses av hela folket. Vi är i detta avseende
inte främmande för möjligheterna att diskutera förändringar i regelverket
kring sponsring i en mer generös riktning.

I detta anförande instämde Per Ramhorn (SD).

Anf. 161 GUSTAF HOFFSTEDT (M):

Herr talman! Av riksdagens motioner på det här området handlar
alltså samtliga helt eller delvis om public service. Det är bra. För 20 år
sedan ungefär var tongångarna helt annorlunda. Då fanns det förslag på
att förbjuda parabolantennor, en åtgärd som i medielandskapet vore helt
analog med dagens diktaturregimer som vill förbjuda sms:ande och till-
gången till Internet.

För tio år sedan fanns det en stor diskussion som var initierad av ett
då dominerande parti som ville begränsa möjligheterna för stora medie-
aktörer som Bonnier att verka. Inte heller den gången lyckades staten och
politiken att begränsa och förhindra det fria ordet. När utskottets ord-
förande i dag inleder sitt tal talar hon om maktkoncentration. Då är det
just att kastas tillbaka tio år i tiden. Det är som om sådant som bloggar,
twitter, youtube och alla de fantastiska mediala möjligheter vi har i dag
inte har utvecklats under den här tiden och som om man skulle hjälpa det
fria ordet genom att begränsa aktörers möjlighet att tala fritt snarare än
att försöka få en så stor mångfald av aktörer som möjligt.

Det är ju ett helt annat medielandskap som vi har framför oss i dag,
ett helt annorlunda. Det gör det också lätt att anamma en liberal mediepo-
litik. Jag tycker att det från höger till vänster ändå är det vi ser. Det är en
mycket mer liberal syn på det här. Vi tycks vara förenade av en och
samma grundsats, att staten inte får begränsa det fria ordet. Sedan kan det
mycket väl vara så att vi som enskilda medborgare irriterar oss alldeles
fasligt över ett enskilt transprogram eller att en aktör är dominant. Men
staten ska aldrig förbjuda det fria ordet.

Kanske är det också därför som de här riksdagsmotionerna, 20 till an-
talet, alla behandlar public service. Inte för att andra saker skulle vara
oviktiga i den mediala världen eller ointressanta utan för att den övriga
medievärlden mår bäst så, av att vara i fred, av att inte lagstiftaren lägger
sig i när det inte behövs.

Herr talman! När man betraktar de här public service-motionerna ser
man att åtminstone hälften av dem handlar om framtidens finansiering av
public service. Även kulturutskottet har haft en bra diskussion om det.
Den gamla tv-avgiften framstår som alltmer obsolet. Man kan fråga sig
varför tv-tittande i en tv-apparat ska kosta drygt 2 000 kronor per år me-

dan tv-tittande på exakt samma public service-program via SVT Play ska vara helt avgiftsfritt.

Utskottets socialdemokratiska ordförande, Berit Högman, efterlyste en diskussion om hur vi skulle kunna ge svar på hur vi ska arbeta tillsammans framöver i denna och andra viktiga public service-frågor. Jag vill nog säga att jag tycker att utskottet har tagit de första stegen mot just ett sådant samarbete. Det är faktiskt ett enigt utskott, möjligen med undantag för Vänsterpartiet, som välkomnar en diskussion om hur man ska kunna hitta en finansiering av public service som inte bara har legitimitet bland medborgarna i dag utan också i framtiden. Att utskottet där är så samlat är faktiskt någonting nytt och det är mycket efterlängtat.

Herr talman! Med det önskar jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 162 TINA EHN (MP):

Herr talman! Jag tänker fatta mig ganska kort och koncentrerat och förmodligen inte använda hela min talartid när det gäller kulturutskottets betänkande nr 5.

Medierna spelar ju en viktig roll i vårt samhälle. I en demokrati har medierna ett ansvar för att utgöra forum för debatt. De ska bistå medborgarna med kvalitativ samhällsinformation och granska samhällets makt-havare, en nödvändighet i ett demokratiskt samhälle.

Utifrån debatterna och det här betänkandet är det viktigt att tydligt säga att vi i Miljöpartiet värnar public service. Vi vill ha ett starkt public service-utbud, och det bör ha en bredd så att alla kan hitta något som de gillar. Vi vill ha samhällsprogram som ställer politiker och andra makt-havare mot väggen. Vi anser att friheten och oberoendet är en viktig fråga för public service.

Herr talman! I dagens betänkande från den allmänna motionstiden finns ett antal motioner med ett antal förslag. Miljöpartiet har i detta inget eget förslag. Vi har inte heller ställt oss bakom något motionsförslag av de samlade förslag som finns i betänkandet. Det finns ändå ett särskilt yttrande från oss om vår syn på några av de frågor som tas upp i betänkandet, till exempel finansieringsfrågan för bland annat SVT. Vi ser att det kan finnas vissa brister eller kanske orättvisor i systemet med finansieringen av Sveriges Radio, SVT och Utbildningsradion bland annat. Men de lösningar som föreslås i de här motionerna tror inte vi leder till vad som i så fall skulle kunna vara större rättvisor.

Även om det kan anses finnas vissa orättvisor i dag tycker vi att avgiftssystemet ger public service-bolagen en tydligt fristående roll, då resurserna inte urholkas vid nedskärningar av statsbudgeten. Som svar på alla de motioner som skrivits i ämnet finns ett utskottssvar som visar på att frågan om finansieringssystemet togs upp så sent som hösten 2009.

Sponsringen i SVT är en annan mycket viktig fråga i betänkandet, och den S-motion som berör detta är angelägen. Det finns en oro inför den ambition som regeringen har gett uttryck för, nämligen att inte tillåta sponsring i SVT. Det kan skapa en omöjlighet att klara av att sända bland annat stora sportarrangemang. Hotet i sig är tillräckligt. Jag och Miljöpartiet utgår från att det finns ett utrymme för att även viss sponsring tillåts i framtiden. Det är också av vikt att ta ansvar för människors olika

förutsättningar. Det kan inte vara så att det är plånbokens tjocklek som avgör om man kan få tillgång till stora sportarrangemang i tv.

Public service kan man säga skapades i Europa och den utvecklades även i Europa. Det har gett en hög kvalitet. Det har gett oss ett starkt utbud. Man kan säga att det är lite av en nationell tillgång, en viktig arena som behövs när mycket annat splittras upp och styrs av andra värden än de som finns i modellen runt public service.

Anf. 163 CHRISTER NYLANDER (FP):

Herr talman! Medierna och mediepolitiken är viktiga för Sverige. Dels därför att det är en intressant bransch som skapar jobb och utveckling, dels därför att branschen ger information och mycket annat. Det här är en bransch som är viktig för Sverige, och det är en bransch där det händer mycket just nu.

Bland tidningarna funderar man på framtiden. Hur står sig pappers-tidningen framöver? Vad innebär läsplattor och den konjunkturedgång vi har sett i annonsmarknaden den senaste tiden? Kommer de upp ur den nedgången igen?

Privatradion har svårt att räkna hem fler satsningar. Spotify utmanar SR fortsatt starkt. Samtidigt tvekar många inför det digitala genombrott som också radion tycks vara på väg in i. Hur skapas då nya valmöjligheter för lyssnarna?

På tv-sidan ser vi nya plattformar. Vi ser en dynamisk program- och producentmiljö med on demand-tjänster. Tv kommer framöver att bli alltmer interaktivt.

Sedan har vi en kontrollstation i sändningsavtalet för public service-företagen som bidrar till den intressanta diskussionen om medierna just nu. Det är bra.

Den tekniska utvecklingen är på många sätt grunden för diskussionerna inte bara i Sverige utan i hela världen om medierna framöver. Man funderar på hur framtidens mediekonsumtion kommer att se ut och vilken roll dagens mediehus kommer att ha i den framtida medievärlden. Samtidigt förs en viktig diskussion om vad fragmentiseringen innebär för det demokratiska samtalet och hur mångfalden inte bara innebär mer lättuggat utan också ytterligare input till ett seriöst samhälleligt samtal.

När vi om tio år tittar tillbaka på den situation vi nu befinner oss i kommer vi säkert att se att vi just nu var inne i ett formativt skede när det gäller mediernas utveckling. Detta ställer krav på oss politiker. Vi måste vara beredda på att se förändringarna, att fundera över vad förändringarna innebär för politiken och vara tydliga med vilka värderingar vi vill ska styra mediepolitiken.

Det är ingen slump att det i krig och konflikter ofta är mediehuset som först anfalls. Det är ingen slump att diktatorer ger sig på journalister. Medierna är viktiga för demokratin och det demokratiska samtalet. Det är också därför viktigt att vi som sysslar med politiken funderar på vart medieutvecklingen är på väg. Det finns anledning att återkomma till dessa diskussioner i mer samlad form framöver.

Herr talman! Det finns ett flertal motioner från olika politiska partier om förändringar av public service-verksamheten. Några ifrågasätter public service-företagen över huvud taget och föreslår att allt säljs. Min och Folkpartiets åsikt är att public service-verksamheten verkligen be-

hövs, att det är viktigt med oberoende och självständig public service-verksamhet som med stor integritet erbjuder kvalitet och ett varierat utbud. Det här innebär inte att varje förändring är otänkbar, och det innebär inte heller att allt som görs i dag är klanderfritt.

Radio- och tv-avgiften är en annan fråga som flera motionärer tar upp och som har tagits upp i debatten tidigare. Det finns all anledning att diskutera avgiftens framtid. Den tekniska utvecklingen påverkar legitimiteten och gör det svårare att fastslå vad som är en tv-apparat. Det kan undergräva förtroendet för avgiften. Samtidigt kan man konstatera att fler och fler faktiskt betalar avgiften. De senaste åren har vi sett ett uppsving i betalningsviljan. Men jag tror att det är viktigt att vi alla är beredda – och det är vi i Folkpartiet – att diskutera förändringar. Vi måste hitta en modell som innebär att public service-verksamheten finansieras på ett sätt som bevarar självständigheten och som befolkningen finner legitim.

I Danmark rasar nu en debatt om public service-företagens självständighet. Det är efter det att regeringen har skrivit in en bisats om att Danmarks radio särskilt ska lyfta fram det kristna kulturarvet och i en fotnot säger att gudstjänster ska sändas. Det finns de som tycker att vi ska ha något liknande i Sverige. Jag vill varna för det. Jag tror att det är viktigt att vi som lyssnar på radio och tittar på tv vet om att de avvägningar som görs på redaktioner sker efter vad som är viktigt. Vilket stoff som finns med och vilka vinklingar som görs ska vara relevanta. Det ska inte kunna ifrågasättas om ett uppdrag speglar ett visst kulturarv eller en viss ideologisk inriktning.

Vi politiker ska inte fatta beslut om tv-tablån och inte heller radiotablån.

Herr talman! I en S-reservation yrkar man bifall till en motion som handlar om att all landslagsidrott ska kunna ses av alla invånare i Sverige. Jag noterar att Berit Högman själv var lite tveksam till den formuleringen i sitt anförande och i reservationen. En närliggande och mer rimlig diskussion gäller om SVT framöver ska få möjlighet att sända stora evenemang som OS och fotbolls-VM. Jag uppfattade att Berit Högman ställde en fråga om detta. Vi i Folkpartiet tycker inte att det är rimligt med ett regelverk som innebär att SVT aldrig mer kan sända sådana arrangemang och evenemang.

Två av oppositionspartierna har inga reservationer alls. Däremot har de lagt fram intressanta särskilda yttranden. De innehåller en hel del intressanta saker att läsa. Av dem kan man utläsa att i dessa partier finns diskussioner om och funderingar över hur medielandskapets utveckling måste mötas i den politiska sfären framöver. Det är bra att en sådan diskussion förs. Men i ett betänkande som hanterar motioner blir utskottets behandling och debatter styrda av motionernas innehåll. Det är lite synd. Vi behöver en diskussion om radions digitalisering. Vi behöver en diskussion om UR:s framtid och hur UR:s roll i utbildningen kan utvecklas. Vi behöver en diskussion om hur medierna konvergerar alltmer och hur privatradions situation ser ut. Om detta tror jag att vi får återkomma i ett senare betänkande.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och därmed avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 164 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Christer Nylander tar upp det i medierna omdiskuterade ärendet i Danmark där man har slagit fast att public service-företagen ska ha i uppdrag att värna det nationella kulturarvet och även den kristna delen av kulturarvet. Enligt Christer Nylander är det här en utveckling mot en farlig styrning.

Jag förstår egentligen inte varför Christer Nylander tycker att detta är så upprörande och konstigt. Jag förstår inte heller vad som är den principiella skillnaden mellan beslutet i Danmark och vad som står i det svenska sändningstillståndet om att beakta språkliga och etniska minoriteters intressen, att verka för en nordisk kulturgemenskap och värna det svenska språket. Jag ser ingen principiell skillnad mellan det som har skett i Danmark och det som står i det svenska sändningstillståndet.

Jag skulle vilja veta om Christer Nylander, eftersom han kritiserar den danska situationen, vill slopa skrivningarna i sändningstillståndet eller om det bara handlar om att han inte vill att saker som han själv inte vill verka för ska finnas med under förespeglingen att det handlar om någon form av principiell invändning.

Anf. 165 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Herr talman! Situationen i Danmark och den i Sverige ser olika ut. Jag tror att det i Danmark fortfarande finns en statskyrka. Det finns det inte längre i Sverige. Diskussionen i Danmark föranleddes av att Danmarks radio funderade på att avskaffa gudstjänsterna i tv och radio, och det skapade en stor debatt. En sådan debatt har vi inte i Sverige.

Vi är tydliga med att det finns ett kulturuppdrag för public service-företagen. I det kulturuppdraget finns också en uppgift att spegla kulturarvets utveckling och hur det ser ut i Sverige. Man kommer naturligtvis att finna att det kristna kulturarvet är en stor och viktig del av det svenska kulturarvet – men inte det enda. Att särskilt tala om vilken del av kulturarvet som public service-verksamheten ska spegla tycker jag är onödigt. I ett program som handlar om kulturarvet blir det säkert naturligt så att det kristna arvet spelar en viss roll. Men det finns också andra delar av kulturarvet som inte är kristna och som också måste visas. Stoffet ska väljas efter vad som är relevant och intressant för programmet. Vinklingen ska väljas efter vad som är relevant och sant. Detta ska inte regleras av ett sändningsavtal eller en fotnot som säger att gudstjänster måste sändas. Jag tycker att vi kan hålla oss ifrån sådant.

Däremot är det intressant att diskussionen förs. Det är nyttigt att föra en sådan diskussion, men det måste inte nödvändigtvis synas i ett sändningstillstånd.

Anf. 166 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Det är knappast så att det råder allmän konsensus i samhället om vad som är relevant. Det är väl bland annat därför vi har demokratiska politiska institutioner. Om Christer Nylander inte har någon principiell inställning mot att det kvarblir som det är, att det finns en viss styrning där vi från de folkvaldas sida pekar ut villkor som vi ställer upp för public service-företagens sändningstillstånd, verkar det egentligen inte finnas några skillnader i princip mellan oss. Då tolkar jag det som att Christer Nylander inte tycker att det är särskilt viktigt att vi värnar kul-

turarvet och att public service-verksamheten får det som ett uppdrag. Det är därför han använder så starka ord när han fördömer förslaget i Danmark.

Anf. 167 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag använde så starka ord. Jag tycker att det är rimligt att public service diskuterar kulturarvet ur många synvinklar. Jag tror att man när man gör det finner att en hel del är inspirerat av kristendom och en hel del är inspirerat av någonting helt annat. En hel del kommer från tider när kristendomen inte ens fanns.

Jag tror att det är viktigt att vi också har existentiella diskussioner i public service och välkomnar det – det har sin roll i public service. Där-
emot tycker jag inte att vi i sändningstillstånd bör skriva in att man särskilt ska visa upp det kristna eller att man särskilt ska jobba för att upprätthålla det kristna kulturarvet. Jag tycker att uppdraget är något större än så.

För mig handlar public service och mediepolitiken generellt om att vidga vyerna och göra ramarna större för människor, inte att krympa dem. Det är en viktig principiell skillnad mellan mig och Mattias Karlsson.

Anf. 168 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Jag säger bara Mumindalen, inte så mycket för Snorkfröken eller Lilla My och inte så mycket för att de i den serien pratar Sveriges finaste dialekt. Mumindalen är för mig när min pappa kånkade in den första färg-tv:n hemma, ställde upp den i farmors och farfars gamla vardagsrum och slog på den. I några år hade vi haft två kanaler, och nu skulle vi få färg-tv hemma. Där satt man framför tv:n och tittade på Mumindalen.

För mig var det något alldeles speciellt, och minnet lever kvar. Mina barn har däremot svårt att förstå min och min generations fascination, och lite grann tvångsbeteende, kl. 15.00 varje julafton. De förstår inte riktigt vad det är för speciellt med Kalle Anka en gång om året, och dessutom samma och samma.

Världen har förändrats. Medievärlden har förändrats – tack och lov. Men vissa saker består även i en föränderlig värld. Centerpartiet värnar en stark public service med en mångfald av olika programtyper. Högkvalitativa samhälls- och kulturprogram har för oss en självklar plats i utbudet, men det gäller även sportsändningar och breda underhållningsprogram. När det gäller det senare kan sponsringsintäkter vara avgörande för att ha möjlighet att sända exempelvis fotbolls-VM. Det är därför viktigt att möjligheten till sponsring finns kvar.

Om uppdraget för public service skulle snävas av och de enbart skulle tillåtas att sända smala program som andra aktörer på mediemarknaden inte gör skulle bredden i publiken smalna av. Färre skulle sannolikt ta del av utbudet, och då skulle också den folkbildningsfunktion som finns inbyggd i public service minska. Det är inte minst viktigt ur ett demokratiperspektiv att många tar del av utbudet. Den granskande journalistik som sker inom public service har stor betydelse för att belysa hur samhället fungerar, även när de granskar oss politiska partier. Då är det bra att många hittar till kanalerna.

I Centerpartiet upplever vi att det finns en bred uppslutning i samhället kring idén om behovet av en av såväl politiken som marknaden oberoende radio och tv i allmänhetens tjänst. Många skiftande intressen måste tillgodoses. Programmen behöver spegla hela samhället och ha ett brett utbud som är tillgängligt också för personer med funktionshinder.

En finansiering som är stabil och förutsägbar över tiden är grunden för en oberoende radio och tv i allmänhetens tjänst även i framtiden. Det är nog inte rimligt att på sikt finansiera public service med dagens tv-avgiftssystem. Alternativet med skattefinansiering har också sina komplikationer. Det finns en risk att oberoendet för public service undermineras om anslaget bestäms politiskt i den ordinarie statsbudgeten. Då kan det uppfattas som att politiken styr tillgången till resurser efter vad man för tillfället tycker om programproduktionen.

Herr talman! På sikt är det inte rimligt att koppla tv-avgiften till hushållet när det man tittar på tv:n i kan vara antingen tv:n i vardagsrummet men lika gärna datorn på jobbet eller mobiltelefonen. I stället bör andra alternativ utredas. Ett exempel som Centerpartiet har tittat på är att ta ut en public service-avgift av alla skattebetalare, som man gör med till exempel begravningsavgiften – utan några andra paralleller. Vi betalar då för vår gemensamma public service-produktion via en public service-avgift, lika för alla oberoende av inkomst och omöjlig att smita från.

Centerpartiet anser att public service ska fortsatt ha ett brett programutbud och vara politiskt och kommersiellt oberoende.

Med detta anförande, herr talman, har jag beskrivit Centerpartiets ståndpunkter när det gäller SVT i olika delar, och jag yrkar bifall till förslaget i kulturutskottets betänkande nr 5.

(Applåder)

Anf. 169 BENGT BERG (V):

Herr talman! Här ser ni en som är så gammal att han fanns före tv:n, men efter runristarnas vernissage. Men jag vet ingen fråga som egentligen är viktigare än den som nu handlar om public service inom kulturområdet. Vänsterpartiet har ett särskilt yttrande i detta betänkande nr 5, och jag skulle vilja prata i lite allmänna ordalag om det som jag ser som otroligt viktigt när det gäller public service.

Vi lever i ett både stort och vackert land som heter Sverige. Vi lever både nära varandra och glest befolkade här uppe i höga nord. Vi delar synen på alla människors lika värde och den demokratiska tanken att alla ska ha likvärdiga medborgerliga rättigheter. Detta gäller yttrande- och tryckfriheten, rätten till information och delaktighet i vårt humanistiska samtal i det offentliga rummet.

I allmänhetens tjänst heter på engelska Public Service. Radio och tv är de nedärvda kanalerna, men den nya tekniken tillhandahåller fortlöpande nya möjligheter att ta del av programverksamheten både i public service och i de privatfinansierade kanalerna.

Public service har alltså uppdraget att i allmänhetens tjänst bedriva en programverksamhet som varje medborgare i vårt avlånga land har möjlighet att avnjuta tillsammans med kaffekoppen i sitt eget vardagsrum. Public service äger ett stort förtroende hos befolkningen tack vare sin höga kvalitet, sin variationsrikedom och förmågan att ur olika synvinklar och på ett opartiskt sätt skildra den verklighet som vi alla lever i.

Därför vill vi i Vänsterpartiet verkligen stödja, värna om och utveckla detta demokratiska och kvalitetsmedvetna medium, inte minst ur ett gammalt, hederligt folkbildningsperspektiv.

Herr talman! Jag är alltså gammal nog att som barn ha fått uppleva alla dessa underbara tv-teaterföreställningar som visades också i vårt nordvärmäländska vardagsrum, med Margaretha Krook, Toivo Pawlo, Lena Granhagen och Jan-Olof Strandberg, för att nämna några. Det var högtidskvällar i svartvitt! Endast det bästa var – och är – gott nog för det svenska folket!

Även om de flesta, i och utanför riksdagen, kan tala sig varma för public service dyker det med ojämna mellanrum ofta upp en försåtlig kritik som ställer allmänhetens public service mot kommersialismens påstådda valfrihet. För en regering som i varje läge sätter pengarna, vinsten och den ekonomiska tillväxten som alltings mål och mening är det inte så konstigt om argumenten svajar i mediedebatten.

Jag ska ge några exempel på det som lite styggt kan kallas undermineringen av public service. Förhandsgranskningen som regeringen beslutat – utan föregående debatt – kan givetvis ses som ett förtäckt hot mot public service. Man hävdar att detta främst gäller tekniska och därmed neutrala frågor, men så enkelt är det faktiskt inte.

Jag vill citera den gamle amerikanske mediegurun Marshall McLuhan som redan 1967 kunde konstatera: ”The medium is the message.” Mediet är budskapet. Tekniken är förvisso inte neutral. Den kan användas för vitt skilda syften.

Herr talman! Den tekniska utvecklingen går rasande fort. Det är mer än viktigt att vi har förmågan och viljan att se med deras ögon som ännu inte är födda.

Debatten runt förhandsgranskningen och andra mediefrågor hamnar självklart i yttrandefrihetens hamn. Det förtjänar att påpekas att det tyvärr inte råder någon likhet inför de ekonomiska lagar som råder i vårt samhälle. Risken är uppenbar att till exempel SVT:s innovativa idéer helt enkelt kan adopteras och kanske säljas vidare.

Vi motsätter oss att public service måste be staten om lov när man ska utveckla nya former för sin verksamhet. I det sändningstillstånd som finns mellan staten och public service ställs det redan tydliga krav på den så viktiga opartiskheten.

Ett annat exempel på regeringens ambition att urholka public services framtida ekonomi och programutbud är ifrågasättandet av sponsring i tv. Ja, vår moderata kulturminister vill till och med ta bort all ekonomisk sponsring i SVT, om jag har förstått det hela rätt. Frågan är då om hon har de övriga allianspartierna med sig. Det torde knappast vara fallet.

På detta sätt hoppas den så kallade valfrihetens företrädare kunna avleda de stora sportevenemangen från allmänhetens kanaler och förlägga dessa i de kommersiella, vilket också redan har skett. Därmed förlorar många tv-tittare runt om i landet sin självklara rätt att ta del av de stora mästerskapstävlingarna och andra kostsamma evenemang.

Anf. 170 GUSTAF HOFFSTEDT (M) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra Bengt Berg tala om behovet av public service befriad från kommersialism, samtidigt som Bengt Berg drar en lans för att släppa in sponsring i public service-televisionen.

Jag skulle gärna vilja att Bengt Berg utvecklade hur man kan befria public service från kapitalism och kommersialism och samtidigt vara positiv till sponsring.

Prot. 2010/11:60
16 februari

Mediefrågor

Anf. 171 BENGT BERG (V) replik:

Fru talman! Då skulle jag kunna befria herr Hoffstedt från dålig natt-sömn genom att säga att mitt stora önskemål vore att inte heller denna sponsring behövdes. Det är inte heller någon stor procent av de totala kostnaderna som kommer från sponsringspengar, har jag förstått av vår kulturminister. Vad jag minns kanske det var 6–7 procent.

Om detta nödvändiga ont innebär att man runt om i hela landet kan se flera stora, viktiga och i folkintresset oumbärliga sportevenemang till exempel, då tummar jag på min principfasthet.

Anf. 172 GUSTAF HOFFSTEDT (M) replik:

Fru talman! Jag tycker nog att Bengt Berg skulle kunna kosta på sig att vara mer principfast än så. Den summa det handlar om vad gäller den kommersiella sponsringen är ca 20 miljoner kronor i en total budget för public service som omsluter mer än 4 miljarder.

Borde vi inte kunna ha en public service fri från kommersialism och kapitalism?

Anf. 173 BENGT BERG (V) replik:

Fru talman! Jag sade alldeles nyss att det vore bra. Men jag är inte den som är ekonomidirektör på Sveriges Television och har inte total inblick i de siffrorna.

Det avgörande i frågan är inte principen att det inte ska vara sponsring i allmänhetens television, utan det viktiga är att om det hänger på dessa sponsringsmiljoner är det desto viktigare att de kommer till och att programmen kan ses runt om i Sverige.

Anf. 174 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! I dag, när så mycket av debattiden här i kammaren har riktats mot utrikespolitiken, skulle jag vilja börja med att vi gemensamt riktar blickarna mot det land som har varit i världsmidiernas fokus de senaste veckorna: Egypten.

Ingen här inne och ingen annan heller tror jag kan säga något annat än att orsaken till att Mubarak föll var de sociala mediernas kraft. Det var Internet, Youtube, Facebook, Twitter och allt som finns där som var starka politiska redskap när det handlade om att besegra en diktator.

För en dryg vecka sedan hörde jag Israels president Shimon Peres jämföra de demonstrerande ungdomarnas seger över Mubarak i Egypten med Winston Churchills valförlust. Peres menade att Churchill förlorade på grund av intåget av tv, ett medium som med rörliga bilder visade på de skillnader som fanns i landet. Nu föll Mubarak när de nya medierna gjorde det möjligt för medborgare att tydligt se orättvisorna i Egypten och dela dessa med varandra utan att censuren kunde stoppa dem.

Internet och sociala medier är inte bara ett politiskt redskap. I morse kollade jag på nyheterna på datorn via SVT Play. På vägen till jobbet lyssnade jag på Sveriges Radios Ekosändning i min mobiltelefon. Jag tar del av public service-företagens tjänster, men jag äger i dagsläget ingen tv.

Jag är 24 år, och många unga är i samma situation som jag. Spelplanen för public service håller på att ritas om i grunden. Den medieverklig-het som vi lever i förändras.

Att politiken ska hålla samma takt som utvecklingen kanske är lite för mycket begärt. Men vi måste inse att det system som vi har i dag är under upplösning. Det kan vara på sin plats att fräscha upp minnet av hur det egentligen såg ut för 50 eller 60 år sedan, när det system som vi har i dag lanserades. Då fanns det enbart några få radiokanaler och bara en tv-kanal i ett stort mediemonopol.

Den betänkandetext som vi i dag debatterar och har att ta ställning till innebär, om riksdagen bifaller förslaget, att vi tar ett steg för att reformera systemet med en föråldrad tv-avgift. Vi kan själva läsa i betänkandet: ”Utskottet anser att det finns anledning att diskutera olika alternativ för att finansiera radio och tv i allmänhetens tjänst, inte minst med anledning av den tekniska utvecklingen.”

I Kristdemokraternas motion har vi lyft fram ett par olika modeller som skulle kunna ersätta dagens system. Det är viktigt att vi är följsamma och följer utvecklingen. Men det är också viktigt med en bred överenskommelse.

Frågorna om framtidens public service, om tv-avgiften och om sponsring av Sveriges Televisions sändningar kommer att tas upp i samband med det nya sändningstillstånd för public service-företagen som ska träda i kraft efter 2013. Därför ser jag det inte som nödvändigt att bifalla någon av de lagda motionerna, även om vissa av dem innehåller goda idéer, idéer som vi i Sveriges riksdag får ta med oss i arbetet med framtidens radio och tv.

Fru talman! Kostnaderna för att kontrollera att folk betalar sin tv-avgift uppgår till 164 miljoner kronor om året. Det kan låta lite i förhållande till de 7 miljarder kronor som tas in. Men summan är fyra fem gånger högre än vad SVT får i sponsringsmedel per år. Det är mycket pengar. Här finns en möjlig rationaliseringspotential.

I det här sammanhanget vill jag tydligt markera Kristdemokraternas ställning till frågan om sponsring i Sveriges Television. Vi tycker att SVT även i fortsättningen ska få sända sponsrade idrottsevenemang. Det gör det möjligt att stora och viktiga sändningar blir tillgängliga för en bred publik.

Anf. 175 BERIT HÖGMAN (S) replik:

Fru talman! Jag har egentligen ingen replik, utan jag vill bara uttrycka vår och min uppskattning över de redogörelser som du har gjort för Kristdemokraternas del och som också ni andra på den borgerliga kanten har gjort. Ni har visat intresse för att ha ett brett public service framöver. Det bäddar för att vi i utskottet kan ha en konstruktiv diskussion om framtiden för Sveriges radio och tv.

Jag noterar dock att Gustaf Hoffstedt fortfarande försöker få Vänstern med sig i något slags iver att inte gilla sponsringsspåret. Jag tror inte att han nådde någon framgång här i kväll. Jag tycker att debatten också har visat att vi är väldigt många som står för ett brett utbud inom public service som når svenska folket.

Det var bara det jag ville säga.

Anf. 176 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag får tacka så mycket för möjligheten att fortsätta tala i den här viktiga och spännande debatten. Tack, Berit!

Jag vet inte om den här repliken egentligen var riktad till Gustaf Hoffstedt. Men jag ser fram emot arbetet inför de nya sändningstillstånden, som alltså ska träda i kraft efter 2013 och som även Christer Nylander var inne på. Det här är en fråga som behöver diskuteras och debatteras och funderas över mycket bredare och längre än vad vi har gjort här i kväll.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 2 mars.)

16 § Skogspolitik

Skogspolitik

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU13
Skogspolitik.

Anf. 177 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S):

Fru talman! I kväll ska vi debattera miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 13. Det är ett motionsbetänkande om skogspolitiska frågor. Att det är ett motionsbetänkande innebär att det behandlar motioner som skrevs av ledamöter i höstas och som inte behandlades i budgetbetänkandena. Det kan vara en förklaring till att det är ett antal specifika frågor som vi tar upp här och inte skogspolitiken i sin helhet, ifall det är någon som funderar över varför vi fokuserar på ett antal frågor.

När man pratar om skogen väcker den olika känslor hos olika människor. De flesta i det här landet ser nog en bild framför sig. Man känner en doft eller minns en händelse när man tänker på den svenska skogen. Vi kan nog alla på något sätt måla upp bilden av den stora gammelskogen med de skyhöga granarna, med blåbärsriset och med myrporsten som luktar gott på myrarna.

För mig, som norrlänning, är skogen helt enkelt en del av vem jag är. Jag tillhör dem som spenderar oerhört mycket av min fritid i skogen. Jag jagar. Jag röjer. Jag avverkar. Jag planterar. Jag vandrar. Jag plockar svamp och bär. Eller så sitter jag bara och tomglor, faktiskt. Precis som många andra älskar jag våra vackra svenska skogar och alla deras invånare.

Prot. 2010/11:60
16 februari

Mediefrågor

Därför, fru talman, är det viktigt att vi för en politik som är bra för skogen. Det är i förlängningen det som är bra även för oss. Skogens uppgifter är många. Som tur är består betydligt mer än halva vårt lands yta av skog, för vi har inte lite krav på vad den ska ge oss.

Vi vill att den ska räcka till oerhört mycket. Vi vill dessutom helst öka produktionstakten för att den ska kunna räcka till ännu mer. Skogen ska fungera som kolsänka för att förbättra vårt klimat. Den ska skapa bioenergiprodukter. Den ska ge oss virke och ved, för att inte tala om fibrer till nya spännande material, som vi nästan inte ens kan föreställa oss. Den ska ge pappersmassa. Den ska vara en plats för rekreation och fritid, för turismen och för upplevelseindustrin. Dessutom ska den biologiska mångfalden bevaras och förstärkas, och alla våra arter ska kunna finnas kvar i naturen.

Därför finns det inom skogspolitiken två mål som är jämbördiga. Det är målet om produktion och målet om miljö. De två målen är inte alltid helt lätta att balansera mot varandra, men det är helt nödvändigt att vi klarar av det, och för det har vi alla ett delat ansvar.

Om man sköter sina kort rätt behöver de här två målen inte heller stå i motsättning till varandra. Det kan faktiskt till och med vara så att de kan vara varandras förutsättningar.

För oss socialdemokrater är det självklart att vi ska hålla fast vid de höga ambitionerna när det gäller både produktion och miljö. För att nå dit krävs en kunnig regering, och det krävs kunniga och engagerade markägare. Många privata markägare gör redan i dag stora insatser för skogsvården. En del tar till och med långt större ansvar än vad lagen egentligen kräver. Men det gäller tyvärr inte alla skogsbrukare.

Det är helt avgörande för framtida generationer att vi klarar av att skapa ett långsiktigt hållbart skogsbruk. Då krävs en hel del. Det minsta man då kan begära är att hela skogsbruket lever upp till de bestämmelser som finns i skogsvårdslagen. Annars kommer inte balansen mellan miljö och produktion att kunna upprätthållas. Det ger också en snedvriden konkurrens när en del gör allt för att följa lagen och en del helt enkelt bara struntar i den. Enligt Skogsvårdsstyrelsen är det en fjärdedel av de avverkade områdena som inte klarar av att leva upp till dagens krav på miljöhänsyn. Det är inte okej. Det är fruktansvärt mycket – en fjärdedel.

Det är inte första gången det påpekas, och vi socialdemokrater tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet tycker att det måste åtgärdas. Vi tycker att det är dags att börja införa sanktionsavgifter för att komma till rätta med problemen. Och vi vill gärna ha en förklaring från de borgerliga partiernas företrädare till varför man inte tycker att det är dags att ta tag i de här problemen.

Fru talman! Problemen med avskogning i världen är en fråga som är för stor för att någon ska kunna blunda för den. För perioden 2000–2010 har ungefär 13 miljoner hektar – det är oerhörda landytor – omvandlats från skog till annan användning, jordbruk, till exempel. En del har förlorats av naturliga orsaker genom stora skogsbränder och naturkatastrofer. Det är i och för sig en minskning av avskogningstakten, men minskningen går alldeles för långsamt. Så länge man inte tar krafttag mot den illegala avverkningen har vi inte en chans att komma till rätta med den enorma avskogning som sker varje år.

Det sker en stor illegal import av timmer till EU varje år. Det säger sig självt att det är ohållbart. Vi socialdemokrater vill, tillsammans med V och MP, sätta stopp för det med en tydligare och bindande lagstiftning.

Fru talman! Skogsindustrin står för 12 procent av Sveriges varuexport. Det skapar väldigt många arbetstillfällen i vårt land, både direkt och indirekt. Vi har inte råd att misslyckas med vår skogspolitik. Konsekvenserna skulle bli alldeles för stora, både ekonomiskt och biologiskt. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till reservation nr 3.

Anf. 178 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Sverige är ett skogsland. Skogen betyder oerhört mycket för oss som bor här. Det handlar så klart om timmer, bränsle och papper. Men skogen är också själva huset för den biologiska mångfalden i vårt land. Det gäller viltet vi jagar, bären vi plockar, fågeln som vi skådar och luften som vi andas, i djupskogen och myren, i boklunden och vid åkerkanten, också i skogsdungen runt hörnet där vi bor. Där finns skogen. Och jag tror att skogen finns i hjärtat hos de flesta som bor här i landet. För både oss stadsbor och landsbygdsbor har skogen en stor betydelse i praktiken och för vårt mentala välbefinnande.

Som stigfinnare och som utövare av skogssporten orientering har jag sett många olika skogar i Sverige. Även om man på kartan räknar Sverige till det boreala bältet i världen måste man väl säga att vi också har en mångfald i skogen och att det är väldigt bra.

Men, fru talman, skogspolitiken borde vara lika mycket omdebatterad i den här kammaren som finanspolitiken just därför att den har de här värdena och den här basen, både för svensk ekonomi och för svenskt välbefinnande. Det är en viktig del av vårt kapital, och det är en viktig del av våra barns framtid i det här landet.

Tyvärr har vi de senaste åren med en borgerlig regering fått se en väldigt snäv syn på skogens tjänster. Produktionsmålet är nu i praktiken överordnat målet om skogens miljönytta. Förra mandatperioden stärktes incitamenten för kortsiktig produktionsnytta för skogen, medan skyddet för en långsiktig miljönytta sköts på framtiden och ett evigt miljömålsberedande som regeringen nu pysslar med.

Miljöpartiet anser att miljönyttan i dag är eftersatt i skogspolitiken vilket vi påtalat i en motion med flera att-satser som vi behandlar här i kväll men som utskottets majoritet har beslutat att avslå.

Vi ser hur bruksmetoderna i skogsbruket inte når upp till moderna miljökrav som man i dag skulle ställa på en sådan omfattande industri, får man väl ändå kalla det. När det gäller skogsbrukets påverkan på miljön, vilken är stor, ställer vi i dag inte alls samma krav som vi gör inom andra sektorer.

Det storskaliga kalhyggeskogsbruket fortsätter att skövla värdefulla naturmiljöer i Sveriges land. Förvaltningsmetoder som starkare väger in biologisk mångfald som rekreation och andra ekosystemtjänster är fortfarande ovanliga i Sverige. Det här menar jag är starkt eftersatt. Det är en skogspolitik som snarare blickar bakåt mot 60- och 70-talet, inte framåt mot ett framtida miljövänliga och förvaltande skogsbruk, där vi kan se att vi ska ha ut mycket mer än timmer, bränsle och papper ur Sveriges skogar.

Hyggesfria metoder blir med regeringens skogspolitik till och med stoppade av skogsvårdslagens regler. Att maximera uttaget av timmer är linjen i svenskt skogsbruk på samma sätt som att maximera avkastningen är linjen vid vilken plantage i Västindien som helst. Vi får en monokultur i det svenska skogslandskapet, och det, fru talman, är inget annat än ett stort bekymmer för en framtid där vi behöver allt annat än en monokultur. Vi behöver en heterokultur, en mångfald i skogen för att dess värden ska överleva för våra barn i framtiden.

Miljöpartiet vill vända denna linje. Vi vill ha en framtidsinriktad skogspolitik. Vi vill att man sätter upp långsiktiga mål och ser att uttaget av timmer bara är en av flera viktiga tjänster. Vi pekar i vår motion på att utvecklingen av hyggesfria metoder kan vara ett sätt, men även det avslås av utskottets majoritet.

Fru talman! Den här motionen och förslagen som Miljöpartiet lägger fram när det gäller skogspolitiken tar också upp den viktiga aspekten av att vi i dag skyddar skog för den biologiska mångfalden. Det gör vi i särskilda områden i särskilda reservat. Takten och målen för skydd av skogen har vi tidigare haft i miljömålssystemet. Det fanns ett delmål om 400 000 hektar till 2010, och vi kan debattera här i kammaren huruvida det uppfylldes eller inte – vi har lite olika sätt att räkna.

Men, fru talman, det som är viktigt här i kväll är att få höra av regeringspartiernas företrädare vad de anser att målet är just nu. Nu är nämligen miljömålssystemet i ett limbo, där ni tycker att delmålet för 2010 är uppfyllt. Hur som helst är det 2011 nu, och i dag finns inget nytt mål. Det finns inget etappmål. Det finns inget delmål. Det finns i bästa fall en strategi för att räkna fram nya förslag.

Fru talman! Det fanns dock ett förslag från Miljömålsrådet redan från tidigare år. Miljöpartiet undrar varför man inte tar det som underlag för nya målsättningar. Det vi ser hända i länsstyrelserna och från skogsmyndigheten är att det i de län där man har uppfyllt sina mål på det regionala planet inte finns några nya pengar till att skydda värdefulla naturområden i skogen. Man får inte mer pengar, för det finns inget nytt mål att jobba mot. Det är resultat av majoritetens miljömålspolitik, och, fru talman, det är inget annat än att sätta upp hinder och stopp och att radera en tidigare viktig utbyggd infrastruktur på det miljöpolitiska området.

Avslutningsvis vill jag också prata om de viktiga hänsyn som finns och som också Helén Pettersson tog upp om att vi när det gäller avverkningar av skog inte ens når upp till minimikravet i den skogsvårdslag vi har. En fjärdedel, har man rapporterat tidigare, uppfyller inte kravet. Vi ser nya siffror från förra året som säger att det handlade om nästan en tredjedel av avverkningarna.

Trots det sitter utskottsmajoriteten och anser att den inslagna vägen att bara ha frivillighet i det här systemet är bra och räcker till. Men de föreslår inga åtgärder för att komma till rätta med de dåliga resultaten, det vill säga att man inte uppfyller minimikraven. Man säger att det är svårt att precisera minimikraven på ett sådant sätt att det blir rättssäkert, men, fru talman, jag skulle vilja fråga: Vilken miljöpåverkande verksamhet i Sverige skulle *inte* få krav på sig att rätta in sig i ledet när man uppvisar dåliga resultat som innebär att man bryter mot minimireglerna i en så stor andel av fallen som en fjärdedel eller till och med en tredjedel som 2010?

I valrörelsen uppmärksammade jag att det fanns borgerliga partier som faktiskt svarade ja på frågan från Naturskyddsföreningen, när de frågade om man ville införa sanktionsavgifter. Jag noterar dock att utskottets majoritet fortsätter att avslå ett förslag om att ens upprätthålla det minimikrav som finns i skogsvårdslagens regler.

Fru talman! Miljöpartiet står naturligtvis bakom samtliga reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation 2, Hyggesfritt skogsbruk.

I detta anförande instämde Stina Bergström (MP).

Anf. 179 JENS HOLM (V):

Fru talman! Alla som någon gång har flugit över vårt stora land drar den uppenbara slutsatsen att här finns det mycket skog. Ungefär två tredjedelar av Sveriges yta är täckt av skog. Det gillar jag. Det möjliggör för djuren att leva fritt i naturen, och det öppnar också för spännande upplevelser för oss människor. På höstkanten njuter vi av bär och svamp. När det blir vinter åker vi skidor eller kanske bygger en snögrotta med våra barn, bara för att ta två exempel. Det är förstås något att värna om.

Men lika glad som jag blir över att se en levande skog blir jag bedrövad av att se en illa skött skog – kalhyggen och områden där man gått ansvarslost fram, där man bara varit ute efter att så snabbt som möjligt forsla i väg så mycket timmer man bara kan.

Som det har konstaterats tidigare har Skogsvårdsstyrelsens inventering kommit fram till att ungefär en fjärdedel av alla avverkningsplaner inte lever upp till lagens krav. För privata skogsägare är andelen underkända avverkningsplaner faktiskt över 30 procent.

Miljö kvalitetsmålet Levande skogar kommer, som det har konstaterats tidigare, knappast att uppnås till 2020. Ett av skälen till det är att stora arealer av värdefull skog fortfarande avverkas i Sverige. Det är oacceptabelt.

Men det går att komma till rätta med det här. Det finns motioner från De rödgröna, särskilt från Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Vi kräver exempelvis en skärpning av skogsvårdslagen, där en ekologiskt hållbar utveckling överordnas produktionsmålet. Vi vill skydda mer skog. Den som bryter mot skogsvårdslagen ska drabbas av sanktionsavgifter. Överlag måste vi hitta mer ansvarsfulla sätt att bruka skogen, till exempel genom ett hyggesfritt skogsbruk.

Det behövs också mer resurser för att skydda skogen, och därför tycker jag att Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag om en naturvårdsavgift är så viktigt. Då inför vi en avgift på det timmer som avverkas, och då får vi också resurser till att skydda skog och bedriva ett mer ansvarsfullt skogsbruk än i dag.

Skövlingen av de tropiska skogarna fortsätter med oförminskad styrka. Precis som Helén Pettersson konstaterade handlar det om 13 miljoner hektar skogsmark per år som huggs ned. Det är ungefär en fotbollsplan varannan sekund. Detta sker trots att det finns internationella avtal för hur skog ska huggas ned. Det första internationella timmeravtalet kom redan för drygt 20 år sedan. Nu regleras både Sverige, EU och de flesta andra länder i världen av International Tropical Timber Agreement, vilket trädde i kraft 2006.

EU importerar mängder av timmer och trävaror. Detta sätter förstås en enorm press på världens skogar och plantager. Det påverkar också klimatet på ett destruktivt sätt. Den internationella avskogningen bidrar till ungefär en femtedel av världens totala utsläpp av växthusgaser.

Hälften av all avverkning i Amazonas, Kongo och Sydostasien sker fortfarande på ett olagligt sätt. Därför tycker jag att vår reservation nr 7, som jag nu vill yrka bifall till, är så viktig. Vi rödgröna vill ha en skarpare bestämmelse mot import av illegalt timmer.

Jag tycker att det är synd att de borgerliga partierna inte kan stödja oss i detta krav. Visserligen är det så att en förordning på EU-nivå kommer att träda i kraft 2013. Den kommer att delvis röra illegalt timmer. Det är förstås välkommet, men denna förordning har vissa fundamentala brister.

Den bygger till exempel på frivilliga överenskommelser med skogsproducerande länder. De länder som inte ville vara med kan alltså stå utanför och fortsätta exportera illegalt timmer. Definitionen av vad som egentligen är illegalt timmer görs dessutom av de länder som EU köper sitt timmer från. Det innebär att det kommer att vara öppet för godtycke och en urvattning av denna reglering.

Det är därför vi rödgröna vill ha en skarpare lagstiftning. Vi tycker att det vore bra om Sverige så fort som möjligt kunde införa det. Det vore bra för Sverige, men vi tror också att det vore bra för EU och hela världen. Då kan vi nämligen visa hur en mycket bättre lag mot illegalt timmer ser ut.

Allt sker förstås inte via förbud. För att förhindra importen av illegalt timmer borde vi också kunna skärpa våra egna bestämmelser kring ofentlig upphandling. Vi borde ha en förbättrad märkning av produkter så att det blir lättare för människor att kontrollera vilka trävaror som har tagits fram på ett sjyst sätt. Framför allt borde Sverige och EU stödja länderna i syd i kampen mot illegal avverkning. Vi ska stödja dem rent ekonomiskt, och vi borde också stödja dem med kunskap och ny teknik.

Avslutningsvis skulle jag vilja ta upp en annan dimension av skogsavverkning och skogsskövling, nämligen köttindustrin. En stor del av världens skogar huggs ned som en konsekvens av att man ska bereda mark för betande djur eller producera foder till dessa djur. Köttproduktionen är till exempel den främsta orsaken till skövlingen av Amazonas.

Vad gäller fodret importerar till exempel EU-länderna varje år ungefär 35 miljoner ton sojaböner från Sydamerika. För Sverige handlar det om ungefär 300 000 ton sojaböner. Nästan allt detta blir djurfoder.

Bönorna har odlats på arealer där det tidigare stod skog eller där det fanns en annan väldigt skyddsvärd mark. Om man skulle förlägga arealen för de 35 miljonerna ton soja som kommer till hela EU skulle det motsvara ungefär 20 procent av hela EU:s åkerareal. Det är alltså enorma skuggarealer som vår konsumtion av kött leder till.

Det är kanske därför tidigare ordföranden för FN:s klimatpanel, Rajendra Pachauri, har uppmanat världen att minska sin köttkonsumtion. Det har han förstås helt rätt i. En minskad köttkonsumtion borde vara en självklar del i ett internationellt skogsvårdsarbete. Det är ett av skälen till att Vänsterpartiet har motionerat om åtgärder för en minskad köttkonsumtion. Jag hoppas på stöd för den motionen när vi röstar om den om några veckor i denna kammare.

Anf. 180 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till utskottets förslag och således också avslag på motionerna i betänkandet.

Betänkandet och den debatt vi nu för här i kammaren rör det gröna guldet, alltså skogen. Debatten kan sägas handla om halva Sverige, för drygt hälften av Sveriges landyta täcks av skog. Samtidigt handlar debatten naturligtvis om hela Sverige. Få saker berör nämligen så mycket som just skogar.

Tillväxten i skogen har varit drivande för tillväxten i den svenska ekonomin, men samtidigt har skogen så många fler värden än bara det ekonomiska. Skogen ger möjlighet till jakt och friluftsliv, är betydelsefull ur ett klimatperspektiv och fundamental för den biologiska mångfalden. Därför syftar Alliansens skogspolitik till att vårda och utveckla skogens alla värden så att kommande generationer, precis som dagens, kan nyttja den fantastiska resurs som skogen är. Vi ska, precis som landsbygdsministern brukar upprepa, bruka utan att förbruka.

Något vi svenskar älskar att tala om och ofta känner stor stolthet över, särskilt när vi är utomlands, är den svenska modellen. När vi talar om den svenska modellen brukar vi vanligtvis syfta på hur vi har valt att organisera vår svenska arbetsmarknad, men även i skogen finns den svenska modellen.

Modellen handlar om att ta vara på skogens olika värden genom att balansera skogspolitikens två jämställda mål. Det är produktionsmålet, som innebär att skogen och skogsmarken ska nyttjas effektivt för att ge en inte bara god utan också uthållig avkastning. Det är också miljömålet, som bland annat innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras och den biologiska mångfalden och genetiska variationen säkras samt att skogens kulturmiljövärden och dess estetiska och sociala värden värnas.

När den svenska skogspolitikerna kraftigt reformerades i början av 90-talet, under den borgerliga regeringens tid, lyftes miljöfrågorna i skogsbruket fram på ett tydligare sätt genom fastställandet av de två tidigare nämnda målen. Reformeringen skedde utifrån insikten att en mycket stor del av den svenska biologiska mångfalden finns just i skogen.

Genom 1993 års skogspolitiska beslut lades grunden för dagens skogspolitik och för dagens debatt. Dagens debatt handlar nämligen i mångt och mycket om hur vi ska balansera och kombinera skogspolitikens två övergripande mål.

Fru talman! Skogspolitikens inriktning från 1993 ligger till stora delar fast, men samtidigt har mycket av politiken förändrats, utvecklats och kompletterats. Inte minst är det miljöfrågorna som glädjande nog har tagits på större allvar och styrt utvecklingen av skogspolitikerna.

Beslutet från 1993 att fastställa och jämställa produktionsmålet och miljömålet förpliktar, och under Alliansens tid i regeringsställning har en lång rad av initiativ tagits inte bara för att höja ambitionsnivån för skogspolitikerna utan för att inte minst nå de mål som vi politiskt har formulerat.

Alliansen har bland annat nått mycket goda resultat när det gäller att ge långsiktigt skydd åt skogsmark. Genom en höjning av anslaget för biologisk mångfald, genom frivilliga avsättningar och genom långsiktigt skydd genom staten, nås delmålet om långsiktigt skydd av skogsmark. Alliansen når målet utan att köra över privata markägare, och det är tack

vare att vi använder de verktyg som statens olika markägare utgör på ett smart sätt.

Diskussionen om skydd av värdefull skog får dock inte inskränkas till att bli en debatt om antal hektar. Debatten och arbetet måste också handla om hur vi ska vårda och sköta våra skyddade skogar men framför allt om hur Sverige kan nå ett än mer hållbart skogsbruk totalt sett.

För att nå en högre måluppfyllelse när det gäller hållbart skogsbruk har regeringen gett Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i uppdrag att utarbeta en kunskapsplattform om vad som krävs för att nå en högre måluppfyllelse. Myndigheterna kommer den 31 mars i år att redovisa uppdraget, som kommer att innehålla beskrivningar av möjliga orsaker till de brister som finns. Det viktigaste av allt är dock förslag till åtgärder för nå en högre måluppfyllelse.

Oppositionen är otålig och anstränger sig för att svartmåla Alliansens politik. Det ligger väl någonstans i oppositionens uppdrag. Låt mig dock påminna om de enorma framsteg som gjorts sedan 2006 och det omfattande arbete som pågår för att bland annat nå miljö kvalitetsmålet om levande skogar till år 2020 samt utveckla det svenska skogsbruket ur såväl ett miljö- som produktionsperspektiv.

Oppositionen, eller i alla fall Vänstern och Miljöpartiet, tycks ha en enorm misstro mot Sveriges 330 000 skogsägare och tycks också, dess värre, föga intresserade av att minska det administrativa krånglet eller skogsbrukets kostnader. Några av de förslag som lyfts fram i motionerna finner jag direkt kontraproduktiva för utvecklingen av det svenska skogsbruket. Jag är övertygad om att skogspolitiken alltjämt måste bygga på tillit och på frihet under ansvar för skogsägarna.

Att vissa mål och föreskrifter inte efterlevs fullt ut är naturligtvis helt oacceptabelt, men jag tror inte att det beror på att skogsägarna saknar vilja. Jag tror snarare att det beror på en bristande kunskap ibland, en bristande handledning och styrning från myndigheternas sida ibland och inte minst på det faktum att skogsbruk är en långsiktig verksamhet.

Förändringar sker inte över en natt, och resultaten av våra beslut här i riksdagen kan omöjligt levereras per omgående.

Bra förutsättningar för det svenska skogsbruket att utvecklas och klara den internationella konkurrensen skapas inte genom införandet av nya avgifter eller, än värre, genom införandet av kilometerskatt.

En bättre väg är till exempel att utforma en strategi för hur miljöhänsyn kan förbättras inom skogsbruket genom bland annat mer och bättre rådgivning. Just detta har Skogsstyrelsen gjort, och nu bedriver Skogsstyrelsen ett annat projekt för att ta fram enkla och tydliga regler för efterlevnaden av skogslagens 13 §. De nya förslagen till föreskrifter och allmänna råd ska beslutas av Skogsstyrelsens styrelse senare i vår.

Sverige ska ha ett världsledande och konkurrenskraftigt skogsbruk. Skogsbruket utvecklas bäst genom samarbete. Därför har regeringen initierat en dialog om ett hållbart brukande som involverar en rad intressenter, såsom naturvårdsorganisationer, skogsägarföreningar och forskarsamhället. Apropå forskning är regeringens satsning på skogsträdförädling värd att lyfta fram. Alliansen har, som jag i mitt anförande försökt visa, genomfört en lång rad åtgärder som varit positiva för skogen och som stärkt svensk konkurrenskraft.

Avslutningsvis, fru talman, måste jag ställa frågan: Vilka förslag har oppositionen för att stärka svensk skogsnärings konkurrenskraft? (Applåder)

Prot. 2010/11:60
16 februari

Skogspolitik

Anf. 181 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Det var intressant att lyssna på Johan Hultberg och ta del av Moderaternas syn på skogspolitiken. Det sista som nämndes var väl symtomatiskt – man vill få skogspolitiken att enbart handla om konkurrenskraften och uttaget av varor för export, de traditionella varorna timmer, bränsle och papper.

Det som Miljöpartiet har lyft fram i sin motion om skogspolitiken är att vi måste se till flera värden, just de värden som du inledningsvis tog upp och där du tyckte att miljövärdena var tillräckligt tillgodosedda med den politik som förs. I den proposition om att stärka produktionsinriktningen som lades fram under förra mandatperioden sade man att när det gäller att balansera det här med moderna krav från miljösynpunkt återkommer man i en proposition om miljömålen. Det man återkom med i propositionen om miljömålen var en förlängning, en fördröjning och en förhalning av alla målsättningar som gäller efter 2010.

Jag skulle vilja fråga dig, Johan: Vilket mål jobbar Skogsstyrelsen och länsstyrelserna mot när det gäller att skydda arealer av skog som är värdefulla ur skogssynvinkel efter 2010? Vilket mål jobbar de mot?

Anf. 182 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! Låt mig att börja konstatera att Alliansen har lyckats med det som den regering som Åsa Romsons parti stödde inte lyckades med, nämligen att nå målet om skydd av värdefull skog.

För mig är det absolut viktigaste och övergripande målet att vi inte bara skyddar några enstaka områden, eller för den delen stora arealer, utan totalt sett når ett hållbart skogsbruk. Därför fokuserar Alliansen företrädesvis på det. Jag vill se att alla skogsägare tar ett miljöansvar. Jag vill inte bara se ett Sverige där vi har vissa arealer som vi har skyddat, utan jag vill ha ett miljöanpassat skogsbruk som tar ett stort miljöansvar i hela Sverige.

I mitt anförande har jag försökt redovisa, och det finns även i betänkandet, en rad åtgärder för att stärka miljöarbetet. Skogsstyrelsen har på olika sätt skärpt arbetet när det gäller till exempel att stimulera hyggesfritt skogsbruk, som Miljöpartiet lyfter fram i sin motion. Man har tagit fram en policy och på olika sätt understöder det arbetet. Det tycker jag är bra och viktigt.

Jag noterar att Åsa Romson väljer att inte svara på min fråga om hur oppositionen vill stärka den svenska skogsnärings konkurrenskraft. Det är också ganska symtomatiskt. Jag tror nämligen att för att vi ska få ett hållbart skogsbruk krävs det att vi skapar förutsättningar för företagen att utvecklas, att vi skapar förutsättningar för en framtidstro så att fler vill söka sig till skogen. Det tror jag att man gör bäst genom att lita på skogsägarna. Sedan är jag inte naiv och tror att alla skogsägare sköter sig i alla delar. Men vi har presenterat åtgärder för hur vi ska nå en högre måluppfyllelse, och den utvecklingen kommer jag att följa noggrant. Naturligtvis är Alliansen och regeringen beredda att återkomma med ytterligare åtgärder.

Anf. 183 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Vi är överens om att målet om levande skogar inte är nått. Så långt har vi inte kommit.

Jag hör på dig att du inte tycker att det är något stort bekymmer att det inte finns något nytt arealmål när det gäller skyddet av de värdefulla skogskärnorna. Men du borde vara lite mer bekymrad över att vi har så dåligt resultat när det gäller att ens uppfylla minimikraven i skogsvårdslagen. Minimikraven enligt den svenska modellen, som du kallar den för, i skogshänseende gäller frihet under ansvar. Jag undrar var ansvaret ligger. I dag är det mest frihet. Skulle vi ha diskuterat skogspolitik skulle du ha dömt ut mig för flumpolitik om jag hade kommit med den typ av regler som ni företräder när det gäller en del av skogsavverkningarna i Sverige. Vi har inte en tillräcklig styrning för att skydda den miljönytta i skogen som svenska folket eftersträvar.

När det gäller konkurrenskraften hos det svenska skogsbruket pekar du återigen enbart på den aspekten att man ska plocka ut timmer och papper ur skogen. Jag tycker att Sverige är ett lite mer förädlat land än så. Vi har många tjänster som vi kan utnyttja i skogen, inte minst är turismen och landsbygdsutvecklingen på lokal nivå oerhört viktiga. Där vet du precis som jag att traktkalhyggerna är ett stort gissel. Det är svårt att få ihop det med en landsbygdsutveckling där man är beroende av att skogen står kvar, att det alltid finns några träd kvar, att man inte kommer ut på de öppna ökenområden som vi har i skogslandskapet.

För att vi ska få konkurrenskraft hos även den skogsbrukare som tar ut skog, för det ska vi naturligtvis göra, tror jag inte att vägen för Sverige är att vi ska devalvera miljöarbetet, precis lika lite som vägen ut för konkurrenskraften för det svenska jordbruket är att börja konkurrera med så låga miljökrav som möjligt. Titta på svenska konsumenter, titta på utländska konsumenter, titta på vad vårt skogsbruk skulle kunna erbjuda för mervärde! Det mervärdet ligger inte i att konkurrera med illegalt avverkade timmer från andra länder. Jag noterade att du inte svarade på reservationen om det, som Miljöpartiet för övrigt stöder.

Anf. 184 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! Allt kan man inte täcka in i ett replikskifte på två minuter, och den här debatten är alldeles för viktig för att bara skötas i ett replikskifte.

Låt mig börja där Åsa Romson slutar när hon talar om konsumentmakt. Jag tycker att det är otroligt glädjande att kunna konstatera att en stor del av det svenska skogsbruket är certifierat, att skogsägare själva vill ta ett större miljöansvar än vad lagen kräver. Låt oss också konstatera att efterfrågan på certifierade produkter ökar. Det är ett sätt att utan lagens pekpinna driva fram en positiv miljöutveckling. Det tycker jag är välkommet och viktigt.

Låt mig vidare konstatera att skogspolitiken bygger på delat ansvar. Markägarna, de privata skogsägarna och företagen har sitt ansvar. Vi som politiker och staten har vårt. Där tror jag att vi från den offentliga sidan har brutit i vårt ansvar. Därför är det viktigt att staten tydliggör vilka regler som gäller och ger en tydligare vägledning. Det är, som jag lyfter upp i mitt anförande, precis det staten på olika sätt genom Skogsstyrelsen nu gör.

Åsa Romson ser alla problem och brister i det svenska skogsbruket men lyfter tyvärr aldrig fram de goda exemplen. I mitt län, skogslänet Kronoberg, sker otroligt mycket gott. Sveaskog till exempel, som är en statlig aktör och som har ett särskilt ansvar att leda utvecklingen, använder elhybridskotare som tillverkas i Örnköldsvik och som minskar koldioxidutsläppen och bränsleutsläppen. Sveaskogs dotterbolag, Svenska skogsplantor, har utvecklat en ny planttyp som är giftfri. Det är ett steg mot att nå vår vision om ett giftfritt skogsbruk.

Det är några exempel på privata initiativ som tas utan statliga pekpinnar och lagliga krav. Mycket gott sker, mycket gott görs, och vi lär få återkomma till den här debatten. Tack, Åsa!

Anf. 185 ANITA BRODÉN (FP):

Fru talman! Jag skulle inledningsvis vilja, innan jag kommer in på skydd, metoder och skötselplaner, lyfta fram vad skogen har för betydelse nationalekonomiskt och för Sveriges välfärd. För Sveriges del svarade skogen 2010 rent nationalekonomiskt för ett exportvärde på 128 miljarder kronor och sysselsatte direkt 70 000 personer. 85 000 personer är anställda i skogsnäringen, och hela 200 000 personer har arbete som leverantörer eller underleverantörer.

Sverige är världsledande vad gäller export, nummer två i världen vad gäller massa, papper och trävaror. Vi har högteknologi och nästan 350 000 skogsägare som till allra största delen i generationer har vårdat sina skogar.

Den andra otroligt viktiga betydelsen som skogen har är att 70 procent av den biologiska mångfalden ryms i våra skogar. Det är en rik flora och fauna som är förutsättningen för livet självt. Och att ha ett värde i sig själv och för sin egen skull är också en viktig dimension som vi får ta med i den här debatten.

Kol lagras i skogarnas biomassa, i trädens stammar, gren- och lövverk, i rötterna och jordmånen. Nettoupptaget kol är i vårt land årligen 25 miljoner ton. Inom parentes kan det jämföras med utsläppen från svenska transporter som är 23 miljoner ton, så det är nästan lika.

En hållbar skogsskötsel är en nödvändig komponent i en global strategi för att bekämpa klimatförändringar. Att bevara arter kräver ibland fri utveckling i skogsmiljöer. I andra fall kräver det en aktiv, varsam skötsel och återskapande för att nå målet.

Miljökvalitetsmålet innebär ett skydd av den biologiska mångfalden, av kulturmiljövärden och av sociala värden. Miljökvalitetsmålet Levande skogar kommer därför att bli ett strategiskt och viktigt fokusområde i Miljömålsberedningens arbete, vilket är oerhört värdefullt då vi för att lyckas fullt ut givetvis ska hindra avverkning av skog med höga naturvärden. Det sker dess värre fortfarande, vilket är helt oacceptabelt och mycket bekymmersamt. Det är nödvändigt att kunna få akutstopp i de fall där skyddsvärda skogar annars skulle gå förlorade. I dagarna är det exempelvis i Änokdeltat, i omedelbar närhet till Laponiarreservatet, en intressekonflikt som det är viktigt att man hittar en lösning på.

Delmålet Levande skogar har tagits upp här i dag, och det är glädjande att det är inom räckhåll. Det är otroligt att Alliansregeringen under en begränsad tid lyckades med den bedriften. Det hade inte gått om vi hade följt den tidigare regeringens strategi. Vi använde oss bland annat av Sveaskog, och det var nyckeln till lösningen. Det är viktigt i det här arbetet nu, inte minst med Sveaskog, att kunna se möjligheterna att utvärdera hur det har fungerat men också vilka möjligheter det finns att fortsätta det arbetet.

Jag ser också nya möjligheter för viktiga aktörer att framöver samarbeta på ett ännu intensivare sätt. Vi har en fantastisk kunskaps- och naturresurs i länsstyrelserna, i Skogsstyrelsen och i den statligt ägda skogen. Synergieffekterna skulle kunna bli enorma med en intimare samverkan.

Fru talman! De två jämställda målen, miljö- och produktionsmålen, står fast. Det är ingen tvekan om den saken.

Vad gäller efterlevnaden av skogsvårdslagen visar Skogsstyrelsens uppföljning att det finns brister i miljöhänsynen. Det kan vi givetvis inte slå oss till ro med, varför en strategi med riktlinjer, kompetenshöjning och utökad rådgivning har initierats. Nu har Skogsstyrelsen fått ett uppdrag att tillsammans med Naturvårdsverket utarbeta, precis som Johan nämnde här innan, en kunskapsplattform för vad som krävs för att nå en ordentlig måluppfyllelse och åtgärda bristerna. Det visar att vi verkligen tar tag i den här allvarliga frågan. Inte minst är dialogen, som vi också har hört här i dag, mellan forskare, naturvården och skogsnäringen oerhört viktig. Det är med stort intresse som jag följer det arbetet. Jag kommer förstås inte att slå mig till ro förrän jag ser att efterlevnaden av lagen är fullständig, och det är något som vi delar i Alliansen.

Fru talman! Jag vill avsluta med de hyggesfria avverkningsmetoderna och kan konstatera att det också inom skogsvårdslagen medges en frihet att använda hyggesfria metoder. Det är en möjlighet som dess bättre nu också kommer att utvecklas ytterligare. Det kan man märka genom de projekt som har beviljats, de extra forskningsmedel som har anslagits och en policy som har skrivits om hyggesfria skogsbruk. Policyn kommer att följas upp årligen. Tekniken utvecklas dessutom i takt med ett ökat intresse på de här områdena.

Jag vill också säga, för att gå tillbaka till efterlevnaden av skogsvårdslagen, som jag glömde förut, att det pågår ett arbete med att se över paragraferna 30 och 31. Det är viktigt att tillsynsinstrumentet är noggrant beprövat. Detta uppdrag som Skogsstyrelsen fått kommer att redovisas i april. Då kommer man att gå tillbaka till sin styrelse för att vidta åtgärder.

Med dessa synpunkter, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på samtliga motionsyrkanden.
(Applåder)

Anf. 186 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Sverige har 0,3 procent av den globala skogsarealen men står för 5 procent av det upparbetade värdet av förädlade skogsprodukter.

Skogsindustrin är den största nettoexportbranschen och står för ett samlat exportvärde på ungefär 128 miljarder för år 2010, en ökning med i storleksordningen 8 miljarder från året dessförinnan. Skogsbranschen sysselsätter 200 000 personer och är en världsledande exportör. Efter Kanada är vi tvåa i världen när det gäller det samlade värdet av export av massa-, pappers- och trävaror.

Vi har en stor skogsareal. Närmare två tredjedelar av vårt land är täckt av denna mångsidiga råvara, och det är klart att det är något som vi ska vara väldigt tacksamma för. Grunden till att en så stor andel av Sveriges yta täcks av skog är inte att man låter bli att hugga ned träd. Grunden är att de träd som huggs ned ersätts av nya träd. Bruka utan att förbruka har varit ledstjärnan, och det är en ledstjärna som håller ännu i dag.

Skogspolitiken med dess två jämställda mål, miljömål och produktionsmål, har varit en framgångsrik politik. Jag betraktar den rådande skogspolitikens grundläggande tankar om frihet under ansvar som en tillgång. Det ger ett stort utrymme för mångfaldigt brukande av skogen, som inte hade varit möjligt om politiken skulle detaljreglera skogsbruket. Det är en uppfattning som jag tror att en stor del av det svenska folket delar.

Skogsvårdslagen reglerar vilka specifika metoder som får eller inte får användas för att sköta skogen. Det skogsvårdslagen stipulerar är att en skogsavverkning får bedrivas om den är ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller om den främjar skogens utveckling, och den ska vara anpassad till lokala förhållanden.

Vi måste kontinuerligt följa utvecklingen och vara beredda att förändra föreskrifter och lagstiftning om så behövs.

Vid sidan av fortsatt forskning om hållbart brukande vill jag särskilt lyfta fram behovet av ökad kunskap och rådgivning. Jag tror att det är en grundförutsättning för att vi ska lyckas med utmaningen att öka skogens produktion samt behålla och förbättra det svenska skogsbrukets generella hänsyn. I de flesta fall där det blir fel är det kunskap som brister. Därför är de satsningar som regeringen gör på utbildning och rådgivning förmodligen det allra viktigaste och effektivaste för att möjliggöra ett ännu mer hållbart och långsiktigt brukande. Jag välkomnar den nationella dialog som regeringen har tagit initiativ till där forskare, naturvårdare och skogsnäring ingår.

Fru talman! Vi kan i riksdagen gemensamt finna vägar där vi utan att tumma på ekosystemets bärkraft kan utveckla svenskt skogsbruk ur flera aspekter för att öka det svenska välbefindandet. I nybyggerlandet Sverige ser jag framför mig hur vi lyckas utveckla skogen som resurs bättre. Vi måste nyttja bioenergi i ännu högre utsträckning, och genom att bli bättre på att röja i våra ungskogar och gallra vid rätt tidpunkt kan vi öka skogens tillväxt. Blir vi dessutom bättre på att bygga i trä kan vi i ökad utsträckning ersätta ändliga material med förnybara och samtidigt lagra kol, vilket minskar klimatförändringarna. Genom att nyttja jakten och fisket och de genuina upplevelsernas dragningskraft kan vi accelerera en växande landsbygdsturism.

Fru talman! En utveckling som går fort är omställningen inom energiområdet och därmed efterfrågan på förnybar energi. Det märks inte minst i mitt hemlän Jämtland där en allt större del av skogsbränslet används för att skapa välbefindande och bra miljö här i Stockholm. Men det finns

också långtgående planer på produktion av fordonsbränsle med cellulosa som råvara. Denna utveckling skapar fantastiska möjligheter för svenska landsbygdsregioner där det skapas tillväxt och där man i högre utsträckning än i dag kan bidra till det svenska välståndet.

Många länder står inför stora utmaningar. Storbritannien och andra skogsfattiga EU-länder har alla ställt sig bakom målet att 20 procent av unionens bruttoenergianvändning ska tillgodoses genom energi från förnybara energikällor 2020. Min fasta övertygelse är att vi bara sett början av en utveckling som ganska drastiskt kommer att förändra och förbättra förutsättningarna för svenskt skogsbruk.

Fru talman! Jag är övertygad om att det kommer att bli nödvändigt att skydda och förvalta ytterligare värdefulla skogsområden – allt från fjällnära skog och gammelskogar till artrik ädellövskog i Syd- och Mellansverige.

Det är dock viktigt att arealmålet inte är allenarådande, utan vi måste också ha fokus på kvalitetsmål och att det är rätt typ av skog som skyddas. Jag noterar att det är ett perspektiv som både Miljöpartiet och Vänsterpartiet lyfter fram i sina reservationer.

Centerpartiet arbetar för nya flexibla skyddsformer. Skydd av skog får inte bli en fåfång jakt på hektar utan måste bygga på dialog och delaktighet där det är resultatet av åtgärderna som räknas.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 187 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Per Åsling och jag delar i stort synen att skogsbruket är en viktig näring i Sverige. Jag menar dock att miljönyttan är ett underprioriterat och eftersatt mål i svensk skogspolitik i dag. Jag undrar därför vad Per Åsling menade. Du säger att det är viktigt med kunskap och rådgivning för att komma till rätta med att hänsynsreglerna inte följs, att delar av markerna körs sönder, att värdefulla kärnområden avverkas trots att dessa bör undantas vid avverkning och så vidare.

I vilken annan del av miljöpolitiken fungerar det enbart med mer rådgivning om resterande regelpaket verkar ge incitament för att inte ta hänsyn? Det finns ekonomiska incitament som säger att det är mycket billigare att avverka alltihop. Det finns inga krav som gör att man någonsin får en sanktion. Man kan aldrig någonsin få en tillsägelse som känns, och det är inget belopp som ska betalas eller något som ska utdömas.

I vilken annan del av miljöpolitiken, Per Åsling, använder vi enbart kunskap och rådgivning? Jag håller med om att kunskap är A och O. Det är jätteviktigt. Huvuddelen av de svenska skogsägarna vill sin skog väl och gör många gånger bra saker. Men vi kan inte ha så mycket som en fjärdedel, eller som under 2010 till och med en tredjedel, undermåliga avverkningar med anmärkningar.

Enkla regler som att göra skogsavverkning först efter en barmarksinventering skulle kunna komma till rätta med många av dessa saker.

Varför vill man inte gå längre än att bara skapa en strategi? Någon sade att vi i oppositionen är otåliga, och när det gäller denna punkt har vi all rätt att vara otåliga.

Anf. 188 PER ÅSLING (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Åsa Romson för frågan. Ett väl fungerande skogsbruk som tar hänsyn till naturvärden och kulturvärden bygger på ett gemensamt engagemang där markägare, myndigheter, akademi och industri är involverade i processen. Det är därför vi lyfter fram behovet av att det tas fram en nationell dialog för att öka engagemanget från alla delar i skogskedjan.

Det är också därför myndigheter i form av skogsstyrelse och naturvårdsverk har fått i uppdrag att öka kompetensen inom olika segment, inte minst hos skogsägarna.

Ska vi få en långsiktigt väl fungerande skogspolitik som tar generella hänsyn till kulturella och miljömässiga bevarandevärden är det helt nödvändigt att öka kunskap och engagemang, och det gör vi nu med det uppdrag som finns utlagt på flera myndigheter.

Skogsvårdslagen ses också över. Vi vet att man från regeringens sida noggrant följer de intentioner som beslut i denna kammare innebär. Därför är jag i detta läge i stor utsträckning övertygad om att vi kommer att se ett förbättrat hänsynstagande från berörda parter. Jag är också övertygad om att om det behövs vidtas ytterligare åtgärder på det politiska området kommer så att ske.

Anf. 189 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Det låter ju bra. Vi får väl ses här nästa år, Per Åsling, och se om du fick rätt och om siffrorna gick tillbaka. De senaste åren har anmärkningarna på avverkningarna nämligen bara ökat. Vi får återkomma till den debatten.

Centerpartiet var i alla fall ärligt i valrörelsen och sade tydligt att man inte ville ha den möjlighet till sanktionsavgifter i delar av regelverket som miljöorganisationerna hade identifierat ett behov av. En del av era allianskamrater uttryckte det på ett annat sätt.

Jag vill fråga Per Åsling en annan sak. Du pratade om att man inte ska stirra sig blind på arealmålen inom de delmål som tidigare har funnits inom miljömålssystemet när det gäller biologisk mångfald och levande skogar. Det håller jag absolut med om. Det handlar inte bara om antalet kvadratmeter, utan till stor del om kvaliteten. Därför är vi oroliga för att markbytet som ni gör med de statliga skogarna inte innebär någon höjd kvalitet eftersom det faller ut i norra Sverige i stället för i de områden i södra Sverige där det skulle behövas. Jag hoppas att ni följer det noga. Jag tror att det är oerhört viktigt för kvaliteten.

Den springande punkten just nu är att det efter 2010 inte finns något mål för myndigheterna och länsstyrelsen att jobba konkret mot för att skydda skogar. Vad gör vi medan Miljömålsberedningen bereder? Den bereder och gör strategier, diskuterar och för dialog. Under tiden hotas värdefulla naturområden av skövling. Det finns inte pengar, och det finns ingen målstyrning för myndigheterna att gå in och stoppa avverkning eftersom de har uppfyllt målet. Riksdagsmajoriteten ger också signalen att målen är uppfyllda och att ni är glada och nöjda. Vad gör vi nästa gång naturområdena hotas av skövling när det i dag inte finns mål som fungerar? Anita Brodén tog upp ett aktuellt fall.

Anf. 190 PER ÅSLING (C) replik:

Fru talman! Jag hoppas att vi kan fortsätta den här dialogen och följa utvecklingen på skogsområdet. Det är oerhört viktigt att vi klarar de politiska ambitionerna. Jag noterar att under den förra mandatperioden har större arealer avsatts för ett bevarande av miljövårds- och kulturella hänsyn. Det är värdefullt att takten har kunnat öka på grund av att anslagen har ökat mellan 2007 och 2010.

Som jag sade i mitt förra inlägg är det angeläget att den dialog som har initierats och där Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har ett uppdrag fullföljs. Det är också angeläget att det arbete som görs i första hand gentemot skogsägarna via en kunskapsplattform får fullföljas.

Arbetet med att skydda skogar har inte avtagit, tvärtom. Det arbetet har aldrig varit mer aktivt än i dag. De framtida arealmässiga målen är, precis som Åsa nämnde, något som behandlas av Miljömålsberedningen. Den diskussionen får vi ta när de frågorna är uppe på bordet.

Anf. 191 IRENE OSKARSSON (KD):

Fru talman! I kväll debatterar vi ett av de allra viktigaste ämnena, det gröna guldets. Det gör oss ödmjuka med tanke på tidsaspekten. Här gäller inte mandatperioder. Här gäller möjligtvis generationsperioder. Samtidigt är det, precis som Helén Pettersson sade i början av debatten: Av rubriken på dagens betänkande låter det som om vi pratar om all skogspolitik, men egentligen är det ett antal motioner som är grunden för våra inlägg.

Skogen växer, men vi ser det inte från dag till dag. Omloppstiden är 70 år eller så lång som – här skulle jag vilja sätta ett frågetecken. Även om vi inte påverkar den utan låter den vara som den är sker tydliga förändringar över tid. Granen kommer till exempel att ta mer och mer plats med tanke på att vi vill se en bred biologisk mångfald i skogen. Alltså måste vi bruka och förvalta den.

Jag började den här dagen med skog, precis som jag slutar den. Jag var på ett oerhört intressant seminarium om framtidens användning av skogens resurser. Det är bara fantasin som sätter gränser för vad vi kan använda den till. Det betyder att vi måste göra en tydlig avgränsning; den räcker inte till allt. Det är inte möjligt att både värma all fjärrvärme, göra nanopapper och allt fantastiskt som vi i morse hörde visioner om för 2035.

Det är viktigt att poängtera utifrån ett kristdemokratiskt perspektiv att skogspolitiken har dubbla och likvärdiga mål. Så ska det förbli. Den svenska skogen ägs till stor del av små skogsägare som efter bästa förmåga på ett ansvarsfullt sätt vill disponera sin skog och sin mark. Under den gångna mandatperioden har mycket gjorts som har gett förutsättningar för att öka skogsägarnas kunskap om vad som krävs för att på ett önskvärt sätt följa regler och lagar.

Skogsvårdsstyrelsen har, precis som mina allianskolleger tidigare berört, lyft upp detta och fått tydligare uppdrag att jobba med information till brukarna av den svenska skogen. LRF och skogsägarföreningar har satsat mycket arbete på att ge inte minst utbor – som jag har lärt mig att man kallas när man bor i Stockholm och äger skog i Småland eller någon annanstans – möjlighet och kompetens att sköta den.

Det är inte till fyllest. Det har vi berört i dag. Jag tror att vi inte kommer längre med pekpinna, utan genom kunskap och nya arbetssätt. Under den förra mandatperioden startades ett kometprogram med vissa försökslän där man ger markägarna större ansvar och ersättning för det de gör. Det tror jag är en väg att gå. I motsats till vad Åsa Romson har sagt ett antal gånger i den här debatten är det fortfarande fullt möjligt för länsstyrelsen och andra aktörer att göra avsättningar, lösa in mark och ge ersättning till den som brukar och förvaltar sin skog för att ta undan lämpliga områden för avsättning för framtiden. Delaktighet och kunskap är A och O för framtiden.

Vi har också berört vilken typ av skogsavverkning vi ska ha i Sverige. Bland andra Per Åsling har berört att det finns kunskapsluckor. Skogsstyrelsen och andra aktörer satsar nu resurser på forskning för att få kunskap om hur ett hyggesfritt skogsbruk ska se ut. Med hyggesfritt menar jag kalhyggesfritt. Hur ska det kunna göras utan att vi gör samma misstag som man gjorde under 1900-talets första årtionden vilket gjorde att detta kom ur bruk? Vi måste se till att vi förvaltar resurserna så att de både biologiskt och ekonomiskt ger mesta möjliga resurser.

Skogen är en mångfacetterad företeelse. Den ska räcka till det mesta vi önskar för framtiden. Därför är det viktigt att vi satsar resurser på forskning – det har vi också gjort – för att se hur vi får träråvaran att räcka till mesta möjliga. Hur återvinner vi på bästa sätt? I detta har bland annat de svenska skogsbolagen, inte minst vårt eget Sveaskog, en viktig roll. Sveaskog fick uppdraget att vara den markägare som skulle se till att vi kunde få byten att fungera så att vi kunde använda och skydda värdefull mark. Det var ett oerhört viktigt steg.

Som kristdemokrat anser jag att det inte är hektaren som är det väsentliga utan kvaliteten på det vi skyddar. Där ska vi fortsätta. Det arbetet har inte avstannat, även om vi har nått hektarmålet.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 192 STINA BERGSTRÖM (MP):

Fru talman! Precis som Irene Oskarsson var jag i morse på frukostmöte med riksdagens skogsindustrigrupp. Där berättade representanter för skogsindustrin om sin vision av skogsbruket år 2035. Det var en intressant men också skrämmande framtidsbild av ett ännu mer intensivt och storskaligt skogsbruk, ett skogsbruk som har fördubblat värdet på sin produktion och ökat uttaget ur skogen. Det var en vision som innehöll många bra ord: effektivitet, kunnande, kompetens, utveckling och innovationer. Men flera viktiga ord saknades i visionen: långsiktigt hållbart och biologisk mångfald.

Jag är själv skogsägare. Jag har sett hur skogsbruket har ändrats de senaste åren i takt med stigande virkespriser. I Värmland där jag bor avverkas nu den gamla bondskogen i rasande takt. Ofta är den först uppköpt av den nya tidens skogspatroner som inte bor på orten. Allt försvinner. Ingenting lämnas kvar. Till och med rötterna slits upp ur marken. Där vi nyss hade våra rekreationsområden och där vi nyss plockade bär och svamp finns det nu bara tillplattade skogsåkrar. De gamla kärrstigarerna är borta. Inga högstubbar för fågellivet är kvarlämnade. Vattendragen

har körts över. Inte ens minimikraven i skogsvårdslagens paragraf om miljöhänsyn är uppfyllda.

Men det märkliga är, som vi har diskuterat här i kväll, att det inte kostar någonting att bryta mot denna paragraf. Det märkliga är att trots att andelen avverkade arealer som inte klarar lagens minimikrav hela tiden ökar är regeringen inte beredd att införa sanktionsavgifter för dessa brott. Det är för mig obegripligt. Det är också, som redan har sagts, något som är osjyst gentemot de skogsbolag och skogsägare som är nogga med att följa lagen och till och med gå längre än minimikravet.

Fru talman! Det så kallade trakthyggesbruket, att bruka skogen genom att kalhygga stora arealer, är enormt i dagens skogsbruk. Men det finns också många, ofta mindre, skogsägare som vill använda andra metoder. Men många står vilsna och vet inte vart de ska vända sig. Jag har egna erfarenheter av detta.

Skogsstyrelsens rådgivare rekommenderar trakthyggesbruk och har ingen information om någonting annat. De stora skogsbolagen ringer runt och berättar hur mycket vi kan tjäna om vi tar ut varje träd, kvist och rot ur skogen. Men de små skogsbolagen som arbetar med andra, hyggesfria, metoder har inte råd och resurser att ringa runt och erbjuda sina tjänster.

Det behövs, precis som det står i reservation 2, både ändringar i lagen och nya uppdrag till Skogsstyrelsens rådgivare att uppmuntra till hyggesfria metoder, ekonomiskt stöd till skogsägare och mer pengar till forskning om detta.

Min vision av skogsbruket år 2035 är en näring som använder sig av olika brukningsmetoder, ett långsiktigt hållbart skogsbruk både ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Men för att komma dit behöver vi ändra riktning. Låt oss göra det.

(Applåder)

I detta anförande instämde Åsa Romson (MP).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 2 mars.)

17 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
2010/11:60 Ny lag om europeiska företagsråd

18 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 16 februari

2010/11:206 Säkerheten vid vattenkraftsdammar
av *Marie Nordén* (S)
till försvarsminister *Sten Tolgfors* (M)

2010/11:207 Dalhalla
av *Roza Güclü Hedin* (S)
till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)
2010/11:208 Stärkande av den mediala mångfalden
av *Bo Bernhardsson* (S)
till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)
2010/11:209 De statliga företagens betydelse
av *Bo Bernhardsson* (S)
till statsrådet Peter Norman (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 mars.

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 16 februari

2010/11:307 Tidsbegränsade anställningar
av *Maria Stenberg* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)
2010/11:308 Flyget mellan Sverige och Ryssland
av *Fredrik Olovsson* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 mars.

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 16 februari

2010/11:279 Inspektion av djurskydd
av *Eva Sonidsson* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)
2010/11:280 Studiemedel vid halv studieoförmåga
av *Gunvor G Ericson* (MP)
till statsrådet Nyamko Sabuni (FP)
2010/11:281 Räddningsinsats till sjöss, RITS
av *Peter Jeppsson* (S)
till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

2010/11:282 Bistånd till Eritrea

av *Carina Hägg* (S)
till statsrådet *Gunilla Carlsson* (M)

2010/11:283 Sjöfartsstödet

av *Annelie Enochson* (KD)
till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

2010/11:284 Ramavtal om förebyggande av stick- och skärskador inom hälso- och sjukvården

av *Anders W Jonsson* (C)
till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

2010/11:285 Parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättningar

av *Jonas Sjöstedt* (V)
till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

2010/11:289 50 fängslade journalister i Turkiet

av *Amineh Kakabaveh* (V)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2010/11:290 Åtgärder för ökad tolerans i samhället

av *Roger Haddad* (FP)
till statsrådet *Birgitta Ohlsson* (FP)

2010/11:291 Mordet på hbt-aktivisten David Kato i Uganda

av *Hans Linde* (V)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2010/11:292 Gårdsförsäljning av alkohol och folkhälsan

av *Gunvor G Ericson* (MP)
till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2010/11:293 Undantag för sparbankerna

av *Ulla Andersson* (V)
till statsrådet *Peter Norman* (M)

2010/11:294 Statliga bolags hantering av alkohol

av *Ulla Andersson* (V)
till statsrådet *Peter Norman* (M)

2010/11:295 Hot mot Västerdalälven

av *Jan Lindholm* (MP)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (C)

2010/11:297 Stulna hyrbilar

av *Krister Örnfjäder* (S)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2010/11:299 Effektivare regler vid överskuldssättning

av *Anders Karlsson* (S)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 mars.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 1 § anf. 12 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 1 § anf. 49 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 94 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen 16.51,
av andre vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 169 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

KATHRIN FLOSSING

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

Välkomsthälsning	1
Anf. 1 TALMANNEN	1
1 § Utrikespolitisk debatt	1
Anf. 2 Utrikesminister CARL BILDT (M)	1
Anf. 3 URBAN AHLIN (S)	10
Anf. 4 BODIL CEBALLOS (MP)	12
Anf. 5 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	16
Anf. 6 HANS LINDE (V)	19
Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (M)	22
Anf. 8 URBAN AHLIN (S)	24
Anf. 9 BODIL CEBALLOS (MP)	26
Anf. 10 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	28
Anf. 11 HANS LINDE (V)	30
Anf. 12 FREDRIK MALM (FP)	32
Anf. 13 KERSTIN LUNDGREN (C)	33
Anf. 14 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	35
Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (M)	36
Anf. 16 URBAN AHLIN (S)	37
Anf. 17 BODIL CEBALLOS (MP)	38
Anf. 18 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	39
Anf. 19 HANS LINDE (V)	39
Anf. 20 FREDRIK MALM (FP)	40
Anf. 21 KERSTIN LUNDGREN (C)	41
Anf. 22 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	41
Anf. 23 KARIN ENSTRÖM (M)	42
Anf. 24 CARINA HÄGG (S)	43
Anf. 25 CHRISTIAN HOLM (M) replik	45
Anf. 26 CARINA HÄGG (S) replik	45
Anf. 27 CHRISTIAN HOLM (M) replik	46
Anf. 28 CARINA HÄGG (S) replik	46
Anf. 29 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	46
Anf. 30 CARINA HÄGG (S) replik	47
Anf. 31 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	47
Anf. 32 CARINA HÄGG (S) replik	47
Anf. 33 VALTER MUTT (MP)	48
Anf. 34 CHRISTER WINBÄCK (FP)	49
Anf. 35 JONAS SJÖSTEDT (V)	51
Anf. 36 ROBERT HALEF (KD)	52
Anf. 37 CARIN RUNESON (S)	54
Anf. 38 HANS WALLMARK (M) replik	55
Anf. 39 CARIN RUNESON (S) replik	56
Anf. 40 HANS WALLMARK (M) replik	56
Anf. 41 CARIN RUNESON (S) replik	56
Anf. 42 CHRISTIAN HOLM (M)	57
Anf. 43 CARINA HÄGG (S) replik	58
Anf. 44 CHRISTIAN HOLM (M) replik	59

Anf. 45	CARINA HÄGG (S) replik	59
Anf. 46	CHRISTIAN HOLM (M) replik	59
Anf. 47	PETER RÅDBERG (MP)	60
Anf. 48	KENNETH G FORSLUND (S)	61
Anf. 49	MATS JOHANSSON (M)	62
Anf. 50	CARINA HÄGG (S) replik	64
Anf. 51	MATS JOHANSSON (M) replik	64
Anf. 52	CARINA HÄGG (S) replik	64
Anf. 53	MATS JOHANSSON (M) replik	65
Anf. 54	OLLE THORELL (S)	65
Anf. 55	ULRIK NILSSON (M)	66
Anf. 56	BJÖRN VON SYDOW (S)	68
Anf. 57	ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	69
Anf. 58	SVEN-ERIK BUCHT (S)	71
Anf. 59	HANS WALLMARK (M) replik	72
Anf. 60	SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	73
Anf. 61	HANS WALLMARK (M) replik	73
Anf. 62	SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	73
Anf. 63	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	73
Anf. 64	SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	74
Anf. 65	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	74
Anf. 66	SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	74
Anf. 67	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (M)	74
Anf. 68	HANS WALLMARK (M)	76
Anf. 69	STAFFAN DANIELSSON (C)	78
Anf. 70	KENT EKEROOTH (SD)	79
Anf. 71	CHRISTIAN HOLM (M) replik	80
Anf. 72	KENT EKEROOTH (SD) replik	80
Anf. 73	CHRISTIAN HOLM (M) replik	80
Anf. 74	KENT EKEROOTH (SD) replik	81
Anf. 75	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	81
Anf. 76	KENT EKEROOTH (SD) replik	82
Anf. 77	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	82
Anf. 78	KENT EKEROOTH (SD) replik	82
Anf. 79	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	83
Anf. 80	KENT EKEROOTH (SD) replik	83
Anf. 81	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	83
Anf. 82	KENT EKEROOTH (SD) replik	83
Anf. 83	HANS WALLMARK (M) replik	84
Anf. 84	KENT EKEROOTH (SD) replik	84
Anf. 85	HANS WALLMARK (M) replik	84
Anf. 86	KENT EKEROOTH (SD) replik	85
2 §	Justering av protokoll	85
3 §	Ledighet	85
4 §	Återkallelse av motioner	85
5 §	Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott	86
6 §	Hänvisning av ärende till utskott	86

7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	86
8 § Borttagande av kravet på samtycke för behandling av vissa personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten	86
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU4	86
Anf. 87 PATRIK BJÖRCK (S)	86
Anf. 88 MEHMET KAPLAN (MP)	89
Anf. 89 JOSEFIN BRINK (V)	90
Anf. 90 JENNY PETERSSON (M)	92
Anf. 91 JOSEFIN BRINK (V) replik	93
Anf. 92 JENNY PETERSSON (M) replik	94
Anf. 93 JOSEFIN BRINK (V) replik	94
Anf. 94 JENNY PETERSSON (M) replik	94
Anf. 95 PATRIK BJÖRCK (S) replik	95
Anf. 96 JENNY PETERSSON (M) replik	95
Anf. 97 PATRIK BJÖRCK (S) replik	95
Anf. 98 JENNY PETERSSON (M) replik	96
Anf. 99 HANS BACKMAN (FP)	96
Anf. 100 ANNIKA QARLSSON (C)	98
Anf. 101 MEHMET KAPLAN (MP) replik	99
Anf. 102 ANNIKA QARLSSON (C) replik	100
Anf. 103 MEHMET KAPLAN (MP) replik	100
Anf. 104 ANNIKA QARLSSON (C) replik	101
Anf. 105 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	101
Anf. 106 LARS-AXEL NORDELL (KD)	102
(Beslut fattades under 10 §.)	103
9 § På väg mot en inre marknadsakt	103
Näringsutskottets utlåtande 2010/11:NU10	103
Anf. 107 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	103
Anf. 108 MARIA WETTERSTRAND (MP)	105
Anf. 109 KENT PERSSON (V)	106
Anf. 110 HANS ROTHENBERG (M)	108
Anf. 111 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik	110
Anf. 112 HANS ROTHENBERG (M) replik	110
Anf. 113 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik	111
Anf. 114 HANS ROTHENBERG (M) replik	111
Anf. 115 EVA FLYBORG (FP)	112
Anf. 116 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik	113
Anf. 117 EVA FLYBORG (FP) replik	114
Anf. 118 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik	114
Anf. 119 EVA FLYBORG (FP) replik	114
Anf. 120 ERIK A ERIKSSON (C)	115

Anf. 121 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik.....	116
Anf. 122 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	116
Anf. 123 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik.....	117
Anf. 124 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	117
Anf. 125 KENT PERSSON (V) replik.....	118
Anf. 126 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	118
Anf. 127 KENT PERSSON (V) replik.....	119
Anf. 128 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	119
Anf. 129 LARS ISOVAARA (SD) (Beslut fattades under 10 §.).....	120 121
Ajournering.....	121
Återupptagna förhandlingar	121
10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	121
AU4 Borttagande av kravet på samtycke för behandling av vissa personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.....	121
NU10 På väg mot en inre marknadsakt	122
11 § Särskild utlänningskontroll	122
Justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU13	122
Anf. 130 KENT EKEROTH (SD).....	122
Anf. 131 ANTON ABELE (M).....	123
Anf. 132 KENT EKEROTH (SD) replik.....	125
Anf. 133 ANTON ABELE (M) replik.....	126
Anf. 134 KENT EKEROTH (SD) replik.....	126
Anf. 135 ANTON ABELE (M) replik.....	126
Anf. 136 AGNETA BÖRJESSON (MP).....	127
Anf. 137 KENT EKEROTH (SD) replik.....	127
Anf. 138 AGNETA BÖRJESSON (MP) replik.....	127
Anf. 139 KENT EKEROTH (SD) replik.....	128
Anf. 140 AGNETA BÖRJESSON (MP) replik..... (Beslut skulle fattas den 2 mars.).....	128 128
12 § Riksdagens arbetsformer m.m.....	128
Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU19	128
Anf. 141 PETER ERIKSSON (MP).....	128
Anf. 142 MIA SYDOW MÖLLEBY (V).....	129
Anf. 143 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	129
Anf. 144 TUVE SKÅNBERG (KD)	131
Anf. 145 MARIA ABRAHAMSSON (M).....	132
Anf. 146 PETER ERIKSSON (MP) replik.....	133
Anf. 147 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik.....	134
Anf. 148 PETER ERIKSSON (MP) replik.....	134
Anf. 149 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik..... (Beslut skulle fattas den 2 mars.).....	134 134
13 § Kommunala och regionala frågor	134
Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU24	134

Anf. 150	PETER ERIKSSON (MP).....	134
Anf. 151	PETER HULTQVIST (S).....	136
Anf. 152	MIA SYDOW MÖLLEBY (V).....	137
Anf. 153	CECILIA BRINCK (M).....	138
Anf. 154	PETER ERIKSSON (MP) replik	139
Anf. 155	CECILIA BRINCK (M) replik	139
Anf. 156	PETER ERIKSSON (MP) replik	140
Anf. 157	CECILIA BRINCK (M) replik	140
Anf. 158	GUNNAR ANDRÉN (FP).....	140
	(Beslut skulle fattas den 2 mars.)	141
14 §	Riksrevisionens styrelses framställning om statens betalningar	141
	Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU22	141
	(Beslut skulle fattas den 2 mars.)	141
15 §	Mediefrågor	141
	Kulturutskottets betänkande 2010/11:KrU5.....	141
Anf. 159	BERIT HÖGMAN (S)	141
Anf. 160	MATTIAS KARLSSON (SD)	143
Anf. 161	GUSTAF HOFFSTEDT (M)	145
Anf. 162	TINA EHN (MP)	146
Anf. 163	CHRISTER NYLANDER (FP)	147
Anf. 164	MATTIAS KARLSSON (SD) replik.....	149
Anf. 165	CHRISTER NYLANDER (FP) replik.....	149
Anf. 166	MATTIAS KARLSSON (SD) replik.....	149
Anf. 167	CHRISTER NYLANDER (FP) replik.....	150
Anf. 168	ANNIKA QARLSSON (C).....	150
Anf. 169	BENGT BERG (V)	151
Anf. 170	GUSTAF HOFFSTEDT (M) replik.....	152
Anf. 171	BENGT BERG (V) replik.....	153
Anf. 172	GUSTAF HOFFSTEDT (M) replik.....	153
Anf. 173	BENGT BERG (V) replik.....	153
Anf. 174	ANDREAS CARLSON (KD).....	153
Anf. 175	BERIT HÖGMAN (S) replik.....	154
Anf. 176	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	155
	(Beslut skulle fattas den 2 mars.)	155
16 §	Skogspolitik.....	155
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11:MJU13	155
Anf. 177	HELÉN PETTERSSON i Umeå (S)	155
Anf. 178	ÅSA ROMSON (MP)	157
Anf. 179	JENS HOLM (V)	159
Anf. 180	JOHAN HULTBERG (M)	161
Anf. 181	ÅSA ROMSON (MP) replik.....	163
Anf. 182	JOHAN HULTBERG (M) replik.....	163
Anf. 183	ÅSA ROMSON (MP) replik.....	164
Anf. 184	JOHAN HULTBERG (M) replik.....	164
Anf. 185	ANITA BRODÉN (FP).....	165
Anf. 186	PER ÅSLING (C)	166
Anf. 187	ÅSA ROMSON (MP) replik.....	168

Anf. 188 PER ÅSLING (C) replik	169	Prot. 2010/11:60
Anf. 189 ÅSA ROMSON (MP) replik	169	16 februari
Anf. 190 PER ÅSLING (C) replik	170	<hr/>
Anf. 191 IRENE OSKARSSON (KD)	170	
Anf. 192 STINA BERGSTRÖM (MP)	171	
(Beslut skulle fattas den 2 mars.)	172	
17 § Bordläggning	172	
18 § Anmälan om interpellationer	172	
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	173	
20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	173	
21 § Kammaren åtskildes kl. 20.24	175	

Prot. 2010/11:60
16 februari

Tryck: Elanders, Vällingby 2011